

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

DOHODA O PARTNERSTVÍ PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014–2020

ČESKÁ REPUBLIKA

26. srpna 2014 – verze schválená Evropskou komisí

OBSAH

ÚVOD	5
1 ZAJIŠTĚNÍ PROVÁZANOSTI SE STRATEGIÍ EVROPA 2020	6
1.1 ANALÝZA DISPARIT, ROZVOJOVÝCH POTŘEB A RŮSTOVÉHO POTENCIÁLU.....	6
<i>Makroekonomická situace České republiky</i>	<i>6</i>
<i>Východiska pro analýzu disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu</i>	<i>8</i>
1.1.1 Konkurenceschopnost ekonomiky.....	10
1.1.1.1 Fungující trh práce	10
1.1.1.2 Moderní a kvalitní vzdělávací systém	18
1.1.1.3 Efektivní výzkumný a inovační systém.....	28
1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky	37
1.1.2 Infrastruktura	46
1.1.2.1 Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita	46
1.1.2.2 ICT infrastruktura	54
1.1.2.3 Energetická infrastruktura.....	57
1.1.3 Veřejná správa	61
1.1.4 Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví.....	71
1.1.5 Životní prostředí.....	84
1.1.5.1 Ochrana životního prostředí.....	84
1.1.5.2 Změna klimatu a řešení rizik.....	96
TRANSFER PROSTŘEDKŮ MEZI KATEGORIEMI REGIONŮ	103
SYSTÉMOVÉ ZKUŠENOSTI Z PROGRAMOVÉHO OBDOBÍ 2007–2013.....	107
PRIORITY FINANCOVÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY	110
1.2 SOUHRN EX ANTE EVALUACÍ PROGRAMŮ, POPŘÍPADĚ KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ EX ANTE EVALUACÍ DOHODY	113
1.2.1 Posouzení příspěvku ke Strategii EU 2020, posouzení vhodnosti výběru tematických cílů a priorit financování.....	113
1.2.2 Vnitřní soudržnost programů a jejich vztah k relevantním EU a národním programům	114
1.2.3 Konzistence mezi finančními alokacemi a cíli stanovenými v programech.....	114
1.2.4 Konzistence vybraných tematických cílů a hlavních výsledků s nařízeními a SSR a Doporučeními Rady	116
1.2.5 Zapojení partnerů.....	116
1.3 VYBRANÉ TEMATICKÉ CÍLE A SOUHRN HLAVNÍCH VÝSLEDKŮ, OČEKÁVANÝCH PRO KAŽDÝ Z FONDŮ A PRO KAŽDÝ TEMATICKÝ CÍL	116
1.4 INDIKATIVNÍ ALOKACE PODPORY UNIE PODLE TEMATICKÝCH CÍLŮ NA NÁRODNÍ ÚROVNI PRO KAŽDÝ FOND A ROVNĚŽ CELKOVÝ INDIKATIVNÍ OBJEM PODPORY PŘEDPOKLÁDANÝ PRO CÍLE SPOJENÉ SE ZMĚNOU KLIMATU	132
1.4.1 Orientační rozdělení podpory Unie dle tematických cílů za každý ESI fond.....	132
1.4.2 Informace k Iniciativě na podporu zaměstnanosti mladých lidí, která se týká tematického cíle 8 “Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil”	135
1.4.3 Podíl ESF na strukturálních fondech (EFRR a ESF)	135
1.4.4 Informace k alokaci na technickou pomoc podle kategorie regionů, kde je to vhodné	136
1.4.5 Indikativní příspěvek k cíli v oblasti změny klimatu (celková podpora Unie včetně výkonnostní rezervy).....	136
1.5 UPLATNĚNÍ HORIZONTÁLNÍCH PRINCIPŮ A CÍLŮ PRO IMPLEMENTACI FONDŮ	137
1.5.1 Zajištění principu partnerství.....	137
1.5.2 Podpora rovnosti mezi muži a ženami, nediskriminace	140
1.5.3 Udržitelný rozvoj	141
1.5.4 Horizontální cíle politik (průřezové strategie, koncepce a politiky)	144

1.6	SEZNAM PROGRAMŮ POD EFRR, ESF A IZM, FS, S VÝJIMKOU PROGRAMŮ SPADAJÍCÍCH POD CÍL EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE A PROGRAMŮ EZFRV A ENRF, SPOLU S PŘÍSLUŠNÝMI ORIENTAČNÍMI PŘÍDELY PRO KAŽDÝ ESI FOND NA KAŽDÝ ROK (CELKOVÁ PODPORA UNIE VČETNĚ VÝKONNOSTNÍ REZERVY)	145
1.7	POŽADAVEK NA PŘEVOD ALOKACE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ MEZI KATEGORIEMI REGIONŮ, KDE JE TO POUŽITELNÉ (ČLÁNEK 93 OBECNÉHO NAŘÍZENÍ)	153
1.8	PŘEVOD PROSTŘEDKŮ Z CÍLE EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE DO CÍLE INVESTICE PRO RŮST A ZAMĚSTNANOST, KDE JE TO VHODNÉ (ČLÁNEK 94 OBECNÉHO NAŘÍZENÍ).....	154
1.9	ŽÁDOST EVROPSKÉ KOMISI O PŘEVOD PROSTŘEDKŮ TECHNICKÉ POMOCI, KDE JE TO VHODNÉ (ČLÁNEK 25 OBECNÉHO NAŘÍZENÍ).....	154
1.10	INFORMACE K ALOKACI TÝKAJÍCÍ SE VÝKONNOSTNÍ REZERVY PODLE ESI FONDŮ A KDE JE TO VHODNÉ PODLE KATEGORIÍ REGIONŮ A K OBJEMU PROSTŘEDKŮ VYHRAZENÝCH NA VÝKONNOSTNÍ REZERVU (ČLÁNEK 15 (1) (A) (VII) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ) 155	
2	OPATŘENÍ K ZAJIŠTĚNÍ ÚČINNÉ IMPLEMENTACE PODLE ČL. 15 (1,B) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ	157
2.1	INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC PRO ZAJIŠTĚNÍ KOORDINACE MEZI FONDY A OSTATNÍMI UNIJNÍMI A NÁRODNÍMI NÁSTROJI FINANCOVÁNÍ A S EIB.....	157
2.1.1	<i>Popis opatření k zajištění koordinace mezi ESIF a ostatními Unijními a národními zdroji</i>	<i>157</i>
2.1.2	<i>Identifikace oblastí intervencí, které budou vzájemně koordinovány.....</i>	<i>158</i>
2.1.3	<i>Opatření a struktura ke koordinaci podpory ESIF.....</i>	<i>174</i>
2.1.4	<i>Koordinační mechanismy mezi subjekty odpovědnými za implementaci synergií.....</i>	<i>175</i>
2.1.5	<i>Mechanismus pomoci žadatelům k použití fondů doplňkovým způsobem</i>	<i>178</i>
2.2	INFORMACE POŽADOVANÉ PRO EX ANTE OVĚŘENÍ SOULADU S PRAVIDLY ADICIONALITY	179
2.3	HODNOCENÍ NAPLŇOVÁNÍ PŘEDBĚŽNÝCH PODMÍNEK.....	180
2.4	METODOLOGIE A MECHANISMUS K ZAJIŠTĚNÍ KONZISTENTNOSTI PŘI FUNGOVÁNÍ VÝKONNOSTNÍHO RÁMCE V SOULADU S ČL. 21 OBECNÉHO NAŘÍZENÍ	182
2.5	VYHODNOCENÍ, ZDA EXISTUJE POTŘEBA POSÍLIT ADMINISTRATIVNÍ KAPACITU ÚŘADŮ A PŘÍPADNĚ PŘÍJEMCŮ, A KROMĚ TOHO V ODŮVODNĚNÝCH PŘÍPADADECH SOUHRN OPATŘENÍ, KTERÁ MAJÍ BÝT PŘIJATA ZA TÍMTO ÚČELEM	184
2.6	SOUHRN AKCÍ PLÁNOVANÝCH V RÁMCI PROGRAMŮ, VČETNĚ INDIKATIVNÍHO HARMONOGRAMU K DOSAŽENÍ SNÍŽENÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE PŘÍJEMCŮ	188
3	POPIS INTEGROVANÉHO PŘÍSTUPU K ÚZEMNÍMU ROZVOJI, PODPOROVANÉMU FONDY NEBO SHRUTÍ INTEGROVANÝCH PŘÍSTUPŮ K ÚZEMNÍMU ROZVOJI NA ZÁKLADĚ OBSAHU PROGRAMŮ PODLE ČL. 15 (2,A) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ.....	194
3.1	OPATŘENÍ PŘIJATÁ PRO ZAJIŠTĚNÍ INTEGROVANÉHO PŘÍSTUPU PŘI VYUŽÍVÁNÍ FONDŮ PRO ÚZEMNÍ ROZVOJ SPECIFICKÝCH SUBREGIONÁLNÍCH OBLASTÍ PODLE ČL.15 (2,II) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ	197
3.1.1	<i>Komunitně vedený místní rozvoj (čl. 32 - 35 obecného nařízení, čl. 10 EÚS a nařízení k EZFRV, ESF a EFRR.....</i>	<i>197</i>
3.1.2	<i>Integrované územní investice (ITI).....</i>	<i>200</i>
3.1.3	<i>Udržitelný rozvoj měst, včetně zásad pro vymezení městských oblastí, ve kterých mají být integrované intervence uplatněny (čl. 7 a 8 nařízení k EFRR a čl. 12 nařízení k ESF).....</i>	<i>202</i>
3.1.4	<i>Určení hlavních prioritních oblastí pro spolupráci v rámci fondů a v relevantních případech se zohledněním makroregionálních aj. strategií.....</i>	<i>204</i>
3.1.5	<i>Integrovaný přístup k řešení specifických potřeb území, která jsou nejvíce zasažena chudobou nebo cílových skupin s nejvyšším rizikem diskriminace nebo sociálního vyloučení.....</i>	<i>207</i>
3.1.6	<i>Integrovaný přístup k řešení demografických problémů v regionech nebo specifické potřeby geografických oblastí, postižených silnými nebo trvalým přírodním nebo demografickým znevýhodněním</i>	
	212	
4	OPATŘENÍ K ZAJIŠTĚNÍ EFEKTIVNÍ IMPLEMENTACE DOHODY A PROGRAMŮ PODLE ČL. 15 (2,B) OBECNÉHO NAŘÍZENÍ.....	213
4.1	ELEKTRONIZACE DAT	213

5	PŘÍLOHY.....	216
5.1	HODNOCENÍ NAPLŇOVÁNÍ PŘEDBĚŽNÝCH PODMÍNEK.....	216
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	217

Úvod

Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020 (dále také „Dohoda“ nebo „Dohoda o partnerství“) je dokument vypracovaný členským státem Evropské unie, který stanoví cíle a priority pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za účelem naplňování strategie Evropa 2020 na základě vydefinovaných národních priorit. ESIF zahrnují Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti (FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Dohoda zastřešuje operační programy (OP) cíle Investice pro růst a zaměstnanost a cíle Evropská územní spolupráce spadající pod politiku soudržnosti EU a programy spadající pod II. pilíř Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky. Dohoda je zpracována v souladu s čl. 15 návrhu obecného nařízení¹ ESIF, který stanovuje její obsah, a zároveň v souladu s šablonou EK (Draft Template and Guidelines on the Content of the Partnership Agreement), která jej dále rozpracovává. Dohoda o partnerství byla vypracována za účasti partnerů v souladu s přístupem založeným na víceúrovňové správě, tj. se zapojením regionálních partnerů a dalších partnerů (sociální a hospodářští partneři, akademická sféra, nezisková sféra, podnikatelská sféra), a to v souladu s kodexem chování pro partnerskou spolupráci předloženým EK jako návrh delegovaného aktu 10. ledna 2014.

Dohoda je strategickým dokumentem, založeným na důsledné analýze současné sociální a ekonomické situace, ekonomických trendů a potřeb České republiky, na jejichž základě jsou stanoveny priority pro financování v letech 2014–2020 při současném sledování naplňování společných cílů EU. Důraz je kladen na výsledky, které jsou sledovány prostřednictvím indikátorů a finančních ukazatelů a vyhodnocovány dle Evaluačního plánu v souladu s principem 3E.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

1 Zajištění provázanosti se strategií Evropa 2020

1.1 Analýza disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu

Makroekonomická situace České republiky

Růst HDP České republiky se od mírného oživení ekonomiky v letech 2010 a 2011, následujícím po období hospodářské recese, pohyboval v letech 2012 a 2013 opět v záporných hodnotách (-1,0 % v roce 2012 a -0,9 % v roce 2013). Ve čtvrtém čtvrtletí 2013 byl však již zaznamenán meziročně (oproti 4. čtvrtletí 2012) nárůst + 1,2 %, při srovnání k předchozímu čtvrtletí nastal růst již od 2. čtvrtletí 2013.² Některé dílčí ukazatele vývoje české ekonomiky za první měsíce roku 2014 potvrzují zrychlující se pozitivní trendy. (Dle predikce ČSÚ by HDP v roce 2014 mělo vzrůst o 1,7 %).

V období od začátku hospodářské recese v roce 2008 ČR stále nedokázala navázat na předchozí úspěšné období výrazného hospodářského růstu. V porovnání s rokem 2008 bylo HDP české ekonomiky v roce 2012 o 1,2 % nižší; přírůstek HDP celé EU ve stejném období přitom činil 3,4 %. Německá ekonomika, se kterou je české hospodářství výrazně spojené, zvýšila výkon o 6,9 %, rakouská o 10 % a slovenská téměř o 11 %.³

Na obnovení recese se nejvíce podílely klesající výdaje domácností na konečnou spotřebu, které byly v roce 2012 meziročně nižší o 3,6 %. Pokračovala rovněž dlouhodobá krize stavební výroby. Hodnota stavebních prací v ČR byla v roce 2012 o 23 % nižší, než v roce 2008 a od roku 2008 až do roku 2013 v každém roce klesla. V roce 2012 mírně poklesla i průmyslová výroba, avšak od prosince 2012 tento pokles výrazně zrychlil. V březnu 2013 činil meziroční pokles průmyslové výroby již 6 %. Ve 2. čtvrtletí 2013 však došlo k obratu a byl nastartován růst průmyslové výroby, přičemž meziroční růst ve 4. čtvrtletí 2013 dosáhl řádově 6 %.

I přes oživení průmyslové výroby v roce 2013, avšak při celkovém poklesu ekonomiky v daném roce, zůstává situace na českém trhu práce stále nepříznivá. V období 2008–2012 se zaměstnanost v české ekonomice snížila o 112 tisíc osob⁴. Dřívější motory růstu - především zpracovatelský průmysl a stavebnictví - se na tomto poklesu podílely největší měrou. Počet nezaměstnaných se proto ve srovnání s polovinou roku 2008, kdy recese začínala, zvýšil o více než čtvrt miliónu (ze 4,5 % registrované míry nezaměstnanosti v roce 2008 na 7,4 % v roce 2012, s dalším nárůstem až na 8,2 % v roce 2013⁵). Počet dlouhodobě nezaměstnaných se přiblížil hodnotě dvě stě tisíc. Tím se zvyšuje i riziko sociálního vyloučení a chudoby. ČR má sice celkově nejnižší podíl populace ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením ze všech zemí EU (14,6 %), nicméně vzhledem k dopadům ekonomické recese na trh práce se dá předpokládat, že se tento podíl bude zvyšovat.

Některá odvětví však navzdory nejisté ekonomické situaci ČR rostou. Často se jedná o odvětví s vyššími nároky na znalosti a dovednosti pracovníků (architektonické a inženýrské činnosti, IT služby nebo výroba elektronických a optických přístrojů). Je velmi pozitivní, že podíl zaměstnaných v těchto odvětvích v české ekonomice stoupá, což svědčí o zvyšování kvalifikační náročnosti zde realizovaných činností. Přesun zaměstnanosti do odvětví s vyšší produktivitou práce a orientace na zlepšení pozice českých zaměstnavatelů v globálních

² Zdroj dat: ČSÚ: Čtvrtletní národní účty, Online na: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ccnu010914.doc>

³ Zdroj dat: Eurostat: National Accounts. GDP and Main Components, 2013. Online na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/data/database

⁴ Zdroj dat: ČSÚ: Časová řada základních ukazatelů Výběrového šetření pracovních sil, 2013. Online na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr

⁵ http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=PRA1020CU&&kapitola_id=3

hodnotových řetězcích je klíčovým faktorem zvyšování konkurenceschopnosti státu. Zásadním předpokladem je však zvýšení kvality vzdělávání, snižování nesouladu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, rozvoj podnikatelské kultury a podnikavosti lidí vedoucí k vyšší tvorbě nových firem a posílení inovační a exportní výkonnosti endogenního podnikového sektoru.

Energetická náročnost české ekonomiky je v porovnání s ostatními členskými zeměmi EU vysoká, přestože Česká republika zaznamenala v této oblasti pozitivní posun (energetická náročnost HDP ČR klesla v období 1995–2011 řádově o jednu třetinu z 0,75 GJ/tis.Kčsc 05⁶ na necelých 0,5 GJ/tis.Kčsc 05). Vyšší náklady na energii při výrobních procesech tak automaticky snižují možnosti podniků rozvíjet svou činnost, investovat do výzkumu, vývoje a inovací a tím tak zvyšovat svoji konkurenceschopnost. V oblasti energetických úspor existuje velký potenciál, vedle efektivnější přeměny primárních energetických zdrojů a omezení ztrát při distribuci, také v oblasti konečné spotřeby (snížení energetické náročnosti budov, instalace energeticky úsporných technologií a spotřebičů v podnicích a domácnostech, doprava). Česká republika si do roku 2020 stanovila dosažení cíle úspory energie ve výši 47,94 PJ na konečné spotřebě energie. Vzhledem ke struktuře ekonomiky, a z toho vyplývající struktuře spotřeby energie v sektorech, bude zásadní podíl úspor energie generován v podnikatelském sektoru. Druhou oblastí bude oblast bydlení a poslední oblastí je oblast veřejného sektoru. Konkrétní cíle v jednotlivých oblastech budou stanoveny v Národním akčním plánu pro energetickou účinnost. Hrubá výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů se v roce 2012 podílela na celkové hrubé výrobě elektřiny 9,2 %. Podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů na primárních energetických zdrojích činil 7,8 %. Podíl obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě se podle mezinárodní metodiky výpočtu pohybuje okolo 10 % a jejich podíl na výrobě tepelné energie okolo 8 %. ČR se musí zaměřit na systematická celoplošná opatření ke zvýšení energetické efektivity a využívání obnovitelných zdrojů energie jak ke zvýšení konkurenceschopnosti a využití inovačního potenciálu českého hospodářství, tak i pro zvýšení energetické bezpečnosti.

Nutnou podmínkou pro posilování konkurenceschopnosti ČR je rovněž dobudování a modernizace kvalitních páteřních infrastruktur, což umožní zvýšit kvalitu služeb poskytovaných jejich prostřednictvím jak pro obyvatelstvo, tak pro podnikatelský sektor.

Dalším významným faktorem, který ovlivňuje (a limituje) rozvoj podnikání a české ekonomiky, je nízká kvalita institucí. Umístění České republiky v tomto ukazateli v žebříčku Zprávy o globální konkurenceschopnosti⁷ (86. místo) je velmi špatnou vizitkou fungování veřejné správy.

Nízké hodnocení ČR ve výše uvedených oblastech se odráží i na celkové pozici země z hlediska mezinárodní konkurenceschopnosti. Zatímco v roce 2006 se ČR nacházela na 29. místě, v roce 2013 klesla již na 46. místo, přičemž k největšímu zhoršení došlo v posledních třech letech⁸.

Na nedostatečnou kvalitu výzkumu, podprůměrně fungující vzdělávací systém, nedostatečně využívaný potenciál trhu práce, neefektivní využívání zdrojů a nevýkonnou veřejnou správu upozorňuje ve své pozici i EK.

⁶ Jednotka značí kolik energie (GJ) bylo potřeba k vytvoření HDP ve výši 1000 Kč ve stálých cenách roku 2005.

⁷ Zdroj: World Economic Forum: Global Competitiveness Report 2013-2014. Online na: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014>

⁸ Tamtéž.

Globální pozice ČR se tedy zhoršuje a řešení těchto slabin je klíčem k zajištění naší dlouhodobé konkurenceschopnosti. Úspěšná realizace opatření, směřujících do výše uvedených problémových oblastí, umožní zvýšit prosperitu a kvalitu života na území ČR a naplnit naši vizi budoucího rozvoje, kterou je země tažena vzdělanými lidmi a inovacemi, vytvářející lepší podmínky pro spokojený život místních obyvatel a přitahující talentované lidi a investice ze zahraničí.

Z hlediska ekonomické výkonnosti se dlouhodobě projevuje (a v období hospodářského poklesu ještě prohloubila) bipolarita území státu daná dominantním postavením Prahy jako jednoho z pólů evropského rozvoje a ostatními částmi republiky s málo výraznými mezikrajskými rozdíly v hospodářské výkonnosti, která je však výrazně pod průměrem EU. Prohlubují se však rozdíly na úrovni menších územních celků, např. správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP).

Velmi výrazná je vazba mezi sektorovou a odvětvovou strukturou hospodářství a prostorovou strukturou sociálně ekonomického vývoje ČR, včetně jejích vlivů na životní prostředí. Regiony s výrazným podílem tradičních odvětví (zejména těžkého průmyslu v oblasti severozápadních Čech a Ostravska, zemědělství a základních průmyslových odvětví v periferních oblastech nebo dalších tradičních odvětví bez potřebné modernizace) se vyznačují dlouhodobě nízkým tempem ekonomického růstu, vysokou nezaměstnaností a narůstajícími sociálními problémy spjatými s vylidňováním či nárůstem sociálního vyloučení. Naopak oblasti s dynamickými změnami ve vývoji své hospodářské základny (terciarizace, modernizace klíčových průmyslových odvětví) zvyšují svoji konkurenceschopnost v národním, někde i mezinárodním měřítku. Jde o většinu metropolitních oblastí a aglomerací, ale takto se formující póly rozvoje se vyskytují i v menším regionálním či lokálním měřítku napříč republikou.

Mezi negativními jevy, charakterizujícími vývoj prostorové struktury státu v posledních letech, je vedle přetrvávající koncentrace regionálních problémů do oblasti severozápadních Čech a severní Moravy (s rizikem možného prohloubení v důsledku delší stagnace české ekonomiky dopadající na stále profilová tradiční odvětví v těchto regionech) i nárůst rozsahu periferních území, zejména ve vnitrozemských částech státu. Potenciálním vážným regionálním problémem v případě nedostatečného řešení se může stát narůstající územní koncentrace sociálně vyloučených lokalit.

Východiska pro analýzu disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu

Analýza disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu (dále jen analýza) je zpracována za problémové oblasti, v rámci kterých jsou identifikovány národní a regionální problémy, rozvojové potřeby a priority, které jednoznačně předurčují zaměření podpory fondů ESI pro období 2014–2020 v ČR.

Jako východisko analýzy a identifikace potřeb byly využity **národní rozvojové priority** (NRP) pro období 2014–2020⁹, které si ČR stanovila jako základ celého programovacího procesu 2014–2020. Jedná se o:

- **Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky, které zahrnuje:**
 - ⇒ **Rozvoj podnikání, podnikavosti a využívání inovací.**
 - ⇒ **Fungující trh práce.**
 - ⇒ **Rozvoj vzdělávání.**
 - ⇒ **Podpora prosazování inovací a výzkumu a vývoje.**

⁹ NRP byly projednány vládou a vzaty na vědomí usnesením vlády č. 650/2011.

- **Rozvoj páteřní infrastruktury.**
- **Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.**
- **Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví.**
- **Integrovaný rozvoj území.**

Po vymezení NRP následovalo stanovení problémových oblastí a celkové logiky programování vůči Dohodě o partnerství.

Problémové oblasti byly stanoveny ve shodě s NRP s tím, že oproti stanoveným NRP byla zvolena jako samostatná problémová oblast **životní prostředí** (v NRP součást rozvoje páteřní infrastruktury a integrovaného rozvoje území). Národní rozvojová priorita Integrovaný rozvoj území je uvedena v souladu se šablonou Dohody o partnerství v samostatné kapitole.

Obsahové zaměření problémových oblastí zahrnuje jak sektorový, tak regionální/územní přístup, což umožní reagovat zejména na rozvojové rozdíly a specifické potřeby plynoucí z rozdílných typů území stanovených ve strategických rozvojových dokumentech a vytvářet tak předpoklady pro vyvážený a integrovaný rozvoj (v návaznosti na působnost jednotlivých aktérů). Se zmíněným kombinovaným přístupem souvisí i odpovídající aplikace (integrovaných) nástrojů navazujících na řešení priorit, u nichž je z hlediska celoplošné účinnosti preferován sektorový přístup. Uvedeným způsobem se horizontálně v Dohodě o partnerství promítá podpora **tzv. územní dimenze** propojující sektorově a regionálně zaměřené podpůrné nástroje a aktivity.

Již v rámci procesu definování NRP byl velký důraz kladen na **soulad s cíli Strategie Evropa 2020**, které byly vymezeny v dokumentu Strategie 2020, v integrovaných hlavních směrech a jednotlivých vlajkových iniciativách EU. Stěžejní význam přitom měly dokumenty pro implementaci strategie Evropa 2020 na národní úrovni ČR, zejména průběžně aktualizovaný **Národní program reforem České republiky (NPR) a Specifická doporučení Rady k NPR** pro jednotlivé roky. Priority stanovené těmito dokumenty se také v návazném procesu definování problémových oblastí, konkrétních potřeb rozvoje a priorit financování staly spolu s klíčovými národními a územními prioritami jednotlivých politik základem pro vymezení konkrétních oblastí podpory a její koncentrace na stěžejní témata. Z hlediska pozice ČR lze konstatovat **soulad Dohody o partnerství a v ní zpracovaných problémových oblastí s prioritami financování EK** definovanými v tzv. Pozičním dokumentu EK z listopadu 2012, který lze považovat za nejadresnější dokument na evropské úrovni vůči konkrétní situaci a problémům v ČR. Bariéry dalšího rozvoje ČR¹⁰ identifikované Pozičním dokumentem EK jsou v souladu s provedenou analýzou a jejich odstranění patří k hlavním cílům programového období 2014–2020.

Pro programové období 2014–2020 je plánováno zvýšené využívání finančních nástrojů pro zajištění vyšší efektivity vynaložených investic v relevantních oblastech (viz dále). Předběžné informace o míře a oblastech využití finančních nástrojů jsou součástí relevantních programů. Přesné rozhodnutí bude záviset na závěrech ex-ante analýz využití finančních nástrojů, které jsou zpracovávány na úrovni příslušných programů, a bude učiněno do poloviny roku 2015.

¹⁰ Jsou jimi nedostatečně výkonný systém výzkumu a inovací, nedostatečně rozvinutá dopravní infrastruktura, nevýkonný vzdělávací systém, nedostatečně využívaný potenciál trhu práce, neúčinné využívání zdrojů a neefektivní veřejná správa.

1.1.1 Konkurenceschopnost ekonomiky

Tato problémová oblast vychází z národní rozvojové priority „Zvýšení ekonomické konkurenceschopnosti“ a rozpracovává ji do níže uvedených **čtyř hlavních pilířů** identifikovaných pro posílení konkurenceschopnosti ekonomiky.

Hlavní pilíře konkurenceschopnosti ekonomiky jsou:

- **fungující trh práce,**
- **moderní a kvalitní vzdělávací systém,**
- **efektivní výzkumný a inovační systém a**
- **konkurenceschopné podniky.**

1.1.1.1 Fungující trh práce

Východiska a charakteristika

Kvalita lidských zdrojů a efektivně fungující trh práce jsou **klíčové prvky necenové konkurenceschopnosti**. Zejména pro malou a otevřenou ekonomiku, jako je ČR, je **flexibilita pracovní síly a sladění nabídky a poptávky na trhu práce** důležitým nástrojem, jak se vyrovnat se ztrátou nákladové výhody, která byla významným faktorem růstu v období před nástupem hospodářské recese.

Český trh práce je ovlivňován **nepříznivým vývojem ekonomiky**. **Zaměstnanost** v české ekonomice **klesla v období 2008-2012 o 112 tisíc míst**.¹¹ Největší pokles zaměstnanosti (v absolutní hodnotě) postihl zpracovatelský průmysl, kde se v období 2008-2012 snížil počet pracovních míst o téměř 80 tisíc; ztráta dalších 56 tisíc míst postihla stavebnictví; odvětví obchodu a dopravy ztratila 35 tisíc pracovních míst.¹² Jedním z faktorů růstu nezaměstnanosti je také regionální struktura ekonomiky a její ekonomická výkonnost.

Důsledkem uvedeného vývoje je **rychle rostoucí počet nezaměstnaných**. V září 2013 bylo registrováno již přes 550 tisíc nezaměstnaných; v porovnání s červnem 2008, kdy počet nezaměstnaných klesl pod 300 tisíc, jde o nárůst o téměř 90 %. Registrovaná míra nezaměstnanosti dosáhla na konci roku 2012 9,4 %. Přes **192 tisíc nezaměstnaných je v evidenci déle než rok**; v období 2008–2012 toto číslo narostlo o více než 90 %. Hrozí proto nebezpečí zvyšování **strukturálního charakteru nezaměstnanosti**, což by vyžadovalo obtížná a finančně nákladná řešení.

I když v mezinárodním srovnání je situace na českém trhu práce stále ještě poměrně dobrá, realita pro některé skupiny populace je výrazně horší. Značně **vyššímu riziku** ztráty uplatnění a nezaměstnanosti jsou vystaveny **osoby ve věku 50+, lidé se zdravotním znevýhodněním a příslušníci menšin, zejména Romové**. V případě **míry zaměstnanosti starších osob** (49 %¹³) se ČR pohybuje na průměru EU, vykazuje však velký rozdíl mezi muži (60 %) a ženami (39 %). **Míra zaměstnanosti osob se základním vzděláním a bez vzdělání** je výrazně pod průměrem EU (v roce 2012 byla nižší o 13,6 p. b.) a navíc stále klesá. **Míra zaměstnanosti mladých osob** (20–29 let) má rovněž dlouhodobě klesající tendenci (v roce 2000 byla 66 %, v roce 2012 již pouze 57,8 %) a úměrně s tím roste i jejich nezaměstnanost. **Podíl mladých osob mimo trh práce nebo vzdělávání** je sice stále pod průměrem EU, avšak i toto číslo roste (8,9 % v roce 2012). Specifikem českého trhu práce je rovněž **velký rozdíl v míře zaměstnanosti mužů a žen**. Tzv. gender employment gap, tj. rozdíl mezi zaměstnaností českých mužů a žen činí 17,5 % (oproti průměru EU 12,2 %). Ženy v České

¹¹ Zdroj dat: ČSÚ: Časová řada základních ukazatelů Výběrového šetření pracovních sil, 2013. Online na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr

¹² Zdroj dat: ČSÚ: Výběrové šetření pracovních sil, 2013. Vlastní výpočty.

¹³ Zdroj dat v této části analýzy: ČSÚ: Výběrové šetření pracovních sil, 2013. Vlastní výpočty.

republice čelí nejvyššímu propadu zaměstnanosti spojenému s mateřstvím a výchovou dětí v Evropě, a to zejména díky nedostatečné dostupnosti služeb péče o děti spojené s nízkým využíváním částečných úvazků (Dle dat OECD má ČR nejnižší zaměstnanost žen s dětmi do 12 let věku ze všech členských států EU, z toho minimální zaměstnanost žen s dětmi do 3 let věku).

I přes složitý vývoj na trhu práce v ČR nadále existují odvětví, kde zaměstnanost roste. Často se jedná o odvětví s vyšší technologickou a znalostní náročností (architektonické a inženýrské činnosti, IT služby nebo výroba elektronických a optických přístrojů), jejich rozvoj je však brzděn **špatnou dostupností kvalifikovaných pracovníků** a mírou nesouladu mezi kompetencemi pracovní síly a požadavky zaměstnavatelů. Tento problém je nutné řešit jak na národní, regionální a místní úrovni trhu práce, tak v oblasti vzdělávání využitím potenciálu pracovních sil v území v návaznosti na podporu v oblasti vzdělávání v relevantních oborech.

Ve Strategii pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění („Evropa 2020“) je zvýšení zaměstnanosti věnována velká pozornost. Národní program reforem, navazující na strategii Evropa 2020, stanovuje v oblasti zaměstnanosti pro ČR několik cílů. I přes obtížnou situaci na trhu práce se od roku 2010 podařilo zvýšit míru zaměstnanosti žen a starších osob a míru zaměstnanosti celkem. Největším problémem je rostoucí míra nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (viz tabulka na konci kapitoly).

Územní rozdíly

Vývoj na trhu práce se projevuje v jednotlivých krajích rozdílně. V ČR existují na jedné straně „póly růstu“ – centra a regiony, kde zaměstnanost roste a na druhé straně strukturálně a hospodářsky slabé regiony s narůstající nezaměstnaností. Potenciál pro růst a zlepšení situace na trhu práce na regionální a místní úrovni je zejména v centrech, ve kterých jsou také zastoupena odvětví s vyšší technologickou a znalostní náročností. Zatímco Praha, Jihomoravský a Středočeský kraj zaznamenaly od recese přírůstek zaměstnanosti, v ostatních krajích došlo k poklesu.¹⁴ Registrovaná míra nezaměstnanosti se pouze v Praze udržela pod hranicí 5 %, v 8 ze 14 krajů ČR byla na konci roku 2012 naopak vyšší než 10 %. V těchto krajích je také velmi špatná situace v poměru nezaměstnaných a volných pracovních míst. Registrovaná míra nezaměstnanosti mladých ve věku 15–24 let byla nejvyšší v regionu Severozápad. V roce 2012 dosáhla 28,2 %, což je zhruba o 9 p.b. nad průměrem ČR. Tento stav má navíc stále rostoucí tendenci. Podíl zaměstnaných do 34 let a podíl zaměstnaných nad 55 let vykazuje malé rozdíly v území. Naopak podíl zaměstnaných i nezaměstnaných „bez vzdělání“ se vyznačuje výraznými regionálními rozdíly.

Vývoj v Praze a Jihomoravském kraji (kde je růst zaměstnanosti tažen především díky městu Brnu), ale i v dalších regionálních centrech, dokládá zvyšování rozdílů na trhu práce mezi městy a venkovem. Uchazeči ve venkovských oblastech tvoří přibližně čtvrtinu všech uchazečů, zatímco volná pracovní místa ve venkovských oblastech představují jen šestinu všech volných pracovních míst. Malá tvorba pracovních míst ve venkovských oblastech má několik příčin – především horší infrastrukturu pro podnikání nebo horší dostupnost kapitálu. V důsledku nižší hustoty zalidnění (a také vybavenosti) na venkově je založení a zejména provozování podnikatelské aktivity většinou spojeno s vyššími náklady. Z hlediska aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) vykazuje činnost jednotlivých úřadů práce na úrovni okresů i krajů velké územní rozdíly z hlediska objemu prostředků vynaložených na APZ a objemu rekvalifikací, určených především výši míry registrované nezaměstnanosti.

¹⁴ Zdroj dat v této části analýzy: ČSÚ: Výběrové šetření pracovních sil, 2013. Vlastní výpočty.

Nedostatek pracovních příležitostí ve venkovském prostoru je pak jednou z hlavních příčin migrace především mladých lidí do měst. Stabilizace venkovského obyvatelstva prostřednictvím zajištění pracovních příležitostí je tak jednou z důležitých výzev nového programového období. Klíčové je v této oblasti zvyšování konkurenceschopnosti podnikání na venkově včetně podnikání v zemědělství, které je ve venkovském prostoru stále významným zaměstnavatelem. Další pracovní příležitosti je možné vytvořit i diverzifikací jejich aktivit.

Podpora bude zaměřena především do:

- území s vysokou nezaměstnaností,
- hospodářsky problémových regionů (dle SRR ČR 2014–2020),
- regionů NUTS II, ve kterých míra nezaměstnanosti osob ve věku 15-24 let přesáhla v roce 2012 hodnotu 25 %,
- území s potřebou systémového řešení restrukturalizace tradičních průmyslových regionů.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V oblasti trhu práce cílily v programovém období 2007–2013 aktivity na:

- zvýšení schopnosti pracujících a podniků přizpůsobovat se změnám,
- zvýšení flexibility trhu práce,
- pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením, zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb a zavedení opatření zvyšující zaměstnatelnost těchto osob,
- prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce.

Hospodářská recese zvrátila trend v nivelizování rozdílů míry regionální zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR a rozdíly mezi nimi opětovně vzrostly. Aktuálnost potřeby podpory v oblasti trhu práce a zaměstnanosti tak nadále trvá, resp. její význam ještě vzrostl. Stejně tak vzrůstá důležitost územní dimenze – rozdílný dopad recese na regiony ČR a významné strukturální územní rozdíly způsobují koncentraci problémů trhu práce především do některých regionů.

I přes negativní vývoj české ekonomiky se podařilo zvyšovat celkovou míru zaměstnanosti v ekonomice stejně jako míru zaměstnanosti žen a starších osob. ČR se tak přiblížila splnění některých národních cílů v oblasti zaměstnanosti v návaznosti na strategii Evropa 2020.

Zkušenosti ze současného programového období ukázaly důležitost spolupráce všech aktérů na trhu práce v řešení problémů zaměstnanosti a nutnost lépe provázat opatření APZ s dalšími nástroji, zejména v oblasti sociálního začleňování. Dalším významným zjištěním je potřeba posílit analytické a monitorovací nástroje, které umožní lépe zacílit intervence a zvýšit efektivitu jejich realizace.

Vzhledem k dopadům hospodářské recese se v období 2014–2020 intervence v oblasti trhu práce zaměří především na zkvalitnění a modernizaci služeb zaměstnanosti a jejich provázání s dalšími službami, zejména v oblasti sociálního začleňování. Je třeba dosáhnout zvýšení počtu a podílu uchazečů o zaměstnání podpořených v rámci nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, zvýšení míry zaměstnanosti podpořených osob s důrazem na skupiny osob ohrožených na trhu práce, zvýšení souladu kvalifikací a dovedností pracovníků s požadavky zaměstnavatelů, zvýšení využívání flexibilních forem práce a podpory sladění pracovního a soukromého života. Zkušenosti ze současného období rovněž ukázaly, že je nutné podpořit zvýšení účasti dospělých v dalším vzdělávání (DV), a to se zaměřením na rozvoj odborných i klíčových kompetencí. Je však přitom nutné klást větší důraz na kvalitu DV a související služby v oblasti kariérového poradenství, bez čehož nejsou přínosy DV pro cílové skupiny dostatečné.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

Cílem České republiky ve vazbě na Evropu 2020 je zvýšit míru zaměstnanosti v ekonomice na 75 %. Problém nedostatečné míry zaměstnanosti má několik příčin, na které chce ČR s využitím strukturálních fondů v období 2014–2020 reagovat. Tyto příčiny jsou popsány níže. Pro zlepšení situace na trhu práce je však důležitá zejména tvorba nových pracovních míst, která je podmíněna především obnovením ekonomického růstu a zvyšováním konkurenceschopnosti českých podnikatelských subjektů na mezinárodním trhu. Na to se zaměřuje kapitola Konkurenceschopné podniky.

1. Nedostatečná kvalita a kapacita služeb podporujících zaměstnanost

Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ), realizovanou Úřadem práce ČR (ÚP ČR), jsou jedny z nejnižších v EU (dosáhly podílu pouze 0,07 % k HDP v roce 2012). V roce 2012 bylo nástroji APZ podpořeno pouze 7,6 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání, kteří prošli evidencí na ÚP ČR v roce 2012, což představuje oproti roku 2011 pokles o plných 40 %.¹⁵

Nástroje APZ navíc již neodpovídají potřebám uchazečů (zejména v oblasti propojování jednotlivých nástrojů tak, aby jejich aplikace vedla k postupnému vstupu na trh práce) a nejsou vždy cíleny na ty, kteří ji nejvíce potřebují, což je dáno také absencí nástrojů pro profilaci uchazečů. **To se týká především právě specifických skupin obtížně zaměstnatelných osob**, kterým se rovněž nedostává vhodná vzdělávací a poradenská podpora.

Rozsah a kvalita informací jak o vývoji trhu práce, tak o dopadech APZ je nedostatečná, vyhodnocování efektivit jednotlivých nástrojů není systematicky prováděno. Ostatní aktéři na trhu práce navíc nejsou dostatečně zapojeni do stanovení cílů politiky zaměstnanosti, ani do její samotné realizace, což účinnost APZ dále snižuje.

Na nedostatky v oblasti služeb zaměstnanosti reaguje specifické doporučení Rady (SDR) k NPR 2014 č. 4. Níže uvedené potřeby rozvoje uvedené doporučení reflektují a vymezují směřování podpory do oblastí, které jsou s ním v souladu.

Potřeby rozvoje:

- **Zavést do praxe inovované nástroje APZ** s důrazem na individuální přístup a služby, zaměřené zejména na spolupráci se sociálními partnery při tvorbě nových pracovních míst, na prevenci před nezaměstnaností včetně relací ke školskému systému, na aktivaci osob na okraji trhu práce či mimo něj v souladu s jejich individuálními potřebami.
- **Rozvíjet pravidelné monitorování zacílení a hodnocení dopadů nástrojů APZ.**
- Podporovat rozvoj a kapacity institucí trhu práce (personální, analytické, metodické a řídicí) s ohledem na potřeby trhu práce.
- **Podporovat cílenými nástroji zaměstnanost uchazečů a zájemců o zaměstnání a neaktivních osob** a jejich návrat na trh práce, se zvláštním zaměřením na osoby starší 55 let, mladé lidi bez praxe, osoby s nízkou kvalifikací, příslušníky menšin, osoby dlouhodobě nezaměstnané, osoby zdravotně znevýhodněné a osoby s pečovatelskými závazky v rodině.
- **Zavést do praxe opatření pro zvýšení zaměstnanosti mladých** v souladu s programem Záruky pro mladé a zaměřit podporu prostřednictvím těchto opatření, zejména na mladé lidi v regionu NUTS II Severozápad.

¹⁵ Zdroj: Úřad práce ČR.

2. Nesoulad kvalifikace pracovní síly s požadavky trhu práce

I přes recesi jsou v české ekonomice odvětví, která zvyšují svou zaměstnanost. Potenciál jejich růstu je však oslabován **nedostatečnou dostupností kvalifikovaných pracovníků**. I v odvětvích s klesající zaměstnaností, jako je například zpracovatelský průmysl, stavebnictví nebo zemědělství, je řada profesí dlouhodobě nedostatkových.

Nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce je způsoben i **nižší relevancí počátečního vzdělávání** k požadavkům zaměstnavatelů (viz také část Vzdělávání). Na úrovni trhu práce je tento problém možné řešit podporou DV dospělé populace. Účinnost tohoto nástroje je však stále nedostatečná, protože jednotlivci často vnímají **přínosy DV pro uplatnitelnost jako nízké**, což poptávku po tomto vzdělávání oslabuje. Zejména **účast osob nejvíce ohrožených nízkou uplatnitelností** (lidí s nižší kvalifikací a ve vyšším věku) na DV je v mezinárodním srovnání **podprůměrná**¹⁶, což vyhlídky této skupiny na trhu práce dále zhoršuje.

Cílovým skupinám rovněž **chybí orientace v nabídce dalšího vzdělávání a schopnost identifikovat nejvhodnější vzdělávací směr** pro zvýšení uplatnitelnosti. Souvisí to rovněž s neexistencí nástrojů pro analýzu a předvídání vývoje a potřeb trhu práce.

Významnou roli ve vzdělávání dospělých hrají zaměstnavatelé. Důraz na poskytování dalšího vzdělávání zaměstnancům je však patrný spíše v kategorii velkých a středních podniků, zatímco u malých podniků je vzdělávání zaměstnancům poskytováno méně často¹⁷. K hlavním **bariérám rozvoje vzdělávání zejména u menších zaměstnavatelů** patří nedostatečná úroveň řízení a rozvoje lidských zdrojů, finanční náročnost a nutnost uvolnit zaměstnance pro účast na vzdělávání.

Potřeby rozvoje:

- **Podporovat další vzdělávání** v oblasti odborných, klíčových i podnikatelských **kompetencí** pro zvýšení uplatnitelnosti dospělých, a to včetně neformálního DV mimo školský systém, a zavést prvky hodnocení kvality DV, které pomohou zvýšit přínos DV pro cílové skupiny.
- Zvýšit účast na DV u skupin dospělé populace **nejvíce ohrožených nezaměstnaností** a ztrátou uplatnění.
- **Rozšířit využití nástrojů pro uznávání výsledků předchozího učení**, včetně případné certifikace získaných kompetencí ve spolupráci služeb zaměstnanosti, veřejných, soukromých a neziskových vzdělávacích subjektů.
- **Zkvalitnění kariérového poradenství** včetně rozvoje programů usnadňující vyhledávání zaměstnání a volbu povolání.
- **Rozvíjet využívání nástrojů analyzování a předvídání trhu práce** a využít je pro sladování vzdělávací nabídky s potřebami zaměstnavatelů.
- Podpořit odborné praxe a stáže v podnicích.
- Poskytovat podporu a poradenství při vytváření a zavádění moderních systémů řízení a rozvoje lidských zdrojů u zaměstnavatelů.

¹⁶ Zdroj: Adult Education Survey (Eurostat 2013). Online na: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=trng_aes_102&lang=en

¹⁷ Zdroj: Continuing Vocational Training (Eurostat 2013). Online na: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=trng_cvts02&lang=en

3. Obtížné slad'ování soukromého a pracovního života a nerovné postavení žen na trhu práce

Využívání flexibilních forem práce, jako je práce na částečný úvazek nebo práce z domova, které by umožnily vyšší zapojení zejména žen s dětmi a dalších osob, které z různých důvodů nemohou pracovat na plný úvazek, **je v ČR nedostatečné**. Zatímco v EU na částečný pracovní úvazek v roce 2012 pracovalo přibližně 32,6 % zaměstnaných žen a 9,5 % zaměstnaných mužů, v ČR je tento poměr 9,6 % u žen a 2,9 % u mužů.

Zaměstnávání osob, které pečují o děti, je dále komplikováno **malou dostupností zařízení předškolní péče o děti**, na které reaguje také specifické doporučení Rady č. 4. Nedostatečná je dostupnost péče o děti do 3 let způsobená nízkou nabídkou cenově přijatelných zařízení. Problémy s dostupností díky nedostatečné kapacitě zařízení jsou výrazné i v oblasti předškolního vzdělávání. Zatímco ve školním roce 2005/06 bylo neúspěšně vyřízeno 6 810 žádostí o umístění dítěte do zařízení předškolního vzdělávání, ve školním roce 2012/13 to již bylo 58 939 žádostí. Nejhorší je situace v některých velkých městech a na jejich periferiích. Dle statistik MŠMT (školských matrik a analýz demografického vývoje) situace spojená s nárůstem počtu dětí ve věku 3–5 let v současné době kulminuje a mělo by začít docházet k postupnému snižování jejich počtů, které však bude velmi pozvolné.

Obtížné slad'ování soukromého a pracovního života má velký vliv zejména na uplatnitelnost i odměňování žen. Dlouhé výpadky v kariéře žen z důvodu potřeby zajištění péče o malé děti a nedostatečné nabídky odpovídajících služeb vedou k **vysokým rozdílům mezi muži a ženami v mírách zaměstnanosti i v odměňování** – v postavení žen v obou těchto faktorech ČR významně zaostává za průměrem EU.

Rozdíly v odměňování se projevují u žen nejenom v produktivním věku, ale mají také následně dopad na důchody žen. Například v roce 2012 byla **průměrná výše starobního důchodu mužů o čtvrtinu vyšší** než v případě žen. U žen ve starším věku také v mnohem větší míře hrozí **diskriminace na trhu práce**, neboť se mohou stát obětí diskriminace nejen z důvodu pohlaví, ale také věku. Rozdíly v odměňování žen a mužů jsou kromě kariérních výpadků způsobeny zejména horizontální a vertikální segregací trhu práce dle pohlaví a přímou a nepřímou diskriminací.

Potřeby rozvoje:

- Vytvoření podmínek pro **vyšší využívání flexibilních forem práce**.
- Podpořit zaměstnanost žen s dětmi **zvýšením nabídky a vytvořením dostatečné kapacity cenově dostupných služeb péče o děti** mladší tří let a doplněním kapacit kvalitního předškolního vzdělávání na úroveň odpovídající poptávce. Zlepšit dostupnost vzdělávání a poradenských služeb pro osoby na mateřské a rodičovské dovolené, pečující o závislé osoby či pro ženy ve starším věku, zaměřené na zlepšení jejich přístupu na trh práce, včetně výkonu samostatné výdělečné činnosti.
- Podpořit opatření pro **odstranění projevů diskriminace na trhu práce na základě pohlaví** a pro snížení horizontální a vertikální segregace trhu práce podle pohlaví a rozdílů v odměňování žen a mužů.
- Zvýšit míru zapojení mužů do péče o děti a další závislé osoby.
- Zlepšení koordinace místních a celostátních politik týkajících se rovných příležitostí žen a mužů a jejich implementace či přizpůsobení.

4. Nedostatečná spolupráce klíčových aktérů a nízká provázanost různých typů nástrojů při řešení problémů na trhu práce

Angažovanost místní samosprávy (obcí, měst) v řešení problematiky zaměstnanosti je nedostatečná. **Samosprávy nejsou dostatečně aktivní v mobilizaci vnitřního potenciálu daných lokalit** a v podpoře tvorby nových typů pracovních příležitostí. Rovněž spolupráce všech relevantních místních aktérů na trhu práce (samosprávy, služby zaměstnanosti, zaměstnavatelé, vzdělavatelé, neziskový sektor atd.) je nedostatečná.

Provázanost služeb zaměstnanosti a sociálních služeb, sociálních a zdravotních služeb i dalších navazujících služeb je velmi omezená. Pro komplexní řešení uplatnitelnosti osob ohrožených dlouhodobou nezaměstnaností a sociálním vyloučením je přitom provázanost různých nástrojů nezbytná.

Potřeby rozvoje:

- Podpořit a **rozvíjet programy spolupráce a partnerství** při řešení problémů trhu práce jak na národní, tak zejména regionální a místní úrovni se všemi relevantními aktéry na trhu práce.
- Podpořit provázání služeb zaměstnanosti a sociálních služeb, sociálních a zdravotních služeb i dalších navazujících služeb k zajištění komplexního přístupu ke zvýšení uplatnitelnosti cílových skupin.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- přizpůsobení nástrojů politiky zaměstnanosti specifickým podmínkám a požadavkům měst a venkova,
- formování potřebné nabídky pracovních sil s požadovanou úrovní a strukturou vzdělání a kvalifikace (specifické požadavky počátečního vzdělávání v oblasti zemědělství a příbuzných oblastech budou řešeny shodně s ostatními obory v rámci školského systému, viz dále kapitola 1.1.1.2 Moderní a kvalitní vzdělávací systém. Další odborné vzdělávání v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví je blíže zpracováno zvláště v samostatné podkapitole kapitoly 1.1.1.2),
- stabilizace venkovského prostoru podporou vzniku pracovních příležitostí prostřednictvím:
 - zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podnikatelů a podpora zahájení a rozvoje dalších podnikatelských aktivit na venkově (blíže rozpracováno v kapitole 1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky),
 - diverzifikace aktivit zemědělských podnikatelů (zajištění dostatku vstupního i provozního kapitálu pro jejich nezemědělskou činnost),
- spolupráce institucí trhu práce z obou stran hranice, zejména orgánů veřejné správy (úřady práce) a příhraničních institucí, které přispívají k řešení nezaměstnanosti a dalších témat (výměna informací, usnadnění přístupu k práci přes hranici, dojížděka apod.),
- pružnější reakce vzdělávacího systému na obou stranách hranice na potřeby přeshraničního trhu práce – od přizpůsobení vzdělávacích oborů po uznávání kvalifikací pro zvýšení uplatnění uchazečů na obou stranách pracovního trhu.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl Zvýšit zaměstnanost u osob ve věku 20 až 64 let ze současných 69 % na nejméně 75 %; Iniciativa „Mládež v pohybu“ a „Program pro nové dovednosti a pracovní místa“, Integrované hlavní směry 7 „Zvyšování účasti žen a mužů na trhu práce, omezování strukturální nezaměstnanosti a prosazování kvality pracovních míst“, 8 „Rozvoj kvalifikované pracovní síly, která bude reagovat na potřeby trhu práce, a podpora celoživotního učení“, 9 „Zlepšování kvality a výsledků systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních a zvyšování účasti na terciárním nebo srovnatelném vzdělávání“.
Společný strategický rámec	Příloha 1, 5.5 Reakce na demografickou změnu, opatření mj. na zlepšení podmínek pro rodiny a rovnováhu mezi prací a rodinným životem.
Tematické cíle	8. Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil.
Specifická doporučení Rady 2014	4. Zlepšit účinnost a účelnost veřejných služeb zaměstnanosti, především pak zavedením systému pro měření výkonnosti. Oslovit neregistrované mladé lidi a poskytovat individualizované služby. Výrazně navýšit dostupnost cenově přijatelných a kvalitních zařízení a služeb péče o děti, a to se zaměřením na děti do tří let. Částečně 3. Podporovat zaměstnatelnost starších pracovníků

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: 4.3.1 Rozvoj trhu práce a aktivní politika zaměstnanosti, zvyšování produktivity práce. Částečná vazba na opatření: 4.2.7 Zemědělská politika, 4.3.3 Sociální začleňování a boj s chudobou, 4.3.4 Slučitelnost rodinného a pracovního života a problematika genderové rovnosti, 4.3.5 Kvalitní a inkluzivní vzdělávání.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	4. Zlepšit účinnost a účelnost veřejných služeb zaměstnanosti, především pak zavedením systému pro měření výkonnosti. Oslovit neregistrované mladé lidi a poskytovat individualizované služby. Výrazně navýšit dostupnost cenově přijatelných a kvalitních zařízení a služeb péče o děti, a to se zaměřením na děti do tří let
Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření 1.5 Adaptabilita trhu práce). Priorita 3 Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území (opatření 3.X Podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva). Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území (opatření 4.1 Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb). Priorita 5 Oživení periferních území (opatření 5.2 Podpora zvýšení kvality pracovní síly).
Strategie politiky zaměstnanosti	Priorita 1 Podpora přístupu k zaměstnání, zejména pro skupiny ohrožené na trhu práce Priorita 2 Podpora rovnosti žen a mužů na trhu práce Priorita 3 Přizpůsobení podniků, zaměstnanců a nezaměstnaných změnám a potřebám trhu práce Priorita 4 Rozvoj služeb zaměstnanosti

Další klíčovými dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou dokumenty krajů (programy rozvoje kraje, strategie rozvoje kraje). Vazbu na problémovou oblast trhu práce mají i sektorové územní dokumenty (vztah trhu práce k vzdělávání - Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje) a např. Regionální inovační strategie.

Cíle strategie Evropa 2020 a cíle Národního programu reforem

Další cíle na národní úrovni	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2013 ¹⁸
Míra zaměstnanosti žen (20–64 let)	65 %	60,9%	63,9 %
Míra zaměstnanosti starších osob (55–64 let)	55 %	46,5%	51,4 %
Míra nezaměstnanosti mladých osob (15–24 let)	Snížení o třetinu oproti roku 2010 (tj. na 12,3 %)	18,4%	17,4 %
Míra nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0–2)	Snížení o čtvrtinu oproti roku 2010 (tj. na 18,75 %).	25 %	26,1 %
Míra zaměstnanosti celkem	75%	70,4%	72,7 %

1.1.1.2 Moderní a kvalitní vzdělávací systém

Východiska a charakteristika

Kvalita lidských zdrojů a jejich dostupnost se stávají klíčovým faktorem úspěšnosti a kvality života jednotlivých zemí. Kvalifikovaná pracovní síla je zdrojem konkurenční výhody firem a přitahuje investice firem nadnárodních. Zároveň existují přesvědčivé důkazy o tom, že vzdělání zvyšuje občanskou angažovanost, životní spokojenost a zdraví.¹⁹ Společenský a ekonomický rozvoj ČR bude proto ve stále větší míře podmíněn vzdělaností a tedy kvalitou vzdělávacího systému.

Vzdělávací výsledky českých žáků se však dlouhodobě zhoršují. **Nízká kvalita počátečního vzdělávání** podkopává budoucí ekonomickou konkurenceschopnost ČR. Má-li země uspět v mezinárodní konkurenci, je třeba tento trend obrátit a zajistit schopnost absolventů flexibilně reagovat na změny, iniciovat a zavádět inovace a uplatnit se na trhu práce.²⁰

Problém s kvalitou má ČR i v oblasti VŠ, kde byl v posledních letech zaznamenán vysoký nárůst počtu absolventů. Ve srovnání s EU je sice stále podíl lidí s VŠ vzděláním nižší (23,8 % oproti 34,6 % ve věkové skupině 30–34 let)²¹, v současné době se však na vysoké školy zapisují téměř tři čtvrtiny dané věkové kohorty. Masifikace VŠ ovšem nebyla doprovázena potřebným tlakem na zvýšení či udržení kvality VŠ vzdělávání ani na jeho diferenciaci. **Vysokoškolské vzdělávání tak nedosahuje svého potenciálu pro konkurenceschopnost země**, mohlo by se však spolu se systémem VaV stát motorem ekonomického a společenského růstu tak, jako je tomu u vyspělých zemí.

Růst založený na lidském kapitálu a zvýšení účasti na trhu práce předpokládá nejen kvalitní vzdělávání odpovídající potřebám trhu práce, ale i rovný přístup k tomuto vzdělávání. Ve srovnání EU je sice velmi příznivá pozice ČR v hodnotách míry předčasného ukončování školní docházky, která dosahuje méně než poloviční úrovně oproti EU (5,5 % oproti 13,5 %)²². **Existují však ohrožené skupiny, které jsou znevýhodněné v přístupu**

¹⁸ Údaje k 1. Říjnu 2013, zdroj: ČSÚ, MPSV

¹⁹ Viz např. OECD, PIAAC.

²⁰ Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti, projektová karta Změny obsahu vzdělávání.

²¹ Eurostat 2012.

²² Eurostat 2012.

ke kvalitnímu vzdělávání. ČR má v mezinárodním srovnání relativně silnou závislost výsledků vzdělání na rodinném zázemí a tato závislost se dále posiluje.²³ Zajištění rovného přístupu ke vzdělání napomáhá ke snižování sociálních rozdílů a efektivnímu využití potenciálu všech občanů a představuje efektivní opatření k výraznému snižování nákladů budoucích sociálních politik.

V posledních přibližně patnácti letech prošlo řízení vzdělávací soustavy radikální proměnou. V souladu se záměry Bílé knihy došlo zejména v oblasti základního a středního školství k výrazné decentralizaci. **Decentralizace vede k problémům s koordinací vzdělávacích politik** na úrovni státu, krajů, měst a obcí. Zvýšená autonomie a odpovědnost škol, přesun povinností na úroveň škol vyžaduje, aby se tyto skutečnosti promítly do posilování strategického řízení ve vzdělávací politice, koordinaci a komunikaci mezi různými úrovněmi řízení v systému.²⁴

Územní rozdíly

V řadě regionů se projevuje a prohlubuje nesoulad mezi oborovou strukturou středního a vysokého školství a nesoulad struktury absolventů s požadavky trhu práce. Patrný je také špatný stav infrastruktury – budov i jejich vybavení. Pro SŠ, vč. odborných, je v posledním období významným faktorem pokles počtu žáků způsobený demografickým vývojem, který se ve všech krajích shoduje. Lépe mu ovšem budou čelit kraje, které jsou přirozenými centry migrace v rámci ČR, tedy Praha, některé oblasti Středočeského kraje a kraje Jihomoravského (především Brno a okolí). Naopak kraj Moravskoslezský bude čelit výrazně největšímu propadu v této věkové skupině. V důsledku poklesu počtu žáků a snahy o finanční úspory krajů v současné době řeší kraje optimalizaci SŠ (dochází ke spojování škol a redukci počtu škol).

V budoucnu poroste meziregionální diverzita mezi obcemi v periferiích, převážně emigračních, a obcemi v imigračních oblastech. Ta bude umocněná demografickým trendem spojeným s postupným přesouváním silných ročníků z MŠ do ZŠ. Nároky na zajištění kapacity předškolního a základního školství jsou nerovnoměrně rozprostřené po ČR a zajištění dostatečné kapacity je nezbytné zejména v zázemí velkých měst a dalších místech se vzrůstající populací a ekonomickým růstem. Jako protitlak je důležité zachování dostupnosti kvalitního předškolního a základního vzdělání ve venkovském prostoru a posílení komunitní role školy jako centra celoživotního učení.

Nesoulad mezi skladbou oborů a požadavky zaměstnavatelů spolu s celkovou situací na trhu práce se promítá do míry nezaměstnanosti absolventů. Z krajského hlediska vykazuje tento ukazatel značné rozdíly. V roce 2013 se registrovaná míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů středních škol pohybovala v rozmezí od cca 7 % v Praze (která zároveň vykazuje nejnižší podíl nezaměstnaných osob ve věku 15–64 let) do více než 20 % v Ústeckém, Olomouckém a Karlovarském kraji. Plošně je situace horší u absolventů profesně zaměřených oborů.

Na místní úrovni je významným problémem nepřípravenost místních vzdělávacích soustav reagovat adekvátně na potřeby dětí se specifickými vzdělávacími potřebami (SVP), zejména děti se sociálním znevýhodněním, specificky romské. Současně s řešením kapacit místní soustavy MŠ a ZŠ je nezbytné řešit u předškolní přípravy také návazná opatření kombinované sociálně-vzdělávací intervence v rodinách s dětmi se sociálním znevýhodněním, a to od raných let života dítěte.

²³ Toto potvrzují mezinárodní výzkumy v žákovské i dospělé populaci (OECD PISA, PIAAC).

²⁴ Informační materiál k přípravě Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, kapitola 4. Odpovědné a efektivní řízení decentralizovaného vzdělávacího systému, viz odkaz 19.

Podpora bude zaměřena především do:

- funkčních regionů - podpora bude zacílena dle priorit, potřeb, naléhavosti a dat účelově vymezeného území definovaných v akčních plánech k tématu rozvoje vzdělávání vytvořených na bázi partnerství regionálních aktérů (zejména krajské a místní akční plány rozvoje vzdělávání).

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Cílem podpory v programovém období 2007–2013 v oblasti vzdělávání byla zejména modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání a jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení. Informace uvedené na jiných místech subkapitoly k problémové oblasti Vzdělávání ukazují, že těchto cílů bylo dosaženo pouze částečně. Hlavní zkušenosti, ze kterých je nutné se poučit, lze shrnout následovně:

- **Fragmentovanost podpory** – vzniklo mnoho malých projektů, které měly zajistit pozitivní dopad, nicméně celkově se nepodařilo dosáhnout systémové změny. V období 2014–2020 je nutné soustředit se na projekty větších celků s jasným zacílením a koordinovaným prosazováním změn (např. projekty jednotlivých kateder vs. strategické projekty celých univerzit).
- Pozitivně jsou hodnoceny projekty realizované prostřednictvím **zjednodušené formy vykazování** výdajů – na tuto formu podpory je potřeba navázat a rozšířit ji.
- **Příliš mnoho národních projektů** – nastavený systém neumožňoval efektivní supervizi kvality, byl těžkopádný a nezajišťoval akceptaci a rozšíření vytvořených výsledků na úrovni škol, viz blíže kapitolu Systémové zkušenosti z programového období 2007–2013.

Intervence v období 2014–2020 samozřejmě budou úzce navazovat na výstupy projektů financovaných z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Půjde např. o využití mnoha kvalitních metodik a pilotně ověřených kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a jejich cílené šíření do praxe přímo ve školách, zejména v oblastech rozvoje klíčových kompetencí žáků a inkluzivního vzdělávání.

Vytvořené nástroje a vznikající systém interního a externího hodnocení kvality počátečního vzdělávání bude rozvíjen a využíván ke strategickému vedení vzdělávání k lepším výsledkům na všech úrovních (stát/zřizovatel/ředitel/učitel/žák), budou rozšiřovány pilotně ověřené postupy a větší důraz bude nově kladen na podporu pedagogů přímo ve škole.

V oblasti vysokých škol bude též navázáno na infrastrukturní investice z OP Výzkum a vývoj pro inovace, které významným způsobem napomohly zkvalitnit infrastrukturu VŠ pro výzkumné účely. V oblasti posílení zájmu žáků o technické a přírodovědné obory je možné široce kapitalizovat investice do vybudovaných center popularizace výzkumu. V oblasti vzdělávací infrastruktury je nutné též zohlednit intervence z Regionálních operačních programů. Intervence infrastrukturního charakteru je však nutné lépe provázat s intervencemi z ESF.

V období 2007–2013 bylo v rámci Programu rozvoje venkova (PRV) podporováno vzdělávání zemědělců i nezemědělských podnikatelů v podobě informačních akcí či v rámci poradenského systému pro zemědělce a lesníky. Přestože se podařilo dosáhnout stanovených cílů v počtu účastníků vzdělávacích akcí (zejména pro zemědělce), zpětná vazba o použití dosažených vědomostí v praxi není dostatečná. Vzdělávacích akcí je dostatečné množství, ovšem chybí větší systematičnost a cílenost.

Pro potřeby efektivní realizace intervencí v oblasti vzdělávání bude zajištěna funkční koordinace mezi subjekty implementace programů ESIF. Vzájemné dohody (memoranda) mezi řídicími orgány stanoví klíčové aspekty spolupráce (např. pro přípravu výzev a celkovou

koordinaci bude existovat společná pracovní skupina). Významnou roli hraje Strategie vzdělávací politiky ČR a také krajské a místní akční plány rozvoje vzdělávání (cílení výzev, územní koncentrace investic). Blíže ke koordinaci viz kapitulu 2.1.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

1. Nedostatečná úroveň kvality počátečního vzdělávání

Výsledky žáků a studentů na úrovni ZŠ a SŠ se zhoršují prakticky ve všech sledovaných oblastech. Žáci nedosahují výsledků svých vrstevníků před deseti až patnácti lety.²⁵ Některé průzkumy²⁶ sice naznačují, že by se zhoršující trend mohl zastavit, ale i přesto úroveň základních znalostí českých žáků není uspokojivá. Současný nepříznivý stav je výsledkem několika faktorů, jejichž systematické řešení je nutné ke změně tohoto trendu.

- **Kvalita ředitelů a pedagogických pracovníků** - současné postavení a role pedagogů nemá odpovídající ohodnocení a společenskou prestiž. Věkový průměr pedagogů je v ČR (v mezinárodním srovnání) vysoký. Úroveň pre-graduální přípravy pedagogů je nízká, s nedostatečným podílem praxe a nepřizpůsobuje se změnám v oblastech, které přináší společenský a technologický rozvoj. Pro odborníky neexistují stimulační nástroje pro vstup do škol. Management škol je výkonný, ale nezaměřuje se na výsledky ve vzdělávání žáků, je spíše ekonomicko-finančním řízením. Také většina zřizovatelů škol neumí pracovat s informacemi o kvalitě školy.
- **Podinvestovaná infrastruktura** MŠ, ZŠ a SŠ a dalších vzdělávacích organizací, která neodpovídá demografickým trendům na místní úrovni a potřebám kvalitního rozvoje přenositelných i odborných kompetencí relevantních pro trh práce. Rozdíly v materiálně-technickém vybavení jednotlivých škol a školských zařízení. Digitální a otevřené vzdělávací zdroje a software pro individualizaci výuky jsou využívány neefektivně, což je dáno jak nízkými kompetencemi učitelů, tak nízkým technickým vybavením, a dále nedostatečnou vnitřní konektivitou škol a špatným připojením k internetu ve venkovských oblastech obecně.
- **Nedostatečná úroveň strategického vedení vzdělávání** k lepším výsledkům na všech úrovních počátečního vzdělávání, spojená též se změnami danými decentralizací a zvýšením autonomie škol, a slabá schopnost systému fungovat na principech evidence-based policy. V ČR není rozvinutý monitoring kvality výsledků vzdělávací činnosti²⁷.
- **Chybí vymezení kvality práce učitele** i ředitele, kvality práce školy a pravidelné poskytování zpětné vazby všem zmiňovaným subjektům ve vztahu ke stanoveným kritériím kvality. Žakovské cíle vzdělávání jsou vymezeny příliš obecně a nejsou prioritizovány, učitelé nemají povinnost sledovat individuální pokrok každého žáka vzhledem ke stanoveným cílům a nemají k tomu potřebnou metodickou podporu ani podmínky.

Na nedostatečný pokrok v některých uvedených oblastech počátečního vzdělávání reagují také Specifická doporučení Rady k NPR 2014. V oblasti počátečního vzdělávání se týkají dopracování a zavedení systému hodnocení škol a zatraktivnění povolání učitele (Specifické doporučení Rady 5) Tato doporučení jsou reflektována v níže uvedených potřebách rozvoje. Na uvedená témata, která je nutné propojit s podporou dalších identifikovaných nedostatků, bude při realizaci intervencí ESIF kladen mimořádný důraz.

²⁵ Výsledky mezinárodních porovnání – PISA, TIMSS.

²⁶ TIMSS a PIAAC z roku 2011, PISA 2012.

²⁷ Na tento stav upozorňují i expertní stanoviska OECD a Doporučení Rady k NPR z roku 2013.

Potřeby rozvoje:

- **Klíčové kompetence**²⁸ jsou nejdůležitějším požadavkem ze strany zaměstnavatelů a rovněž základem pro celoživotní učení, inovace a rozvoj nových technologií. V oblasti ZŠ a SŠ je v souladu s NPR proto potřeba více zaměřit výuku na širší možnosti uplatnění a zlepšit schopnosti žáků v těchto kompetencích. Tím se zlepší schopnost absolventů flexibilně reagovat na změny a tudíž i jejich uplatnitelnost na trhu práce. Pro tuto změnu je také nutné otevřít školy spolupráci s mimoškolními subjekty neformálního a zájmového vzdělávání a zvýšit pochopení a podporu vzdělávání ke klíčovým kompetencím ze strany rodičů a veřejnosti.
- **Rozvoj lidských zdrojů pro oblast počátečního vzdělávání.** Jde především o zlepšení pre-graduální přípravy pedagogických pracovníků a podporu jejich dalšího profesního růstu včetně systematické podpory začínajících pedagogických pracovníků, rozvoj kompetencí vedoucích pracovníků škol a zřizovatelů.
- **Zajištění rovného přístupu ke kvalitní vzdělávací infrastruktuře.** Strategicky zacílené a odůvodněné investice do vzdělávací infrastruktury pro rozvoj kompetencí dětí a žáků mateřských, základních a středních škol na základě místních/krajských akčních plánů, které vznikají v souladu se vzdělávací politikou ČR, zohledňují potřeby místních partnerství, demografického rozvoje a trhu práce a vážou potřeby infrastruktury k potřebám rozvoje kvality vzdělávání v místě.
- **Vytvoření uceleného systému národního monitoringu kvality výsledků vzdělávací činnosti** dle doporučení OECD v počátečním vzdělávání, aby poskytoval potřebné informace pro systémové řízení na úrovni státu, regionů, škol a učitelů, rodičů a žáků a pro kontinuální zlepšování práce všech aktérů a dále umožňoval identifikovat nerovnosti ve vzdělávacím systému a vést k jejich odstraňování.
- **Zkvalitnění předškolního vzdělávání,** zejména prostřednictvím zvyšování kompetencí pedagogických pracovníků ve stěžejních oblastech (matematická a čtenářská pregramotnost, polytechnické vzdělávání, problematika začleňování dětí se SVP) a prostřednictvím investic do kvalitního vybavení (nedostatečné kapacity předškolního vzdělávání jsou řešeny v kapitole Trh práce, zvýšení účasti sociálně znevýhodněných dětí na předškolním vzdělávání v následující podkapitole).
- Zajištění podmínek pro efektivní řízení vzdělávání na úrovni státu, regionů, obcí i jednotlivých škol.

3. Nerovný přístup a nízká schopnost rozvíjet individuální potenciál žáků a studentů

Vzdělávací systém v ČR není dostatečně schopen vyrovnávat handicap znevýhodněných žáků a studentů a rozvíjet individuální potenciál každého člověka:

- Nedostatečné soustředění se na pokrok a výsledky žáků ze strany vedení škol, pozdě nebo nedostatečně identifikované vzdělávací potřeby (nedostatečné dovednosti pedagogů, nerovnoměrná kvalita a kapacita systému pedagogicko-psychologického poradenství), nedostatečná návazná rozvojová, podpůrná a vyrovnávací opatření pro žáky, nedostatečná otevřenost škol (nízká spolupráce s rodinou a sociálními službami a nízká prostupnost s mimoškolním vzděláváním) jsou příčiny vedoucí

²⁸ *Klíčové schopnosti pro celoživotní učení – Evropský referenční rámec* (1. Komunikace v mateřském jazyce, 2. Komunikace v cizích jazycích, 3. Matematická schopnost a základní schopnost v oblasti vědy a technologií, 4. Schopnost práce s digitálními technologiemi, 5. Schopnost učít se, 6. Sociální a občanské schopnosti, 7. Smysl pro iniciativu a podnikavost, 8. Kulturní povědomí a vyjádření). Je přílohou doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2008 o klíčovém schopnostech pro celoživotní učení, které bylo uveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie dne 30. prosince 2006 L 394. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:CS:PDF>.

k nízké úrovni individualizace vzdělávání každého dítěte tak, aby mohlo dosáhnout svého osobního maxima.

- To se projevuje **nízkým podílem znevýhodněných žáků, včetně těch romského původu, na společném předškolním vzdělávání**, a provází je následně celou vzdělávací dráhu, ve které žáci se znevýhodněním nedosahují takových výsledků jako jejich spolužáci, volí si nematuritní obory (s nižší šancí na pracovní uplatnění) nebo předčasně vzdělávací systém opouštějí. V řadě obcí je **významný podíl dětí a žáků se socio-kulturním znevýhodněním (často se jedná o romské děti a žáky) vzděláván dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání s přílohou pro vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením** nebo navštěvuje přípravné třídy při školách praktických. Zároveň dochází v rámci obcí k postupné **diferenciaci základních škol z hlediska podílu žáků z majoritní a minoritní populace**. Výše uvedené skutečnosti vedou mimo jiné k nízkému podílu žáků a studentů ve vyšších stupních vzdělávání (včetně VŠ, na kterých aktuálně studuje jen několik desítek romských studentů). Základní překážkou vstupu romských žáků do terciárního vzdělávání je nízký podíl žáků v maturitních oborech středních škol.
- **Přetrvává závislost úspěchů ve vzdělání** (a návazně i v zaměstnání) **na rodinném a sociálním původu** a zvyšuje se podíl socioekonomického okolí školy na úspěšnosti žáků. Problémy přetrvávají především v případě dětí z vyloučených či ohrožených skupin obyvatel a sociálně vyloučených lokalit, rodiče z majoritní společnosti a veřejnost se k inkluzivnímu vzdělávání staví spíše odmítavě.
- Důsledkem nedostatečného rozvoje individuálních potřeb žáků je **špatný vztah ke škole** (hodnota indexu vypovídajícího o tom, zda žák považuje školu za přátelské prostředí, byla v roce 2012 nejnižší v zemích OECD), zvyšující se podíl předčasných odchodů ze vzdělávání u chlapců (v roce 2012 více než 6% a vzrůstá), dlouhodobě nízký a snižující se podíl žáků dosahujících nejlepších výsledků zejm. v matematice a v přírodovědě (PISA 2012).

Níže uvedené potřeby rozvoje také přímo reflektuje Specifické doporučení Rady k NPR 2014 č. 5. k oblasti vzdělávání. Jelikož bude v souladu s tímto doporučením v oblasti vzdělávání pro intervence ESF zařazena relevantní investiční priorita "Socioekonomická integrace marginalizovaných komunit, jako jsou Romové", bude i pro ESF použita příslušná předběžná podmínka 9.2.

Potřeby rozvoje:

- **Podpora inkluzivního vzdělávání v regionálním školství** a individuálního přístupu na všech stupních vzdělávání, práce s veřejností pro zvýšení pochopení a zlepšení přístupu k inkluzivnímu vzdělávání, podpora otevřenosti škol a infrastruktury pro tyto účely.
- **Podpora účasti dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, včetně Romů, na předškolním vzdělávání.**
- **Komplexní řešení situace dětí z vyloučených či ohrožených skupin obyvatel** zejména v sociálně vyloučených lokalitách – místní vzdělávací soustava musí reagovat na potřeby dětí se sociálním znevýhodněním komplexním způsobem a v celé délce vzdělávací dráhy, resp. nejméně od předškolní přípravy k ukončení sekundárního vzdělávání a podporovat jejich vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. Nezbytné je propojení podpory v oblasti vzdělávání (včetně neformálního a zájmového), sociálního začleňování a zaměstnanosti.
- **Podpora motivace žáků k učení** a opatření, která umožní každému žáku **rozvíjet své individuální nadání** a dosažení svého maximálního potenciálu ve vzdělání, v přípravě na zaměstnání a v osobním rozvoji.

4. Nesoulad vzdělávání s požadavky trhu práce

Především střední odborné vzdělávání a mnohdy i VŠ vzdělávání často neodpovídá potřebám zaměstnavatelů. Dochází tak k paradoxnímu jevu, kdy stoupá míra nezaměstnanosti a firmy přitom mají problémy při obsazování řady pracovních míst. Problémy lze shrnout následovně:

- **Nevyhovující struktura vzdělávání** – to se týká absolventů učebních oborů, středních odborných škol i VŠ. Pro konkurenceschopnost ekonomiky je závažným problémem nedostatečná dostupnost kvalifikovaných **pracovníků pro technologicky a znalostně náročná odvětví**. Více než polovině českých firem chybí technicky vzdělaní lidé.²⁹
- **Velmi úzké zaměření oborů** (SŠ) a chybějící klíčové kompetence absolventů včetně jazykových dovedností a podnikavosti a schopnosti získávat nové vědomosti a dovednosti.
- **Odtrženost odborné přípravy od praxe ve firmách**, takže často nekoresponduje s reálnou poptávkou trhu práce. Pouze necelá polovina tuzemských zaměstnavatelů spolupracuje, nejčastěji formou odborných praxí, se vzdělávacími institucemi.³⁰
- **Zastaralé vybavení škol a znalosti pedagogů v oblasti odborného vzdělávání** – jde o prohlubující se problém především v odvětvích, kde je technologický pokrok rychlý a je potřeba flexibilního upgradu vybavení škol i související kontinuální zvyšování odborných znalostí a dovedností pedagogů.
- Nedostačující **spolupráce škol s kariérními poradci** a omezený přístup k informacím o trendech a budoucím vývoji v poptávce po kvalifikacích.
- Přetrvávající **nízké vzájemné propojení počátečního a dalšího vzdělávání a zaměstnavatelské sféry**. To neumožňuje jednotlivcům efektivně kombinovat programy počátečního a dalšího vzdělávání v různých fázích vzdělávací dráhy či profesního života pro získání znalostí a dovedností vyplývajících z aktuální poptávky trhu práce. Dlouhodobě též roste poptávka po VŠ vzdělání mezi středoškolsky vzdělanou generací středního věku, ovšem s vyššími požadavky na flexibilní formy vzdělávání. V řadě případů však školy nedisponují kapacitami pro vzdělávání dospělých.

Potřeby rozvoje:

- **Posílení přenositelných kompetencí potřebných pro dlouhodobou uplatnitelnost na trhu práce v SŠ oborech na úkor jejich přílišné specializace**, a to včetně kompetencí k podnikavosti v souladu s programem Záruky pro mládež přenositelné kompetence zajistí, že absolventi budou schopni se přizpůsobovat novým technologickým nárokům a vyrovnat se změnou pracovního místa.
- **Rozvoj strategické spolupráce škol a aktérů trhu práce** – spolupráce na inovacích vzdělávacích programů a na realizaci odborné a praktické výuky, zavádění prvků rozvoje kooperativního modelu spolupráce škol a zaměstnavatelů zejména na regionální úrovni
- **Rozvoj systému kariérního poradenství.**
- **Podpora zájmu dětí a mládeže zejména o technicky a znalostně náročné obory** (nabídka polytechnických aktivit v MŠ a ZŠ, popularizace technických a přírodovědných oborů na SŠ a VŠ, spolupráce s institucemi mimoškolního vzdělávání v této oblasti).
- **Možnost využití kapacit odborných středních škol i vysokých škol pro vzdělávání za účelem zlepšování uplatnitelnosti dospělých především se středním vzděláním. Zjednodušení prostupnosti mezi programy počátečního a dalšího vzdělávání a zvýšením jejich kompatibility a relevance ke kvalifikačním požadavkům trhu práce.**

²⁹ Výzkum CzechInvestu k technickému vzdělávání, 2012; <http://www.czechinvest.org/české-firmy-trapi-nedostatek-techniky-kvalifikovanych-pracovniku>.

³⁰ Tamtéž.

5. Kvalita vysokoškolského vzdělávání a využití jeho potenciálu pro konkurenceschopnost

Vysoké školy v mezinárodních žebříčkách kvality dosahují velmi nízké umístění ve srovnání se zeměmi podobné velikosti (např. Nizozemí, Rakousko) a tato pozice se viditelně nezlepšuje.³¹ **Kvalita absolventů VŠ** je vnímána jako závažný problém i ze strany zaměstnavatelů.³² Lze shrnout, že VŠ vzdělávání trpí následujícími vzájemně provázanými problémy:

- Chybí **specializace** dle silných stránek jednotlivých vysokých škol. Nabídka studijních programů **s návazností na trh práce** je limitována. Výsledkem je vysoký podíl absolventů s magisterským titulem³³ a malý podíl **absolventů ucelených bakalářských oborů mířících na trh práce**.
- **Dlouhá průměrná doba VŠ studia a vysoká míra předčasného ukončení studia.**
- **Nedostatečně inovativní metody výuky** včetně interaktivního výukového prostředí. Chybějící **spolupráce s odborníky z praxe** a důraz na související měkké dovednosti.
- **Není zaveden systém hodnocení kvality** – úzce souvisí s problémem efektivity financování vysokých škol, na který upozorňuje i specifické doporučení Rady k NPR 2014 č. 5.
- **Nízká míra mezinárodní spolupráce a internacionalizace českých VŠ** včetně nedostatečného využití potenciálu přeshraniční spolupráce jak mezi vysokými školami, tak mezi VŠ a aplikační sférou.
- **Neuspokojivý stav vybavení škol**, které nesplňuje standardy moderních výzkumných a vzdělávacích trendů. Nevyhovující je stav přístrojového a softwarového vybavení i stav prostor pro praktickou část výuky. Tento stav je obzvláště závažný u VŠ v Praze.
- **Nedostatečně rozvinutá špičková výuka spojená s výzkumem**, která by generovala vysoce kvalifikované lidské zdroje – tahouny znalostně náročných odvětví a inovací. Problémem je též nedostatek nadaných technicky a přírodovědně orientovaných jedinců. Tento problém je dále umocněn budováním řady nových výzkumných center a jejich potřebou v oblasti špičkových lidských zdrojů (viz část Výzkumný a inovační systém).

Potřeby rozvoje:

Vzhledem k výraznému nárůstu počtu studentů na VŠ představují investice do kvality VŠ významný růstový potenciál. K využití tohoto potenciálu je proto nutné:

- V souladu s identifikací silných stránek jednotlivých VŠ podpořit **specializaci VŠ** včetně souvisejících nezbytných investic do infrastruktury a vybavení.
- Výrazně rozšířit **segment kvalitních studijních oborů s návazností na trh práce**, které ve velké míře spolupracují s praxí, korespondují s potřebami trhu práce a jsou vhodné pro širší skupinu obyvatelstva.

³¹ QS World university Ranking: <http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2012>; Times higher education: <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2012-13/world-ranking/range/301-350/order/country%7Casc>.

³² V šetření Eurobarometer 2010, se ČR z hlediska spokojenosti zaměstnavatelů s absolventy umístila mezi posledními zeměmi v Evropě. Nejlepší hodnocení kvality dalo absolventům VŠ v průzkumu pouze 19 % zaměstnavatelů v ČR; v případě Finska to bylo 27 %, u Německa 35 %, Rakouska 45 % a Švédska dokonce 52 % zaměstnavatelů. Potvrzeno výstupy IPn Podpora technických a přírodovědných oborů, NVF: Průzkum požadavků zaměstnavatelů na absolventy technických a přírodovědných oborů.

³³ Dle Českého statistického úřadu v roce 2012 bylo mezi terciárně vzdělanou populací 73 % osob se vzděláním v magisterském studijním programu, 17 % osob s ukončeným bakalářským vzděláním, 7 % s vyšším odborným vzděláním a 3 % osob s doktorským vzděláním (Lidské zdroje ve vědě a technologiích v České republice v roce 2012, [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/a_lz_vt/\\$File/1_lzvt_13.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/a_lz_vt/$File/1_lzvt_13.pdf)).

- V souladu s doporučením Rady k NPR 2014 č. 5 **zavést systém hodnocení kvality výuky** na základě objektivních ukazatelů, který by sloužil jako základní podklad pro hodnocení kvality instituce pro potřeby financování a akreditace.
- Ve výuce podpořit zavádění inovací, úzkou spoluprací se zaměstnavateli a rozvoj přenositelných **kompetencí potřebných pro dlouhodobé uplatnění na trhu práce**, včetně kompetencí k podnikavosti v souladu s programem Záruky pro mládež.
- Rozvíjet **mezinárodní prostředí na VŠ**, tj. zvýšit otevřenost vůči zahraničním studentům, pedagogům a výzkumným pracovníkům a mezinárodní spolupráci obecně.
- Přijmout opatření ke **snížení míry předčasného ukončení studia** na VŠ (poradenství, řešení individuálních potřeb znevýhodněných studentů aj.).
- Rozvíjet **excelenci VŠ vzdělávání ve vazbě na excelenci ve výzkumu** a výzkumnou spolupráci s aplikační sférou. V návaznosti na poptávku po vysoce kvalifikovaných lidských zdrojích v přírodovědných a technických oborech směřovat zájem nadaných dětí, žáků a studentů k těmto oborům. Jde o opatření se silnou vazbou na strategii inteligentní specializace (viz kapitola 1.1.1.3) na národní i regionální úrovni.

6. Neuspokojivá kvalifikační struktura v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví

Nedostatečný příliv kvalifikovaných pracovníků do zemědělství, potravinářství a lesnictví a neuspokojivá kvalifikační struktura stávajících pracovníků neumožňuje přijímat nejnovější poznatky a inovovat výrobní postupy a technologie. Nízký počet zaměstnanců zemědělských podniků se účastní dalšího odborného vzdělávání.

Potřeby rozvoje:

- Zvýšit kvalifikaci pracovníků v zemědělství, lesnictví a potravinářství, zvýšit dostupnost odborného vzdělávání.
- Prohloubit znalosti pracovníků v zemědělství a lesním hospodářství o významu udržitelného způsobu hospodaření, účinném využívání přírodních zdrojů, přizpůsobování se změně klimatu a zmírňování této změny, zajištění potravinové bezpečnosti a zlepšení podmínek bezpečnosti práce.
- Zvýšit dostupnost základních odborných informací v oblasti zemědělství a rozvoje venkova.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- Zajištění dostatečných kapacit pro vzdělávání v zázemí velkých měst a jejich okolí.
- Jazykové vzdělávání jako prostředek zvýšení možností pracovního uplatnění pro obyvatele příhraničních regionů.
- Společné výukové programy jako nadstavba klasického vzdělávání realizovaného po obou stranách.
- Výměna zkušeností a know-how v rámci vzdělávacích systémů jako prostředek zvyšování úrovně vzdělávání a kvality prvků vzdělávacího systému.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl Snížit podíl dětí, které předčasně ukončují školní docházku, ze současných 15 % na 10 % a zvýšit podíl obyvatel ve věku od 30 do 34 let, kteří mají ukončené terciární vzdělání, na dosažení národního cíle 32 %. Primárně iniciativa „Mládež v pohybu“, s úzkou vazbou na trh práce, iniciativa „Program pro nové dovednosti a pracovní místa“, s úzkou vazbou na VaVaI a zapojení univerzit, iniciativa „Inovace v Unii“. Integrované hlavní směry 8 „Rozvoj kvalifikované pracovní síly, která bude reagovat
------------------------------	--

	na potřeby trhu práce, a podpora celoživotního učení“, 9 „Zlepšování kvality a výsledků systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních a zvyšování účasti na terciárním nebo srovnatelném vzdělávání“, částečně 4 „Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a inovací, posilovat znalostní trojúhelník a uvolnit potenciál digitální ekonomiky“, 7 „Zvýšit zapojení do trhu práce a snížit strukturální nezaměstnanost“. Strategický rámec pro evropskou spolupráci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020).
Společný strategický rámec	Příloha 1, Erasmus+ - využití pro běžné nástroje a metody, které jsou používány a úspěšně vyzkoušeny v rámci programu „Erasmus+“ s cílem maximalizovat sociální a ekonomický dopad investic do lidí a kromě jiného dát impuls iniciativám mladých a občanským aktivitám.
Tematické cíle	10. Investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení. 9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci.
Specifická doporučení Rady 2014	5. Zajistit, aby akreditace, řízení a financování vysokého školství přispívaly k jeho zkvalitňování a k jeho větší orientaci na trh práce. Zrychlit vypracování a zavedení nové metodiky pro hodnocení výzkumu a pro přidělování finančních prostředků, aby se zvýšil podíl financování poskytovaného výzkumným institucím na základě výkonnosti. V základním vzdělávání zatraktivnit učitelské povolání, zavést komplexní hodnotící rámec a podpořit školy a žáky se slabšími výsledky. Zvýšit inkluzivnost vzdělávání, konkrétně pak podporou účasti sociálně znevýhodněných a romských dětí, a to zejména v předškolním vzdělávání.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: 4.3.5 Kvalitní a inkluzivní vzdělávání. Částečná vazba na opatření: 4.3.1 Rozvoj trhu práce a aktivní politika zaměstnanosti, 4.4.1 Rozvoj podmínek pro excelentní výzkum, 4.4.2 Rozvoj spolupráce mezi podnikovou sférou a výzkumnými organizacemi.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	5 Vzdělanost - zvýšení dostupnosti a kvality předškolního vzdělávání, zavedení standardů výsledků a monitoringu jejich dosahování u regionálního školství, zkvalitnění práce managementu škol, zkvalitnění kariérního poradenství, zapojení zaměstnavatelů do odborné přípravy žáků odborných škol, u vysokého školství podpora jeho diverzifikace, zvyšování kvality a excelence, zavedení systému hodnocení výsledků výzkumu a vývoje VŠ, sladit vzdělávání s reálnou poptávkou trhu práce. 6 Trh práce - rozvoj systému celoživotního vzdělávání.
Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření 1.2 Rozvoj univerzit a výzkumných institucí, 1.5 Adaptabilita trhu práce). Priorita 3 Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území (průřezové opatření 3.X. Podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva; opatření 3.1 Zvýšení kvality a vybavenosti veřejnými službami). Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území (opatření 4.1 Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb). Priorita 5 Oživení periferních území (opatření 5.2 Podpora zvýšení kvality pracovní síly, 5.3 Zajištění základních služeb a obslužnosti).
Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020	Vazby Dohody o partnerství jsou patrné u všech strategických priorit: 3.1 Snižovat nerovnosti ve vzdělávání 3.2 Podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad 3.3 Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (od roku 2015 nahrazující Strategii celoživotního učení), Akční plán inkluzivního vzdělávání navazující na Plán opatření k výkonu rozsudku D. H. (případně další akční plány strategií v oblasti vzdělávání), Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol (vycházející z Rámce rozvoje vysokého školství do roku 2020). Dalšími jsou strategické dokumenty krajů, a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech. Na úrovni krajů jsou ve vztahu k problémové oblasti dále zpracovávány Dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v krajích a Regionální inovační strategie.

Cíle strategie Evropa 2020 a cíle Národního programu reforem

Hlavní cíl strategie Evropa 2020	Cíl EU k 2020	Stav EU k 2010	Stav EU k 2013	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2013
Podíl předčasně ukončujících školní docházku (% populace ve věku 18–24)	10	14	12	5,5	4,9	5,4
Ukončené terciární vzdělání (% populace ve věku 30–34)	40	33,5	36,9	32	20,4	26,7

Strategie Evropa 2020 stanovuje cíl „Snížit podíl dětí, které předčasně ukončují školní docházku, ze současných 15 % na 10 % a zvýšit podíl obyvatel ve věku od 30 do 34 let, kteří mají ukončené terciární vzdělání, z 31 % nejméně na 40 %“.

1.1.1.3 Efektivní výzkumný a inovační systém

Východiska a charakteristika

Česká republika je malou otevřenou ekonomikou s výraznou průmyslovou orientací a exportním zaměřením, kde hlavním faktorem pro zajištění konkurenční výhody je schopnost podniků vyvíjet a zavádět nové produkty, technologické postupy, změny v organizaci práce či nové způsoby prodeje výrobků a služeb.³⁴ Z hlediska podmínek pro rozvoj výzkumných a inovačních aktivit je pozitivní, že v posledních letech došlo ke zlepšení v oblasti technologické (zejm. ICT) i vědecko-výzkumné infrastruktury.³⁵

Také intenzitou výzkumu a vývoje (VaV), která dosáhla 1,89 % v roce 2012 (% podíl VaV na HDP), se ČR blíží průměru EU,³⁶ přičemž na tomto nárůstu se podílely zejména zahraniční soukromé zdroje VaV investované do podniků pod zahraniční kontrolou a veřejné zahraniční zdroje investované z fondů EU do výstavby nové a modernizace existující výzkumné infrastruktury zejména ve veřejném sektoru.

Z hlediska kvality výstupů VaV ve formě vysoce citovaných vědeckých publikací, společných publikací veřejných výzkumných institucí s aplikační sférou (podniky), počtu patentů a příjmů z licencí a smluvního výzkumu je však ČR hluboko pod průměrem EU. Citovanost publikací českých autorů sice dlouhodobě roste a v roce 2013 dosahuje přibližně 90 % průměrné citovanosti v EU na 1000 obyvatel, ale podíl na 10 % nejcitovanějších publikací na světě je v ČR 51 % pod průměrem EU³⁷. V počtu patentových přihlášek u EPO na mil.

³⁴ Viz WEF (2012): The Global Competitiveness Report 2012–2013.

³⁵ Viz IMD World Competitiveness Yearbook 2013.

³⁶ Viz R&I performance – CR country profile, 2013, European Commission.

³⁷ Viz Innovation Union Scoreboard 2013, ukazatel *Scientific publications among the top-10% most cited publications worldwide as % of total scientific publications of the country*: ČR = 5,51; EU = 10,9, Dánsko = 14,1.

obyvatel dosahuje ČR pouze jedné desetiny průměru EU³⁸, objem příjmů z licenčních poplatků ze zahraničí dosahuje v ČR 0,1 % HDP³⁹ oproti 1,1 % HDP v průměru EU.⁴⁰ Míra povědomí o důležitosti ochrany práv duševního vlastnictví (IPR) je velmi nízká a míra využití získaných poznatků v inovacích a jejich komercializace je zejména ve veřejných výzkumných organizacích zanedbatelná. I přes pozitivní trend ve vývoji výdajů na VaV tak ČR výrazně zaostává v oblasti využití výsledků VaV, inovací a ekonomických dopadech VaV.

Tento stav je důsledkem problematických faktorů mimo jiné v oblasti financování výzkumu a vývoje, nedostatku kvalitních lidských zdrojů či nízké kvality a intenzity interakce (zejména efektivní spolupráce) mezi veřejným výzkumem a praxí (zejména podniky)⁴¹, které ovlivňují efektivitu celého inovačního systému v ČR.

V porovnání inovační výkonnosti se ČR již několik let řadí mezi tzv. „moderate innovators“.⁴² Klíčovým zdrojem dosavadní konvergence ČR k ekonomické úrovni EU byl především růst produktivity, která však nebyla tažena znalostními faktory, ale především přejímáním vnějších znalostí a technologií (byť kreativně přizpůsobovaných lokálním potřebám) a zvyšováním efektivity produkce (snižováním nákladů). Trend konvergence však v posledních dvou letech stagnuje, stejně jako růst produktivity, ve které se ČR opět mírně vzdaluje od průměru EU.

Současně při porovnání s EU-15 jsou v ČR realizovány podnikatelské VaV aktivity zejména v odvětvích se střední a nižší technologickou náročností. Rostoucí podíl výzkumu v high-tech oborech zaznamenaný v posledních letech je však ovlivněn faktem, že v ČR právě v těchto oborech působí podniky s nízkým příspěvkem přidané hodnoty. Zejména v posledních letech se však zvyšují výzkumně-vývojové aktivity v oblastech řazených mezi tzv. „key enabling technologies“ (tzv. klíčových technologií) – v ČR se jedná zejména o oblast ICT a nanotechnologií.

Územní rozdíly

Ačkoliv v případě ČR lze identifikovat zřetelnou územní diferenciaci faktorů VaVaI, je nutno poznamenat, že z pohledu celkové efektivity inovačního systému hrají mnohem důležitější roli systémové faktory. Zásadním aspektem územní dimenze je koncentrace kapacit na území hl. m. Prahy a v jejím nejbližším okolí (tj. Středočeský kraj). Jedná se zejména o kapacity veřejného výzkumu (v Praze sídlící vzdělávací a výzkumné instituce), ale i kapacity podnikové (v Praze mají sídlo některé nadnárodní podniky realizující výzkum a vývoj v ČR). Z pohledu regionálních dopadů výzkumu, vývoje a inovací tak mnoho institucí sídlících v hl. m. Praze významně ovlivňuje zbývající části ČR. Z pohledu výdajů na VaV je nejvíce finančních prostředků vynakládáno v Praze, dále s odstupem ve Středočeském kraji a Jihomoravském kraji. Nejméně se na výzkum a vývoj vydá v kraji Karlovarském a v kraji Vysočina, což souvisí s koncentrací veřejných a soukromých kapacit v hlavních (metropolitních) regionech ČR. Co se týká funkčnosti systémů VaVaI, nejhorší hodnoty jsou zaznamenány u Ústeckého a Karlovarského kraje⁴³, což koresponduje s jejich nižší ekonomickou výkonností odvozenou od hospodářské struktury a na ní navazující infrastruktury v oblasti vzdělávání a VaV.

³⁸ Údaje z roku 2012.

³⁹ Zde nutno poznamenat, že na celkovém objemu se podílí z více než poloviny licenční příjmy jediné výzkumné instituce (UOCHB AVČR v. v. i.), hodnota je zaokrouhlena z 0,069 %.

⁴⁰ Údaje z roku 2011.

⁴¹ Mezinárodní udit výzkumu a vývoje v ČR, Technopolis Group 2010.

⁴² IUS 2013, European Commission.

⁴³ Strategie regionálního rozvoje 2014–2020

Z územního pohledu se v oblasti VaV projevují dva základní trendy obdobné jako v západní Evropě:

- Vysoká koncentrace VaV do metropolitních regionů (Praha, Brno) a do silně průmyslových regionů (Plzeňský kraj, Pardubický kraj a Moravskoslezský kraj).
- Rozvoj VaV v širším zázemí metropolí (především Středočeský a Jihomoravský kraj).

Koncept tzv. „inteligentní specializace“ je základní strategií pro koncentraci zdrojů ve sféře VaVaI do rozvoje aktivit s největším potenciálem pro posílení konkurenční výhody na úrovni ČR i v jednotlivých regionech ČR. Z důvodu existence podstatných rozdílů mezi kraji v rozvinutosti i potenciálu inovačních systémů na straně jedné a s vědomím významných rozdílů v přístupu jednotlivých krajů, i pokud jde o přípravu a realizaci krajských inovačních strategií, budou součástí Národní strategie inteligentní specializace (RIS3) i tzv. krajské přílohy RIS3, které zohlední specifika jednotlivých krajů ve sféře VaVaI (existence je RIS3 je předběžnou podmínkou). Současný stav v aplikaci tohoto konceptu do praxe se v jednotlivých krajích velmi liší. Některé regiony disponují a realizují plnohodnotnou regionální strategii inteligentní specializace v souladu s evropským pojetím, zatímco ve většině regionů se regionální inovační systém teprve formuje a tomu odpovídá i současný stav přípravy regionálních inovačních strategií.⁴⁴ Základem RIS3 je podnikateli vedený proces hledání konkurenční výhody v regionu (tzv. entrepreneurial discovery process), který od konce roku 2013 probíhá v jednotlivých krajích, kde byly pro tento účel zřízeny krajské inovační platformy sdružující klíčové hráče z podnikatelského sektoru, VŠ, výzkumných organizací i neziskové sféry a státní správy. Na národní úrovni byl koncepčně shodně nastavený proces zahájen v lednu 2014, kdy proběhl první tzv. kulatý stůl s podnikateli. Dále budou na národní úrovni ustaveny 4 inovační platformy v návaznosti na 4 nejsilnější národní domény specializace (tzv. národní vertikální priority). Inovační platformy – na národní i krajské úrovni – budou fungovat jak ve fázi nastavování RIS3, tak ve fázi implementace i hodnocení, tj. po celé programové období.

Podpora bude zaměřena především do:

- rozvojových území dle SRR 2014–2020.

Územní dimenze k řešení problémů v oblasti výzkumného a inovačního systému bude definována prostřednictvím krajských příloh RIS3.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Podpora v oblasti výzkumného a inovačního systému v současném programovém období směřovala především do rozvoje VaV pro posílení inovací v jednotlivých regionech a vytvoření podmínek pro úzkou spolupráci mezi výzkumnými a vzdělávacími středisky a podnikatelskou sférou prostřednictvím vytvoření inovačních sítí, inovačních center a center transferu technologií. Předmětem stěžejního objemu prostředků je vybudování 8 center excellence (v celkové částce 20,2 mld. Kč) a 40 regionálních VaV center (v celkové částce 20,5 mld. Kč). Postupnou realizací podpořených center a dosažením cílových hodnot indikátorů tak dojde k výrazné modernizaci výzkumné infrastruktury v ČR. I přes tento fakt zde chybí systematické propojení univerzit a akademických ústavů s podniky. Do budoucna je proto klíčové maximálně využít vybudovanou výzkumnou infrastrukturu a VaV centra, a koncentrovat další podporu na zvýšení kvality a relevance prováděného výzkumu, zvýšení

⁴⁴ Vzhledem k dosavadnímu stavu rozvinutosti inovačního systému na národní i krajské úrovni jsou opatření koncipována ve dvou hlavních dimenzích. První dimenzi tvoří horizontální priority, které slouží k dobudování, příp. posílení inovačního systému jako takového, druhou dimenzí jsou pak vertikální priority, tj. identifikované domény perspektivní specializace.

provázanosti mezi výukou, výzkumem a praxí a efektivní využití kapacit a zvyšovat tak také udržitelnost center.

S cílem vytvořit podmínky pro propojení výzkumu s výukou je v současném programovém období též v realizaci 40 projektů rozvoje infrastruktury na vysokých školách spojené s výzkumem. V následujícím období bude klíčové efektivní propojení výuky s aplikační sférou a zapojení studentů magisterských a doktorských programů a výzkumných týmů vysokých škol do mezinárodní spolupráce.

Další významnou infrastrukturou pro zvýšení relevance výzkumu pro společnost a pro popularizaci VaV podpořenou v období 2007–2013 byl vznik center pro transfer technologií, technologických/vědecko-technologických parků, inkubátorů a v oblasti popularizace čtyř „science learning“ center a pěti návštěvnických center. Zejména centra transferu technologií, vědecko-technologické parky a inkubátory hrají důležitou roli v kontaktech veřejných výzkumných institucí s aplikační sférou a komercializací výsledků, zatím si však teprve vydobývají pozici ve své instituci a v inovačním systému. V dalším období bude důležité zejména posilování kvality jejich služeb.

V rámci podpory podnikových výzkumných kapacit došlo k posunu zejména technologického vybavení podniků pro výzkum a vývoj a určitého zvýšení povědomí v oblasti IPR. Stejně jako u investiční podpory výzkumných organizací tak i u investiční podpory podnikových výzkumně-vývojových aktivit byla spolupráce veřejného a soukromého sektoru a transfer znalostí a technologií jedním z hodnocených a podporovaných aspektů. Vzhledem k nedostatečnému zlepšení v této situaci bude nutná její další podpora. Ta bude navazovat na dosažené výsledky, počítá se však se změnou přístupu a intervencí v dalším období na úrovni řídicích orgánů.

Inovace v oblasti zemědělství, rybářství, potravinářství a lesního hospodářství byly v předchozích programových obdobích podporovány jen okrajově. Existuje zde velký potenciál pro rozvoj zejména v oblasti spolupráce mezi výzkumem a praxí.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

Na základě analýzy, ve vazbě na Poziční dokument EK a v souladu s národními strategickými dokumenty byly definovány hlavní problémy a stanoveny jim odpovídající hlavní potřeby rozvoje v této oblasti. Zatímco v období 2007–2013 byla převážně budována nová výzkumná infrastruktura v podobě výzkumných center, v období 2014–2020 nebudou žádné nové výzkumné infrastruktury budovány. Výjimku bude tvořit Praha a výzkumně-technologická základna podniků (blíže specifikovaná v kapitole 1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky), pokud RIS3 vyloženě prokáže odůvodněnost takovéto potřeby. Podpora bude zaměřena především na podporu rozvoje kvality výzkumných týmů při sledování principů koncentrace zdrojů, interdisciplinarity a internacionalizace a na relevantní modernizaci existujících výzkumných center. Dále bude kladen důraz na rozvoj výzkumných aktivit realizovaných ve spolupráci výzkumných organizací a podniků či aplikační sféry, jejichž výsledky budou uplatnitelné na trhu nebo při řešení společenských potřeb. Prioritou též bude kvalitní výzkumně-technologická základna českého průmyslu. Stěžejní pozornost bude věnována zmírnění následujících hlavních problémů a naplnění souvisejících rozvojových potřeb výzkumného systému:

1. Nedostatečná kvalita a mezinárodní otevřenost výzkumu

Český výzkum je charakterizován malým počtem mezinárodně úspěšných výzkumných týmů schopných produkovat zásadně nové poznatky s potenciálem pro vznik zásadních inovací a malým zaměřením podnikových výzkumně-vývojových aktivit v technologicky náročných oblastech. To se odráží v relativně nízké účasti českých výzkumných týmů v mezinárodních výzkumných projektech, v omezeném počtu výsledků VaV uplatnitelných v praktických aplikacích a nízkým počtem výsledků výzkumu aplikovaných v medium- a high-tech oborech. Omezený počet vysoce kvalitních výzkumných týmů v ČR a vedoucích pracovníků se zkušeností ze zahraničí anebo z praxe má vliv na **omezenou atraktivitu českých VaV institucí pro špičkové domácí i zahraniční výzkumné pracovníky**, pro talentované začínající výzkumníky a high-tech firmy, čímž se posiluje uzavřenost českého výzkumu a související bariéry pro zvýšení kvality výzkumu na mezinárodně srovnatelnou úroveň včetně uplatnění výsledků výzkumu v průlomových inovacích.

Potřeby rozvoje:

- **Personální a finanční zdroje nasměrovat do rozvoje kvalitního výzkumu na mezinárodně konkurenceschopné úrovni**, který bude s využitím moderní výzkumné infrastruktury produkovat špičkové výsledky jak z hlediska originality výzkumu, tak i pro využití v inovacích.
- Podpora zvýšení efektivity **začleňování ČR do Evropského výzkumného prostoru**. Výzkumné instituce i podniky tak budou vystavovány evropské konkurenci, a tím se zvyšuje excelence výsledků využitelných v národním prostředí, je podporována mobilita výzkumných pracovníků i příchod vysoce kvalifikovaných odborníků. Důraz na synergie a komplementarity zejména s programem Horizont 2020 a dalšími programy na celoevropské i národní úrovni.
- Výstavba a modernizace výzkumných kapacit v Praze, která je přirozeným výzkumným a vysokoškolským centrem ČR koncentrujícím klíčové výzkumné organizace zajišťující propojení ČR s Evropským výzkumným prostorem.

2. Slabá orientace výzkumu na přínosy pro společnost

Výzkumný systém v ČR je z hlediska finančních a personálních kapacit značně roztržštěný. **Výzkumné týmy tak nedosahují kritické velikosti a potřebné mezioborovosti pro realizaci ambiciózních výzkumných témat reagujících na dlouhodobé potřeby společnosti.** Problémem je také nedostatečná komunikace a vícestranná spolupráce veřejného, akademického a podnikového sektoru při generování a naplňování rozsáhlých výzkumných témat, reflektujících dlouhodobé společenské a ekonomické potřeby ČR či regionu.

Potřeby rozvoje:

- **Posílit partnerství veřejného a soukromého sektoru na národní i regionální úrovni** pro generování témat a realizaci interdisciplinárního výzkumu orientovaného na řešení socio-ekonomických potřeb včetně průlomových a klíčových technologií.
- **Posílit inovační politiku na regionální úrovni na základě realizace RIS3.** Tu realizovat mimo jiné na bázi konceptu klastrů a klastrových politik v návaznosti na strukturu regionální ekonomiky a plánovanou mezinárodní a meziregionální spolupráci.⁴⁵

⁴⁵ Klastry představují „zeměpisná uskupení“ firem, dodavatelů, poskytovatelů služeb, a souvisejících institucí v konkrétním oboru, spojené s externalitami a komplementaritou v různých typech.

3. Nízká míra uplatnění výsledků VaV v inovacích

Interakce mezi veřejnými výzkumnými organizacemi a podniky, důležitá pro aplikaci výsledků VaV v praxi a efektivnější využití znalostního potenciálu obou stran pro inovace, **je v ČR velmi omezená**. Zatímco v EU bylo v roce 2010 ze soukromých domácích zdrojů financováno 10,2 % výdajů vládního sektoru, v ČR to bylo jen 4,7 %. Ještě výraznější rozdíl je patrný ve vysokoškolském sektoru (8,1 % v EU oproti 1,1 % v ČR).⁴⁶

Absence efektivní interakce mezi veřejným výzkumem a aplikační sférou (zejména podniky) vytváří úzké hrdlo v celkové efektivitě národního inovačního systému a přenosu znalostí a technologií do praxe. Důsledky nízké kvality a intenzity interakce (zejména efektivní spolupráce) mezi veřejným výzkumem a praxí (zejména podniky):

- Výzkumné organizace provádějí výzkum a vývoj bez hlubší znalosti podnětů z praxe.
- Podniky preferují výzkum a vývoj včetně inovačních aktivit bez většího využití znalostního a institucionálního potenciálu veřejného výzkumného sektoru.
- Dochází tak k suboptimálnímu využívání výsledků VaV v inovacích, které by přispívaly k posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky.

Neprovázané investice do výzkumných organizací a podniků tento stav mohou dále prohlubovat. **Přestože v ČR existuje infrastruktura zaměřená na podporu transferu znalostí a technologií z veřejného výzkumu do praxe, problémem je nedostatek kvalitních a kompetentních pracovníků** (manažerů i specialistů) **i relativní nedostatek finančních prostředků pro zajištění kvalitních služeb této infrastruktury**. Současně je v ČR omezený počet firem zaměřujících svůj výzkum na oblasti technologicky náročné, zejména s využitím kapacit a výsledků výzkumných organizací.

Pro zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu je důležité zavádění tzv. „klíčových technologií“ (key enabling technologies – KET) do výrobních procesů a produktů. Pro efektivní rozvoj a uplatnění klíčových technologií byly identifikovány tři pilíře předpokladů: (i) kvalitní technologický výzkum, (ii) vývoj produktu zaměřený na funkční ověření a (iii) pokročilá moderní výrobní základna. Identifikované rozvojové potřeby reflektují zejména první dva pilíře. První a třetí pilíř jsou významně reflektovány v problémové oblasti Konkurenceschopné podniky.

Potřeby rozvoje:

- Personálně zajistit **kvalitní služby infrastruktury pro přenos znalostí výsledků VaV do praxe** a vytvořit systém hodnocení a financování veřejného výzkumu, který bude motivovat k produkci výsledků uplatnitelných v inovacích.
- **Využít výzkumně-vývojové kapacity podniků a výzkumných organizací** s cílem zavedení nových aplikací na trhu v technologicky náročnějších oblastech.
- **Zvýšit kvalitu a intenzitu spolupráce veřejného a soukromého sektoru** podporou aktivit horizontální mobility, vzájemného zapojení výzkumných organizací a podniků v projektech výzkumu a vývoje, zapojení veřejného sektoru při iniciaci inovací.

Vysoká kvalita výzkumu je jedním z důležitých předpokladů pro uplatnění výsledků VaV v inovacích, zejména pak těch s vysokou přidanou hodnotou. Potřeby rozvoje tedy v tomto bodu souvisí s podporou excelentního výzkumu (viz bod 1: Nedostatečná kvalita a mezinárodní otevřenost výzkumu).

⁴⁶ Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR a jejich srovnání se zahraničím v roce 2011, Rada vlády pro výzkum, vývoj a inovace, říjen 2011.

Pokud předběžné posouzení dle čl. 37 odst. 2 obecného nařízení prokáže vhodnost využití finančních nástrojů v této oblasti, budou vybrané identifikované potřeby v této oblasti řešeny těmito formami podpory.

4. Nedostatek kvalitních lidských zdrojů pro VaV

Dostupnost lidských zdrojů pro VaV je problémem projevujícím se na několika úrovních:

- **Relativně nižší počet výzkumných pracovníků**, přičemž nejvíce chybějící skupinou jsou výzkumní pracovníci s mezinárodními zkušenostmi střední generace.
- **Velmi nízký počet žen** - dochází tak neefektivnímu využití potenciálu kvalifikovaných a vzdělaných žen pro VaV.
- **Nízký počet absolventů doktorského studia**, kteří jsou hlavním zdrojem odborníků pro VaV.
- **Malá schopnost přitáhnout zahraniční odborníky** do českého výzkumu a technologicky náročných odvětví, přičemž zároveň dochází k odlivu špičkových domácích výzkumných pracovníků do zahraničí. Dochází tak k posilování uzavřenosti českého výzkumu a souvisejících bariéry pro zvýšení kvality výzkumu na mezinárodně srovnatelnou úroveň (viz také výše).
- **Nízká mezisektorová mobilita** – jde o limitující faktor pro přenos znalostí a zkušeností mezi výzkumnou a aplikační sférou.

Potřeby rozvoje:

- **Rozvoj lidských zdrojů ve VaV** a vysokoškolského vzdělávání v návaznosti na výzkum.
- **Zvýšení atraktivity výzkumného prostředí pro příchod špičkových výzkumných a akademických pracovníků** ze zahraničí a ze soukromého sektoru.
- **Popularizace výzkumu**, která zvýší zájem dětí, mládeže a veřejnosti o výzkum a jeho výsledky, včetně podpory zvýšení zájmu odborné veřejnosti a podnikatelské sféry.

5. Nedostatečná kvalita řízení výzkumu na národní a institucionální úrovni

Limitujícím faktorem pro realizaci kvalitního výzkumu jsou v ČR nedostatky ve strategickém řízení výzkumu na národní úrovni i na úrovni jednotlivých VaV institucí.

- **Systém hodnocení výzkumných organizací v ČR není optimální⁴⁷**. Po původním systému výzkumných záměrů byl v roce 2010 aplikován systém hodnocení výzkumných organizací nazývaný Metodika⁴⁸, který je nyní založen na kombinaci hodnocení výstupů VaV zejm. v základním výzkumu (a u patentů) a na ekvivalentu vysoutěžených prostředků ve většině aplikovaného výzkumu. Pomocí tohoto systému se podařilo v posledních letech dosáhnout zvýšení kvantity některých výstupů (právě výše zmiňované publikace v impaktovaných časopisech a patenty), ale **nyní je nutné jeho nastavení s větším důrazem na kvalitu výsledků a jejich skutečnou aplikaci v praxi**. Systém hodnocení výzkumných organizací tak prochází v současnosti změnami založenými právě na zohlednění efektivity praktických dopadů prováděného výzkumu a zavedení prvku peer-review hodnocení vybraných výsledků hodnocené organizace.

⁴⁷ Mezinárodní audit výzkumu a vývoje v ČR byl realizován v rámci systémového projektu financovaného z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (viz Arnold E. et al. (2011): The Quality of Research, Institutional Funding and Research Evaluation in the Czech Republic and Abroad).

⁴⁸ Metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platná pro léta 2013 a 2015), schválená usnesením vlády ze dne 19. června 2013 č. 475.

- Na národní úrovni též **nebyly implementovány dlouhodobě platné systémy pro evaluaci nástrojů výzkumné a inovační politiky**, pro spolupráci public-to-public v oblasti VaV a další systémy zefektivňující a stabilizující výzkumné prostředí.
- Na úrovni výzkumných organizací přetrvávají **nedostatky ve strategickém a projektovém řízení** projevující se v nedostatečném strategickém směřování výzkumné činnosti, omezených motivačních podmínkách pro kariérní růst mladých talentů a pro realizaci ambiciózního výzkumu či málo rozvinutých podpůrných službách pro realizaci vysoce kvalitního výzkumu a pro internacionalizaci výzkumných aktivit.

Potřeby rozvoje:

- **Vytvořit a zavést systémové nástroje strategického řízení výzkumu na národní úrovni a na úrovni jednotlivých výzkumných organizací a zvýšit tak podíl finančních prostředků přidělovaných výzkumným institucím podle jejich výkonu.** Tato potřeba je v souladu se Specifickými doporučeními Rady k NPR 2014 č. 5.

6. Nedostatečné využívání výsledků VaV v oblast zemědělství

Obecný stav VaV se plně promítá i v oblasti zemědělství i přesto, že zde existuje dlouhodobě specifický resortní výzkum. Velkým problémem existujících systémů transferu znalostí je jejich roztříštěnost, nepružnost a rovněž neochota podnikatelské sféry podílet se na nákladech spojených s transferem znalostí. V této oblasti vidíme příležitost pro uplatnění principů Evropského inovativního partnerství a vznik a rozvoj činnosti jeho operačních skupin.

Potřeby rozvoje:

- **Úzkou spoluprací praxe s výzkumem podpořit adaptaci výsledků výzkumu na konkrétní potřeby, využít inovace pro zvýšení přidané hodnoty a urychlit zavedení nejmodernějších poznatků ochrany životního prostředí do praxe.**
- **Umožnit poskytování poradenských služeb** využívajících výsledků VaV v zemědělství a lesnictví, zahrnujících aktuální témata.
- **Vznik a rozvoj činnosti operačních skupin** podle principů Evropského inovativního partnerství.

Specifické potřeby a výzvy přeshraničních regionů:

- Vysokým potenciálem je zejména sdílení VaI infrastruktury, jež je zpravidla velmi nákladná a její přeshraniční a nadnárodní využití/sdílení tak přináší značné úspory z rozsahu a současně zvyšuje potenciál pro další rozšiřování kapacit VaI v příhraničí.
- Spolupráce specializací a odborných týmů existujících na obou stranách hranice skýtá vysoký potenciál v oblasti základního i aplikovaného výzkumu (zvýšení účasti MSP na výsledcích VaI, využití v praxi, pozitivní dopady na trh práce, dodavatelské vztahy, atp.).

Vazby na dokumenty EU

Identifikované potřeby rozvoje jsou v souladu s relevantními dokumenty EU. Zvýšení efektivity veřejných investic do VaV včetně podpory spolupráce mezi veřejnými výzkumnými organizacemi a podniky přispěje k dosažení cílů Strategie Evropa 2020 – bez adekvátního zvýšení podnikových výdajů na VaV by nebylo možné dosáhnout cíle 3 % HDP při stávajícím stavu veřejných financí. Současně pro zvýšení inovační výkonnosti ČR je nezbytné efektivní fungování veřejných výzkumných institucí, větší využití výsledků VaV (zejména komercializace) v praxi a také větší míra spolupráce veřejného a soukromého sektoru.

Strategie Evropa 2020	Dosáhnout cíle investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP, zejména zlepšováním podmínek pro investice soukromého sektoru do výzkumu a vývoje, efektivnějšího zaměření veřejných investic do VaV a využitím nových ukazatelů pro sledování inovací.
Společný strategický rámec	Příloha 1, 4.3 - Horizont 2020 a ostatní centrálně řízené programy EU v oblastech výzkumu a inovací: přijetí doplňkových opatření, zaměřených na uvolnění jejich potenciálu pro excelenci, výzkum a inovace způsobem, který je doplňkový a vytváří synergie s programem Horizont 2020, zejména prostřednictvím společného financování: a. propojování nových center excellence a inovativních regionů v méně vyvinutých a z pohledu VaV v méně výkonných členských státech se špičkovými partnery kdekoli v Evropě; b. vytváření vazeb s inovativními klastry a oceňování excelence v méně rozvinutých regionech; c. vytváření "ERA Chairs" za účelem přilákání vynikajících akademiků, zejména do méně rozvinutých regionů; d. podpora přístupu k mezinárodním sítím výzkumných pracovníků a inovátorů, kteří jsou zapojeni do ERA (European Research Area), nebo z méně rozvinutých regionů; e. podle možností přispívat k European Innovation Partnerships; f. příprava národních institucí a/nebo klastrů excelence na účast ve znalostních a inovačních společenstvích (Knowledge and Innovation Communities - KICs) Evropského institutu Inovací a Technologií (EIT), a g. pořádání mezinárodních programů mobility špičkových výzkumných pracovníků za spolufinancování z "Marie Skłodowska-Curie Actions". Příloha 1, 4.3 - Horizont 2020 a ostatní centrálně řízené programy EU v oblastech výzkumu a inovací; zpracování (v relevantních případech) národní strategie „chytré specializace – i jako součást národního nebo regionálního strategického rámce výzkumu a inovací pro „chytrou specializaci“ (včetně zapojení národních nebo regionálních řídicích orgánů a zainteresovaných stran, např. univerzit a dalších institucí pro vyšší vzdělání, partnerů z průmyslu a sociální sféry).
Tematické cíle	1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací.
Specifická doporučení Rady 2014	5. Zrychlit vypracování a zavedení nové metodiky pro hodnocení výzkumu a pro přidělování finančních prostředků, aby se zvýšil podíl financování poskytovaného výzkumným institucím na základě výkonnosti.

Vazby na dokumenty ČR

Identifikované problémy a potřeby rozvoje jsou reflektovány ve všech národních strategických dokumentech na různé úrovni.

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.4.1. Rozvoj podmínek pro excelentní výzkum, ▪ 4.4.2. Rozvoj spolupráce mezi podnikovou sférou a výzkumnými organizacemi. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.4.3. Inovační podnikání a rozvoj startupů, ▪ 4.3.6 Podpora příchodu kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	9. Inovace - zvýšení inovační poptávky firem, zvýšení vzájemné informovanosti a spolupráce mezi podnikovým a akademickým sektorem, rozvoj excelentního výzkumu, podpora podnikání a výzkumu do klíčových technologických oblastí, efektivní řízení a koordinace rozvojových politik a nástrojů podpory inovačního podnikání a VaV. Inovace: Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podniky a akademickým sektorem – pre-seed grantové schéma, program Knowledge transfer partnership, rozvoj personálních kapacit a služeb CTT (Centrum pro transfer technologií); Podpora spolupráce mezi podniky – rozvoj a manažerské řízení klastrů.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření 1.1 Podpora transferu znalostí mezi výzkumným a podnikatelským sektorem, 1.2 Rozvoj univerzit a výzkumných institucí).
Národní politika výzkumu, vývoje a inovací (aktualizace s výhledem do roku 2020)	Cíl 1 „Kvalitní a produktivní výzkumný systém“. Cíl 2 „Efektivní šíření znalostí a jejich využívání v inovacích“. Cíl 3 „Inovující podniky“. Cíl 4 „Stabilní, efektivní a strategicky řízený systém VaVaI“.
Národní inovační strategie 2012–2020	Prioritní osa „Excelentní výzkum“ (Efektivní využívání veřejných prostředků na výzkum a vývoj; Špičkové výzkumné infrastruktury; Evropský výzkumný prostor – cesta k excelenci ve výzkumu). Prioritní osa „Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podnikovým a akademickým sektorem“ (Zlepšení vnitřních podmínek a celkové připravenosti akademických institucí na spolupráci s podniky a komercializaci výsledků výzkumu; Podpora spolupráce podniků a VaV institucí; Zvýšení kvality a rozvoj nových služeb podpůrné inovační infrastruktury). Prioritní osa „Inovační podnikání“. Prioritní osa „Lidé: hlavní nositelé nových nápadů a iniciátoři změn“.

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou Národní strategie inteligentní specializace (RIS3), Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol, Koncepce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015, Koncepce zdravotnického aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2020, Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015, Meziřesortní koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji do roku 2015, Koncepce obranného aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015, Meziřesortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity do r. 2020, strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, program rozvoje kraje), a další sektorové dokumenty definované v dílčích programech. Na krajské úrovni jsou ve vztahu k problémové oblasti také zpracovávány Regionální inovační strategie (včetně regionálních příloh RIS3).

1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky

Východiska a charakteristika

Česká ekonomika se v současnosti nachází **na prahu přechodu ke konkurenceschopnosti založené na inovacích**. Stávající inovační výkonnost podniků je založena zejména na inovacích nových pro firmu, ale nikoliv pro trh⁴⁹. Dopady tohoto typu inovací jsou zásadní pro produktivitu podniků, nicméně dopady na trh práce jsou ambivalentní. **V inovacích nových pro trh, a to zejména inovacích vyšších řádů**, které jsou v jádru technologicky založené konkurenční výhody, **místní podnikový sektor dosud silně zaostává**.⁵⁰ Klíčovými předpoklady úspěšného přechodu k inovačně založené konkurenceschopnosti, která je předpokladem pro tvorbu nových, kvalitních pracovních míst, jsou rozvoj podnikatelské kultury, podnikatelství vedoucí k vyšší tvorbě nových firem a posílení inovační a exportní

⁴⁹ MPO (2010): Národní inovační strategie ČR.

⁵⁰ Analýza věcných priorit a potřeb jednotlivých oblastí v působnosti MPO pro zaměření podpory ze strukturálních fondů EU v příštím programovacím období (2014+).

výkonnosti endogenního podnikového sektoru. **Nezbytné je také snižování energetické a materiálové náročnosti.**

Pro pochopení podstaty současných problémů, výzev a příležitostí je nezbytné vidět podnikový sektor Česka z evoluční perspektivy. Zapojení Česka do světové ekonomiky po roce 1989 stálo zejména na těchto vnitřních faktorech: výhodný poměr ceny a kvalifikace pracovní síly, silná průmyslová tradice a relativní technická vyspělost, kvalitní infrastruktura v rámci zemí střední Evropy a slabý domácí sektor schopný pouze velmi omezené konkurence. Atraktivitu těchto podmínek zvyšovala blízkost rozvinutým evropským trhům s výhledem na vstup do EU. Důsledkem byl vysoký příliv přímých zahraničních investic do ČR a návazně silný růst poptávky po subdodavatelích z ČR, z čehož těžily významně domácí podniky. Většina z nich se napojila přímo či zprostředkovaně na zahraniční firmy působící v ČR a okolních zemích. Uvedený vývoj prospěl ekonomice jako celku, i domácím firmám, které získávaly přístup k manažerskému i technickému know-how a zprostředkovaně také přístup na zahraniční trhy.

Vytvořená **silná závislost výkonnosti místní ekonomiky na zahraničních firmách** má vedle nesporných pozitiv také svá negativa, která se naplno projevují od vypuknutí vážných problémů ve světové ekonomice roku 2008. Celkový objem výroby, investic a tím také zaměstnanosti je značně závislý na rozhodnutích zahraničních firem. **Snížení poptávky dosavadních hlavních odběratelů nejsou zejména MSP schopny dostatečně kompenzovat. Jejich vlastní schopnost nacházet a vstupovat na nové trhy (územně i produktově) je omezená.** ČR z tohoto důvodu potřebuje vedle rozvoje MSP podpořit také velké firmy, neboť ty mají mnohem větší kapacitu systematicky investovat do VaV, včetně rozvoje a využití KET, a zvýšit tak inovační výkonnost ekonomiky jako celku. Jejich úspěch zpětně ovlivňuje celkovou poptávku po produkci a inovacích MSP.

Nevyužitým potenciálem pro zvýšení konkurenceschopnosti je **zlepšení podnikatelského prostředí v ČR** (zlepšení výkonu činnosti veřejné správy v oblasti rozvoje podnikání, cílevědomý rozvoj infrastruktury odstraňující problémy s dopravní dostupností, větší spolupráce výzkumného sektoru s podniky a zvýšení souladu kompetencí pracovních sil s požadavky podniků).

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Investice ve stávajícím programovém období jsou zaměřené na zvýšení motivace k podnikání zvýšením nabídky zvýhodněného financování a zvýhodněných služeb k zahájení podnikatelské činnosti. Součástí podpory je také uplatňování nových finančních nástrojů, jako jsou fondy mikropůjček a fondy rizikového kapitálu, poskytování zvýhodněných úvěrů nebo bankovní nástroje, tj. poskytování bankovních záruk a úvěrů a podpora začínajícím inovativním firmám prostřednictvím tzv. seed-fondu. Dále je podporováno zakládání, činnost a další rozvoj podnikatelské infrastruktury, jako jsou například stávající průmyslové parky, inovační centra a regenerace brownfields pro podnikání. V neposlední řadě jsou také důležité kvalitní poradenské služby, které napomohou firmám k využití všech tržních příležitostí.

ČR se bude muset v programovém období 2014–2020 zaměřit na posilování úlohy inovací ve strategickém rozhodování o ekonomickém životě firem. Současným problémem ČR je neschopnost přesunout výsledky výzkumu do praxe. Je tedy nutné hledat další možnosti, jak tento deficit snížit a jak umožnit rozvoj vzájemného propojování privátní sféry s akademickým prostředím v návaznosti na výzkumné instituce.

Několikanásobné převisy v požadavcích na podporu investičních projektů do zvyšování konkurenceschopnosti v odvětví zemědělství, potravinářství a lesního hospodářství ukazují, že potřeba investic do zemědělské výroby a zpracování přetrvává. Rovněž kvalitu

infrastruktury v zemědělství a lesnictví je třeba i nadále zvyšovat zejména s ohledem na stále nedostatečnou míru realizace komplexních pozemkových úprav.

Územní rozdíly

Podpora podnikání a inovací se odvíjí od potenciálu a socioekonomické úrovně různých typů regionů. Zejména jde o rozdíly mezi metropolitními a nemetropolitními regiony, dále pak o hospodářsky problémové regiony. Významné jsou rovněž rozdíly na úrovni měst a mikroregionů. V jednotlivých územních celcích existují významné rozdíly ve schopnosti místních aktérů mobilizovat vnitřní i vnější zdroje a realizovat sofistikovanou rozvojovou strategii v souladu s konceptem inteligentní specializace.

Vzhledem k rozložení rozhodujících výzkumných a vzdělávacích kapacit jsou tahounem rozvoje podnikání a inovací hlavní metropole s přilehlým funkčně propojeným zázemím. Zejména Praha a Brno, významný rozvoj v posledních letech zaznamenávají také Plzeň a Ostrava, byť hospodářsky postižený Moravskoslezský kraj čelí selektivní migraci, nadprůměrné míře nezaměstnanosti a nízké míře podnikavosti. V těchto metropolitních územích a dalších velkých městech je podstatně vyšší absorpční kapacita v oblasti podpůrných aktivit zaměřených na vyšší řády inovací. Z pohledu podílu MSP je nadprůměrná pozice hl. m. Prahy, kde téměř $\frac{3}{4}$ z celkové zaměstnanosti připadají na MSP. Podobné postavení vykazují i kraje Jihomoravský a Zlínský. Naopak nejhorší postavení z hlediska postavení podílu MSP na celkové zaměstnanosti je v Moravskoslezském kraji. Pokud jde o vlastní podporu MSP a vstupu lidí do podnikání, je potřeba podpory i absorpční kapacita mezi regiony podstatně rovnoměrněji rozložená s potřebou specifické pozornosti věnované rozvoji podnikavosti ve strukturálně postižených regionech.

Podnikání na venkově, zejména v ekonomicky méně exponovaných regionech (tj. Karlovarský kraj, kraj Vysočina, Olomoucký kraj a periferní oblasti ostatních krajů), trpí řadou negativních jevů (např. odliv talentovaných mladých lidí, nízká intenzita podnikání, vysoká nezaměstnanost ad.).

Specifickou součástí regionální ekonomiky představuje odvětví cestovního ruchu. Význam tohoto odvětví, jehož doménou jsou MSP, stoupá na lokální úrovni a v některých oblastech představuje hlavní pilíř ekonomické výkonnosti a zaměstnanosti.

Podpora bude zahrnovat jak městské, tak i venkovské oblasti a bude zaměřena především do:

- rozvojových území dle SRR 2014–2020,
- území s vysokou nezaměstnaností,
- hospodářsky problémových regionů dle SRR 2014–2020.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

1. Slabý endogenní (domácí) podnikatelský sektor

Segment domácích firem prošel v posledním desetiletí dynamickým rozvojem. Přesto **pouze menší, byť postupně rostoucí, část firem je schopna obchodně a technologicky držet krok s tempem vývoje na světových trzích**⁵¹. Pomyslným hnacím motorem růstu produktivity, exportu a tím i celkového hospodářského výkonu země je a nadále zůstane segment zahraničních firem. **Posílení endogenního segmentu firem je zásadním předpokladem dalšího přiblížení hospodářské výkonnosti předním zemím OECD.**

⁵¹ MPO (2010): Národní inovační strategie ČR.

Hlavní problémy:

Velmi nízký počet endogenních firem s významným postavením na světových trzích, ať už jde o tržní podíl či schopnost posunovat technologickou hranici oboru. Jelikož přední zahraniční firmy působící v ČR mají své výzkumné a strategické funkce z velké části mimo ČR, způsobuje tento problém **slabou inovační poptávku** v segmentu inovací vyšších řádů. Tato skutečnost zásadně ovlivňuje celkový potenciál a obsah spolupráce podnikového sektoru s výzkumnými institucemi (podrobněji viz kapitola 1.1.1.3 Efektivní výzkumný a inovační systém)⁵².

Většina endogenních průmyslových firem (zejména těch s 250+ zaměstnanci, které formálně spadají do kategorie „velké“) vznikla z bývalých státních podniků či jejich post-privatizačních následovníků. Jejich typickým znakem byl vnitřní dluh v podobě zastaralé výrobní infrastruktury, energeticky náročných budov atd. S tímto investičním dluhem řada z nich bojuje do současnosti, což také **snižuje prostředky, které mohou věnovat na inovace a související rizikové výzkumné a vývojové aktivity**. Podpora velkých podniků je možná pouze v souladu s článkem 3 Nařízení 1301/2013 k ERDF.

Většina MSP má značně **omezené netechnické kompetence**, zejm. v oblastech, které jsou kritické pro vyhledávání a využívání nových podnikatelských příležitostí (strategické řízení, marketing, inovační management, zahraniční obchod ad.). Tato bariéra limituje jejich schopnost dostat se ze závislosti na omezeném množství velkých odběratelů. Stejně tak **omezují jejich ambice a schopnosti v oblasti inovací. Omezené jsou dále zkušenosti se strategickým řízením firem**, zejména řízením dynamického růstu a přechodu z malé rodinné firmy ve velkou mezinárodní firmu.

Potřeby rozvoje:

- **Rozvíjet regionální a oborová inovační centra v souladu s RIS3, která poskytují zejména specializované technické služby** umožňující zvýšit inovační výkonnosti v jednotlivých odvětvích a přesahující hranice vlastních odvětví. Jsou zapotřebí nové mechanismy, které zajistí svádět dohromady zdroje a odborné znalosti a spolupráci mezi podniky, veřejnými orgány a univerzitami.⁵³
- **Rozšířit kapacity průmyslového výzkumu a vývoje v podnicích, vývoj a zavádění procesních a produktových inovací.**
- **Zlepšit strategické řízení MSP**, zvýšit jejich aspirace v oblasti inovací a zahraniční expanze a zlepšit řízení inovací, včetně většího využití externích zdrojů znalostí a technologií v souladu s trendem open – innovation.
- **Zvýšit schopnost MSP samostatně se prosazovat na náročných a vzdálených zahraničních trzích.**
- **Zavádět eko-inovace** do výrobních procesů a produktů, které přispějí k optimálnímu využití zdrojů, případně i jinak sníží dopad výroby či produktu na životní prostředí.
- Více využít potenciál vzájemné spolupráce firem v oblasti inovací, včetně spolupráce MSP se zahraničními firmami (nejen lokalizovanými v ČR).
- Rozvíjet infrastrukturu a služby podporující potřeby rozvoje podniků.

V oblastech podnikového výzkumu a vývoje a zavádění produktových a procesních inovací budou identifikované potřeby řešeny částečně také prostřednictvím finančních nástrojů, pokud předběžné posouzení dle čl. 37 odst. 2 obecného nařízení prokáže vhodnost využití této formy podpory.

⁵² MPO (2011) Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012–2020.

⁵³ KOM (2010) 614 v konečném znění.

2. Podnikatelská kultura, intenzita podnikání a podnikatelské aspirace

Rozvinutá podnikatelská kultura a vysoká míra podnikání jsou klíčovým předpokladem celkového posílení endogenního segmentu firem i vyšší inovační výkonnosti místní ekonomiky. Čtyři dekády centrálního plánování prakticky zničily podnikatelství a s ním související specifické znalosti a dovednosti. Česko v této oblasti čelí těmto problémům:

Nízká tvorba nových, zejm. technologických, firem. Nedostatečná motivace lidí k zakládání vlastních podniků. Přitom tvorba nových firem, zejména technologicky orientovaných, je zásadní ingrediencí pro dlouhodobé posílení endogenního sektoru firem⁵⁴.

Přes rozdíly mezi regiony jsou ve společnosti zakořeněny vzorce chování a hodnot, které **nepřejí rozvoji podnikání a inovací, a přispívají k nízké motivaci pro zahájení vlastního podnikání:** Podnikání je většinou společností vnímáno jako cesta k materiálnímu bohatství úzké skupiny osob (mnohdy ne zcela morální) a nikoliv jako zdroj rozvoje společnosti, technologií a celkového blahobytu. Rozšířen je názor, že úspěchu lze snadněji dosáhnout prostřednictvím správných kontaktů než vlastní vizí a tvrdou prací na jejím naplnění. Obyvatelé ČR jsou také méně ochotní podstupovat riziko a preferují spíše zaměstnanecký poměr před vlastním podnikáním. To se projevuje mj. tím, že absolventi VŠ masově usilují o nalezení zaměstnání v pobočce renomované zahraniční firmy či ve veřejném sektoru namísto aspirace o vytvoření vlastní firmy.

Nedostatečné jsou možnosti vnějšího financování založení a rozvoje MSP⁵⁵. Podniky tradičně získávají prostředky na svůj rozvoj prostřednictvím bankovních úvěrů, přičemž **malé a začínající firmy mají přístup k úvěrům obtížnější**, zvláště v podmínkách zhoršeného rizikového sentimentu bank. V případě zajištění rizikového kapitálu pro rozvoj inovačních firem dochází v ČR k selhání trhu a podle statistik Eurostatu nedochází v rané fázi podniků ze strany soukromých kapitálových fondů téměř k jejich zainvestování.

Potřeby rozvoje:

- **Zvýšit podíl obyvatel poprvé zahajujících vlastní podnikání**, stejně jako lidí opakovaně zahajujících vlastní podnikání.
- **Zvýšit tvorbu nových firem ve znalostně intenzivních oblastech.**
- **Zlepšit image podnikání a podnikatelů** a jejich přínosu pro společnost.
- **Zajistit dostupnost kvalitních služeb** pro začínající podnikatele.
- **Zvýšit dostupnost vnějšího financování** pro začínající podnikatele a inovační podniky, včetně rizikového kapitálu.

Identifikované potřeby spojené se zakládáním a rozvojem MSP budou řešeny také prostřednictvím finančních nástrojů, zejména ve formě rizikového kapitálu, ale také úvěrů a záruk.

3. Prostředí pro podnikání

Každá firma ze svého okolí čerpá významné vstupy, jejichž kvalita a dostupnost významně ovlivňují její konkurenční schopnost. Součástí podnikatelského prostředí je také regulace, a to jak obecná (např. procedury potřebné k zahájení podnikání či vyvezení zboží do zahraničí), tak oborově specifická (např. pravidla nakládání s radioaktivními materiály). **V Česku je administrativní náročnost splnění regulačních pravidel a souvisejících procedur vysoká.** V řadě ohledů (viz zpráva Světové banky Doing Business, 2013) je Česko z hlediska délky a nákladů různých procedur souvisejících se založením podniku a podnikáním hluboko

⁵⁴ Global entrepreneurship monitor 2011.

⁵⁵ MPO (2012): Koncepce podpory malých a středních podnikatelů 2014–2020.

za zeměmi OECD. **Problémem je také nestabilita daňového a regulačního rámce podnikání.** Neustálé dílčí změny daňových zákonů a regulačních pravidel enormně zatěžují plánování firem a zvyšují nejistotu a tím podstupovaná rizika. Dodržování daňových povinností v ČR je spojené s vysokými náklady a není dostatečné. Problematika vysoké administrativní a částečně regulační zátěže je podrobně řešena v problemové oblasti Veřejná správa. Zajištění stabilního a prorůstového daňového a regulačního prostředí není přímo ovlivnitelné prostřednictvím ESIF a bude řešeno komplementárními národními opatřeními v souladu s Národním programem reforem 2014.

Další bariérou rozvoje konkurenční výhody firem je již zmíněná nedostatečná spolupráce veřejného výzkumného sektoru s podniky. Neuspokojivá je dostupnost kvalifikované pracovní síly související se snižující se kvalitou vzdělávání na všech úrovních, přičemž zvláště problematická je situace na trhu technicky kvalifikované pracovní síly. Uvedené problémy včetně navazujících rozvojových potřeb jsou podrobněji popsány v kapitolách Výzkumný a inovační systém a Vzdělávání.

4. Vysoká energetická a surovinová náročnost hospodářství a rostoucí ceny energií

Česká republika má šestou nejvyšší náročnost tvorby HDP na spotřebu elektřiny v rámci EU (po BG, EST, FI, SI, S) a je o cca 25 % nad jejím průměrem, přičemž ve spotřebě elektřiny na obyvatele je v průměru EU. Obdobné poměry jsou i v energetické náročnosti. V roce 2011 byla v ČR konečná spotřeba energií celkem 25 964 tis. toe; z toho v průmyslu 7 763 tis. toe, v dopravě 5 947 tis. toe, v domácnostech (residential) 5 884 tis. toe a ve službách (veřejný sektor a komerční služby) 3 022 tis. toe⁵⁶. Ve spotřebě primárních paliv je náročnost HDP ještě vyšší. Důvodem je jak vysoký podíl průmyslu na tvorbě HDP a vysoký podíl průmyslových odvětví s vysokou energetickou náročností, tak i vnitřní dluh podniků spočívající v nízké energetické efektivnosti průmyslových procesů a vysoké energetické náročnosti budov. Návratnost investic do energetické efektivnosti je obvykle o něco delší než investice do vlastní produkce a tempo zvyšování energetické účinnosti je při rozpočtových omezeních firem pomalé. Ceny energií pak představují kritický faktor konkurence-schopnosti firem.

Cena elektřiny, zatížená podporou obnovitelných zdrojů a nároky na obnovu a rozvoj zastaralých sítí je relativně největším problémem. Vzhledem k tomu, že cena samotné elektřiny je díky propojení trhů stejná s hlavními konkurenty v okolních zemích, jsou klíčovým prvkem konkurenceschopnosti regulované složky ceny. Cena na krytí více nákladů spojených s podporou výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů (OZE), kombinované výroby elektřiny a tepla (KVET) a druhotných zdrojů (DZ) je na úrovni 495 Kč/MWh. Ke vzniku této ceny došlo za posledních 12 let. Problém je jak v absolutní výši nákladů (podpora OZE, obnova sítí) tak i v rozdělení do tarifů pro jednotlivé skupiny zákazníků. ČR (v souladu s pravidly EU) na rozdíl od některých sousedních zemí neuplatnilo v tarifech žádné prvky zvýhodnění pro podniky s vyšší spotřebou.

Při rozhodování o budoucím rozvoji řady průmyslových podniků tak hraje očekávání vývoje cen elektřiny a tepla a tarifní politiky stále významnější úlohu.

Potřeba rozvoje:

- **Stimulace investic do energetické a surovinové účinnosti podniků** (snižování energetické a surovinové náročnosti resp. zvyšování energetické a surovinové účinnosti)

⁵⁶ <http://www.iea.org/statistics/statisticssearch/report/?country=CZCH&product=balances&year=2011> nebo http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/kapitola/8113-12-n_2012-03

výrobních a technologických procesů v průmyslu, zemědělství a akvakultuře, využívání odpadní energie a surovin zejména v průmyslových procesech aj.).

Především v oblasti energetické účinnosti budou identifikované potřeby řešeny také prostřednictvím finančních nástrojů.

5. Konkurenceschopnost zemědělských, potravinářských a lesnických podniků

České zemědělství v řadě ukazatelů konkurenceschopnosti zaostává za průměrem EU. V mezinárodním srovnání účinnosti využívání vstupů v českém zemědělství je situace následující: **Produkce z hektaru půdy** činí v průměru 58 % hodnoty EU, analogicky mezispotřeba je relativně vysoká a činí 73 % vytvořené produkce v ČR, z čehož vyplývá, že české zemědělství zůstává nákladově náročné. Podobně **produktivita práce** měřená ČPH na pracovníka činí 68 % (vůči EU), přičemž více než polovinu důchodu z faktorů vytváří příjmové podpory, což je téměř dvojnásobně více oproti evropskému průměru. **Vysoké záporné saldo agrárního zahraničního obchodu** je ovlivněno vývozem komodit s nižším stupněm zpracování a tedy i nižší přidanou hodnotou a naopak jsou dováženy zpracované výrobky s vysokou přidanou hodnotou. Rovněž konkurenceschopnost lesního hospodářství v ČR a potravinářského průmyslu vyjádřená produktivitou práce je v porovnání s ostatními státy EU nízká. Průměrná produktivita práce v lesnictví za roky 2008–2010 dosahuje cca 24 tis. EUR /AWU, což je poloviční hodnota ve srovnání např. s Rakouskem. Co se týká potravinářského průmyslu, tak produktivita práce dosahuje pouze 46 % průměrné hodnoty dosahované v EU.

České zemědělství je ze strukturálního pohledu odlišné od ostatních států EU zejména kvůli duální struktuře výroby (87 % podniků rodinného charakteru obhospodařuje 29 % půdy, zbylých 13 % podniků s převážně nájemní pracovní silou hospodaří na 70 % půdy). **Podíl najaté půdy v zemědělství je vysoký** (v roce 2011 činil 76 %). **V porovnání s evropskými zemědělci je nižší celková kapitálová vybavenost.**

Vzhledem k výše uvedené struktuře zemědělských podniků je proto žádoucí podporu zaměřit nejen na úroveň MSP, ale i velkých podniků, které se potýkají s obdobnými problémy a jsou pro konkurenceschopnost odvětví klíčové. V potravinářském sektoru pak právě velké podniky mají významný potenciál pro zavádění inovací. Podpora velkých potravinářských podniků bude proto cílena výhradně na projekty spojené s vývojem a zaváděním inovací. Obecná podpora zpracování a uvádění na trh bude zaměřena pouze na MSP.

Jednou z podmínek zvýšení konkurenceschopnosti je změna vývoje **nepříznivé věkové struktury pracovníků v zemědělství**. Vzrůstající nároky na kvalifikaci a kvalitu pracovních sil v souvislosti s technickým a technologickým rozvojem v zemědělství a akvakultuře vyžadují vstup mladých a kvalifikovaných pracovníků zejména na úrovni vedoucích podniků.

Potřeby rozvoje:

- Urychlit nápravy vlastnických vztahů k půdě **prostřednictvím realizace pozemkových úprav** a současně s tím realizovat další efekty zlepšující biodiverzitu, vodní režim v krajině, snižující erozní ohroženost půdy a zvyšující estetickou hodnotu krajiny.
- Zvyšovat konkurenceschopnost zemědělských, potravinářských a lesnických podniků **podporou vyšší účinnosti výrobních faktorů** (včetně úspor energie zvyšováním účinnosti výrobních procesů) a zlepšením managementu.
- Posilování konkurenceschopnosti rostlinné a živočišné výroby **zvyšováním efektivity provozů** při současném zlepšování podmínek pohody zvířat (welfare) a zachování diverzity zemědělské rostlinné produkce, s přihlédnutím k ochraně vod a ovzduší.

- **Zlepšení organizace trhu** a posílení orientace na jakost, inovace, transfer nejnovějších poznatků do praxe, sdílení řešení provozních problémů a spolupráci v inovativních projektech především na lokální a regionální úrovni.
- **Stimulace zahájení aktivního podnikání mladých zemědělců** v zemědělských podnicích prostřednictvím podpory investic nezbytných pro realizaci podnikatelského plánu.
- Zvyšovat **konkurenceschopnost lesnických podniků** podporou zlepšení infrastruktury pro lesní hospodářství.

6. Konkurenceschopnost podniků akvakultury

Rybářské podniky v ČR staví na tradici, respektu k životnímu prostředí a na spotřebiteli. Slabou stránkou českého rybářství je **nižší ochota podniků investovat do modernizace, inovací a obnovy rybníků**, protože investice v této oblasti mají nízkou návratnost. Jedním z klíčových problémů české akvakultury je zajištění rovnoměrné celoroční dodávky sladkovodních ryb na domácí trh, stále **přetrvává sezónnost konzumace ryb**. **Nízký je také podíl zpracovávaných ryb** v domácích podnicích. V českých podmínkách bude nezbytné souběžně rozvíjet tradiční a osvědčené formy akvakultury (rybníkářství) a současně podpořit zavádění moderních intenzivních chovných systémů využívajících inovací. Dále je nezbytné vzít v úvahu i další mimoprodukční funkce rybníků (zadržování vody v krajině, biodiverzitu) a zlepšit řídicí a organizační kompetence podniků.

Potřeby rozvoje:

- Zachovat a **modernizovat extenzivní a polointenzivní akvakulturu** (rybníky) – především kapr produkovaný v polykulturních obsádkách.
- Cíleným marketingem **zvýšit spotřebu sladkovodních ryb v průběhu celého roku**.
- Vybudovat moderní recirkulační zařízení k produkci kvalitních ryb, **nárůst produkce ryb z recirkulačních systémů**.
- Diverzifikovat činnosti rybářských podniků.
- Efektivně **využívat zpracovatelské podniky**.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- Podpora rozvoje místní ekonomiky ve venkovském prostoru zlepšením podmínek pro zahájení a rozvoj podnikání.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl „Snižit emise skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejméně o 20 % nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %“. Částečně vazba také na cíl „Dosáhnout cíle investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP, zejména zlepšováním podmínek pro investice soukromého sektoru do výzkumu a vývoje, a vytvořit nový ukazatel pro sledování inovací Iniciativy „Inovace v Unii“, „Evropa méně náročná na zdroje“. Integrované hlavní směry: 6. „Zlepšit obchodní a spotřebitelské prostředí, modernizovat a rozvinout průmyslovou základnu za účelem dosažení plné funkčnosti vnitřního trhu“; 4. Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a inovací, posilovat znalostní trojúhelník a uvolnit potenciál digitální ekonomiky“; 5. „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů, částečně 8 „Rozvoj kvalifikované pracovní síly, která bude reagovat na potřeby trhu práce, a podpora celoživotního učení“.
Společný strategický	Příloha 1, 4.3 – Horizont 2020 a ostatní centrálně řízené programy EU v oblastech výzkumu a inovací; zpracování (v relevantních případech) národní strategie „chytré

rámec	specializace – i jako součást národního nebo regionálního strategického rámce výzkumu a inovací pro „chytroou specializaci“ (včetně zapojení národních nebo regionálních řídicích orgánů a zainteresovaných stran, např. univerzit a dalších institucí pro vyšší vzdělání, partnerů z průmyslu a sociální sféry).
Tematické cíle	1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací. 3. Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství (v případě EZFRV) a odvětví rybářství a akvakultury (v případě ENRF). 4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích.
Specifická doporučení Rady 2014	6. Zintenzivnit snahy o zvýšení energetické účinnosti v ekonomice.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: 4.4.3. Inovační podnikání a rozvoj startupů, 4.2.2 Průmyslová politika. Částečná vazba na opatření: 4.4.2 Rozvoj spolupráce mezi podnikovou sférou a výzkumnými organizacemi, 4.2.1 Zlepšování podnikatelského prostředí, rozvoj služeb pro podnikání, 4.2.7 Zemědělská politika, 4.2.5 Energetika a ochrana klimatu, 4.2.6 Environmentální politika.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	8. Efektivnost trhu zboží a služeb a zkvalitňování charakteristik podnikání: Zlepšování podnikatelského prostředí – snižování administrativní zátěže, ekoaudit; Služby pro rozvoj podnikání – poradenský systém; Služby pro inovativní podnikání – modernizace a rozvoj technologického zázemí firem, rozvoj netechnických kompetencí firem. 9. Inovace: Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podniky a akademickým sektorem – pre-seed grantové schéma, program Knowledge transfer partnership, rozvoj personálních kapacit a služeb CTT; Podpora spolupráce mezi podniky – rozvoj a manažerské řízení klastrů.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území, opatření 4.3 Podpora inovací v podnikání. Priorita 5 Oživení periferních území, opatření 5.1 Podpora rozvoje lokální ekonomiky. Priorita 6 Ochrana a udržitelné využívání přírodních zdrojů v regionech, opatření 6.3 Využívání obnovitelných zdrojů energie a podpora úspor energie ve vazbě na místní podmínky.
Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020	Vazby Dohody jsou na všechny strategické priority: 1. Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání. 2. Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury. 3. Podpora internacionalizace MSP. 4. Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice.
Národní inovační strategie	Priorita 4 „Rozvoj spolupráce pro transfer znalostí mezi podnikovým a akademickým sektorem“. Priorita 6 „Inovační podnikání a částečně i v prioritě Lidé“.

Dalším klíčovým dokumentem vztahujícím se k problematice konkurenceschopných podniků je Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR 2014–2020, Národní strategie inteligentní specializace (RIS3), strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, programy rozvoje kraje, programy rozvoje cestovního ruchu).

1.1.2 Infrastruktura

Dobudování a modernizace kvalitních páteřních infrastruktur je nutnou podmínkou pro posilování konkurenceschopnosti ČR, ale i jednotlivých regionů, měst a obcí. Promyšleně vytvářené **infrastruktury v oblasti dopravy, energetiky a informačních a komunikačních technologií** umožní zvýšit standardy služeb poskytovaných jejich prostřednictvím a zlepšit jejich dostupnost pro obyvatelstvo i podnikatelské subjekty.

1.1.2.1 Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita

Východiska a charakteristika

Oblast dopravní infrastruktury přispívá k vytváření podmínek pro konkurenceschopnost ČR včetně zajištění mobility pracovních sil a zlepšení mezinárodní dostupnosti. Řešení problémů a potřeb v této oblasti předpokládá ve shodě s požadavky Evropské komise **zaměření investic na zlepšení dostupnosti a udržitelnosti dopravy**, zejména pokrok v **budování sítě TEN-T**, zejména tzv. hlavní sítě TEN-T, (cílem je především zvýšení kapacity dopravní infrastruktury a přepravní rychlosti), **modernizaci železniční dopravy**, **zvýšení regionální dostupnosti** (cílem je především zvýšení kapacity a bezpečnosti dopravní infrastruktury) **a také rozvoj městské, příměstské a regionální dopravy šetrné k životnímu prostředí** v návaznosti zejména na podporu zlepšování podmínek pro podnikání a kvalitu života. Výrazným pozitivem investic do dopravní infrastruktury je jejich silný prorůstový charakter z pohledu ekonomiky, s ohledem na rozpočtové dopady však vyžadují dobrou fiskální strategii (viz SDR 2014 č. 1).

ČR je díky své poloze ve středu Evropy významnou tranzitní zemí (20% intenzity dopravy na dálniční síti ČR tvoří tranzit), **což klade velké nároky na dopravní infrastrukturu** a zajištění multimodality. **Polohový potenciál ČR má velký význam pro rozvoj hospodářství země** (je atraktivní pro umístění celoevropských výrobních a logistických aktivit), **není však dostatečně využit právě i s ohledem na nedostatky v dopravní infrastruktuře**. Je patrné formování „rozvojových jader“ které vyžadují silnější vnitřní, funkční propojení jednotlivých území. Jde zejména o metropolitní oblasti a regionální centra, která se významnou měrou podílí jak na národní a regionální ekonomice, tak i na trhu práce, zaměstnanosti, kvalitě života, či příležitostech pro využití přírodního a kulturního potenciálu. Stagnace dopravní dostupnosti výše zmiňovaných center ve vazbě na špatný technický stav a absence kompletní páteřní dopravní sítě tvořené převážně sítí TEN-T mohou způsobit, že se ČR postupně bude stávat periferií uprostřed Evropy s nevyužitým potenciálem průmyslové výroby, zemědělství a lesnictví a využití přírodních a kulturních hodnot.

V **železniční dopravě** jde o významné přiblížení kvality sítě úrovni starých evropských zemí. Hustota železniční sítě ČR (0,12 km/km²) patří k nejvyšším v Evropě i na světě, provozní délka tratí činí cca 9500 km, z toho však je pouze asi jedna třetina elektrizovaných a asi pětina dvou a více kolejových (údaje z roku 2012). Mezi **nejvýznamnější problémy české železniční sítě patří nízká technická úroveň** (zejména nedostatečná traťová rychlost a časté propady rychlosti, nízká kapacita, nedostatečná interoperabilita, nedostatečné parametry pro nákladní dopravu), **špatný stav a nedostatečná vybavenost dopravních terminálů, železničních stanic a zastávek, z čehož vyplývá nízká konkurenceschopnost vůči silniční dopravě**. Reakcí na tuto špatnou situaci je postupná (cca od 2. poloviny 90. let 20. století probíhající) modernizace čtyř tzv. tranzitních železničních koridorů v ČR (v celkové délce cca 1150 km), která byla prozatím kromě vybraných uzlů dokončena v případě prvních dvou koridorů. Modernizace těchto případně i dalších tratí ve shodě se sektorovou strategií a Národním plánem implementace ERTMS zahrnuje zavádění standardů TSI včetně systému ERTMS s cílem zajištění interoperability systému. ČR se připojuje k evropskému trendu výstavby

vysokorychlostních tratí. V současné době byly zahájeny práce zaměřené na definování podoby sítě tzv. rychlých spojení v ČR (Studie příležitostí, Technická studie a Územně-technické studie). **V oblasti nákladní železniční dopravy je prioritou přesun větší části dálkové nákladní silniční přepravy na železnici. Z pohledu železniční osobní dopravy hraje rozhodující roli vytvoření podmínek pro rychlou dálkovou dopravu a dále zajištění funkce železnice jako páteře v městské, příměstské a regionální dopravě.**

Co se týče **silniční dopravy**, prioritní **dokončení základního dálničního skeletu a zajištění napojení na sítě nižších tříd** přinese nárůst produkční funkce ČR díky lepší provázanosti se sítí TEN-T a snížení dopravní zátěže obyvatelstva na problematických místech. Hustota silniční sítě v ČR je relativně vysoká (cca 0,7 km/km²), celková délka činí cca 55 700 km, z toho cca 750 km tvoří dálnice, cca 450 km rychlostní silnice, cca 5800 km silnice I. třídy (tyto komunikace jsou ve vlastnictví státu) a dále cca 14 500 km silnic II. třídy a cca 34 200 km silnic III. třídy (obojí ve vlastnictví krajů) – údaje z roku 2012. Nevyhovující technický stav však negativně ovlivňuje nehodovost a úmrtnost. Na českých silnicích v roce 2008 zemřelo 104 osob na 1 mil. obyvatel, průměr EU činí 78 osob. Tento trend se však od roku 2008 zlepšuje. V ČR se také stále hojně využívá dálkové silniční přepravy nákladů (tvořila cca 78 % celkových přepravních výkonů nákladní dopravy v ČR v roce 2010), která není podpořena kvalitní alternativou přepravy (např. jako služba pro silniční dopravce) po železnici, popř. **vodními cestami** (přepravní výkon je oproti ostatním státům majícím vnitrozemské vodní cesty velmi nízký – 0,1 oproti 2,3 tis.tun/1000 obyvatel a 0,004 oproti 0,4 mil.tkm/1000 obyvatel – údaje z roku 2012). Přitom jak železniční, tak zejména vodní doprava jsou z hlediska vlivu na životní prostředí podstatně šetrnějšími módy a je proto žádoucí jejich další rozvoj.

Snaha snižovat spotřebu zdrojů v dopravě a to jak absolutně, tak i v jednotkových nákladech, navazuje na oblast energetických úspor a konkurenceschopnosti podniků. Promítá se do budování a **rozvoje nízkouhlíkových dopravních systémů šetrných k životnímu prostředí**, představovaných zejména multimodalitou dopravy včetně vnitrozemské vodní dopravy, drážní městskou a příměstskou dopravou a s ní spojeným ekologicky čistým vozovým parkem, ITS v silniční dopravě v rámci aglomerací a cyklistickou dopravou. Silnou vazbu na oblast životního prostředí vykazuje **snaha o minimalizaci negativního vlivu dopravy na kvalitu ovzduší a tudíž na lidské zdraví** především ve větších městech. Zlepšení se předpokládá skrze budování obchvatů, opatření k zajištění plynulosti dopravy a podporu alternativních zdrojů paliv jako je elektřina, CNG a další. Tyto intervence logicky navazují na projekty zaměřené na stavbu a modernizaci nejvýznamnějších silničních a železničních úseků, (zmíněných v Dopravních sektorových strategiích, 2. fáze pro období 2014–2020). Koordinace problematiky podpory alternativních zdrojů paliv bude na národní úrovni zajištěna Národním akčním plánem pro čistou mobilitu.

Východiskem pro výběr infrastrukturních projektů je dokument Dopravní sektorové strategie, 2. fáze (pro období 2014–2020), který obsahuje prioritizaci potřeb výstavby dopravní infrastruktury vzešlou z rozsáhlé multikriteriální víceetapové analýzy. Tento materiál rovněž obsahuje analýzu opatření na dopravní infrastrukturu včetně nedostatků a dále zdůvodnění potřeb rozvoje regionální infrastruktury včetně jejího odůvodnění. Zároveň budou zahájeny práce na urychlení přípravy klíčových dopravních staveb tak, aby tento materiál mohl být v druhé polovině programového období náležitě aktualizován. Spolu s infrastrukturou jsou **ostatní priority podpory v dopravě dány Dopravní politikou ČR pro období 2014–2020 s výhledem do roku 2050** a dalšími návaznými strategickými plány (např. Koncepce veřejné dopravy a plány dopravní obslužnosti). Ve všech uvedených strategických dokumentech byly zahrnuty také priority sledované na úrovni EU (např. zavádění systému ETRMS, snižování spotřeby energie, bezpečnost).

Územní rozdíly

V případě dopravní infrastruktury je v některých částech státu hospodářský rozvoj výrazně limitován nedostatečnou i nekvalitní dopravní sítí. To se promítá mj. i do nižší úrovně dopravní obslužnosti, mobility pracovních sil či ovlivnění rozhodnutí zaměstnavatelů o setrvání zejména v dopravně odlehlejších oblastech. Tato síť se potýká se základními nedostatky, jako je neúplná provázanost regionálních dopravních systémů, především regionálních center na celostátní páteřní síť (zejména sítě TEN-T), stejně jako návaznost regionálních dopravních systémů nižších řádů napojující menší sídla a venkovské oblasti na regionální centra. Závažná je situace zejména v severní části státu, kde se nezdá projevuje i absence dálničních nebo rychlostních komunikací (zcela schází severní páteřní komunikace propojující západ a východ republiky v podobě nedokončené komunikace R35, která by byla přímým a nejkratším spojením dvou největších metropolitních oblastí v ČR – pražské a ostravské, a zároveň silniční dopravní osou severní „poloviny“ ČR), což se projevuje v rostoucí odlehlosti nejen severní části Moravy, ale nepříznivé tendence rozvoje se začínají objevovat i v severovýchodní části Čech. Dalším prostorovým problémem je nedostatečná integrace dopravních systémů v nejvíce urbanizovaných částech státu. Přetrvává absence dostatečného dopravního napojení okrajových částí většiny krajů na střediska krajského nebo subregionálního významu, což přispívá k růstu odlehlosti těchto území.

Regionální silnice (silnice II. a III. tříd) tvoří cca 87 % všech silničních komunikací v ČR a představují tak vedle silnic I. tříd nezbytnou podmínku pro regionální a lokální dostupnost území na TEN-T. V mezikrajském srovnání vykazuje hustota silnic II. a III. třídy poměrně významné územní rozdíly, které jsou ovlivněny mj. polohovým potenciálem a rozlohou krajů a počtem obcí v jednotlivých velikostních kategoriích obcí. Nejnižší hustotu v přepočtu na km/10 tis. obyvatel (za rok 2012) vykazuje hl. m. Praha (0,2), za kterým následuje Moravskoslezský kraj (22,0) a Zlínský kraj (30,0). Naopak nejvyšší hustotu lze zaznamenat v kraji Vysočina (89,1), Jihočeském (85,7) a Plzeňském kraji (80,4).

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

S ohledem na to, že předpokládané náklady na výstavbu a modernizaci všech druhů dopravních sítí v ČR mnohonásobně převyšovaly finanční možnosti/alokace pro obor doprava v programovém období 2007–2013, je možno konstatovat, že ani v jednom dopravním odvětví nedošlo k úplné či většinové saturaci potřeb. Pro programové období 2014–2020 je proto nutno usilovat o dodržení stanovené prioritizace záměrů a realizovat nejpotřebnější stavby vyplývající z dokumentu Dopravní sektorové strategie, 2. fáze.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

Mezi **nejvýznamnější problémy** a z nich vyplývající **potřeby rozvoje** patří **dobudování páteřní dopravní sítě tvořené z většiny TEN-T, zajištění potřebných parametrů napojení sekundárních a terciárních center na TEN-T a zlepšení dopravních systémů ve městech, aglomeracích a regionech s naprostým důrazem na veřejnou hromadnou dopravu**. S ohledem na význam železniční dopravy, je samostatně pojednána problematika multimodality a interoperability.

1. Nedokončená páteřní dopravní síť

Zcela **zásadním problémem dopravy v ČR je nedokončená páteřní železniční a silniční síť** a to jak uvnitř státu (tvořená vzájemnými propojeními nejvýznamnějších metropolitních oblastí v ČR, propojeními krajských měst a dalších významných sídel navzájem, zejména však jejich spojení na hlavní centra státu Prahu, případně Brno), tak i v podobě přeshraničních

spojení propojujících ČR s Evropou. **Pátevní síť**, tvořenou z většiny TEN-T a dále některými dalšími spojeními, představují modernizované nebo k modernizaci určené železniční koridory a plánované kratší nové železniční úseky s rychlostí do 160 km/h (případně v budoucnu do 200 km/h), plánované vysokorychlostní tratě pro rychlost 200 km/h a vyšší, existující či plánované dálnice a rychlostní silnice a vybrané existující silnice I. třídy. Co se týče zmiňovaných čtyř tranzitních železničních koridorů, byly doposud modernizovány cca 75 % jejich délky. Z pohledu železniční TEN-T zahrnující i plánovanou výstavbu vysokorychlostních tratí do roku 2050 bylo dosud modernizováno 38 % celkového plánovaného rozsahu této sítě, **z konvenčních tratí bylo na síti TEN-T modernizováno 47%**. Z celkové plánované sítě dálnic a rychlostních silnic (pátevní síť) v délce cca 2200 km je v současnosti dostavěných jen o něco více než 50%. Z pohledu **silniční TEN-T je vybudováno nebo modernizováno dokonce pouze necelých 50 % této sítě**. Vnitrozemská vodní doprava se vyznačuje velkou šetrností vůči životnímu prostředí, vysokou kapacitou dopravní cesty a efektivností při stabilních plavebních podmínkách, má nesporný význam pro zajištění multimodality. ČR nemůže dostatečně využít potenciál stávajících vodních cest (labsko-vltavské o délce cca 315 km), a to v důsledku neuspokojivých plavebních podmínek na poměrně krátkém, avšak zcela zásadním příhraničním úseku Labe se SRN, který podmiňuje využití celé zbývající části sítě.

Stávající pátevní infrastruktura se na některých částech potýká s nevyhovujícím technickým stavem, který v některých případech vyžaduje bezodkladné řešení. Nevyhovující technický stav je způsoben především dlouhodobě nízkými investicemi do údržby a oprav.

Potřeby rozvoje:

- **Výstavba a modernizace železničních tratí (včetně hlavních železničních uzlů) pátevní sítě s důrazem na síť TEN-T (hlavní a globální).** Z územního hlediska by důraz měl být kladen na dokončení čtyř tranzitních železničních koridorů, na další tratě hlavní sítě TEN-T (např.: Praha – Lysá n. L., Lysá n. L. – Litoměřice – Ústí n. L., Brno – Přerov), modernizací uzlů zejména na I. a II. tranzitním železničním koridoru a na přípravu prvních úseků systému vysokorychlostních tratí.
- **Výstavba a modernizace dálnic a silnic (silnic I. třídy a silnic pro motorová vozidla) pátevní sítě s důrazem na síť TEN-T (hlavní a globální).** Z územního hlediska by měl být kladen důraz na modernizaci dálnice D1 v úseku Praha – Brno – Vyškov, dobudování alternativního severního dálničního spojení západu a východu republiky v podobě úseku R35 Hradec Králové – Mohelnice, dobudování Silničního okruhu kolem Prahy, jako nezbytné součásti nejvýznamnějšího dálničního uzlu v ČR, dobudování evropské dálniční trasy (Warszawa) – Ostrava – Brno – (Wien) na území ČR a infrastruktury v dalších koridorech.
- **Zavádění inteligentních dopravních systémů (ITS) a nových technologií v rámci silničních systémů přednostně v silniční síti TEN-T.**
- **Investice do vnitrozemských vodních cest sítě TEN-T**, které budou realizovatelné pouze v případě kladného posouzení potvrzujícího soulad zamýšlených projektů s požadavky legislativy v oblasti ochrany životního prostředí a s požadavky na jejich ekonomickou efektivitu a u kterých se dále potvrdí komplexní připravenost k realizaci. Předmětem podpory budou rovněž přípravné studie (studie proveditelnosti, environmentální a technické studie, analýza nákladů a výnosů případně další), které budou mimo jiné sloužit k výše uvedenému posouzení. Detailní podmínky podpory budou uvedeny na programové úrovni.

2. Nedostatečné napojení některých oblastí na páteřní infrastrukturu

Rozvoji a lepší dostupnosti regionů, zejména periferních a hospodářsky problémových regionů, a rovněž některých významných průmyslových zón brání mimo jiné nedostatky v rámci ostatních dopravních sítí celostátního významu (mimo páteřní infrastrukturu včetně sítě TEN-T) a dopravních sítí regionálního významu. Jedná se především o **nedostatečné napojení sekundárních a především terciárních center** včetně jejich regionů zejména v periferních polohách **na páteřní síť/síť TEN-T**, dále pak o úzká hrdla v rámci těchto infrastruktur. Tento problém je umocněn špatným, v některých případech až katastrofálním technickým stavem některých sítí obou hierarchických úrovní, zejména však regionálních tratí a silnic II. a III. tříd, daným historicky nerealizovanou modernizací při nástupu automobilizace.

Potřeby rozvoje:

- **Výstavba a modernizace železničních tratí celostátního významu mimo páteřní síť** (zejména síť umožňující propojení krajských center navzájem a s hlavními centry ČR Prahou a Brnem, opatření pro příměstskou, městskou a aglomerační dopravu realizovanou na tratích celostátního významu, tratě pro důležité tahy nákladní dopravy a tratě pro napojení míst, které jsou významným zdrojem nebo cílem nákladní dopravy). Z územního hlediska by měl být kladen důraz na modernizaci koridoru Praha – Mladá Boleslav – Liberec; řešení městských, příměstských a aglomeračních železničních sítí (např. typu S-Bahn) například pro spojení Praha – Beroun, Praha – Říčany, obdobně i další vstupy do Prahy, Brna, Ostravy případně dalších měst; napojení mezinárodního letiště Václava Havla Praha, případně dalších letišť, na páteřní železniční síť ČR tak, aby umožňovalo přímá vlaková spojení do hlavních hospodářských center.
- **Výstavba a modernizace železničních regionálních tratí.** Jedná se o vybrané tratě, které umožní řešení aglomeračních vazeb a páteřní regionální dopravy v rozvojových územích dle typologie území obsažené ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2014–2020 a dále v koridorech Liberec – Tanvald, Jaroměř – Hradec Králové – Pardubice – Chrudim, Kroměříž – Otrokovice – Vizovice ad.; napojení letiště Brno-Tuřany na železniční síť; uspokojení požadavků na železnici ze strany strategických průmyslových zón v relaci Mladá Boleslav – Nymburk, dále zóny Nošovice a zóny Kvasiny.
- **Výstavba a modernizace dálnic, rychlostních silnic a silnic I. třídy mimo páteřní síť** s ohledem na zlepšení dostupnosti zejména (vnějších i vnitřních) periferních území; budování obchvatů sídel na silnicích I. třídy s nejvyššími intenzitami dopravy na základě multikriteriální analýzy.
- **Výstavba a modernizace vybraných (úseků) silnic II. třídy, zcela výjimečně silnic III. třídy, navazujících na TEN-T**, tedy umožňujících napojení sekundárních a terciárních center (uzlů) na TEN-T. Bude se jednat o prioritní/vybranou regionální síť silnic vymezenou na základě stanovených kritérií. Tato kritéria a vymezení sítě budou specifikovány na programové úrovni.

3. Multimodalita

V ČR nejsou dostatečně vytvářeny podmínky pro uplatnění multimodality, využívání optimálního druhu dopravy v kombinaci s nákladní dopravou. Území není dosud dostatečně pokryto **veřejnými terminály multimodální dopravy** doplněné **veřejnými logistickými centry**.

Potřeby rozvoje:

- **Modernizace a výstavba terminálů multimodální dopravy sítě TEN-T** – zejména napojení na dopravní infrastrukturu vždy železniční a silniční dopravy a dle místních podmínek rovněž vodní a letecké dopravy, výstavba a modernizace terminálů a jejich vybavení překládacími mechanismy, zavádění ITS a aplikací družicového systému EGNOS a Galileo.
- Modernizace a výstavba terminálů multimodální dopravy mimo síť TEN-T a železničních vleček a rozvoj dopravního parku vodní dopravy.
- Z hlediska územní dimenze by měl být kladen důraz na trimodální úsek silnice-železnice-voda Děčín – Ústí n/L – Lovosice – Mělník – Praha – Pardubice a bimodální silnice-železnice Plzeňsko, Brněnsko, Přerovsko, Ostravsko, Českobudějovicko.

4. Interoperabilita české železnice

Nízká úroveň interoperability české železnice, tedy technické a provozní propojenosti systémů železniční sítě České republiky se sousedními železničními sítěmi, jakož i mezi jednotlivými subjekty zapojenými do železniční dopravy.

Potřeba rozvoje:

- **Zajištění interoperability a zavádění nových technologií (ERMTS, ITS)** v rámci železničního systému přednostně v rámci čtyř tranzitních železničních koridorů, dále pak na zbývajících koridorech TEN-T a koridorech vymezených dohodami AGC a AGTC včetně podpory modernizace a rozvoje parku intermodálních přepravních jednotek.

5. Nedostatečné infrastrukturní podmínky pro rozvoj měst a aglomerací

Pro rozvoj některých měst, aglomerací, ale i krajů (regionů) je problémem nedostatečná kapacita železniční infrastruktury zejména na vstupu do měst tvořící páteř dopravního systému hustě osídlených území, dále **nedostatečně rozvinuté integrované dopravní systémy** (městské, příměstské a regionální) **včetně vozového parku** a tarifní provázanosti celého systému. Zaostává **rozvoj** a provázanost **inteligentních dopravních systémů (ITS)** **v silničním provozu ve městech a aglomeracích** a **využití alternativních energií v dopravě** včetně možného zapojení dopravy do sítí smartgrids. Není využit značný potenciál **nemotorové (cyklistické) dopravy** v rámci měst. Nedostatky jsou patrné i v systémech pro **dopravu v klidu** (P+R, K+R, B+R). Všechny uvažované potřeby rozvoje (intervence) budou muset být v souladu s relevantními strategickými dokumenty (např. řešícími udržitelnou mobilitu nebo čistotu ovzduší). Důraz bude kladen na projekty realizované v rámci integrovaných strategií.

Hlavní město Praha jako hlavní centrum ČR a zároveň jádro nejvýznamnější aglomerace v ČR, která vykazuje převážnou část přírůstku obyvatelstva ČR, čelí významné dopravní zátěži. Stejným problémem trpí většina významných regionálních center, případně některá centra osídlení nižších řádů.

Potřeby rozvoje:

- **Výstavba a modernizace infrastruktury drážních systémů městské a příměstské dopravy** (metro, tramvajové systémy, tram-train systémy, trolejbusové systémy).
- Rozvoj systémů pro city-logistiku.
- **Výstavba a modernizace intermodálních terminálů osobní dopravy** (propojovací uzly pro železniční, autobusovou, městskou, individuální a nemotorovou dopravu včetně P+R, K+R a B+R), zavádění ITS a nových technologií.
- Rozvoj systémů řízení městského silničního provozu.
- Podpora **modernizace vozového parku veřejné hromadné dopravy** s důrazem na snížení produkce emisí a snížení energetické náročnosti.
- Podpora rozvoje sítě veřejných napájecích stanic alternativních energií na silniční síti.
- Zavedení infrastruktury pro městskou nemotorovou (zejména cyklistickou) dopravu.
- Z územního hlediska budou projekty zaměřeny na rozvojová území a hospodářsky problémové regiony v souladu s typologií území obsažené ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2014–2020.

6. Nedobudovaná síť cyklokoridorů nejvyšší hierarchické úrovně

Potřeba rozvoje:

- Rozvoj a výstavba páteřní sítě **mezinárodních cyklokoridorů Euro Velo**.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- Pro dosažení maximálních možných efektů výstavby a modernizace páteřní dopravní sítě je nutné plánovat zároveň s těmito intervencemi i navazující intervence do dopravních obslužných systémů v periferních oblastech, které zajistí, že výhody plynoucích z dokončení páteřní sítě budou moci využívat všichni obyvatelé ČR, tedy nejen obyvatelé regionálních center a regionů bezprostředně přiléhajících k páteřním dopravním sítím.
- Pro města a jejich zázemí urychlit rozvoj integrovaných dopravních systémů včetně městské hromadné dopravy.

Vazba na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Oblast dopravní infrastruktury není přímo navázána na kvantifikované cíle Strategie Evropa 2020. Dílní vazby: na energetické cíle 20-20-20 (Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovní roku 1990 nejméně o 20% nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30%; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20% a zvýšit energetickou účinnost o 20%). Iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“ a „Průmyslová politika pro éru globalizace“. Integrovaný hlavní směr 5 „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 4.8 Vazba na plánování investic založeného na skutečných a plánovaných dopravních potřebách a identifikaci chybějících spojení a úzkých míst při zohlednění potřeb rozvoje přeshraničních spojení v Unii a propojení mezi regiony uvnitř členského státu. Investice do napojení regionálních dopravních sítí na páteřní dopravní síť včetně TEN-T zajistí, že městské i venkovské oblasti budou mít prospěch z příležitostí, vytvořených hlavními sítěmi. Priorizace investic bude koordinována s plánováním TEN-T a s implementačními plány koridorů páteřní sítě. Řešeny udržitelné způsoby dopravy a udržitelná městská mobilita.

Tematické cíle	7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách. 4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích.
Specifická doporučení Rady 2014	Částečná vazba na 1. V roce 2015 výrazně posílit rozpočtovou strategii, aby se zajistilo dosažení střednědobého cíle, a posléze u střednědobého cíle setrvávat. Upřednostňovat výdaje podporující růst, aby se podpořilo oživení a zlepšily se vyhlídky na růst. Částečně vazba na 6. Zintenzivnit snahy o zvýšení energetické účinnosti v ekonomice.

Vazba na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.2.3 Dopravní infrastruktura.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	2.6 Silniční doprava – páteřní síť dálnic a silnic a výstavba obchvatů významnějších sídel na hlavních silnicích I. třídy. 2.7 Železniční doprava – modernizovat hlavní železniční síť pro dálkovou osobní a nákladní dopravu, městskou a příměstskou dopravu v hustě osídlených oblastech a optimalizovat síť pro páteřní regionální dopravu, podpora vzniku sítě veřejných logistických center a terminálů kombinované dopravy. 2.8 Letecká a vodní doprava – splavnění úseků pro zvýšení konkurenceschopnosti země.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření 1.3 Podpora integrace dopravních systémů, 1.4 Rozšíření a zkvalitnění infrastruktury). Priorita 2 Rozvoj klíčové infrastruktury nadregionálního významu (opatření 2.1 Modernizace silniční infrastruktury, opatření 2.2 Modernizace železniční sítě). Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území (opatření 4.2 Zlepšení vnitřní a vnější obslužnosti území).
Dopravní politika ČR pro období 2014–2020 s výhledem do roku 2050	4.4 2 Rozvoj dopravní infrastruktury – stanoveny hlavní zásady rozvoje dopravní infrastruktury podle jednotlivých módů. Z těchto zásad se následně vychází při rozpracování v dokumentu Dopravní sektorové strategie. 4.2.5 Řešení problémů dopravy ve městech - Dopravní problémy se nejintenzivněji projevují ve větších městech a v jejich předměstích, negativní účinky hluku, emisí a dopravních nehod se v hustě urbanizovaných prostorech projevují výrazněji. Důležitou roli zde pak musí hrát MHD a nemotorová doprava. 4.5.1 Moderní technologie, výzkum, vývoj a inovace – problematika zavádění ITS v dopravě.
Dopravní sektorové strategie, 2. fáze	Nejdůležitější vazby jsou na tyto specifické cíle: 1.1: Silniční síť dimenzovaná s ohledem na reálné potřeby uživatelů 1.2: Napojení na evropskou dopravní infrastrukturu 1.3: Dokončení kapacitní páteřní sítě silnic rychlostního charakteru 1.4: Kvalitní a dostatečně kapacitní síť silnic I. třídy zabezpečující propojení jednotlivých regionů a jejich napojení na dálnice a rychlostní silnice 1.8: Zlepšení městské mobility 2.1: Modernizace a rozvoj železniční dopravní cesty 2.3: Zajištění dostatečné kapacity a parametrů pro nákladní dopravu v prostoru a čase 3.1: Zvýšení spolehlivosti plavebních podmínek 3.2: Prodloužení sítě vodních cest 3.3: Zvýšení efektivnosti vodní dopravy umožněním plavby plavidel s vyššími parametry 5.1: Rozvoj nákladní multimodální dopravy 6.1: Zlepšení dopravního stavu na pozemních komunikacích, v městských aglomeracích a ve veřejné osobní dopravě

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou Národní akční plán čisté mobility, Národní strategie bezpečnosti silničního provozu 2011–2020, Strategie podpory logistiky z veřejných zdrojů, Politika územního rozvoje ČR (PÚR), připravovaná Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech. Na úrovni krajů jsou zpracovávány strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, program rozvoje kraje, zásady územního rozvoje) a dále sektorové dokumenty ve vztahu k problémové oblasti – Koncepce optimalizace a rozvoje silniční sítě II. a III. třídy do roku 2020, Územní studie rozvoje cyklistické dopravy, Generel dopravy a Koncepce rozvoje cyklodopravy na území kraje.

1.1.2.2 ICT infrastruktura

Východiska a charakteristika

Významným faktorem konkurenceschopného podnikání a rozvoje inovačního potenciálu v ČR ve všech oblastech a též moderního a efektivního fungování veřejné správy je rozvinutost ICT infrastruktury. Správné a efektivní využívání ICT přispívá významným podílem ke zvyšování hrubého domácího produktu a vede k růstu produktivity ekonomiky jako celku. Výrazným pozitivem investic do ICT infrastruktury je tedy jejich silný prorůstový charakter z pohledu ekonomiky, s ohledem na rozpočtové dopady však vyžadují dobrou fiskální strategii (viz SDR 2014 č. 1). Do budoucna budou rozdíly ve výkonnosti států a regionů čím dál tím více dány rozsahem investic do ICT, výzkumu ICT a využití ICT produktů a služeb.

Nezbytným předpokladem pro využívání ICT a dosahování efektů z něj je **existence** dostatečně rozvinuté a dostupné technologické základny, tzn. především **adekvátní infrastruktury umožňující vysokorychlostní přístup k internetu**. Česká republika však není dostatečně pokryta a zaostává také v parametrech, jako je rychlost, kapacita a bezpečnost. Limitováni jsou občané⁵⁷ i podniky a státní instituce v přístupu k informacím a vzájemné komunikaci. Problematika ICT se významně váže na problémovou oblast Výzkumný a inovační systém.

V dlouhodobé perspektivě se **ČR snaží přiblížit západoevropskému trendu vývoje ICT služeb a sdílení**. Klíčovou součástí ICT infrastruktury je kromě budování systému pro sdílení také tvorba datových úložišť, digitalizace klíčových procesů a podpora agend v administrativní činnosti státu. Problematika **digitalizace agend veřejné správy**, která umožňuje přístup k veřejným službám pomocí internetu, je řešena v problémové oblasti Veřejná správa.

Digitální gramotnost obyvatelstva a její různá míra u různých skupin je nezbytným předpokladem pro používání ICT v běžném životě, při uplatnění na trhu práce, pro dosahování inovací a vyšší konkurenceschopnosti. Zde je silná vazba na problémovou oblast Vzdělávání, a to jak počáteční vzdělávání, tak s ohledem na rychlý vývoj v oblasti ICT zejména celoživotní učení. ICT má rovněž velký potenciál být účinným nástrojem v boji proti sociálnímu vyloučení. S ohledem na věkové rozdělení obyvatel je nižší používání techniky a informačních technologií u starší populace. Celkově však zaznamenává stálý nárůst.

⁵⁷Dle údajů uvedených ve strategii Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko neměli v roce 2010 obyvatelé 10,1 % obcí možnost přístupu k vysokorychlostnímu internetu, obyvatelé 20,4 % obcí měli možnost přístupu k vysokorychlostnímu internetu prostřednictvím 1 poskytovatele a obyvatelé 69,5 % obcí měli možnost přístupu k vysokorychlostnímu internetu prostřednictvím více než jednoho poskytovatele.

Územní rozdíly

Venkov i některé městské aglomerace se potýkají s potřebou zkapacitnění sítí. Z hlediska podílu domácností s připojením k internetu je nejvyšší podíl v Praze a jejím zázemí v rámci Středočeského kraje, v krajských městech, s výjimkou Karlovarského a Ústeckého kraje. Z regionálního hlediska je používání informačních technologií (internet v domácnostech) v rámci ČR vyrovnané, ve srovnání s EU je však podprůměrné.

Podpora bude zaměřena především na:

- bílá místa pokrytí území vysokorychlostním internetem (bez provozovatele), výjimečně šedá místa (v území operuje 1 provozovatel) Český telekomunikační úřad – Studie mapování infrastruktury pro poskytování vysokorychlostního přístupu k internetu v ČR

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V obecné rovině lze konstatovat, že ICT infrastruktura v podobě výstavby nebo modernizace sítí elektronických komunikací pro vysokorychlostní přístup k internetu nebyla v programovém období 2007–2013 příliš podporována. Je to dáno tím, že klíčová evropská strategie Digitální agenda pro Evropu byla schválena až v roce 2010. V ČR byla v předmětné oblasti schválena stěžejní *Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko v. 2.0 Cesta k digitální ekonomice* usnesením vlády ze dne 20. března 2013 č. 203, která bude podporovat rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu umožňující do roku 2020 přenosové rychlosti 30 Mbit/s pro všechny obyvatele a 100 Mbit/s minimálně pro polovinu domácností. Nicméně pokud jde o ICT sektor jako takový, jeho podpora byla v programovém období 2007–2013 uskutečňována jak na nabídkové straně (prostřednictvím programu podpory ICT a strategické služby zaměřené na podporu vývoje nových softwarových řešení a nových center sdílených služeb), tak i na poptávkové straně (prostřednictvím programu ICT v podnicích zaměřené na zlepšení vybavenosti podniků novým ICT). V obou těchto programech podpory bylo vytvořeno několik tisíc odborných pracovních míst a vznikla unikátní IT řešení.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

1. Nedostatečné pokrytí vysokorychlostním internetem především venkovského území.

Potřeba rozvoje:

- **Rozvoj infrastruktury pro vysokorychlostní přístup k internetu umožňující minimální přenosové rychlosti 30 Mbit/s**, přičemž prioritně bude pozornost zaměřena na **oblasti, ve kterých neexistuje žádný provozovatel sítě** pro vysokorychlostní přístup k internetu umožňující zajišťování služby reálnou rychlostí alespoň 30 Mbit/s a není pravděpodobné, že by v ní do tří let nějaký poskytovatel vybudoval infrastrukturu pro poskytování této služby (tzv. bílé oblasti ČR). Výjimečně a pouze v odůvodněných případech na základě předem stanovených kritérií bude možné poskytnout podporu i v oblastech, ve kterých existuje jeden provozovatel sítě vysokorychlostního přístupu k internetu zajišťující poskytování služby reálnou rychlostí alespoň 30 Mbit/s a není pravděpodobné, že by v ní do tří let jiný podnikatel vybudoval infrastrukturu pro poskytování této služby (tzv. šedé oblasti ČR).

2. Nedostatečná nabídka ICT služeb

Sektor ICT se v České republice potýká s malým růstem a nízkou konkurenceschopností co se týče nabídky nových informačních systémů, ICT řešení, nových softwarových produktů, aplikací a služeb. Samostatným problémem je nerozvinutost tzv. sdílených služeb s úzkou návazností na informační a komunikační technologie, které by měly vést ke snižování nákladovosti procesů a zvyšování efektivity v podnikání a dále mnoha sektorech lidské činnosti.

Potřeba rozvoje:

➤ **Posílení tvorby (vývoje) a fungování ICT aplikací a služeb, včetně sdílených služeb zahrnujících budování a modernizaci datových center.**

Potenciál „e-commerce, business-to-business (B2B) e-services“ bude podpořen důrazem na dílčí aspekty předmětných oblastí např. formou podpory tvorby nových sofistikovaných ICT řešení, včetně tvorby moderních a pokrokových digitálních služeb a aplikací, podporou poskytování sofistikovaných sdílených služeb, včetně budování a modernizace datových center, podporou rozšíření, propojení, konsolidace datového fondu veřejné správy a jeho efektivní a bezpečné využívání podle jednotlivých agend i na principu „opendata“, podporou modernizace informačních a komunikačních systémů pro specifické potřeby subjektů veřejné správy, podporou vzniku a vybavení orgánů veřejné moci pro ochranu infrastruktury ICT a zajištění řízeného a bezpečného sdílení dat veřejné správy (zde existuje částečná vazba na problémovou oblast Veřejná správa).

Specifické potřeby výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- Ve městech a jejich zázemí jde především o zvýšení kapacit sítí včetně vysokorychlostních.
- Ve venkovském prostoru zajištění dostupnosti vysokorychlostního internetu, což odpovídá tzv. bílým a šedým oblastem ČR zmíněným ve výše uvedené potřebě rozvoje.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Oblast ICT se neváže přímo na kvantifikované cíle Strategie Evropa 2020; vychází se z vazeb na cíle Definované v Digitální agendě EU: Iniciativa Digitální program pro Evropu. Integrovaný hlavní směr 4 „Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a inovací, posílit znalostní trojúhelník a rozvinout potenciál digitální ekonomiky“, částečně 6 „Zlepšit obchodní a spotřebitelské prostředí, modernizovat a rozvinout průmyslovou základnu za účelem dosažení plné funkčnosti vnitřního trhu“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 4.8 Členské státy a Komise vytvoří odpovídající mechanismy koordinace a technické podpory, aby byla zajištěna doplňkovost a efektivní plánování opatření v oblasti ICT s cílem plně využít jednotlivé unijní nástroje (CEF, TEN-T, Horizon2020) pro financování širokopásmových sítí a infrastruktury digitálních služeb.
Tematické cíle	2. Zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím (ICT), jejich využití a kvality.
Specifická doporučení Rady 2014	Částečná vazba na 1. V roce 2015 výrazně posílit rozpočtovou strategii, aby se zajistilo dosažení střednědobého cíle, a posléze u střednědobého cíle setrvávat. Upřednostňovat výdaje podporující růst, aby se podpořilo oživení a zlepšily se vyhlídky na růst.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.2.4 Digitální infrastruktura.
Strategie mezinárodní konkurence-schopnosti ČR	1.3 Zjednodušení přístupu ke službám veřejné správy – informační systémy veřejné správy, jednotné inkasní místo. 2.10 Implementace státní politiky Digitální Česko – rozvoj vysokorychlostního internetu, využití jednotného digitálního trhu domácnostmi a podniky.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 8 Zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů, opatření 8.3 Informační a komunikační podpora fungování územní veřejné správy (digitalizace veřejné správy).
Státní politika v elektronických komunikacích (Digitální Česko)	Podpora výstavby NGA sítí (využití veřejných zdrojů, zjednodušení administrativy spojené s výstavbou a na snížení poplatků spojených s věcnými břemeny). Využívání nových technologií v oblasti ICT. Digitální trh. Posílení digitální gramotnosti, dovedností a začlenění a další opatření.

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby – Strategie realizace Smart Administration, Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020, Národní plán rozvoje sítí nové generace, dokument reflektující pilíře Digitální agendy, a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech. Na úrovni krajů je zpracován dokument Strategie rozvoje informačních a komunikačních technologií (ICT) regionů ČR v letech 2013–2020.

1.1.2.3 Energetická infrastruktura

Východiska a charakteristika

Dle státní energetické koncepce ČR současná energetická spotřeba v České republice je pokryta z více než 50% domácími zdroji primární energie. Ukazatel dovozní energetické závislosti ČR (včetně zahrnutí jaderného paliva) dosahuje tedy méně než 50% a patří tak k nejnižším v celé EU. To je v situaci celosvětového důrazu na energetickou bezpečnost jedna ze silných stránek tuzemské energetiky. Česká republika je v současnosti plně soběstačná ve výrobě elektřiny a tepla a v roce 2012 vyvezla více než 20 % vyrobené elektřiny. Tento stav se však do roku 2020 bude měnit až do situace, kdy dojde téměř k rovnovážné bilanci exportu a importu elektřiny. Avšak s ohledem na pokles využívání nejvýznamnějšího domácího zdroje energie (hnědé a černé uhlí) je potřeba v příštích desetiletích počítat s nárůstem dovozní energetické závislosti až do výše 65% do roku 2030 a 70% do roku 2040.

Pro zajištění maximálně možné nezávislosti ČR na cizích energetických zdrojích je třeba podporovat optimální využití konvenčních i obnovitelných zdrojů energie na území ČR. Cílová hodnota pro EU vyplývající ze strategie Evropa 2020 činí 20 % podílu energie z obnovitelných zdrojů v roce 2020. **Pro Českou republiku byl Evropskou komisí stanoven i s ohledem na omezené možnosti vzhledem ke geografickým podmínkám nižší, minimálně 13 % podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v roce 2020.** Podíl energie z OZE od roku 2005 v ČR díky přijaté podpoře setrval a výrazně stoupal, až dosáhl v roce 2011 9,35 % hrubé domácí konečné spotřeby energie (v roce 2012 10 %). Cílem ČR je další zvýšení podílu energie z OZE, avšak při přehodnocení formy podpory a minimalizace finančních dopadů OZE na ekonomiku a obyvatelstvo a při využití těch forem OZE, pro které jsou v ČR nejprůhodnější (přírodní a technické) podmínky.

Mírný plynulý nárůst spotřeby elektřiny je patrný po celém území ČR, což koresponduje s očekávaným trendem ve všech vyspělých zemích. Důsledkem je pak **zvýšení potřeby transformačního výkonu přenosové soustavy a distribuční soustavy**. Požadavek na zvýšení transformačního výkonu není zapříčiněn jen nárůstem spotřeby, ale může být zapříčiněn úbytkem klasických zdrojů, pokud tento úbytek není nahrazen zdroji s klasickým charakterem výroby, ale je nahrazen zdroji rozptýlené výroby včetně intermitentních (OZE), které nejsou použitelné pro základní zatížení. V návaznosti je třeba rozvíjet celou elektrizační soustavu a to právě na úrovních přenosových a distribučních sítí. Rozvoj zdrojové základny je podmíněn výstavbou nových vedení zajišťujících spolehlivé vyvedení výkonů. Bez rozvoje a modernizace elektrizační soustavy nelze v budoucnu dostatečně uspokojit požadavky rozvíjejících se regionů.

Stejně tak propojení ČR se sítěmi okolních států (především ve směru sever – jih) není dostatečné ve světle změn energetického mixu evropských států (zejména sousedních) a s tím související **zajištění bezpečnosti dodávek energií**. Pro integraci trhu je nutné posílit vnitřní i přeshraniční kapacity přenosových vedení elektrické energie. Kvalitní napojení energetických sítí na evropské struktury je významné z hlediska energetické bezpečnosti a zajištění stálosti dodávek při exportu i importu energie. Je očekávána integrace nových inteligentních technologických prvků jako jsou dálkově ovládané prvky, technologické prvky řízení napětí, prvky dálkového řízení spotřeby a inteligentního měření, které slouží jako regulační prvek v **tzv. inteligentních sítích (smartgrids)**. Další integrace OZE je podmíněna komplexním posílením / rozvojem elektrizační soustavy. Rozvoj energetické infrastruktury a odstranění kapacitních omezení (tzv. úzkých míst) představuje významný impuls pro rozvoj průmyslu, podnikání, celé ekonomiky v ČR do roku 2020. Potřeby investic do energetické infrastruktury jsou definovány ve Státní energetické koncepci a jsou dále průběžně analyzovány provozovatelem přenosové soustavy a distribučních soustav.

Výroba elektřiny v ČR je spojena s vysokými ztrátami kolem 500 PJ energie ročně. Tyto ztráty vznikají z fyzikální podstaty odvedením nízkokapacitního tepla do okolního prostředí. Současně je **nevyužit** v mnoha lokalitách **potenciál kombinované výroby elektřiny a tepla (KVET)**, kde je poptávka po užitečném teple realizována vytopenským režimem. **Rozvodná tepelná zařízení (RTZ)**, která umožňují existenci a rozvoj kombinované výroby elektřiny a tepla již **v některých případech nevyhovují současným technickým požadavkům na rozvod tepelné energie a dochází ke zvýšeným ztrátám energie**. V některých případech bude nutno počítat s řízeným přechodem některých velkých soustav na větší množství menších systémů využívajících menší kogenerační jednotky.

Rozvoj elektrizační soustavy (přenosové a distribuční) a odstranění kapacitních omezení (tzv. úzkých míst), zvýšení využívání kombinovaných zdrojů elektřiny a tepla a snížení ztrát v tepelných rozvodných zařízeních pomohou rozvíjet podnikatelské aktivity v dodavatelském řetězci od vývoje, výroby, přes instalaci zdroje energie až po výrobu energie. Mají tak silnou vazbu na problémovou oblast Konkurenceschopné podniky a Výzkumný a inovační systém. Silná vazba je rovněž na problémovou oblast Vzdělávání, zejména směrem k podpoře technických oborů. Úspory energie budou mít pozitivní vliv jak na kvalitu ovzduší, tak i na snížení produkce CO₂ (zde jednoznačná vazba na problémovou oblast Životní prostředí a Přizpůsobení se změně klimatu).

Na problémovou oblast energetická infrastruktura navazuje problematika energetické účinnosti, která je řešena v problémové oblasti Konkurenceschopné podniky (podnikatelský sektor) a v oblasti Životní prostředí (veřejný a bytový sektor).

Výrazným pozitivem investic do energetické infrastruktury je jejich silný prorůstový charakter z pohledu ekonomiky, s ohledem na rozpočtové dopady však vyžadují dobrou fiskální strategii (viz SDR 2014 č. 1).

V oblasti energetické infrastruktury nebyla identifikována územní dimenze.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Hlavním cílem v oblasti energetiky v období 2007–2013 bylo maximálně stimulovat aktivitu podnikatelů v oblasti zvyšování účinnosti při výrobě, přenosu a spotřebě energie.

Konkrétní cíle byly stanoveny v podobě roční úspory energie. Z důvodu stále probíhající realizace projektů není možné v současnosti vyhodnotit stav dosažení předem stanoveného cíle z hlediska roční úspory energie. Nicméně podle připravených projektů lze říci, že již na konci roku 2012 bylo dosaženo cca hodnoty 6 000 TJ, což znamená, že celkový indikátor je již naplněn na více než 60%. Z celorepublikového hlediska se jedná o jeden z nejvýznamnějších příspěvků v oblasti dotačních titulů zaměřených na snižování energetické náročnosti.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

Mezi nejvýznamnější problémy a z nich vyplývající potřeby rozvoje patří posílení přenosové soustavy a zvýšení účinnosti soustav zásobování teplem včetně kombinované výroby elektřiny a tepla.

1. Závislost na neobnovitelných zdrojích energie, nízká orientace na využití obnovitelných zdrojů energie.

Potřeba rozvoje:

- **Zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie** (biomasa, bioplyn, biometanol, malé vodní elektrárny) na spotřebě. V případě biomasy se bude jednat o zařízení splňující předepsané standardy v oblasti emisí a výkonnosti.

2. Nedostatečná modernost a kapacita přenosové soustavy (PS) zajišťující nárůst spotřeby, připojení nových zdrojů a tranzitní nároky na PS v ČR ve směru sever – jih, garantující bezpečnost, odolnost a spolehlivost provozu na současné úrovni. Tato potřeba rozvoje bude řešena v rámci TC7.

Potřeba rozvoje:

- **Posílení a modernizace přenosové soustavy** (vedení a transformovny).

3. Vysoký podíl ztrát tepelné energie v tepelných rozvodných zařízeních a nevyužitý potenciál kombinované výroby elektřiny a tepla.

Potřeba rozvoje:

- **Výstavba a modernizace systémů zásobování tepelnou energií a zdrojů kombinované výroby elektřiny a tepla.**

4. Nedostatečná modernost a kapacita distribučních soustav z pohledu připojení distribuovaných (včetně intermitentních) zdrojů energie, dálkové spotřeby, spolehlivosti provozu a akumulace energie. Tato potřeba rozvoje bude řešena v rámci TC4.

Potřeba rozvoje:

- **Modernizace distribučních soustav s důrazem na zavádění prvků inteligentních sítí (smartgrids)** za účelem minimalizace úzkých profilů a integrace decentralizovaných zdrojů energie a zlepšování spolehlivosti dodávek elektřiny.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovní roku 1990 nejméně o 20% nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30%; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20% a zvýšit energetickou účinnost o 20%. Iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“ (částečně iniciativy „Průmyslová politika pro svět globalizace“ a „Unie inovací“). Integrovaný hlavní směr 5 „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: Nástroj na propojení Evropy (CEF) – s cílem maximalizovat evropskou přidanou hodnotu v oblasti dopravy, telekomunikací a energetiky zajistí členské státy a Komise, aby intervence EFRR a FS byly plánovány v úzké součinnosti s podporou poskytovanou z CEF, aby byla zajištěna doplňkovost, vyloučeny duplicity a zajištěno optimální propojení různých typů infrastruktury na místní, regionální a národní úrovni i napříč Unii. V rámci CEF mohou být financovány jen projekty, které jsou označeny jako Projekty společného zájmu (PCI). Ostatní modernizace a rozvoj přenosové soustavy nelze financovat z CEF.
Tematické cíle	4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích. 7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách.
Specifická doporučení Rady 2014	Částečná vazba na 1. V roce 2015 výrazně posílit rozpočtovou strategii, aby se zajistilo dosažení střednědobého cíle, a posléze u střednědobého cíle setrvávat. Upřednostňovat výdaje podporující růst, aby se podpořilo oživení a zlepšily se vyhlídky na růst. Částečně vazba na 6. Zintenzivnit snahy o zvýšení energetické účinnosti v ekonomice.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.2.5 Energetika a ochrana klimatu, ▪ 4.2.7 Zemědělská politika.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	2.9 Státní energetická koncepce a strategické usměrňování - dosažení vyváženého energetického mixu, zvýšení využívání obnovitelných zdrojů, a rozvoj inteligentních sítí a snížení emisí skleníkových plynů.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 2 Rozvoj klíčové infrastruktury nadregionálního významu 2.3 Rozšíření a modernizace energetických sítí. Priorita 6 Ochrana a udržitelné využívání zdrojů v regionech (6.3 Využívání obnovitelných zdrojů energie a podpora úspor energie ve vazbě na místní podmínky).
Státní energetická koncepce	Provázanost na celý dokument, tj. všechny priority: ⇒ Vyvážený mix zdrojů založený na jejich širokém portfoliu, efektivním využití všech dostupných tuzemských energetických zdrojů a udržení přebytkové výkonové bilance ES s dostatkem rezerv. Udržování dostupných strategických rezerv tuzemských forem energie. ⇒ Zvyšování energetické účinnosti a dosažení úspor energie v hospodářství i v domácnostech. ⇒ Rozvoj síťové infrastruktury ČR v kontextu zemí střední Evropy, posílení mezinárodní spolupráce a integrace trhů s elektřinou a plynem v regionu včetně podpory vytváření účinné a akceschopné společné energetické politiky EU. ⇒ Podpora výzkumu, vývoje a inovací zajišťující konkurenceschopnost české energetiky a podpora školství, s cílem nutnosti generační obměny a zlepšení kvality technické inteligence v oblasti energetiky. ⇒ Zvýšení energetické bezpečnosti a odolnosti ČR a posílení schopnosti zajistit nezbytné dodávky energií v případech kumulace poruch.

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problémové oblasti jsou SET plán, Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů, Akční plán energetické účinnosti ČR, Národní akční plán čisté mobility, Plán odpadového hospodářství, Akční plán pro biomasu v ČR na období 2012–2020, Státní politika životního prostředí, připravovaná Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší, Politika územního rozvoje ČR, strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, program rozvoje kraje, zásady územního rozvoje, územní energetické koncepce) a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech.

Cíle strategie Evropa 2020 a cíle Národního programu reforem

Hlavní cíl strategie Evropa 2020	Cíl EU k 2020	Stav EU k 2010	Stav EU k 2011	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2011
Snížení emisí skleníkových plynů oproti roku 1990 (%)	-20	-15,1	-17,6	v souladu s klimaticko-energetickým balíčkem EU (- 21% v EU ETS, +9% mimo EU ETS) ⁵⁸	-30	-32
Podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie (%)	20	12,1	13,0	13 ⁵⁹	8,4	9,4
Primární spotřeba energie (MToe)	1474, tj. snížení o 20 %	1647		Úspora energie na konečné spotřebě do roku 2020 ve výši 47,84 PJ	-----	-----

Česká republika je ve vztahu k cílům strategie Evropa 2020 nad průměrem EU v oblasti snižování skleníkových plynů. Cíle v oblasti obnovitelných zdrojů jsou průběžně plněny v souladu s NAP ČR pro OZE. NAP je nastaven v souladu s podmínkami ČR pro rozvoj OZE. Cíl v oblasti energetické účinnosti je plněn mezi lety 2014–2020.

1.1.3 Veřejná správa

Východiska a charakteristika

Mezinárodní i národní srovnání (index globální konkurenceschopnosti Světového obchodního fóra, index Doing Business Světové banky, index Ročenky světové konkurenceschopnosti; NERV apod.) **ukazují na klesající kvalitu institucionálního prostředí v České republice**, které má zásadní vliv na konkurenceschopnost celé ČR i jejího hospodářství. Jde zejména o problémy spojené s výší nákladů, dobou trvání úkonů a procesů, kvalitou prostředí a kompetenční modely.

Dobře fungující transparentní veřejná správa⁶⁰ je základním předpokladem pro dosažení potřebných změn ve všech dalších problémových oblastech zahrnutých

⁵⁸ Oproti roku 2005.

⁵⁹ Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů si stanovuje cíl ve výši 13,5 %.

⁶⁰ Za veřejnou správu je pro potřeby Dohody považována státní správa (organizační složky státu), samospráva (obce, kraje, hlavní město Praha) a justice. Pod státní správu se mimo jiné řadí také složky Policie ČR a HZS ČR (i ve smyslu plnění úkolů složek IZS) a také organizační složky v resortu justice, jako je Justiční akademie,

do Dohody. Kvalitní veřejná správa pozitivně ovlivňuje konkurenceschopnost firemního sektoru, vznik pracovních míst, dostupnost služeb pro občany (veřejné služby) a průběh procesů při budování infrastruktury. **Při výkonu všech činností veřejné správy je nutné neustále klást důraz na princip 3E – hospodárnost, účinnost a efektivnost.** Jen taková veřejná správa bude schopna poskytovat kvalitní služby a současně hospodárně nakládat s prostředky občanů ČR. V kontextu Národního programu reformy a na základě mezinárodních studií byly identifikovány níže popsané hlavní potřeby rozvoje v ČR v oblasti veřejné správy nutné pro zlepšení účinnosti a účelnosti institucí včetně zkvalitnění fungování justice, a sice zlepšení interakce a důvěry mezi veřejnou správou a občany, snížení administrativní zátěže, zamezování korupci a zajištění přiměřeného a transparentního systému pro administraci veřejných financí.

Boj proti korupci, na který bude kladen značný důraz, je nutné řešit pomocí řady dílčích opatření, např. (i) v oblasti elektronizace (akcent zejména na sdílení již jednou pořízených dat, které zabrání jejich manipulaci či zkreslování); (ii) rozvoje, sdílení a inteligentní publikaci dat a informací veřejné správy na principu open data (pro vyšší transparentnost činnosti veřejné správy a její komunikace s veřejností - občané získají snazší přístup k informacím, včetně informací o veřejných rozpočtech); (iii) další zavádění etických a protikorupčních standardů prostřednictvím vzdělávání zaměstnanců veřejné správy, jako i vzdělávání v oblasti tvorby regulace; (iv) podpora nástrojů jako CIA (corruption impact assessment) či RIA ex post, jejichž kvalitní zpracování má pozitivní dopady na zprůhlednění celého procesu tvorby legislativy.

Elektronizace zadávání veřejných zakázek je v České republice realizována na základě evropských směrnic 2004/17/ES a 2004/18/ES a na základě dokumentu Strategie elektronizace zadávání veřejných zakázek pro období let 2011 až 2015, který bude aktualizován pro následné období. O postupu plnění strategie jsou vytvářeny tzv. Výroční zprávy, ze kterých je patrné, že Česká republika plní v plné míře závazky dle výše uvedených směrnic a bude připravena od roku 2016 povinně realizovat elektronické zadávání veřejných zakázek v souladu se směrnicemi 2014/23/ES, 2014/24/ES a 2014/25/ES.

V rámci uvedených témat je také třeba vnímat specifické postavení úředníka územních samosprávných celků a zaměstnance ve správních (služebních) úřadech v rámci veřejné správy, jeho práva a povinnosti a obecně s tím související **řízení a rozvoj lidských zdrojů**, které jsou především ve státní správě na nízké úrovni. Ke zlepšení v dané oblasti bude nezbytné, i s přihlédnutím k předběžným podmínkám stanoveným v nařízeních EU platných pro období 2014–2020, **přijmout právní úpravu postavení zaměstnanců státní správy a zajistit její účinnou implementaci**, popř. přijmout i další související právní normy, které vytvoří příznivější regulační podmínky ve veřejné správě a zkvalitní institucionální prostředí. Služební zákon je založen na veřejnoprávní úpravě. Klíčovými aspekty pro depolitizaci, transparentnost a profesionalitu zaměstnanců, úřadů, procesů i výstupů je zřízení Generálního ředitelství státní služby jako nadrezortního koncepčního, metodického, koordinačního a kontrolního orgánu a dále zřízení pozic státního tajemníka ve věci služby na jednotlivých ministerstvech. Generální ředitelství státní služby bude mít v gesci nastavení, implementaci a kontrolu personalistických procesů (nábor, výběrová řízení, hodnocení, kárná opatření), vzdělávání (úřednickou zkoušku a vzdělávání s dopadem do celé státní správy), odměňování, kvalitu ve správních (služebních) úřadech (QMS) a v neposlední řadě také systemizaci, která zabrání manipulacím s tabulkovými místy i organizační strukturou úřadů.

Probační a mediační služba či Vězeňská služba. Důvodem je, že tyto složky mají svůj administrativní aparát, jehož efektivní fungování je minimálně stejně důležité jako efektivní fungování např. ústředních správních úřadů, obecních a krajských úřadů.

Česká republika učiní významný krok směrem k modernizaci státní správy zavedením vysoce kvalitní, stabilní, efektivní, profesionální a transparentní státní služby, jak je vymezeno ve specifických doporučeních Rady pro členské státy 2014 (č. 7). Záměrem je dosáhnout profesionalizace a depolitizace řídicích a personálních procesů v orgánech státní správy.

Česká vláda se v rámci probíhajícího legislativního procesu, při respektování výsad Parlamentu České republiky a v souladu s právním rámcem České republiky zavazuje začlenit následující klíčové prvky do zákona o státní službě a návazných služebních předpisů tak, aby byly v souladu se specifickými doporučeními pro členské státy a s předběžnými podmínkami (ex-ante kondicionalitami) tematického cíle 11:

- Stanovení zásad a základních hodnot státní služby, kterými by se státní zaměstnanci měli řídit.
- Posílení stability veřejné správy – fungování orgánů státní správy by mělo být založeno na důkladné analýze dostupných zdrojů a souvisejících politik, a dohlíženo zvláštním orgánem jako je Generální ředitelství státní služby. Hranice a vzájemné působení mezi politickou a úřednickou úrovní by měly být jasně definovány.
- Přijímání do služby a úřednická zkouška – zákon by měl zajistit rozvoj systému náboru zaměstnanců založeného na transparentním testování předpokladů a podmínek pro výkon státní služby.
- Odměňování – zákon by měl zajistit poctivý a spravedlivý systém odměňování s transparentně stanovenou výkonovou složkou platu.

Kromě toho se vláda zavazuje zajistit komplexní rozsah působnosti zákona zahrnující všechny subjekty vykonávající státní správu a všechny jejich zaměstnance vykonávající státní službu, pouze v případě nutnosti s velmi omezenými a řádně zdůvodněnými výjimkami.

Závěrem se zavazuje urychlit účinné zavádění zákona, který vstoupí v účinnost 1. ledna 2015, zatímco všechny podstatné dokumenty pro jeho zavádění vstoupí v účinnost a budou plně uplatňovány do konce roku 2015. Zákon tedy musí být formálně schválen do doby, než budou přijaty programy Evropských strukturálních a investičních fondů.

Česká republika si je plně vědoma důležitosti změny paradigmatu současné státní správy do moderní státní služby, a proto se rozhodla v této záležitosti postupovat s nejvyšší transparentností a zahrnout všechny relevantní zainteresované strany v zájmu dosažení co nejvyššího společenského a politického konsenzu.

Problematika **koordinace rozvojových záměrů veřejného a soukromého sektoru a jejich průřez do území** je přetrvávající výzvou pro veřejnou správu v ČR. Tato koordinace se děje prostřednictvím nástrojů (dokumentů) územního plánování (územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentace). Jedná se o dokumenty veřejné správy (umožňují a usnadňují rozhodování o území) a zároveň to jsou dokumenty umisťující investiční záměry v koordinaci s ostatními zájmy v území (zejména se zájmy na ochranu životního prostředí, na přizpůsobení se změně klimatu aj.). Existence těchto dokumentů tak zvyšuje efektivitu a rychlost procesu rozhodování o území a celkově zajišťuje územní připravenost pro investiční záměry zejména evropského významu.

Územní rozdíly

Vztahy mezi státní správou a územní samosprávou jsou v řadě případů formální a obtížně se hledá shoda nad řešením různých problémů. Nadále je problematické zajištění horizontální koordinace aktivit jednotlivých orgánů veřejné správy. Výrazné rezervy jsou v prosazení principu víceúrovňové správy. Důsledkem nedostatečné (především) metodické podpory strategického plánování a relativně vysoké finanční náročnosti zpracování nástrojů územního

plánování se projevuje jejich omezené uplatňování, a to zejména na (nad)obecní úrovni. Mnohé problémy jsou řešitelné pouze v širším územním kontextu. Příkladem mohou být aglomerace či mikroregiony. Ve vztahu k řešení problémů státem podporovaných regionů a periferních území je nezbytná účinná spolupráce s kraji a dalšími aktéry v území, protože právě zde se nejčastěji problémy kumulují. Z pohledu územních rozdílů v oblasti soudnictví vyplývá rovněž, že efektivita jednotlivých soudů stejného stupně se v různých geografických oblastech liší⁶¹.

S ohledem na nutnost zajistit stejnou úroveň výkonu veřejné správy po celém území ČR bude podpora zaměřována dle jednotlivých úrovní, typů či nástrojů veřejné správy nežli podle jednotlivých typů území.

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

Mnohé z problémů, definovaných v předchozí kapitole byly zčásti vyřešeny již v minulém programovém období, kdy byla započata řada reformních procesů, které přinesly v oblasti veřejné správy a její účinnosti významný posun.

Díky zahájení procesu elektronizace a sdílení dat se podařilo zpřístupnit přesná a spolehlivá data, čímž byl umožněn jednodušší a rychlejší kontakt občana i podnikatelské sféry s veřejnou správou, např. formou vybudování informační sítě datových schránek, zajišťujících spolehlivé a bezpečné elektronické podání i doručení rozhodnutí. Vybudování sítě kontaktních míst, tzv. CzechPOINT, umožnilo v současné době vyhledat a komfortně získat ověřené výstupy ze stále se rozvíjejícího spektra služeb, a to zejména díky projektu tzv. základních registrů, jako datové základny veřejné správy, poskytující aktualizované a právně závazné údaje o identitě fyzických a právnických osob, úřadů a nemovitostí. Započetí procesního modelování agend přineslo vytvoření Metodiky procesního modelování agend, na jejímž základě jsou jednotlivé agendy veřejné správy popisovány, s cílem jejich standardizace a provedení následných optimalizačních opatření. Mimo nezůstala ani oblast rozvoje lidských zdrojů, kde se podařilo zvýšit kvalifikaci úředníků veřejné správy v mnoha oblastech souvisejících s bojem proti korupci, projektovým řízením, v oblasti zacházení s ICT apod.

V rámci podpory územního rozvoje bylo podpořeno zpracování územně analytických podkladů (ÚAP) na úrovni krajů a obcí s rozšířenou působností a územních plánů na úrovni obcí, přičemž v případě ÚAP byla pokryta naprostá většina této potřeby, u územních plánů i s ohledem na omezené finanční prostředky naopak pouze malá část reálné alokační kapacity. S ohledem na vysokou efektivitu a přínosy této podpory pro další oblasti podpory z ESIF a přetrvávající vysokou absorpční kapacitu se ukazuje potřeba pokračování podpory územně plánovací činnosti v programovém období 2014–2020.

V programovém období 2007–2013 se vyskytovaly potíže s aplikací pravidel EU pro zadávání veřejných zakázek na úrovni příjemců i na úrovni řídicích orgánů. Za účelem zlepšení situace oproti předchozímu programovému období si ČR předsevzala realizovat preventivní opatření spočívající v právním, institucionálním a procedurálním nastavení systému řízení a monitorování veřejného zadávání, která jsou doplněna o intenzivní spolupráci relevantních národních orgánů.

Otázky spojené s efektivní koordinací strategií a projektů v oblasti veřejné správy a eGovernmentu na celostátní úrovni budou zajištěny příslušnou radou vlády. Koordinační mechanismy v této oblasti budou popsány v implementačním plánu připravovaného Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014–2020. Zásadní premisou je, že tyto mechanismy budou z uvedeného Strategického rámce vycházet. Dále budou uzavřeny

⁶¹ <http://cslav.justice.cz/InfoData/uvod.html>

dohody a memoranda mezi klíčovými orgány veřejné moci upravující vzájemnou spolupráci a činnost na operativní úrovni při implementaci ESIF. Tato budou uzavírána na základě kompetencí daných příslušným orgánům veřejné moci a plnit roli věcného garanta.

Podrobný popis koordinačních mechanismů v oblasti veřejné správy pro programové období 2014–2020 vycházející rovněž z výše uvedených zkušeností je uveden v kapitole 2.1.2.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje

1. Vysoká administrativní a regulační zátěž

Nejvýraznější je špatná pozice ČR co do míry regulatorní zátěže a efektivnosti fungování veřejné správy včetně justičních orgánů.

V oblasti právní regulace všechny ústřední orgány státní správy sledují účinnost právních úprav v rámci svěřeného výkonu působnosti⁶².

Základ k systematickému vyhodnocování dopadů regulace na vládní úrovni byl položen v roce 2007 zavedením **hodnocení regulace RIA** jako obligatorní součásti legislativního procesu⁶³. V současné době se jedná o zavedení hodnocení regulace RIA i u mimovládních iniciativ (př. poslaneckých návrhů), a to v zájmu zvýšení účinnosti a vyváženosti legislativního procesu jako celku. Rovněž je požadováno, aby se obecné zásady pro hodnocení RIA využívaly i při přípravě nelegislativních dokumentů s legislativními dopady. Kromě procesních změn je zapotřebí klást důraz na zkvalitnění předkládaných hodnocení RIA. I přes pokrok učiněný v tomto ohledu v posledních letech, stále přetrvává trend, kdy méně než 30 % z předložených hodnocení RIA je vyhodnoceno s kladným stanoviskem a bez připomínek⁶⁴. V ČR není rovněž dostatečně využívána RIA ex post jako nástroj pro ověřování skutečných dopadů regulace po jejím zavedení. Hodnocení korupčních rizik je součástí vládních předloh a i zde se jedná o zavedení povinnosti zpracovávat obecné zhodnocení korupčních rizik i k poslaneckým návrhům. Protože jde o poměrně nový nástroj i zde bude zapotřebí se zaměřit na kvalitu jeho provádění.

Vysoká regulační a administrativní zátěž je stále považována za velkou překážku v rozvoji podnikání v ČR.⁶⁵ Oproti roku 2012 spadla Česká republika o 6 příček v hodnocení administrativní zátěže podnikatelů, kdy založení firmy v České republice trvá 19,5 dne a je potřeba splnit 9 požadavků, oproti průměru OECD, kde na založení firmy postačí 11,1 dne a splnění 5 požadavků. Založení firmy je v České republice také skoro trojnásobně dražší než v zemích OECD. Chybí standardizace procesů u nejčastějších životních situací, což vede k prodlužování doby vyřízení žádosti a byrokratickému zatěžování samotného procesu ať už ve vztahu k občanům, podnikatelskému sektoru či dovnitř samotné veřejné správy.

Potřeby rozvoje:

- **Snížení regulační zátěže** pomocí nastavení systémových nástrojů pro objektivní a nezávislé posouzení dopadů právní regulace za účelem zkvalitnění legislativního prostředí, jak ex ante, tak i ex post, včetně podpory využívání nástroje CIA.

⁶² Vyhodnocování účinnosti regulace a dopadů konkrétních právních předpisů jsou součástí důvodových zpráv k nově navrhovaným právním úpravám nebo k novelám platných právních předpisů.

⁶³ K institucionálnímu zajištění přezkumu kvality předkládaných RIA byla ustavena při Úřadu vlády Komise pro hodnocení dopadů regulace, která zkoumá kvalitu RIA předkládaných k návrhům právních předpisů na úrovni vlády (tzn. k vládním návrhům zákonů a k nařízením vlády).

⁶⁴ Výroční zpráva Komise RIA za rok 2013.

⁶⁵ V roce 2009 byl proveden nezávislý průzkum, ze kterého vyplývá, že celková doba strávená ročně administrativními povinnostmi činí 39 dní a většina podnikatelů uvádí, že jim administrativa vzrostla po vstupu ČR do EU.

- **Snížení (netto) administrativní zátěže** (např. vytvoření jednotné metodiky měření administrativní zátěže a její rozšíření a obligatorní využívání napříč veřejnou správou) pro občany, podniky a podnikatele (vedoucí mimo jiné k rychlejšímu a levnějšímu založení podniku).
- **Rozvoj standardů veřejných služeb** za účelem snižování byrokratické zátěže u konkrétních životních situací podnikatelů a občanů u všech agend veřejné správy.

2. Nízká efektivita a odbornost veřejné správy

Řada problémů, se kterými se veřejná správa potýká, pramení mimo jiné z úzkého resortismu, nekonceptního rozhodování veřejné správy o území, nedostatečného využívání řady evaluačních a analytických nástrojů pro efektivní provádění politik, ale i z neefektivního přístupu k rozvoji a řízení lidských zdrojů aj. (do značné míry bude tuto oblast řešit právě služební zákon). Státní správa dále nemá zkušenost se zaváděním metod řízení kvality (CAF, ISO 9001), samospráva dílčí zkušenosti má, ty jsou ale zcela nekoordinované. Veřejná správa však nemůže spoléhat pouze na **zavádění metod řízení kvality**, ale veškerá její činnost by se měla řídit **principem 3E (hospodárnost, efektivnost, účinnost)**. Toho lze dosáhnout **vhodným nastavením vnitřních procesů**.

V současné době zcela **chybí jednotný systém vzdělávání státních úředníků**, který by přispěl k nastavení jednotné úrovně vzdělanosti. Nejde přitom jen o vzdělávání odborné, ale také nabývání a zdokonalování úřednické profesionality. **Neexistence efektivního řízení lidských zdrojů v oblasti státní správy** má za příčinu vysokou fluktuaci zaměstnanců a nepřímo i vliv na snižování kvality odváděné práce zaměstnanci, kde chybí kontinuita, zkušenost, ale také propracovaný motivační systém a systém odměňování zaměstnanců veřejné správy. Přitom náklady na veřejný sektor v ČR jsou srovnatelné s průměrem mezi státy OECD, problémem českého veřejného sektoru je však struktura výdajů - v oblasti kapitálových výdajů je ČR absolutní evropskou jedničkou (v roce 2007 směřovalo 17,6% všech nákladů do kapitálových výdajů, tedy zřejmě formou veřejných zakázek), výdaje na samotné zaměstnance veřejného sektoru jsou naopak nízké, ve srovnání se Švédskem či Novým Zélandem dokonce třetinové⁶⁶.

Dokumenty územního rozvoje jsou nezbytné pro zlepšení účinnosti a efektivnosti veřejné správy o území. Bez zpracovaných nástrojů územního plánování lze pouze obtížně (v některých případech je to pak zcela vyloučeno) umisťovat v území jakékoliv záměry (stavby a zařízení), včetně staveb a zařízení dopravní a technické infrastruktury.

Potřeby rozvoje:

- **Zavedení moderních metod a procesů řízení (QMS) a rozhodování do veřejné správy** včetně managementu lidských zdrojů (zejména vzdělávání, rozvíjení a prohlubování kvalifikace pracovní síly ve veřejném sektoru, dále důraz na systém odměňování, motivace aj.).
- **Optimalizace procesů ve veřejné správě** s důrazem na stabilizaci veřejných rozpočtů a zavedení principu 3E. Zvýšení kvality, výkonu a otevřenosti veřejné správy – zjednodušení a zkvalitnění poskytování veřejných služeb a optimalizace jejich dostupnosti.

⁶⁶ Převzato z Analýzy finanční náročnosti a kvality výkonu státní správy do roku 2030 (duben 2013) od J. Chvalkové a kol.

- **Zkvalitnění rozhodování veřejné správy o území** (např. uplatnění strategického plánování) a **zkvalitnění územní přípravy investic** v návaznosti na územně plánovací činnost krajů a obcí prostřednictvím podpory pořizování nástrojů (dokumentů) územního rozvoje. Cílem je zvýšit efektivitu rozvoje exponovaných území a umožnit a urychlit realizaci evropských záměrů v ČR (projektů podporovaných z ESIF).
- Podpora využívání analytických, metodických, evaluačních a jiných kapacit, které povedou k jasným výsledkům a odstranění duplicit.

3. Nízká transparentnost veřejné správy

Za další slabé stránky veřejné správy lze považovat nedokončení potřebných reforem (např.: velká reforma veřejné správy z roku 1999), **nedostatečné legislativní prostředí pro chod veřejné správy** včetně implementace některých zákonů (např. zákona upravujícího práva a postavení úředníků ve státní správě) a **malý důraz na dodržování všech principů tzv. good governance**, neboli dobrého vládnutí. Nedostatečné je využívání analytických a evaluačních kapacit za účelem zvyšování transparentnosti (př. v oblasti auditů, veřejných zakázek apod.). Klesající trend ukazatele vnímání korupce v ČR od roku 2008, který každoročně vydává Transparency International jednoznačně potvrzuje, že korupce je v České republice zásadním problémem společnosti. V roce 2011 klesla hodnota CPI na 4,4 (na škále 0-10 čím vyšší je hodnota tím lepší výsledky pro danou zemi) což umístilo Českou republiku na 24. místo mezi evropskými státy.

Ačkoli je Česká republika zapojena do Open Government Partnership, v oblasti zveřejňování dat na principu „open data“ lze jednoznačně identifikovat řadu nedostatků. Data, pokud jsou zveřejňována, nejsou přizpůsobena potřebám a požadavkům občanů.

Ve využívání služeb eGovernmentu sledujeme značné výkyvy dle uživatelů. Elektronickou podatelnu provozovalo v roce 2011 86 % organizačních složek státu, oproti roku 2005 se jedná o nárůst 30 procentních bodů, k 31. prosinci 2011 mělo na svých stránkách umístěno 64 % organizačních složek státu alespoň jeden formulář ke stažení, 32 % organizačních složek státu nabízelo formulář k on-line vyplnění a úplné elektronické podání nabízelo skrze své webové stránky 39 % organizačních složek státu. Ve srovnání s rokem 2007 došlo průměrně k navýšení poskytování výše uvedených služeb pouze o 2 procentní body. Naopak ve vztahu k občanům jsou statistiky prozatím spíše nepříznivé: službu pro oficiální elektronické doručování (datové schránky) nemá dnes aktivováno ani 0,5 % občanů starších 18 let, v oblasti odesílání on-line formulářů veřejné správě patří České republice poslední místo v Evropské Unii. V roce 2007 využívalo elektronických služeb pro občany pouze 29 % populace, což řadí Českou republiku hluboko pod evropský průměr. K nárůstu využívání služeb eGovernmentu na 40 % v roce 2011 přispělo uživatelsky přívětivé prostředí nabízených služeb, stejně jako přidaná hodnota například ve formě uspořené času⁶⁷. Přes některé dílčí úspěchy v oblasti využívání služeb eGovernmentu je zapotřebí se soustředit nadále na propagaci jejich využívání, včetně jejich dalšího rozvoje a uživatelské jednoduchosti.

Potřeby rozvoje:

- Zajištění přijetí potřebných legislativních opatření s cílem zpřehlednit fungování VS a stanovit parametry pro její výkon s důrazem na boj proti korupci.

⁶⁷ Převzato z návrhu Strategického rámce rozvoje eGovernmentu 2014+

- Zvýšení míry využívání služeb eGovernmentu občany a podniky/podnikateli.
- Zefektivnění kontroly veřejné správy (snížení korupčního prostředí) pomocí moderních přístupů (lidské zdroje, elektronizace, QMS).
- Podpora využívání analytických a evaluačních kapacit, která povede k jasným využitelným výsledkům.
- Posilování občanské společnosti (podpora občanské participace a iniciativy, komunikace směrem k veřejnosti), posilování principů dobrého a otevřeného vládnutí, publikace dat na principu open data.

4. Nízká efektivita fungování justice

Současná soudní soustava v ČR je obecně málo efektivní v důsledku kombinace problémů a disparit v institucionální, legislativní a personální rovině. Fungující justice je přitom nezbytným předpokladem k uplatňování a vymáhání práva, které je v první řadě rychlé a účinné z hlediska subjektu (fyzických a právnických osob), je zároveň v ekonomických možnostech státu a je šetrné vůči základním právům osob, vůči nimž je právo vynucováno.

V legislativní rovině je problematické nedostatečné zajištění dlouhodobého vyhodnocování poznatků z praxe i judikatury. V současné době také nejsou pravidelně v rámci legislativního procesu analyzovány jednotlivé problémy, které mají být následně legislativně řešeny.

V rovině institucionální je nedostatkem nízká míra využití moderních informačních technologií, např. technologií na přenos obrazu a zvuku. Společně s vývojem moderních technologií je také potřeba ve vyšší míře využít elektronických nástrojů pro efektivní řízení procesů uvnitř systému justice i pro vnější komunikaci. Zejména pak vývoj programů směřujících ke snazšímu předávání dat mezi jednotlivými články soudní soustavy.

V rovině personální je nedostatečně rozvíjena odborná a kvalifikační úroveň zaměstnanců justice. Spisová a veškerá úřednická agenda je pro soudy velmi zatěžující a k jejímu zefektivnění je třeba nejen legislativních úprav, ale i posílení odborných a administrativních kapacit. Efektivita justice (zejména z hlediska délky řízení) v některých typech řízení zaostává za průměrem EU a též celková nákladnost některých typů řízení je vyšší než v jiných státech EU.

V malé míře jsou využívány alternativní způsoby řešení sporů (mediace, ADR či jiné). V oblasti trestního práva je třeba rovněž zaměřit pozornost na zvyšování kvality a účinnosti ukládaných alternativních trestů a opatření. Dlouhodobě není v justici řešena problematika vysoké recidivy u pachatelů trestných činů, zejména u majetkové trestné činnosti, přestože příčiny jsou delší dobu známy. Česká republika je na 31. místě (z 34 členských států) v hodnocení podnikatelského prostředí mezi zeměmi OECD. Nejslabší stránkou v hodnocení je v oblasti institucí především realizace práva u veřejných institucí a u soudů, která trvá velice dlouho, je nákladná a v řadě případů se účastníci aktivně či pasivně setkávají s korupcí.

Potřeby rozvoje:

- Urychlit fungování a zlepšit kvalitu justice, vytvářet a rozvíjet nástroje pro zlepšení vymahatelnosti práva.
- Rozvíjet elektronizaci justice (tzv. eJustice), zejména rozvíjet elektronické systémy (jak v rámci soudního řízení, tak celkově v oblasti justice), jejich centralizaci, kompatibilitu i zajištění jejich bezpečnosti.
- Zvýšit odbornou a kvalifikační úroveň zaměstnanců justice.
- Racionalizovat soudní řízení prostřednictvím procesní standardizace.

5. Nedokončená elektronizace veřejné správy (eGovernment)

Rezervy lze i nadále spatřovat také v oblasti elektronizace veřejné správy. Hmotné zabezpečení pro fungování veřejné správy včetně oblasti ICT nadržuje krok s rozvojem ICT v soukromém sektoru. Komplikovanou strukturu veřejné správy lze nejlépe popsat jako mnohočetně provázaný systém obrovského množství úřadů, které obhospodařují data související s výkonem jejich činnosti (podle kvalifikovaného odhadu přibližně 10 000 úřadů spravuje cca 350 agend). Informační systémy (IS) veřejné správy nepoužívají jednotnou datovou základnu a jsou na sobě nezávislé, v důsledku čehož se změny v datech v jedné databázi nepromítnou do dalších informačních systémů a občané jsou nuceni oznamovat různé změny na velkém množství úřadů. Naopak řada oblastí, která by mohla být zajištěna jedním informačním a komunikačním systémem nebo jeho modernizací ve vztahu k specifickým potřebám veřejné správy, takto ošetřena není (např. IS pro odpadové hospodářství obcí, IS mající zvláštní nároky na zabezpečení dat o občanech a jiných skutečnostech, radiokomunikační systémy složek IZS apod.), přestože by takový IS znamenal značnou úsporu v nákladech veřejné správy.

Potřeby rozvoje:

- Další **rozšíření, propojení a sdílení datového fondu veřejné správy** a využívání za tímto účelem všech dostupných registrů, jejich propojování a rozvoj, jakož i zkvalitnění a podstatně rychlejší zpřístupnění statistických údajů (mimo jiné za účelem odbourání duplicity v informačních povinnostech pro podnikatele a občany), a to především prostřednictvím umožnění úplného elektronického podání bez přítomnosti úředníka (z domova, z jiných mobilních přístrojů apod.) a další elektronizace agend (eProcurement, tax administration, eHealth, eJustice, eCulture apod.).
- Další rozvoj systému elektronické identifikace a autorizace pro občany i podnikatelský sektor včetně jejich uznávání v zahraničí.
- Dokončení výstavby datových sítí veřejné správy a budování a modernizace bezpečných datových center i včetně cloudových řešení.
- Rozvoj, sdílení a publikace dat veřejné správy na principu „open data“.
- Rozvoj, integrace a sjednocení informačních a komunikačních systémů (př. PEGAS) pro specifické potřeby veřejné správy.

6. Nedostatečné zabezpečení informačních systémů veřejné správy

Průřezovou problematikou oblastí je nízká úroveň zabezpečení ICT systémů veřejné správy tak, aby odpovídaly standardům kybernetické bezpečnosti a řízení rizik, které jsou přetrvávajícím problémem v ČR. Míra zabezpečení je u subjektů veřejné správy různá včetně částí kritické infrastruktury⁶⁸ a povědomí o kybernetické bezpečnosti a způsobech jak ji efektivně zajistit. Zvyšuje se tak riziko kybernetického útoku a snižuje se spolehlivost a bezpečnost výměny informací. S tímto souvisí i nedostatečné koncepční a materiální zajištění pro bezpečné ukládání dat.

⁶⁸ Dobudování systému kybernetické bezpečnosti vychází z analýz bezpečnosti prostředí – Průzkum stavu zajištění kybernetické bezpečnosti ve státní a veřejné správě ČR, Problematika kybernetických hrozeb z hlediska bezpečnostních zájmů ČR a Strategie pro oblast kybernetické bezpečnosti či zákon o kybernetické bezpečnosti.

Potřeby rozvoje:

- Podpora vzniku a vybavenosti orgánů veřejné správy pro potřeby ochrany infrastruktury ICT pro zajištění řízeného a bezpečného sdílení dat v rámci veřejné správy v souladu se standardy kybernetické bezpečnosti.
- Podpora zvýšení povědomí a připravenosti lidských zdrojů vedoucí ke zvýšení kybernetické bezpečnosti a snižování rizik spojených s jejím poklesem.

Specifické potřeby a výzvy příhraničních regionů:

- Spolupráce institucí veřejné správy (komunikace, koordinace a hledání společných řešení za účelem zvyšování výkonu správy a zatraktivňování regionu pro jeho obyvatele i ekonomické aktéry).

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Oblast veřejné správy se neváže přímo na kvantifikované cíle Strategie Evropa 2020, vazby lze spatřovat průřezově napříč cíli, stěžejními iniciativami a integrovanými hlavními směry (v rámci iniciativ tam, kde je úzká propojenost veřejné správy na vzdělávání, ICT, institucionální otázky, např. „Mládež v pohybu“, „Digitální program pro Evropu“). U IHS je nejsilnější vazba na 4 „Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a inovací, posilovat znalostní trojúhelník a uvolnit potenciál digitální ekonomiky“ a 6 „Zlepšit obchodní a spotřebitelské prostředí, modernizovat a rozvinout průmyslovou základnu za účelem dosažení plné funkčnosti vnitřního trhu“.
Společný strategický rámec	není uvedeno
Tematické cíle	2. Zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím (ICT), jejich využití a kvality. 5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik. 11. Posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy.
Specifická doporučení Rady 2014	Částečně vazba na 7. V roce 2014 přijmout a provést zákon o státní službě, jenž zajistí stabilní, efektivní a profesionální státní správu. Zrychlit a značně posílit boj proti korupci provedením zbývajících legislativních opatření stanovených v protikorupční strategii na roky 2013–2014 a vypracováním plánů na další období. Dále zlepšit správu finančních prostředků EU, a sice zjednodušením prováděcích struktur, zvýšením kapacity a lepším řešením střetů zájmů. Zvýšit transparentnost při zadávání veřejných zakázek a zlepšit realizaci nabídkových řízení zajištěním odpovídajících pokynů a odpovídajícího dohledu.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.1.2 Efektivní veřejná správa a kvalitní legislativní prostředí. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.2.1 Zlepšování podnikatelského prostředí, rozvoj služeb pro podnikání.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	1.1 Efektivní veřejná správa – úprava struktury veřejných institucí, změna postavení a odměňování zaměstnanců veřejné správy. 1.2 Zefektivnění nakládání s veřejným majetkem a prostředky. 1.3 Zjednodušení přístupu ke službám veřejné správy – informační systémy veřejné správy, jednotné inkasní místo. 1.4 Vyšší kvalita a dostupnost regulace – elektronizace legislativního procesu a elektronická publikace znění právních předpisů. 1.5 Lepší vymahatelnost práva – elektronizace justice.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020	Priorita 5 Oživení periferních území (opatření 5.3 Zajištění základních služeb a obslužnosti). Priorita 8 Zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů (opatření 8.1 Zkvalitňování administrativních kapacit veřejné správy; 8.2 Zkvalitnění systémového rámce podpory regionálního a místního rozvoje; 8.3 Informační a komunikační podpora fungování územní veřejné správy).
Strategický rámec rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014–2020	Dokument v přípravě, očekává se předložení vládě do září 2014, dále viz příloha 5.2 Hodnocení naplňování předběžných podmínek. Jeho součástí je i oblast eGovernmentu, která byla původně popsána v samostatně připravovaném materiálu Strategický rámec rozvoje eGovernmentu 2014+.

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problémové oblasti jsou Strategie elektronizace zadávání veřejných zakázek pro období let 2011 až 2015, Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko v. 2.0 – Cesta k digitální ekonomice a další sektorové a krajské dokumenty definované v dílčích operačních programech.

1.1.4 Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví

Východiska a charakteristika

I přes velké úsilí vynaložené v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení a na zkvalitnění související zdravotní péče stojí Česká republika před řadou výzev. Podíl obyvatel žijících pod hranicí chudoby a zejména ohrožených chudobou a sociálním vyloučením patří sice v rámci celé EU k nejnižším (rok 2013 – 14,6%, 2012 – 15,4 %, 2011 – 15,3%, 2010 – 14,4% a 2009 – 14,0%)⁶⁹, nepříznivý ekonomický vývoj v uplynulém období a s tím související růst nezaměstnanosti však představuje pro následující roky nezanedbatelné riziko. Hlavním cílem pro ČR je proto **nepřipustit zhoršení tohoto podílu a z hlediska počtu osob ohrožených chudobou dosáhnout návratu na úroveň před začátkem hospodářské recese.**

Chudoba a sociální vyloučení⁷⁰ tj. chronická nedostupnost společenských zdrojů (jako je zejména zaměstnání, vzdělání, bydlení, zdravotní péče nebo možnost uplatňovat svá práva), v ČR nepostihuje rozsáhlé kategorie populace, **koncentruje se však u některých skupin** – zejména dlouhodobě či opakovaně nezaměstnaných osob, neúplných a vícečetných rodin, seniorů⁷¹, osob opouštějící ústavní zařízení nebo zařízení výkonu trestu, osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách, bezdomovců, osob se zdravotním postižením a dalších. Sociální chudoba a vyloučení má také genderový rozměr - specificky postihuje více ženy než muže z výše uvedených skupin.

Chudoba a sociální vyloučení mají navíc **silný územní rozměr** z důvodu jejich nerovnoměrného rozmístění na území státu. **Ve vybraných regionech narůstá počet sociálně vyloučených lokalit, počty osob ohrožených chudobou se pak zvyšují především**

⁶⁹ Zdroj: People at risk of poverty and social exclusion (Eurostat, 2013). Online na: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps01&lang=en

⁷⁰ Sociální vyloučení definujeme jako postupnou a stupňující se exkluzi z plné participace na sociálních, materiálních i symbolických zdrojích produkovaných, sdílených a konzumovaných širokou společností k zajištění dobrých životních podmínek, organizace sociálního života a účasti v rozhodování.

⁷¹ V případě domácností jednotlivců nad 65 let činí riziko chudoby nebo sociálního vyloučení přes 24 % (v roce 2005 to bylo jen 13,7 %). Prahová hodnota pro ohrožení příjmovou chudobou je 60 % mediánu ekvivalizovaného příjmu – z dat vyplývá, že posunutím prahu na 70 % mediánu příjmů by se ocitlo v ohrožení příjmovou chudobou dalších více než 200 tisíc nepracujících důchodců 16,6 % osob (včetně dalších více než 200 tisíc nepracujících důchodců), což je o 7 p.b. více než při 60% hranici.

v hospodářsky problémových regionech ČR. Proces sociálního vyloučení se však dotýká celé společnosti; jedním z jeho negativních rysů je probíhající eskalace sociálního napětí a narušování společenské soudržnosti.

Mezi obyvatele vyloučených lokalit, obvykle postižené chudobou, nezaměstnaností a materiální deprivací, **se často řadí příslušníci romské menšiny.** Na základě zkušenosti z období 2007–2013 bude pro sociální začleňování této skupiny obyvatel zvolen přístup cílící na všechny obyvatele v obdobné životní situaci nebo žijící v dané lokalitě bez ohledu na jejich etnickou příslušnost (viz blíže podkapitola Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů). Dopady na romskou populaci budou monitorovány a hodnoceny prostřednictvím kvalitativních studií dopadů podpory ESIF na romskou komunitu ve vyloučených lokalitách.

Velmi úzká je **vazba chudoby a sociálního vyloučení na nezaměstnanost.** Téměř polovina (44,3 %) domácností, kde je alespoň jedna osoba nezaměstnaná, je v ČR ohrožena chudobou. Dlouhodobě nezaměstnaní ztrácejí pracovní návyky a jejich šance na uplatnění na trhu práce proto dále klesají. Zároveň narůstá specifická skupina mladých lidí, kteří nepokračují ve studiu na středních školách, po ukončení povinné školní docházky se stávají nezaměstnanými a pracovní návyky vůbec nezískají. Mimo to narůstá počet osob, které nemají dokončené ani základní vzdělávání. Problematika inkluzivního vzdělávání je podrobněji řešena v problémové oblasti „Moderní a kvalitní vzdělávací systém“.

V ČR přetrvává **vysoká míra využívání institucionální péče** při řešení problémů sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob, dětí a rodin, což nepříspěvá k začlenění podporovaných osob do společnosti, ale naopak **může vést k jejich izolaci a segregaci.** Z tohoto důvodu je nezbytné i nadále **pokračovat v rozšiřování procesů transformace a humanizace poskytovaných pobytových služeb,** a to ve prospěch poskytování komunitních služeb. Nedostupnost a neprovázanost adekvátních ambulantních služeb včetně služeb pro rodiny a děti vede také k prohlubování sociálního vyloučení a úzce souvisí s dlouhodobým nežádoucím využíváním pobytových zařízení.

Sociální vyloučení, chudoba, nestabilní a nepodnětné prostředí v rodinách, nízká kvalifikace a kompetence potřebné pro uplatnění na trhu práce a zejména kumulace problémů u uvedených osob vyžaduje nutnost poskytování komplexní podpory. **Větší důraz je třeba klást na prevenci rizika sociálního vyloučení při mobilizaci všech relevantních aktérů.**

Dalším ze základních faktorů působících na sociální začleňování je zdraví. **Zdraví a tedy i dostatečný přístup ke zdravotní péči je základním předpokladem pro předcházení chudobě a sociálnímu vyloučení** neboť umožňuje účast na trhu práce a současně zamezuje diskriminaci z důvodu zdravotního stavu.

České zdravotnictví je charakterizováno vysokou nákladovostí nemocniční péče, nevhodnou strukturou lůžek (nadprůměrný počet akutních lůžek) a regionálními nerovnostmi v přístupu ke zdravotní péči.

Aby bylo dosaženo požadované efektivity a snížena nákladovost systému, je nutné dokončit započatý proces koncentrace vysoce specializované péče (prostřednictvím podpory směřované do nově etablovaných center perinatologických a onkogynekologických) a péče na ni navazující. Tato koncentrace ve spojení s fungující sítí služeb podpory zdraví a prevence nemocí dále umožní restrukturalizaci lůžkového fondu, neboť se sníží potřeba počtu akutních lůžek a uvolní se kapacity pro péči dlouhodobou, komunitní a péči zdravotně-sociální.

Vysoce specializovaná péče, poskytovaná v centrech národní sítě poskytovatelů této péče, se zaměřuje na léčbu onemocnění s nejvyšším epidemiologickým výskytem. **Tuto síť je s ohledem na vysokou morbiditu a mortalitu a socioekonomické dopady onemocnění**

potřeba rozšířit o centra vysoce specializované péče v oborech perinatologie a onkogynekologie.

Obyvatelé některých regionů nemají v současné době přístup k dostatečně kvalitní péči, která předchází a následuje po vysoce-specializované péči. Ze získaných dat⁷² je zřejmé, že v některých regionech a při léčbě určitých diagnóz je tzv. **návazná péče** v naprosté většině místem tzv. prvotní léčby, resp. **místem, kde pacienti čerpají většinu péče**. V takových případech mají tato zařízení v daném regionu klíčové postavení v souvislosti s dostupností péče. Tento typ péče často rozhoduje o rychlosti a správnosti nastavení diagnózy, o rychlosti a kvalitě rekonvalescence pacienta, jeho návratu do běžného života v přirozeném prostředí a celkových nákladech na léčbu. **Kvalita služeb návazné péče je proto zásadním faktorem zdravotním, ekonomickým i sociálním.** Tomuto významu ale často neodpovídá stav jejich infrastruktury, ať již přístrojové nebo stavební. Význam poskytovatelů návazné péče v systému, popisuje analýza Mapování územních rozdílů v přístupu k péči návazné a vysoce specializované.

Prevalence rizikových faktorů⁷³ pramenících z **nedostatečného důrazu na podporu zdravého životního stylu a prevenci nemocí** je dalším činitelem majícím výrazně negativní a dlouhodobý dopad na celé spektrum oblastí. Kromě rostoucí nákladovosti systému a nízké efektivity poskytovaných zdravotních služeb, jde o zvyšující se hrozbu chudoby v důsledku výpadku příjmu a menšího počtu let prožitých aktivně ve zdraví a diskriminaci z důvodu špatného zdravotního stylu. Potřebu posílení prevence nemocí potvrzuje i Studie kvality zdravotní péče v České republice 2014 – hodnocení a doporučení, kterou vydala OECD. (Dokument například uvádí, že ČR je jedinou zemí, kde roste počet kuřáků, poukazuje na rostoucí výskyt obezity a výrazně nadprůměrnou úmrtnost na choroby srdce nebo cévní mozkové příhody.)

Určité skupiny obyvatel mají navíc ztížený přístup ke službám podpory zdraví a zdravotní prevence z důvodu již existujícího sociálního vyloučení (např. komunikační bariéra), což zpomaluje celý proces jejich inkluze.

Psychiatrie a problematika duševního zdraví je jednou z oblastí, kde je vazba zdraví na sociální inkluzi nejzřetelnější. V České republice v současné době žije přibližně 300 až 500 tisíc osob trpících vážným psychiatrickým onemocněním⁷⁴ a u téměř třetiny obyvatel se duševní onemocnění vyskytlo alespoň jednou za život. Počet osob, které vyhledávají odbornou pomoc, neustále roste (od roku 2000 o 60 %)⁷⁵. **Socio-ekonomické dopady duševních onemocnění potvrzuje i fakt, že duševní poruchy a poruchy chování jsou druhým nejčastějším důvodem pro vyplácení invalidního důchodu v ČR (v případě invalidity třetího stupně dokonce důvodem nejčastějším) a zaměstnanost osob trpících duševním onemocněním je oproti lidem s těžkými fyzickými handicapy poloviční⁷⁶.** Většina duševně nemocných přitom má zájem pracovat a při aplikaci vhodných nástrojů jsou schopni si najít a udržet konkurenceschopné zaměstnání⁷⁷. **Psychiatrická diagnóza s sebou**

⁷² Detailní popis situace v jednotlivých regionech v závislosti na epidemiologické oblasti je součástí dokumentu Mapování územních rozdílů v přístupu k péči návazné a vysoce specializované.

⁷³ ČR patří k zemím s nejhorsími výsledky v Evropě v oblasti kouření 3. místo, spotřebě alkoholu 1. místo, obezitě 2–4. místo.

⁷⁴ 2–5 % osob trpí vážnou duševní nemocí. Mapování stavu psychiatrické péče a jejího směřování v souladu se strategickými dokumenty České republiky (a zahraničí). Odborná zpráva z projektu, Česká psychiatrická společnost.

⁷⁵ Zdroj: ÚZIS Psychiatrická péče 2012.

⁷⁶ Zdroj: Psychiatrická společnost České lékařské společnosti JEP a Psychiatrická společnost.

⁷⁷ Přibližně 80 % osob s vážnou duševní chorobou má zájem pracovat a při uplatnění nástrojů individual placement support najde 61 % osob s vážnou duševní chorobou konkurenceschopné zaměstnání. Bond, G.R.,

přináší výrazné stigma, jež nemocného doživotně vyřazuje ze společnosti (také jejich rodiny a blízké). Rozpadlé sociální vazby a chudoba nakonec mohou vést až k bezdomovectví (25–40 % bezdomovců trpí duševními poruchami⁷⁸).

Nutným předpokladem pro začlenění duševně nemocných do společnosti a na trh práce je však nastavení racionálně vyváženého systému péče **se zvláštní podporou deinstitucionalizace a komunitních prvků péče**, který v současné době v České republice neexistuje.

Územní rozdíly

Míra ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením je v regionech ČR rozdílná. Ohrožené jsou zejména regiony, kde identifikujeme vysoké počty příjemců sociálních transferů, a to zejména dávek hmotné nouze a/nebo vysoké počty dlouhodobě nezaměstnaných osob. Národní průměr v míře ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením (14,6 %) převyšuje především region (NUTS 2) Severozápad s téměř 25 % a Moravskoslezsko s 22 %.⁷⁹ Varující jsou rovněž rostoucí rozdíly na místní a regionální úrovni, které způsobují narušení sociální soudržnosti a vznik problémových lokalit sužovaných chudobou, předlužením, nízkým vzděláním, špatným zdravotním stavem obyvatel a zvýšenou kriminalitou. Podle současných odhadů (z r. 2013) Agentury pro sociální začleňování existuje na území ČR cca 400 sociálně vyloučených lokalit, ve kterých žije cca 100 tis. obyvatel, kteří jsou až na výjimky dlouhodobě nezaměstnaní, předlužení, špatně vzdělaní a nekvalifikovaní. Dalších minimálně 60 tisíc lidí žije v podstandardních podmínkách segregovaných ubytoven zejména ve středních a velkých městech.

Počet sociálně vyloučených lokalit⁸⁰ a podíl osob vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením je vyšší v hospodářsky problémových regionech především v Moravskoslezském a Ústeckém kraji a dále také v Olomouckém, Libereckém, Karlovarském a v některých částech Středočeského kraje. Pokrytí sítí vhodných služeb (zejména sociálních služeb, dále pak služeb pro rodiny a děti nebo zdravotních a návazných služeb) je často nedostačující, a to zejména v pohraničí a ve vnitřních periferiích.

Významným problémem vyloučených lokalit je rovněž časté umísťování žáků ze sociálně vyloučených rodin mimo běžné základní školy hlavního vzdělávacího proudu, do segmentu škol pro mentálně hendikepované děti, vzhledem k jejich častějším problémům s učením pramenícím z jejich sociálního znevýhodnění. Školy se tak často stávají místem sociální diferenciaci i předčasné determinace budoucího úspěchu na trhu práce i v životě.

Zejména v hospodářsky postižených regionech a periferních oblastech pak situaci komplikuje rovněž nedostatečná dostupnost kvalitní zdravotní péče a zdravotních služeb. To je příčinou dalšího prohlubování sociálních rozdílů a nižší střední délky života.

Proto je nutné zajistit dostupné kvalitní služby, které budou efektivně distribuovat jednotlivé typy a úrovně péče v regionu. V případě nově vzniklých vysoce specializovaných center je jejich rovnoměrné regionální rozmístění, stejně jako kvalitativní standard stanoven akreditačními podmínkami pro přidělení statutu centra. Na druhou stranu péče navazující na vysoce-specializovanou péči (poskytovaná ve velké míře menšími regionálními zařízeními) má regionálně značně nevyrovnanou kvalitu. Podpora koncentrace, vhodné distribuce a zvyšování kvality návazné péče povede k vyrovnaní rozdílů a zvýšení dostupnosti

Drake, R.E., & Becker, D.R. An update on randomized controlled trials of evidence-based supported employment. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 31, 280-289, 2008.

⁷⁸ Dragomirecká, E., Kubišová, D., Bezdomovectví a duševní zdraví.

⁷⁹ Zdroj: SILC 2008–2011 a na základě metody aplikované v expertní studii Světové banky.

⁸⁰ V kapitole 3.1.5 je uvedena mapa sociálně vyloučených lokalit.

péče na regionální úrovni. Individuální potřeby jsou dále definovány na úrovni regionálních strategických dokumentů.

V případě psychiatrické péče je síť kvalitních služeb nedostatečná ve všech regionech a komunitní služby jsou v omezené míře poskytovány pouze ve velkých městech, jako je Praha, Brno a Ostrava.

Podpora bude zaměřena především do:

- sociálně vyloučené lokality
- zdravotnická zařízení, která splní stanovená kritéria na programové úrovni zejména s ohledem na zajištění dostupnosti zdravotní péče.

Atraktivita života na venkově je mj. určována rozsahem a kvalitou přístupu k veřejné infrastruktuře (čistá voda a prostředí, komunikace, služby, volnočasové aktivity, udržovaná krajina, apod.). V kontextu sociálního začleňování je přetrvávajícím problémem na venkově zajištění dostupné infrastruktury. Zejména v malých obcích s velmi nízkou hustotou zalidnění je nedostatečná občanská vybavenost (např. vodohospodářská infrastruktura) a jsou zde i vyšší náklady na pořízení technické infrastruktury na jednoho obyvatele. Komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby a rozvoji spolupráce místních aktérů. (Vodohospodářská infrastruktura je komplexně řešena v problémové oblasti Životní prostředí.)

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V programovém období 2007–2013 byly projekty v oblasti sociálního začleňování a boje s chudobou zaměřeny zejména na podporu začleňování ohrožených osob zpět do společnosti a na trh práce, na podporu a rozvoj stávajících i nových sociálně preventivních programů a sociálních služeb, podporu integrace příslušníků romských lokalit, komplexní programy zaměstnanosti s podpůrnými aktivitami pro sociálně vyloučené osoby a odstraňování bariér pro rovný přístup na trh práce⁸¹. Na místní úrovni bylo testováno zavádění modelu dostupného (sociálního) bydlení. Na zkušenosti s realizací těchto projektů by se mělo v novém období navázat.

Z dosavadních zkušeností a evaluačních studií nevyplývají žádné zásadní nedostatky ve zvolených intervencích a zároveň i absorpční kapacita je v dané oblasti relativně dostatečná. Určitým problémem pro dosažení cílů intervencí byla nedostatečná provázanost jednotlivých projektů a malá míra sdílení informací a zkušeností. Některé projekty se zaměřovaly jen na dílčí aspekty a neřešily situaci cílové skupiny komplexně (podpora zaměstnanosti, vzdělávání, sociálních služeb, zdravotní péče a prevence a snižování zadluženosti nebyly zpravidla řešeny koordinovaně, problematika dostupného bydlení pro znevýhodněné skupiny nebyla s výjimkou několika pilotních projektů řešena vůbec). Zároveň v případě projektů v oblasti sociálního začleňování sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob existuje nebezpečí příliš široce a obecně podporovaných aktivit, které ve finále nenaplnují reálné potřeby cílových skupin.

Účelnost intervencí v oblasti sociálního začleňování je možné hodnotit jako dobrou s tím, že za maximálně účelné jsou označovány intervence přímo v terénu a projekty řešící komplexně problémy a potřeby cílové skupiny. Důležitým prvkem projektů, který je vhodné dále rozvíjet, je partnerství a zapojování místních komunit při řešení sociálních problémů. O úspěšnosti intervencí svědčí i udržení relativně nízké míry ohrožení chudobou a sociálním vyloučením a to navzdory nepříznivému ekonomickému vývoji a podstatnému zvýšení míry

⁸¹ Pilotně bylo realizováno šest projektů v oblasti revitalizace romských vyloučených sídlišť, které měly oporu v tzv. integrovaných plánech rozvoje měst.

nezaměstnanosti. Na druhé straně se ukázalo, že úzké vymezení cílové skupiny znamenalo problémy především z důvodu zásady poskytování sociálních služeb všem znevýhodněným v podobném postavení bez rozdílu a nikoli na základě příslušnosti do přesně stanovené věkové skupiny, na základě etnické příslušnosti nebo bydliště v určité lokalitě. Proto je již nyní např. v případě romské inkluze patrné, že pro intervenci nemohou být voleny (tak jako v období 2007–2013) pouze úzce vymezené zóny vyloučených lokalit, ale intervence musí směřovat také do jejich okolí, což napomůže jednak samotnému procesu integrace obyvatel z vyloučených lokalit, ale také zvyšování sociální soudržnosti v místě a předcházení sociálnímu vyloučení obyvatel v bezprostředním okolí vyloučených lokalit, kteří bývají rovněž konfrontováni se zátěží vyplývající z života v hospodářsky méně rozvinuté oblasti. Na základě vyhodnocení zkušeností z minulého programového období (2007–2013) i z odborných debat na evropské úrovni⁸² bude při zaměření intervencí na zlepšení situace romského etnika podpořen tzv. „explicitní, nikoliv exkluzivní přístup“, který ve vztahu k romské inkluzi zahrnuje rovněž další skupiny, které se nacházejí ve stejných nebo srovnatelných socio-ekonomických životních podmínkách. Při přípravě i realizaci intervencí v sociálně vyloučených lokalitách bude navázáno i na úspěšné projekty z období 2007–2013. Byly to např. projekty Agentury sociálního začleňování podporující obce s vyloučenými lokalitami, pilotní ověření synergických intervencí ERDF a ESF v rámci IOP a projekty prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách realizované v rámci OP LZZ.

V oblasti systému péče o zdraví byla podpora směřována na národní úrovni především na pořízení přístrojového vybavení a na regionální úrovni také na rekonstrukce a výstavbu budov. Vzhledem k roztržičnosti této podpory v jednotlivých regionálních operačních programech a Integrovaném operačním programu postrádal přístup k využívání prostředků hlubší strategii a koncepci a v jednotlivých regionech byl odlišný bez vazby na regionální specifika. Cílem je proto realizovat v programovém období 2014–2020 intervence v oblasti systému péče o zdraví s koordinací na národní úrovni a vycházející ze zhodnocení potřebnosti s přihlédnutím k územním specifickým a potřebám (včetně potřeb ohrožených skupin).

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

S ohledem na společné cíle Strategie Evropa 2020 si ČR stanovila národní cíl v oblasti boje proti chudobě, a to udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou do roku 2020 na úrovni roku 2008, s úsilím o snížení o 30 tisíc osob. Dosažení cílů v oblasti boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení bude vyžadovat integrovaný přístup a úzkou vazbu opatření zejména v oblasti vzdělávání, trhu práce a zaměstnanosti, bydlení, sociálních a zdravotních služeb, fungování veřejné správy a legislativy. ČR potřebuje reagovat především na tyto výzvy:

1. Malá uplatnitelnost a nízká zaměstnanost osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených na trhu práce

Dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost, která je v ČR jednou ze zásadních příčin sociálního vyloučení a chudoby, je v podmínkách ČR **spojena především s nízkou kvalitací, zdravotním znevýhodněním a s diskriminací ze strany zaměstnavatelů** –

⁸² Např. dle EURomy (European Network on Social Inclusion and Roma under the Structural Funds), evropské síť zabývající se sociální inkluzí Romů, se tento přístup osvědčil jako jedna z nejvhodnějších cest k integraci Romů, která mj. umožňuje formulovat jasné cíle, adekvátní formy implementace a zároveň specifické formy monitoringu a evaluace. Explicitní, nikoliv exkluzivní přístup je rovněž akcentován iniciativou EU „For Diversity Against Discrimination“ jako jeden z 10 základních principů Romské inkluze (tzv. The 10 Common Basic Principles on Roma Inclusion).

zvláště vůči etnickým menšinám (zejména Romové), ženám s malými dětmi a vůči osobám ve věku 50+. Příčinou je i nedostatečná provázanost vzdělání s potřebami na trhu práce, nedostatečná efektivita a kapacita veřejných služeb zaměstnanosti a nedostatečná podpora profesní mobility pracovní síly, které jsou řešeny v problémových oblastech „vzdělávání“ a „trh práce“.

Významným problémem je i nízká funkční a finanční gramotnost osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených. Zde je často důvodem **ztížený přístup ke vzdělávání**, který v důsledku indikuje i nízkou zaměstnanost a uplatnitelnost na trhu práce a tím i rostoucí riziko chudoby. Zejména pro žáky/studenty ze sociálně vyloučených rodin **není vybudován systém služeb udržujících je v systému hlavního vzdělávacího proudu.** Chybí služby podporující vzdělávání (propojení sociálních služeb, OSPOD a vzdělávacích institucí s cílem zlepšení vzdělanosti v sociálně vyloučených lokalitách) a zaměstnávání.

Vzhledem k tomu, že při současném nízkém počtu volných pracovních míst mají problém s uplatněním na trhu práce i osoby bez znevýhodnění, představuje významnou příležitost pro začlenění osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených zpět na trh práce **rozvoj sociálního podnikání a sociálních podniků.** Podpora podnikatelských dovedností rovněž obsahuje významný potenciál multiplikační tvorby dalších pracovních míst v nově vzniklých (mikro)podnicích. **Rozvoj sociálního podnikání je však zatím v ČR pomalý. Velký podíl na tom má malá informovanost veřejnosti o přínosech** a podobě sociálního podnikání, nedostatečné povědomí o principech a přínosech sociálního podnikání mezi potenciálními zakladateli sociálních podniků a neexistence systémových nástrojů finanční podpory potenciálních i nově vzniklých podniků, včetně sociálních podniků.

Potřeby rozvoje:

- **Zvyšování uplatnitelnosti osob sociálně vyloučených**, ohrožených sociálním vyloučením a osob ohrožených chudobou **na trhu práce** prostřednictvím komplexních programů zaměstnanosti a poskytování individualizovaných služeb zaměstnanosti (v souladu se specifickými doporučeními Rady k NPR č. 4 k oblasti služeb zaměstnanosti) zaměřených na osoby ohrožené sociálním vyloučením a chudobou.
- Rozvoj aktivní pomoci osobám sociálně vyloučeným či ohroženým vedoucí k zajištění zaměstnání- **zajištění provázanosti sociální a navazující pracovní integrace.**
- **Rozvoj preventivních opatření** na trhu práce se zaměřením na problematiku sociálního vyloučení.
- **Zlepšit dostupnost motivačních, poradenských a podpůrných služeb (mechanismů) pro rozvoj a udržitelnost sociální ekonomiky** včetně systému pro vzdělávání nejen podnikatelských subjektů (tj. zvýšení informovanosti o sociálním podnikání, vzdělávání v oblasti sociálního podnikání, spolupráce aktérů atp.).
- Vytváření podmínek k **zajištění snadnějšího přístupu k podpoře sociálních podniků.**

2. Rostoucí počet vyloučených lokalit

Vznik sociálně vyloučených lokalit je spojen s prostorovou segregací, obce často neumí či nemohou předcházet jejich vzniku. **Nedostatečná je často i bytová politika obcí** a privatizace bytového fondu, která problém vyloučených lokalit může i posilovat, místo aby jej řešila.

Ve vyloučených lokalitách je také **zhoršená dostupnost služeb** včetně zdravotních (často kombinovaná rovněž s neochotou léčit sociálně vyloučené, do kterých spadají často i osoby zdravotně postižené nebo jinak stigmatizované) a nedostatečná infrastruktura. **Klíčovým problémem zůstává nedostatek pracovních příležitostí**, způsobený často strukturálními

problémy (odchod nebo omezování aktivit zaměstnavatelů, kteří byli pro místní trh práce klíčoví) a nedostatečnou tvorbou nových pracovních míst.

Ve vyloučených lokalitách je rostoucím problémem **nedostatečná kvalita základních škol hlavního vzdělávacího proudu**, naopak v řadě obcí **dochází k segregaci sociálně slabých, specificky romských dětí, do škol pro mentálně hendikepované děti či do tzv. ghettoškol** (školy s odlivem dětí z majoritní populace a nárůstem dětí ze sociálně vyloučeného prostředí).

Na místní úrovni stále **chybí dostatečná koordinace řešení sociálního vyloučení a přetrvává nízká míra informovanosti o této problematice** u všech relevantních aktérů, včetně veřejnosti. V neposlední řadě je málo podporován sociální dialog a vědomí společenské odpovědnosti.

Řešení problematiky vyloučených lokalit je rovněž významně spojeno s prevencí jejich dalšího vzniku, který je do značné míry důsledkem nedostatečných preventivních (zejména sociálních) politik a současně posilován zhoršující se ekonomickou a sociální situací.

Potřeby rozvoje:

- **Meziinstitucionální a komplexní přístup k řešení problémů v dotčených oblastech**, zahrnující aktivní přístup veřejné správy a koordinaci a posílení partnerství při tvorbě integračních strategií. Tento přístup bude podporován tvorbou místních strategických plánů sociálního začleňování, které v obcích s vyloučenými lokalitami integrovaně řeší bydlení, zaměstnanost, sociální služby, vzdělávání a zdraví (viz dále kapitola 3.1.5), a které budou předpokladem podpory.
- **Podpora tvorby specifických nástrojů pro řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit** včetně předcházení jejich vzniku a koordinace jednotlivých aktivit na podporu sociálního začleňování.

3. Malá dostupnost sociálního bydlení⁸³

Se sociálním vyloučením souvisí významné riziko ztráty bydlení, zejména v důsledku předlužení. **Většina sociálně vyloučených obyvatel žije v substandardních podmínkách pro bydlení** na ubytovnách nebo jsou postiženi bezdomovectvím. V ČR **není zaveden systém sociálního (veřejného) bydlení** a problematika bydlení je v jednotlivých obcích řešena různými způsoby, vč. vytěšňování chudých lidí z obcí.

Počet tzv. sociálních bytů je v ČR velmi nízký. Prudce klesá i podíl nájemních bytů, a to i přesto, že **vlastnické bydlení je pro určité skupiny lidí nedostupné**. Finanční nedostupnost bydlení pro osoby nebo rodiny je často spojena s potřebou splácet dluhy, dlouhodobou nezaměstnaností, zhoršeným zdravotním stavem, diskriminací na trhu s byty atd. Dalším problémem v oblasti sociálního bydlení je **nedostatek nástrojů prevence ztráty bydlení** a chybějící legislativa/nástroje pro řešení sociálního bydlení. V důsledku toho rostou náklady nejen na sociální systémy.

⁸³ Z připravované Koncepce sociálního bydlení ČR - Sociální bydlení je definováno jako funkční systém nástrojů sociální a bytové politiky, řešících problémy osob znevýhodněných v přístupu k bydlení. Jedná se o komplexní systém opatření upravených různými oblastmi práva. Mezi nástroje sociální a bytové politiky jsou zahrnuty: sociální služby (včetně rezidenčních), sociální práce, sociální dávky a investiční podpora sociálního bydlení. Bydlením se rozumí užívání obydlí, tj. prostoru k tomu způsobilého. Obydlím se rozumí prostor způsobilý k bydlení, tj. který umožňuje naplňování fyzických potřeb osoby a členů její domácnosti, poskytuje soukromí a umožňuje udržování společenských vztahů, a je obýván na základě některého z právních institutů umožňujících užívání věci.

Potřeby rozvoje:

- **Rozvoj systému dostupného bydlení** jako základní sociální potřeby včetně mechanismů krizového a podporovaného bydlení pro jedince i rodiny s dětmi.
- V rámci integračních politik je tak nezbytné zejména **propojení služby bydlení a sociální práce**, popřípadě i zdravotní péče spolu s rozvojem provázanosti a propustnosti sociálních služeb (tj. sociální bydlení, sociální a komunitní práce) a strategií místního rozvoje s vedoucí úlohou komunit.
- Rozvoj modelů podpory vedoucích k bydlení, a to vč. modelu HousingFirst.

4. Nastavení a dostupnost sociálních služeb neodpovídá potřebám cílových skupin

Ohrožení rizikových skupin sociálním vyloučením a chudobou zesiluje také **nedostupnost některých typů sociálních služeb** (nizkoprahových, terénních a ambulantních) a sociálních a preventivních programů (integrační aktivity pro osoby po výkonu trestu či ve výkonu alternativních trestů, služby pro rodiny a děti, psychologické poradny pro ohrožené skupiny, preventivní aktivity pro osoby, jež jsou ve zvýšené míře ohroženy trestnou činností aj.).

Souvisejícím problémem je **vysoká míra využívání institucionální péče** při řešení problémů ohrožených dětí a rodin a nedostatečná opatření pro sladování pracovního a rodinného života. Zásadním problémem je také **zajištění kvality, dostupnosti, propustnosti a komplexnosti systému sociálních služeb a jejich provázanost s dalšími službami**, zejména v oblasti zaměstnanosti, zdravotní péče a bydlení.

Slabinou systému sociálních služeb jsou rovněž nedostatečně prováděné inspekce kvality v sociálních službách a neexistence standardů kvality v navazujících službách; rovněž vzdělání a odborné kompetence sociálních pracovníků často nejsou dostatečné.

V ČR existují rovněž území a regiony s nedostatečným pokrytím sítěmi sociálních služeb, které by odrážely a reagovaly na jejich poptávku.

Potřeby rozvoje:

- **Systematizace financování služeb sociální prevence, sociálního poradenství a zdravotní péče** (neziskový sektor, podnikatelé, veřejnost) ve prospěch efektivní kombinace komunitních a institucionalizovaných služeb.
- **Zvyšování dostupnosti a účinnosti** ambulantních a pobytových služeb a nizkoprahových a kulturně komunitních center poskytujících např. integrační služby, včetně zajištění dostupnosti těchto služeb pro obyvatele vyloučených lokalit
- **Rozvoj neformální a sdílené péče**, informovanosti, **transformace a deinstitucionalizace** služeb a vzdělávání pracovníků v sociální oblasti, podpora dobrovolnictví.
- Rozvoj nových modelů komunitních sociálních služeb obecného zájmu.
- **Podpora nedostatkových sociálních služeb**, sociálních a preventivních programů.
- **Rozvoj spolupráce** poskytovatelů sociálních služeb (včetně spolupráce s dalšími aktéry) za účelem podpory sociálního začleňování na místní úrovni.
- **Zefektivňování procesů v sociálních službách** a ve službách pro rodiny a děti, rozvoj strategického řízení a managementu s cílem podpořit prevenci a včasnou intervenci.
- **Posilování prvků kvality, standardizace činností** v sociálních službách, službách pro rodiny a děti, sociálně právní ochraně dětí a dalších navazujících službách a organizacích podporujících sociální začleňování.
- **Vzdělávání sociálních pracovníků** pracujících v sociálních službách, službách pro rodiny a děti a ve zdravotnických a dalších navazujících službách.

5. Nedostatečné využívání moderních nástrojů řešení problematiky sociálního vyloučení

V ČR existují přetrvávající problémy, které se nedaří řešit pomocí tradičních nástrojů sociální politiky a politik trhu práce, ať už je to oblast trhu práce, sociálního začleňování nebo veřejné správy. Dlouho přetrvávající a obtížně řešitelné problémy jsou potenciálně vhodné pro řešení pomocí sociálních inovací ovšem **míra využívání sociálních inovací a nově vzniklých nástrojů je v ČR nízká** (v podstatě nulová). V ČR neexistuje infrastruktura pro vývoj a šíření sociálních inovací, není deklarovaný zájem o tvorbu nových řešení a jejich další využití (tzv. inovační poptávka), úroveň povědomí o (sociálních) inovacích a jejich přínosech je nízká. Důsledkem tohoto stavu je i minimum finančních prostředků, které je na jejich podporu poskytováno a roztržitost inovační nabídky.

Potřeby rozvoje:

- **Zlepšení kapacit a infrastruktury** pro vývoj a šíření sociálních inovací.
- **Vytvoření a rozvoj kapacit pro inovační nabídku a poptávku** (vzdělávání aktérů na straně poptávky i nabídky, vznik inovační platformy – podpora síťování a spolupráce aktérů, apod.).

6. Nedostatky v kvalitě a dostupnosti zdravotní péče a v prevenci závažných onemocnění

Zdravotní péče je v České republice zajištěna všem občanům zákonem. Přesto existují oblasti, kde **přetrvávají nedostatky v kvalitě a dostupnosti** zdravotní péče.

Z hlediska zefektivnění zdravotní péče je **nesmírně důležité klást dostatečný důraz na prevenci nemocí a podporu zdravého životního stylu**. Její zanedbání vede k rostoucímu výskytu rizikových faktorů v populaci, a tedy k celkově vyšší nákladovosti systému. Důsledkem je ztráta práceschopnosti obyvatelstva, což s sebou přináší zhoršenou kvalitu života, sociální vyloučení a hrozbu chudoby. Intervence na podporu zdraví má za cíl zcela **předejít onemocněním, případně jejich včasný záchyt a snížení finanční nákladnosti léčby**. Specifické programy budou v této oblasti zacíleny na osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách (např. Romy), osoby s nízkým vzděláním a nezaměstnané, u kterých povedou kromě předcházení chudobě také k posílení procesu jejich sociálního začleňování. Konkrétnější zacílení intervencí bude brát v úvahu zejména míru zdravotního rizika jednotlivých jevů a jejich socioekonomické dopady a bude definováno na programové úrovni.

Dalším faktorem vedoucím k efektivizaci zdravotní péče je její **koncentrace do regionálních center poskytující péči na nejvyšší úrovni a zvyšování kvality těchto center**. Cílem je v souladu s pokračujícím procesem koncentrace (který jako takový nebude předmětem podpory) přispět k **dotvoření sítě center vysoce specializované péče a center péče na ně navazující (návazné péče)** investicemi do zkvalitnění definovaných typů center zdravotní péče. Cílem v oblasti vysoce specializované péče je **doplnit stávající systém o chybějící typy center** (jedná se o centra perinatologická a onkogynekologická). Návaznou péči na péči vysoce-specializovanou je třeba na jedné straně koncentrovat, aby byla zachována kvalita, ale zároveň ji rovnoměrně regionálně distribuovat, aby nedocházelo k exkluzi některých špatně přístupných lokalit⁸⁴ a **cílenými investicemi tak vyrovnávat regionální disparity v úrovni návazné péče**. V této oblasti nebudou realizovány plošné investice, ale budou podpořena konkrétní zařízení návazné péče vybraná na základě regionálních potřeb v oblastech reflektujících epidemiologickou situaci. Toto konkrétní zacílení investic bude

⁸⁴ Návazná péče je definována v Koncepti Návazné péče, schválené Ministerstvem zdravotnictví ČR 11. června 2014, a stanovuje pravidla a kritéria pro výběr projektů a konkrétních nemocnic, kterým bude poskytnuta podpora z ESIF. Zatímco Koncept Návazné péče definuje rámec podpory, regionální strategické dokumenty specifikují oblasti podpory dle místních potřeb (vyjma národní úrovně).

definováno na úrovni programů. Na programové úrovni bude rovněž definováno územní vymezení podpory vysoce specializovaných center.

Takto vymezená podpora dále povede k další nákladové efektivizaci soustředěním vysoce kvalifikovaného personálu a technologií, snížení doby hospitalizace a k uvolnění kapacit lůžek v ostatních nemocnicích pro dlouhodobou, komunitní a sociální péči.

V souvislosti s podporou začleňování sociálně vyloučených osob a bojem proti diskriminaci je v ČR nutné **podstoupit nezbytné reformní kroky v psychiatrické péči**. V současné době je psychiatrická péče silně centralizovaná, institucionalizovaná a neumožňuje pacientům léčbu v přirozeném prostředí. **Fungování systému psychiatrické péče**, především jeho míra institucionalizace (neinstitucionální formy péče nejsou prakticky vytvořeny), **determinuje sociální vyloučení psychiatrických pacientů ze společnosti, jejich společenskou stigmatizaci a nízkou míru zapojení na trh práce**. Vzhledem k nedostatku komunitních služeb a akutní péče je většina dlouhodobých psychiatrických pacientů odkázána na nevyhovující psychiatrické léčebny, kde je koncentrováno 80 % lůžkové péče. Léčebny jsou nerovnoměrně distribuovány v rámci republiky a jejich spádovost někde činí až stovky kilometrů. Chybí individuální přístup k pacientovi, neboť psychoterapeutické služby poskytované kvalifikovanými psychiatry a klinickými psychology, stejně jako sociálně-psychiatrické služby jsou v systému nedostatečně zastoupeny. Přitom zbytečná či zbytečně dlouhá hospitalizace vede k sociální izolaci, zhoršení průběhu nemoci a ztrátě sociálních dovedností. **Intervence na podporu rozvoje komunitních služeb, deinstitucionalizace péče a destigmatizace společnosti umožní a podpoří transformační změny v systému psychiatrické péče.**

Potřeby rozvoje:

- **Realizace a zpřístupnění služeb zdravotní prevence a podpory zdraví** zacílených na včasný záchyt onemocnění a změnu životního stylu obyvatelstva vedoucích ke snížení potřeby nemocniční péče, finanční nákladnosti léčby, minimalizaci rizikových faktorů a související chudobě v důsledku výpadku příjmu po dobu nemoci, případně invalidity. Specifický důraz bude kladen na **aktivní zapojení nejvíce ohrožených skupin obyvatelstva**, kde špatný zdravotní stav zpomaluje proces sociálního začleňování.
- **Zajistit rovnoměrně regionálně dostupnou a dostatečně kvalitní vysoce specializovanou a návaznou péči** v návaznosti na epidemiologickou situaci na národní a regionální úrovni při zachování principů koncentrace a zohlednění regionální dimenze potřeb prostřednictvím cílených investic do modernizace přístrojového vybavení a technického stavu budov.
- **Vytvoření prostředí pro deinstitucionalizaci psychiatrické péče** a přesun jejího těžiště do komunity prostřednictvím nově vzniklých kapacit pro poskytování komunitní a k dlouhodobé péči alternativní péče; **vzdělávání pracovníků a poskytovatelů psychiatrické péče**, programů na podporu duševního zdraví a destigmatizačních programů směřujících k sociální inkluzi duševně nemocných a zvýšení jejich participace na trhu práce.
- **Vzdělávání zdravotnického personálu ve vztahu k rostoucímu významu komunitní péče** a s důrazem na potřeby stárnutí obyvatel. Získané kompetence budou odrážet jak stávající potřeby, tak požadavky, které lze vzhledem k demografickému vývoji očekávat.
- **Propojování zdravotní a sociální péče.**

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů:

- ve městech jde o dokončení procesu koncentrace vysoce specializované zdravotní péče a vytvoření sítě služeb psychiatrické péče neinstitutionálního charakteru,
- ve venkovském prostoru jde o zajištění její dostupnosti v odpovídající kvalitě.
- Ověřit model sociálního podnikání v zemědělství.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	Cíl „Snížit min. o 20 mil. počet Evropanů, kteří žijí pod vnitrostátní hranicí chudoby. „Iniciativa „Evropská platforma pro boj proti chudobě“. Integrovaný hlavní směr 7: „Zvyšování účasti žen a mužů na trhu práce, omezování strukturální nezaměstnanosti a prosazování kvality pracovních míst“ a 10: „Podpora sociálního začlenění a boj proti chudobě“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 4.7 Program pro sociální změnu a inovace. 5.3 Podpora rovnosti mužů a žen. 5.4 Potřeby znevýhodněných skupin. 5.5 Reakce na demografickou změnu: Investice do zdravotní infrastruktury. 5.6. Řešení demografických změn: zacílení na dostatečnost a kvalitu vzdělávání, školení a sociální podporu příslušných struktur, stejně tak jako v relevantních případech na efektivitu sociálních ochranných systémů.
Tematické cíle	9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě.
Specifická doporučení Rady 2014	Částečně 4: Zlepšit účinnost a účelnost veřejných služeb zaměstnanosti, především pak zavedením systému pro měření výkonnosti. Oslovit neregistrované mladé lidi a poskytovat individualizované služby. Částečně 3: Přijmout opatření k výraznému zlepšení nákladové efektivnosti a správy ve zdravotnictví, zejména v nemocniční péči. Částečně 5: Zvýšit inkluzivnost vzdělávání, konkrétně pak podporou účasti sociálně znevýhodněných a romských dětí, a to zejména v předškolním vzdělávání

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.3.3 Sociální začleňování a boj s chudobou, zvyšování produktivity práce. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.2.2 Průmyslová politika, ▪ 4.3.1 Rozvoj trhu práce a aktivní politika zaměstnanosti, ▪ 4.3.2 Kvalitní a dostupná zdravotní péče, ▪ 4.3.5 Kvalitní a inkluzivní vzdělávání.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	4. Zdravotnictví – racionalizace nákupů zdravotnické techniky a léků, zefektivnění financování zdravotnictví, zefektivnění fungování zdravotních pojišťoven, restrukturalizace lůžkové péče, vazba pacienta ke zdraví. 5. Vzdělanost – Zajistit přístup ke kvalitnímu vzdělání bez ohledu na místo, sociální zázemí a dispozice a děti se slabými dispozicemi včas identifikovat a nasměrovat k nim vhodnou formu pomoci. 6. Trh práce – Zvýšení dostupnosti nájemního bydlení – i v oblasti sociálního bydlení.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 3 Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území (průřezové opatření 3.X. Podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva; opatření 3.1 Zvýšení kvality a vybavenosti veřejnými službami; 3.2 Rozvoj a zlepšování podmínek pro volnočasové aktivity obyvatel a pro využití kulturního potenciálu (opatření 3.3 Podpora bydlení jako nástroje sociální soudržnosti). Priorita 4 Vyvážený rozvoj stabilizovaných území (opatření 4.1 Zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb). Priorita 5 Oživení periferních území (opatření 5.2 Podpora zvýšení kvality pracovní síly).

Strategie sociálního začleňování 2014–2020	Strategie sociálního začleňování 2014–2020 je rámcovým dokumentem ČR pro oblast sociálního začleňování. Popisuje prioritní oblasti a definuje jejich cíle, a to včetně přehledu opatření mající vliv na sociální začleňování a boj s chudobou. Uvedenými oblastmi jsou: Podpora přístupu osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených k zaměstnání a jeho udržení, sociální služby, podpora rodiny, podpora rovného přístupu ke vzdělání, přístup k bydlení, podpora přístupu ke zdravotní péči, zajištění slušných životních podmínek a podpora dalším začleňujícím veřejným službám.
Zdraví 2020	Prevence a podpora zdraví - Prioritní oblast 2: Čelit závažným zdravotním problémům v oblasti neinfekčních i infekčních nemocí; Prioritní oblasti 1: Realizovat celoživotní investice do zdraví a prevence nemocí, posilovat roli občanů a vytvářet podmínky pro růst a naplnění jejich zdravotního potenciálu. Dále bude detailněji řešeno v rámci Akčního plánu pro ochranu a podporu zdraví a prevenci nemocí. (Problematika prevence nemocí a podpora zdraví je okrajově řešena i v prioritních oblastech 3 a 4). Investice do infrastruktury - Prioritní oblast 3: Posilovat zdravotnické systémy zaměřené na lidi, zajistit použitelnost a dostupnost zdravotních služeb. Detailněji bude řešena v rámci Akčního plánu ke zlepšení dostupnosti a kvality následné péče, dlouhodobé péče a v rámci Koncepce Návazné péče (stane se součástí Zdraví 2020). Vzdělávání zdravotnického personálu - Prioritní oblasti 3. Detailněji definováno v rámci Akčního plánu celoživotního vzdělávání zdravotnických pracovníků.
Strategie reformy psychiatrické péče	Vytvoření prostředí pro deinstitucionalizaci - strategický cíl 1. Zvýšit kvalitu psychiatrické péče; strategický cíl 7. Humanizovat psychiatrickou péči. Detailněji řešeno v rámci pilíře Centrum duševního zdraví. Vzdělávání pracovníků a poskytovatelů psychiatrické péče - strategický cíl 7. Humanizovat psychiatrickou péči. Programy na podporu duševního zdraví a destigmatizační programy - strategický cíl 2. Omezit stigmatizaci duševně nemocných a oboru psychiatrie obecně; strategický cíl 4. Zvýšit efektivitu psychiatrické péče včasnou diagnostikou. Zvýšení participace na trhu práce - strategický cíl 5. Zvýšit úspěšnost plnohodnotného začleňování duševně nemocných do společnosti. Propojování zdravotní a sociální péče - 6. Zlepšit provázanost zdravotních, sociálních a dalších návazných služeb.

Další klíčovými dokumenty vztahující se k dané problémové oblasti jsou Strategie romské integrace do roku 2020, Strategie boje proti sociálnímu vyloučení a dále dokumenty krajů (programy rozvoje kraje, strategie rozvoje kraje).

Cíle strategie Evropa 2020 a cíle Národního programu reform

Strategie Evropa 2020 stanovuje cíl „snížit o 25 % počet Evropanů, kteří žijí pod vnitrostátní hranicí chudoby“, což vyvede z chudoby přes 20 milionů lidí (přičemž vnitrostátní hranice chudoby je stanovena na úrovni 60 % průměrného disponibilního příjmu v každém členském státě).

Hlavní cíl strategie Evropa 2020	Cíl EU k 2020	Stav EU k 2010	Stav EU k 2012	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2013
Počet osob ohrožených chudobou (1000 obyvatel / v %)	Min. o 20 mil.	116 206/ 23,6 %	124 488/ 24,8 %	1 566 (a snížení o 30 tis.)	1 495/ 14,4 %	1 508/ 14,6 %

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=0&language=en&pcode=t2020_50&tableSelection=1

1.1.5 Životní prostředí

1.1.5.1 Ochrana životního prostředí

Východiska a charakteristika

Po roce 1989 je pro Českou republiku charakteristické výrazné snížení zátěže životního prostředí, které bylo způsobeno jednak strukturálními změnami hospodářství, jednak implementací nové legislativy. Díky tomu ČR vykázala v rámci EU jeden z nejvýznamnějších poklesů produkce látek znečišťujících ovzduší a vodní toky. **Od roku 2000 jsou změny v ČR pozvolné, v případě některých látek dochází spíše ke zvyšování produkce znečištění.**

Dopady znečištění životního prostředí na lidské zdraví a ekosystémy se kumulují v městských a průmyslových regionech (znečištění ovzduší a vod, hluk, ekologické zátěže), kde žije značná část obyvatelstva. Naopak pro venkovské území, zejména periferní oblasti a malé obce, je typické spíše zaostávání ve vybavení infrastrukturou životního prostředí.

Kvalita ovzduší

Kvalita ovzduší patří k nejzávažnějším problémům životního prostředí v ČR i přesto, že se emise všech znečišťujících látek v 90. letech 20. století výrazně snížily především v důsledku omezení a restrukturalizace výroby a legislativně-technických opatření. Po roce 2000 však emise hlavních znečišťujících látek klesají jen pozvolna a kvalita ovzduší se nezlepšuje, u nejvíce rizikových znečišťujících látek se projevuje negativní trend. Na kvalitě ovzduší se s poklesem emisí z průmyslových zdrojů stále větší měrou projevuje vytápění domácností pevnými palivy a silniční doprava. **Významným problémem jsou především nadlimitní koncentrace PM₁₀ (prachové částice) a benzo(a)pyrenu,** kterým je vystaven vysoký podíl obyvatelstva. V důsledku znečištění ovzduší suspendovanými částicemi dochází k nárůstu výskytu alergických, respiračních a kardiovaskulárních onemocnění což vede k předčasným úmrtím zejména u starších a chronicky nemocných lidí. Podle odhadu Státního zdravotního ústavu došlo v roce 2012 k cca 5 500 předčasným úmrtím, na kterých se podílelo spolupůsobení expozice prachovým částicím v ovzduší⁸⁵.

Hospodaření s vodou

Jakost vody ve vodních tocích ČR se postupně zlepšuje především díky snižování množství vypouštěného znečištění z bodových zdrojů. **Významným faktorem je rostoucí podíl obyvatel napojených na vodovody a kanalizace zakončenými čistírnou odpadních vod.** Díky tomu tak většina vodních toků spadá do třídy jakosti mírně znečištěná – znečištěná voda. V roce 2012 bylo zařazeno do IV. (silně znečištěná voda) a V. třídy jakosti (velmi znečištěná voda) cca 12 % délky vodních toků ve správě Povodí, s.p.⁸⁶ Jedná se většinou o méně vodné a krátké toky, do kterých je však vypouštěno relativně vyšší znečištění a je tak omezena jejich samočistící schopnost. **Významným problémem i nadále zůstává plošné znečištění vodních toků,** pocházející ve většině případů ze zemědělské činnosti, jejímž vlivem se do vodních toků dostává velké množství nutrientů (P, N), které jsou pak příčinou eutrofizace vodních toků a nádrží. Od roku 1990 došlo k významnému snížení spotřeby vody⁸⁷, a to jak z důvodu strukturálních změn v průmyslu, tak i zvýšením efektivity procesů při výrobě, případně i díky nižší spotřebě vody obyvatelstvem dané především rostoucími cenami za vodné a stočné.

⁸⁵ Zdravotní důsledky a rizika znečištění ovzduší, Odborná zpráva za rok 2012, SZU. http://www.szu.cz/uploads/documents/chzp/odborne_zpravy/OZ_12/ovzdusi_2012.pdf.

⁸⁶ Jedná se o každoroční klasifikaci dle technické normy ČSN 757221.

⁸⁷ cca o 43 % (údaj ČSÚ)

Nakládání s odpady⁸⁸

Celková produkce všech odpadů v ČR mezi lety 2003 a 2012 výrazně poklesla (o 16,8 %), v posledních třech letech má pak stagnující až mírně klesající trend, což je ovlivněno především změnami ve struktuře průmyslové výroby. Došlo také k poklesu produkce nebezpečných odpadů mezi lety 2003 a 2012 (o 7,8 %)⁸⁹. **V posledních 10 letech rovněž dochází k trvalému růstu podílu využitých odpadů a také k postupnému navyšování podílu využívání odpadů vůči odstraňování odpadů. V případě nakládání s komunálními odpady je však i nadále nejčastějším způsobem jeho ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování)**, jedná se o nejméně vhodný způsob nakládání s odpady. V roce 2012 bylo z celkové produkce komunálních odpadů 3,232 mil. tun dle metodiky ČSÚ, resp. 5,192 mil. tun dle metodiky MŽP odstraněno skládkováním 56 % (ČSÚ), resp. 53,7 % (MŽP). Naproti tomu bylo v r. 2012 materiálově využito pouze 24 % (ČSÚ), resp. 30,3 % (MŽP) komunálních odpadů a 20 % (ČSÚ), resp. 11,8 % (MŽP) komunálních odpadů bylo využito energeticky⁹¹ ve třech zařízeních (654 000 tun). Podíl materiálově využitých komunálních odpadů z celkové produkce odpadů od r. 2003 mírně narůstá. V souvislosti s vývojem celkové produkce komunálních odpadů dochází ke změně v trendu produkce komunálních odpadů v přepočtu na jednoho obyvatele ČR. Od roku 2009 došlo k poklesu produkce komunálních odpadů v přepočtu na obyvatele⁹⁰.

Jedním z hlavních cílů Směrnice 1999/31/ES o skládkách odpadů je omezení množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů (dále jen „BRKO“) ukládaných na skládky. ČR má za cíl snížit maximální množství BRKO ukládaných na skládky tak, aby podíl této složky činil v roce 2020 nejvíce 35 % hmotnostních z celkového množství BRKO vyprodukovaných v roce 1995.

Celková produkce odpadů v roce 2012 byla v ČR 23,435 mil. tun (ČSÚ), resp. 30,023 mil. tun (MŽP). Z analýzy stavu odpadového hospodářství ČR vyplývají především tyto problémové oblasti: nedostatečná prevence vzniku odpadu, neodpovídající materiálové využití komunálních odpadů, ukládání BRKO na skládky a celkově vysoký podíl skládkování komunálních odpadů.

ČR bude reportovat data Evropské komisi prostřednictvím Eurostat na základě jednotné metodiky vyhodnocování odpadových dat v souladu s evropskou odpadovou legislativou.

Krajina, ekosystémy a biodiverzita

Důsledkem změn ve využívání krajiny je snížení odolnosti ekosystémů, resp. snížení funkce ekosystémových služeb, což se projevuje především nepříznivým stavem řady planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů. Při absenci dříve běžných způsobů hospodaření pak dochází k ústupu stanovišť a druhů na ně vázaných. **Vlivem působení změny klimatu se rozšiřuje počet invazních cizorodých druhů.** Důvodem těchto změn jsou i změny ve způsobu obhospodařování zemědělské půdy (53,6 % území státu) a lesů (33,73 % území státu) ve 2. polovině 20. století⁹¹. Toto období se vyznačovalo především intenzifikací procesů, změnou struktury hospodaření a unifikací skladby pěstovaných plodin, což vedlo

⁸⁸ V této podkapitole jsou vedle dat ČSÚ vykazovaných Eurostatu rovněž použita data vycházející z evidence Ministerstva životního prostředí (MŽP), která jsou rovněž standardně a dlouhodobě reportována v návaznosti na povinnosti ČR vůči EU legislativě. V některých případech se však odlišují od dat za stejné (podobné) ukazatele z Eurostatu, které jsou výsledkem statistického zjišťování ČSÚ. Rozdíly v datech jsou dány metodologicky a v současnosti jsou na úrovni ČR intenzivně řešeny.

⁸⁹ Zdroj dat: MŽP, CENIA

⁹⁰ Zdroj dat: MŽP, CENIA

⁹¹ Zdroj: *Zpráva o životním prostředí České republiky 2012*: Ministerstvo životního prostředí, Praha, 154 s., ISBN 978-80-85087-17-8.

ke zvyšování eroze půdy (především vodní, ale i větrné), zvyšování neprostupnosti krajiny, snížení její ekologické stability a její retenční schopnosti, případně až k přímé likvidaci řady stanovišť nebo jejich degradaci. Některé způsoby hospodaření představují riziko i dnes. Důležitým aspektem udržitelného využívání půdy je efektivní aplikace standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu, která umožní co nejlépe zohlednit možnosti hospodařících subjektů, ale zároveň povede k zajištění využívání zemědělské půdy v souladu s požadavky na **zachování přírodních zdrojů a biodiverzity**. Pozitivní skutečností je zvyšování výměry ekologicky obdělávané půdy a extenzivně obhospodařovaných travních porostů. Oblasti s některým z typů přírodního znevýhodnění tvoří cca 50 % rozlohy zemědělsky využívané půdy⁹² ČR. Zemědělské podniky zde hospodařící dosahují nižší produkce než zemědělci hospodařící v příznivých podmínkách a existuje reálné riziko zanechání hospodaření zejména na travních porostech (v oblastech s přírodním znevýhodněním se nachází 86 % všech travních porostů ČR)⁹³. Na pozemcích jsou realizována agroekologická opatření zaměřená na zachování biodiverzity, zlepšení hospodaření s vodou, půdou, předcházení klimatické změny a zmírňování jejích dopadů. Z těchto důvodů se zachování podpor v rámci Společné zemědělské politiky EU pro udržení tohoto stavu jeví jako klíčové. Pozitivem je i rozloha lesní půdy, která dosahuje zhruba třetiny rozlohy ČR, nicméně především **díky antropo-genním vlivům a kombinaci nevhodné druhové, prostorové a věkové skladby jsou lesní porosty náchylné k poškození** a jejich schopnost plnit zejména mimoprodukční funkce je omezena. Nešetrnými principy hospodaření v lesích došlo k úbytku melioračních a zpevňujících dřevin, včetně snížení ekologické i genové hodnoty porostů. Neúměrné imisní zatížení, srážkové a teplotní extrémy a gradační vlny určitých druhů hmyzu završily na četných místech proces destabilizace lesních ekosystémů plošným rozpadem porostů. Alespoň částečná náprava nevhodného druhového složení přeměněných lesních porostů bude v závislosti na relativní dlouhověkosti dřevin problémem následujících desetiletí. Kromě ekosystémových a produkčních funkcí lesa je i vzhledem k poměrně vysoké návštěvnosti potřebné usměrňovat a rozvíjet i jeho rekreační funkci.

Ochrana stanovišť a živočišných a rostlinných druhů je zajištěna prostřednictvím nástrojů druhové a územní ochrany a částečně evropskou soustavou Natura 2000. Zvláště chráněná území jsou lokality s unikátní nebo reprezentativní biologickou rozmanitostí a to na úrovni druhů, populací i společenstev, dále území s jedinečnou geologickou stavbou, území reprezentující charakteristické prvky krajinného rázu kulturní krajiny a území významná z hlediska vědeckého výzkumu. Pro evropsky významné druhy a typy přírodních stanovišť jsou vyhlášovány evropsky významné lokality a pro druhy ptáků ptačí oblasti. Cílem ochrany chráněných území je dle typu předmětu ochrany udržení nebo zlepšení stavu území, resp. stavu předmětu ochrany nebo ponechání území či jeho části samovolnému vývoji. V návaznosti na vyhlášení řady nových zvláště chráněných území v programovém období 2007–2013 **bude nezbytné dokončit zajištění plné ochrany evropsky významných oblastí a ptačích oblastí**, a to i v návaznosti na zpracovávané odborné a koncepční dokumenty ochrany přírody, které navrhuji opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Klíčové je i zajištění pravidelného monitoringu populací druhů a stanovišť, jež jsou předměty ochrany chráněných území. Vhodné finanční zdroje z evropských fondů pro zajištění klíčových aktivit pro ochranu soustavy Natura 2000 byly identifikovány v rámci prioritního akčního rámce pro soustavu Natura 2000 v ČR.

⁹² Dle vymezení platného pro rok 2013. Zdroj: registr půdy LPIS

⁹³ Zdroj: registr půdy LPIS

Sídelní zeleň

Problémem je přeměna ploch zeleně a nezastavěných ploch v sídlech na plochy zastavitelné a zpevněné. Stávající zeleň je nevhodnými podmínkami v sídlech poškozována a dlouhodobě ztrácí schopnost plnit byt' jen základní funkce.

Geofaktory

Česká republika patří vzhledem ke své pestré geologické stavbě a hustému osídlení mezi **země s vysokým výskytem a ohrožením svahovými nestabilitami**. Na mnoha místech ČR jsou také jako následky historické těžby a úpravy nerostných surovin kumulovány těžební odpady. Tyto lokality by měly být podchyceny z hlediska rizik, která mohou znamenat pro své okolí.

Staré ekologické zátěže

Další problémovou oblastí jsou staré ekologické zátěže - plochy kontaminované předchozí činností, které představují riziko pro kvalitu podzemních i povrchových vod. V zastavěném území sídel i v krajině existuje řada tzv. brownfields, tzn. území, jejichž intenzivní využívání (průmyslové, výrobní, těžební) již zaniklo, jejich původce již neexistuje nebo není znám, ale z hlediska ochrany dosud nezastavěných ploch představují významný potenciál, jehož je možné po odstranění ekologických zátěží a vhodné revitalizaci smysluplně využít. Přestože v ČR probíhají sanační zásahy k odstranění starých ekologických zátěží kontinuálně po několik desetiletí, stále je velké množství lokalit, u nichž přetrvává znečištění, které představuje rizika pro lidské zdraví nebo životní prostředí. Pro efektivní nakládání s prostředky je nezbytné, aby tyto lokality byly podrobeny detailnímu průzkumu znečištění a hodnocení rizik.

Energetická náročnost budov a municipálních infrastruktur

ČR vykazuje vysokou energetickou náročnost ve srovnání s ostatními členskými státy EU. **Jednou z hlavních příčin je vyšší energetická náročnost budov** a obecně pomalejší rozvoj energeticky úsporných technologií (viz kap. 1.1 část Makroekonomická analýza ČR a kap. 1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky, problémový okruh č. 4).

Přírodní a kulturní hodnoty

ČR disponuje výraznými přírodními a kulturními hodnotami, které představují výchozí potenciál pro vyvážený rozvoj cestovního ruchu a podnikatelských příležitostí v regionech. Cestovní ruch tvoří významné odvětví služeb s podílem 2,7 % na HDP a 4,5 % na celkové zaměstnanosti. Jeho význam stoupá na lokální úrovni, kde v některých oblastech ČR představuje pilíř ekonomické výkonnosti.

Územní rozdíly

Regionální rozdíly a dynamika vývoje jednotlivých složek životního prostředí jsou ovlivněny především ekonomickým vývojem, charakterem osídlení a přírodními podmínkami daného území.

Oblasti s některým z typů přírodního znevýhodnění tvoří asi polovinu zemědělského půdního fondu, bez pokračování zemědělského hospodaření jsou přírodní a polopřírodní stanoviště na zemědělské půdě ohrožena degradací.

Oblasti, kde dochází k překročení imisních limitů, nemají plošný, ale územně ohraničený charakter. Jedná se o průmyslově zatížené regiony, oblasti s dominancí silniční dopravy či regiony s převahou malých sídel, kde znečištění ovzduší pochází především z vytápění domácností. V těchto hustě osídlených regionech, mezi které patří zejména Moravskoslezský kraj a dále Ústecký a Středočeský kraj, byla v roce 2010 vyprodukována zhruba polovina

emisí všech znečišťujících látek⁹⁴. Naopak nejnižším podílem oblastí se sníženou kvalitou ovzduší se vyznačují Jihočeský kraj a Kraj Vysočina⁹⁵. Ve většině krajů je nejvýznamnějším zdrojem emisí oxidů dusíku doprava⁹⁶, nicméně ve 4 krajích mají zásadní vliv velké stacionární zdroje znečišťování (Ústecký, Moravskoslezský, Pardubický a Karlovarský kraj)⁹⁷. V posledních sledovaných letech hrají stále významnější roli lokální topeniště, která emitují téměř 40 % celkových emisí suspendovaných částic PM a téměř 80 % celkových emisí benzo(a)pyrenu. Kromě oxidu dusíku lze významné územní rozdíly najít u emisí oxidu siřičitého – zdrojem jsou především hnědoudelné elektrárny a lokální topeniště (týká se zejména Ústeckého kraje, s velkým odstupem Moravskoslezského kraje a hl. m. Praha)⁹⁸. V případě oxidu uhelnatého se v mezikrajském srovnání vymyká Moravskoslezský kraj a s odstupem Středočeský kraj⁹⁹. Tuhé znečišťující látky – významně vyšší hodnoty jsou ve Středočeském kraji¹⁰⁰.

Ačkoliv roste podíl obyvatelstva napojeného na kanalizaci zakončenou čistírnou odpadních vod, v případě především menších toků zůstává tato skutečnost významným problémem. Problémem jakosti vodních toků je i zvýšení podílů plošných a difuzních zdrojů znečištění, původcem je zejména zemědělská výroba. Z tohoto důvodu je zhoršená jakost především malých vodních toků zaznamenána zejména v typických zemědělských regionech, např. Kraj Vysočina a Jihočeský kraj, naopak v Ústeckém kraji dominuje znečištění z průmyslové výroby.

V nakládání s odpady existují velké rozdíly v rámci krajů především u sítě pro nakládání s odpady, v řadě krajů chybí dostatečné vybavení k materiálovému využívání odpadů (případně dalšímu využívání, včetně energetického). V rámci krajů neexistují významné rozdíly u celkové produkce odpadů nebo produkce komunálních odpadů, velké rozdíly jsou však evidovány u produkce nebezpečných odpadů, což je způsobeno především specifickým charakterem průmyslové činnosti, generující významné množství nebezpečných odpadů. Specifická situace je také v případě Hl. m. Prahy, kde je nejvyšší produkce stavebních odpadů, a to díky budování silniční infrastruktury.

Nejvýraznějším rysem po roce 1989 je zatravňování a zalesňování pozemků nevhodných pro zornění, a to především v horských a podhorských lokalitách. Pozitivním trendem je také růst podílu ploch s ekologickým zemědělstvím, které jsou rozšířeny spíše v oblastech méně vhodných pro intenzivní zemědělské hospodaření.

Podpora bude zaměřena především do:

- území s legislativní ochranou přírody (Územní systém ekologické stability, Zvláště chráněná území, Natura 2000),
- záplavová území části chráněných území z Registru dle Směrnice 2000/60/ES o vodní politice s cílem zlepšit stav vodních útvarů podzemních vod,
- lokality vedené v Systému evidence kontaminovaných míst,
- území s významnějším výskytem vybraných environmentálních ohrožení dle SRR 2014–2020,
- území s identifikovanými kumulovanými jevy a riziky související s klimatickými, antropogenními a technologickými vlivy.

⁹⁴ Zdroj: Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ): <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/oez/embil/10embil/10r14.html>

⁹⁵ Zdroj: ČHMÚ: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/groc/gr12cz/tab/t24x31.html>

⁹⁶ Zdroj: ČHMÚ: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/oez/embil/12embil/rezzo4/rezzo4_CZ.html

⁹⁷ Zdroj: ČHMÚ: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/oez/embil/12embil/rezzo1/rezzo1_CZ.html

⁹⁸ Zdroj: ČHMÚ: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/oez/embil/12embil/rezzo1_3/rezzo1_3_CZ.html

⁹⁹ Zdroj: ČHMÚ: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/oez/embil/12embil/rezzo1_4/rezzo1_4_CZ.html

¹⁰⁰ Zdroj: ČHMÚ: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/oez/embil/12embil/rezzo1_4/rezzo1_4_CZ.html

Zkušenosti z programových období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V oblasti životního prostředí byla podpora v programovém období 2004–2006 zaměřena především na problematiku zlepšování stavu vodohospodářské infrastruktury a nakládání s odpady. Jednalo se o prioritní oblasti z pohledu závazků vyplývajících z národní a evropské legislativy. V rámci Fondu soudržnosti 2004–2006 byly cíleně podpořeny infrastrukturní projekty především ve větších aglomeracích, naopak Operační program Infrastruktura se zaměřoval na investičně méně náročné projekty.

V rámci programového období 2007–2013 byla v rámci strategického cíle, kterým je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje, zachována prioritní podpora opatření v oblasti vodohospodářské infrastruktury a protipovodňových opatření, dále byla věnována pozornost ochraně ovzduší, využívání obnovitelných zdrojů energie, nakládání s odpady, podpoře opatření na zlepšování stavu přírody a krajiny a také environmentálnímu vzdělávání.

Nedílnou součástí podpor směřujících k ochraně jednotlivých složek životního prostředí a krajiny byly i intervence Programu rozvoje venkova. Vzhledem k ploše zemědělské a lesní půdy a potřeby dlouhodobých intervencí k dosažení cílů v oblasti životního prostředí je třeba i v budoucnu podporovat zemědělské a lesní hospodaření šetrné k životnímu prostředí, předcházet degradaci cenných pozemků, zachovat hospodaření v přírodně znevýhodněných oblastech a eliminovat příčiny erozního ohrožení půd.

Stanovené cíle jsou průběžně plněny, významný posun je v oblasti požadavků směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod, pozitivní přínos je patrný i v dalších oblastech. Nadále je indikována potřeba (i z důvodu plnění legislativních požadavků) a zároveň poptávka na straně potenciálních žadatelů po investicích do ochrany a zlepšování stavu životního prostředí. Je proto nutné investice v této oblasti nadále zachovat a zaměřit se na cílenou podporu prioritních opatření s maximálním přínosem pro životní prostředí.

V tomto smyslu jsou také stanoveny priority budoucího programového období. Mezi ně patří zejména pokračování v podpoře investic do vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní se zaměřením primárně na menší obce. Dále se předpokládá podpora snížení znečištění ovzduší, zlepšení nakládání s odpady a odstraňování ekologických zátěží, ochrana přírody a krajiny a cílená podpora opatření zaměřených na energetické úspory.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

Mezi nejvýznamnější problémy a z nich vyplývající potřeby rozvoje patří zlepšování kvality ovzduší, zlepšování kvality vod, energetické úspory a dále pak nakládání s odpady a péče a ochrana přírody a krajiny.

1. Znečištění ovzduší

Nevyhovující kvalita ovzduší je zásadním plošným problémem ČR. **Dlouhodobě dochází k překračování imisních limitů a dalších limitních hodnot** stanovených národní a evropskou legislativou ve vztahu k ochraně lidského zdraví a ekosystémů, a to navzdory tomu, že regulované zdroje znečišťování dodržují v plném rozsahu stanovené emisní limity a další technické požadavky na provoz. **Jedná se především o překračování imisních limitů pro suspendované částice frakcí PM_{2,5} a PM₁₀ a pro benzo(a)pyren¹⁰¹. Opakovaně dále dochází k lokálnímu překračování imisního limitu pro NO₂¹⁰² a k překračování imisních**

¹⁰¹ Zdroj: ČHMÚ: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/groc/gr12cz/tab/t24x31.html>

¹⁰² Zdroj: ČHMÚ: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/groc/gr12cz/tab/t24x31.html>

limitů pro troposférický ozon¹⁰³. Místně byly překročeny i imisní limity pro arsen, nikl a benzen¹⁰⁴. Dochází rovněž k překračování limitních hodnot stanovených pro expozici obyvatelstva částicím PM_{2,5} v sídlech nad 100 000 obyvatel.

Plošná expozice obyvatelstva vysokým koncentracím znečišťujících látek, zejména částic PM₁₀ a jemných částic PM_{2,5}, benzo(a)pyrenu a troposférického ozonu představuje značná zdravotní rizika. Ministerstvo zdravotnictví odhaduje, že v ČR zemře ročně předčasně vlivem spolupůsobení suspendovaných částic přibližně 5 500 osob (stav 2012).

Z kampaňových měření Státního zdravotního ústavu pak vyplývá, že k překračování limitu pro benzo(a)pyren dochází v podstatně větším počtu sídel, než by vyplývalo z prostorové interpretace na základě měření ve stacionární síti. Dosahované koncentrace znečišťujících látek jsou srovnatelné s vysoce zatíženými průmyslovými oblastmi. Naměřené koncentrace mají jasně sezónní průběh s maximálními hodnotami v průběhu topných sezón.

Významným problémem tedy stále zůstává zejména rozsáhlé nedodržování imisních limitů pro ochranu zdraví pro suspendované částice PM₁₀ a PM_{2,5} a benzo(a)pyren, kde je od roku 2005 zaznamenán spíše negativní vývoj. V roce 2012 došlo k překročení imisních limitů těchto látek na přibližně 27 % území ČR¹⁰⁵, na kterém žije přibližně 67 % obyvatel¹⁰⁶.

Z hlediska řízení kvality ovzduší jsou tedy prioritní znečišťující látky, na které budou zaměřena navrhovaná opatření, suspendované částice frakce PM₁₀ a PM_{2,5}, prekurzory tvorby sekundárních částic (oxidy síry, oxidy dusíku, amoniak, těkavé organické látky) a benzo(a)pyren.

Potřeby rozvoje:

- **Snížení emisí z lokálních topenišť.**
- **Snížení emisí z energetických a průmyslových zdrojů.**
- **Snížení emisí z dopravy**, včetně využití alternativních paliv jako je CNG a elektřina, a podpora alternativních typů dopravy zahrnující i pěší a cyklistickou.
- Podpora zklidňování dopravy, zavádění systémů inteligentního řízení.
- Podpora systémů zeleně v sídlech jako nástroje pro zlepšování kvality ovzduší a prostředek k adaptaci městského prostředí na změnu klimatu.
- Zkvalitnění monitoringu kvality ovzduší.

2. Jakost vod

Prioritním úkolem ČR je dosáhnout dobrého stavu povrchových a podzemních vod v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (dále jen směrnice o vodách).

Významným rizikem pro kvalitu povrchových i podzemních vod jsou kromě vypouštění znečištění z bodových zdrojů také znečištění z plošných (difuzních) zdrojů a staré ekologické zátěže (staré skládky odpadu, kontaminovaná území). **Většina aglomerací má již díky plnění požadavků daných příslušnou evropskou legislativou napojení na kanalizaci zakončenou čistírnou odpadních vod, kritické je však napojení menších sídel, přetrvává problém v hl. m. Praha. Problematické je nadále plošné znečištění vodních toků a nádrží pocházející ze zemědělské činnosti, zanášení vodních nádrží smyvm ornice a zatížení podzemních vod dusičnany, amonnými ionty a pesticidy.**

¹⁰³ Zdroj: ČHMÚ: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/groc/gr12cz/tab/t24x32.html>

¹⁰⁴ Zdroj: ČHMÚ: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/groc/gr12cz/tab/t24x31.html>

¹⁰⁵ Zdroj: ČHMÚ: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/groc/gr12cz/tab/t24x31.html>

¹⁰⁶ Zdroj: ČHMÚ: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/indikatory/indikatory.html>

Na území ČR se nachází množství nevyužívaných průzkumných vrtů, které nejsou zajištěny proti vniknutí cizorodých látek do podzemní vody. Jejich odborné uzavírání (likvidace) je proto velmi žádoucí na snížení potenciálního rizika znečištění podzemních vod.

V ČR stále pozvolna roste počet lidí připojených na kvalitní pitnou vodu, což je ze zdravotního hlediska trend pozitivní. V současnosti představuje počet lidí zásobovaných nezávadnou pitnou vodou 93 % obyvatelstva¹⁰⁷.

Spotřeba vody v ČR pro potřeby zemědělství, zejména zavlažování, se postupně zvyšuje. Pro tyto účely se používá více povrchová voda, v menší míře voda podzemní. Z porovnání let 2013 a 2007 vyplývá, že odběr povrchové vody vzrostl o 61%, kdežto odběr podzemní vody o cca 23%¹⁰⁸.

Potřeby rozvoje:

- **Zlepšení kvality a dostupnosti pitné vody.**
- Snížení spotřeby vody pomocí omezení úniku vody z vodárenské sítě.
- **Snížení plošného znečištění vodních toků:** snížení zatížení vod smyvem živin, pesticidů a ornice aplikací vhodných agrotechnických postupů redukujících dopady zemědělského hospodaření na kvalitu vod.
- **Zefektivnění nakládání s odpadními vodami.**

3. Nakládání s odpady

Vývoj celkové produkce odpadů velmi úzce souvisí s ekonomickou aktivitou a strukturou průmyslové činnosti. V souladu s Rozhodnutím Komise 2011/753/EU, kterým se zavádí pravidla a metody výpočtu pro ověření dodržování cílů stanovených ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech, metodou 2 výpočtu plnění cíle, ČR v roce 2010 dosáhla 45,5 % recyklace papíru, kovu, plastu, skla - složek odpadu z domácností a podobného odpadu¹⁰⁹. Předpoklad je, že v roce 2020 bude dosaženo splnění cíle směrnice o odpadech (50 %). Sběr čtyř komodit (papír, plast, sklo, kovy), který požaduje směrnice o odpadech, má v současnosti zavedeno cca 1/4 obcí (70 % obyvatel)¹¹⁰. Ve většině obcí je používán nádobový sběr. Vybavenost obcí pro nádobový sběr využitelných odpadů se neustále zlepšuje, což je doloženo zvyšující se hustotou sběrné sítě a snižující se donáškovou vzdáleností. V oblasti recyklace a využití stavebních a demoličních odpadů ČR dlouhodobě dosahuje vysokých hodnot (v roce 2012 přes 90 %)¹¹¹, takže již nyní plní evropský cíl pro míru využití stavebních a demoličních odpadů. Pokud ovšem nebude do plnění cíle započítáno využití na terénní úpravy (k čemuž se přiklání EU), pak ČR dosáhla v roce 2012 pouze 59,5 %¹¹² a bude nutné přijmout opatření k dosažení evropského cíle v roce 2020 (70 %). Při zohlednění metodiky výpočtu produkce BRKO v roce 1995 a při porovnání s nejvyšším přípustným množstvím BRKO, které mohlo být v roce 2010 uloženo na skládky, ČR v roce 2010 splnila cíl směrnice Rady 1999/31/ES o skládkách odpadů. ČR si je vědoma ustanovení směrnice týkajícího se snižování podílu BRKO ukládaného na skládky i v cílových letech 2013 a 2020. Je zde možnost, že by se nemuselo podařit splnit tyto cíle, proto je třeba přijmout určitá opatření, viz závazná část nového POH ČR 2015–2024. Podpora energetického využití odpadů bude možná pouze za předpokladu existence platného nového POH ČR na období 2015–2024, který bude v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu

¹⁰⁷ Údaj ČSÚ za rok 2012

¹⁰⁸ Zdroj: Zpráva o stavu vodního hospodářství ČR (ročenky)

¹⁰⁹ Zdroj dat: MŽP, CENIA

¹¹⁰ Zdroj dat: MŽP, CENIA

¹¹¹ Zdroj dat: MŽP, CENIA

¹¹² Zdroj dat: MŽP, CENIA

a Rady 2008/98/ES o odpadech, a pouze pro odpady, které již nelze dále adekvátně materiálově využít (například vzhledem k míře jejich znečištění a možné kontaminace).

Potřeby rozvoje:

- Zajištění dlouhodobé stability a udržitelnosti odpadového hospodářství v regionech i v rámci ČR.
- Předcházení vzniku odpadů a snižování nebezpečných vlastností odpadů.
- Opětovné použití výrobků s ukončenou životností.
- Kvalitní recyklace a maximální využití vhodných odpadů, a to především ve vazbě na průmyslové segmenty v regionech (zemědělství, energetiku, stavebnictví).
- Optimalizace nakládání s BRKO a ostatním BRO na území ČR.
- Povinné zavedení tříděného sběru pro odpady z: papíru, kovu, plastu, skla a BRKO.
- Zásadní omezení skládkování na území ČR, zákaz skládkování neupraveného směsného komunálního odpadu mezi lety 2023–2025.
- Energetické využívání směsných komunálních odpadů (po separaci recyklovatelných a využitelných složek) v zařízeních k tomu určených.

4. Energetická náročnost – koncept Smart City

ČR patří k zemím s nadprůměrnou energetickou náročností ekonomiky v rámci EU¹¹³. Na straně spotřeby energie a doprovodného znečištění je proto přínosné koncepční řešení této problematiky prostřednictvím **konceptu „smartcity“** (viz SET plán EK), provázaných opatření k úspoře energie na municipální úrovni. Míra urbanizace v ČR je 73 %¹¹⁴, proto je negativním působením ovlivněna většina obyvatel.

Potřeby rozvoje:

- **Podpora opatření vedoucích k energetickým úsporám a využití OZE v budovách** (soukromých, veřejných i komerčních).
- Podpora energeticky úsporné a environmentálně příznivé infrastruktury ve správě, resp. vlastnictví municipalit, např. energetické úspory a využití odpadního tepla a bioplynu ze všech municipálních provozů (např. čištění odpadních vod a nakládání s odpady), budování OZE a podpora alternativních typů dopravy v souvislosti se snižováním emisí v extrémně znečištěných územích.
- Udržení a posilování ekologické funkce sídelní zeleně.

5. Biodiverzita, krajina, ekosystémové služby a geofaktory

Intenzifikace zemědělského hospodaření nebo naopak jeho absence vedla k přímé likvidaci řady stanovišť nebo k jejich degradaci. Druhová různorodost vykazuje v mnoha ukazatelích postupný pokles. Přibližně 45 % druhů vyšších rostlin a 26 % mechorostů se nachází v nějakém stupni ohrožení. Zhruba 30 % ze sledovaných druhů živočichů se nachází v nepříznivém stavu, většinou se jedná o zástupce bezobratlých¹¹⁵. Významným problémem je také postupné narušení ekosystémů, kdy významně narůstá neprostupnost krajiny. V roce 2010 poklesla rozloha prostupné (nefragmentované) krajiny na hodnotu 63 %, zároveň je na vodních tocích evidováno až 6 tisíc příčných překážek, které mohou nepříznivě ovlivňovat

¹¹³ Viz potenciál úspor energie za jednotlivé části ekonomiky ČR v kap. 1.1 v části Makroekonomická situace ČR.

¹¹⁴ ČSÚ

¹¹⁵ Zdroj: MIKO, Ladislav, HOŠEK Michael [eds.]. *Příroda a krajina České republiky-Zpráva o stavu 2009.1.* vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2009. 102 s. ISBN 978-80-87051-70-2

vodní ekosystémy¹¹⁶. Výrazný negativní dopad má změna struktury krajiny (úbytek krajinných prvků, nevhodné úpravy vodního režimu krajiny, regulace vodních toků). Česká republika patří vzhledem ke své pestré geologické stavbě a hustému osídlení mezi země s vysokým výskytem a ohrožením svahovými nestabilitami, zároveň jsou těžební odpady kumulovány na mnoha místech ČR jako následky historické těžby a úpravy nerostných surovin. Polovina území ČR se nachází v přírodně znevýhodněných oblastech, kde leží 86 % plochy trvalých travních porostů¹¹⁷. Je nezbytné zajistit pokračování zemědělského hospodaření v těchto oblastech, neboť přírodní a polopřírodní stanoviště na zemědělské půdě jsou ohrožena absencí hospodaření a následnou sukcesí. Dalšímu poklesu druhové početnosti je potřeba bránit prostřednictvím zvýšení ekologické stability a pestrosti krajiny a zavádění postupů hospodaření šetrných k životnímu prostředí. Chráněná území jsou nezbytná pro zachování biodiverzity. Stále existují území, která nejsou zvláště chráněná a jen vyhlášení jako zvláště chráněná území jim může zajistit ochranu před reálně hrozící degradací či zničením. V rámci sítě maloplošných zvláště chráněných území je třeba zajistit optimalizaci. Pro oblasti soustavy Natura 2000 je v následujícím období nutné dokončit kroky k plnému zajištění ochrany.

Neuspokojivý je také stav odolnosti a ochrana lesních porostů. V minulosti provedená přeměna listnatých či smíšených porostů na čistě jehličnaté snížila nejen biodiverzitu lesních ekosystémů (včetně nedostatečného podílu regionálních populací lesních dřevin a nedostatku osiva), ale také jejich odolnost vůči extrémním klimatickým situacím. Změny v půdním prostředí projevující se změnou humusové formy a ochuzením edafonu vedlo k degradaci lesní půdy, snížení stability lesních porostů a v některých případech až k plošnému rozpadu lesních porostů.

Potřeby rozvoje:

- Zachování a obnovení propojenosti a prostupnosti krajiny a vodních toků.
- Zvýšení kapacity ekosystémů pro zajištění klíčových služeb včetně obnovy retenčních schopností krajiny.
- Obnovení zelené infrastruktury včetně ÚSES.
- Udržení a zvýšení estetické hodnoty krajiny.
- Posílení zdravotního stavu a odolnosti lesních porostů zvýšením podílu melioračních a zpevňujících dřevin, rekonstrukcí porostů v imisních oblastech a zajištěním kvalitního osiva.
- Zachování, případně zlepšení stavu populací vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.
- Zajištění managementu specifických typů stanovišť rostlin a živočichů.
- Zkvalitnění péče o zvláště chráněná území včetně území soustavy NATURA 2000.
- Předcházení opouštění zemědělského hospodaření v oblastech s přírodním znevýhodněním.
- Omezení rozsahu invaze nejvíce problematických druhů.
- Vytváření přírodě blízkých vodních prvků.
- Udržení a posilování ekologické funkce sídelní zeleně.
- Stabilizace a sanace následků svahových nestabilit a objektů úložných míst.

¹¹⁶ Zdroj: *Zpráva o životním prostředí České republiky 2012*: Ministerstvo životního prostředí, Praha, 154 s., ISBN 978-80-85087-17-8

¹¹⁷ Zdroj: registr půdy LPIS

6. Kvalita půdy

Díky poklesu zemědělské činnosti se významně snížilo množství látek aplikovaných do půdy, **zhoršujícím se problémem je eroze půdy**, zejména vodní eroze (erozí je ohrožena více než polovina rozlohy zemědělské půdy). Roční ztráta půdy je odhadována až na 21 mil. t (konzervativní odhady vyčíslují škody na 4,3 mld. Kč ročně)¹¹⁸. Aktuálně je však prostřednictvím ploch mírně erozně ohrožených (MEO) a silně erozně ohrožených (SEO) chráněno 10,57 % výměry orné půdy (0,43 % SEO a 10,14 % MEO)¹¹⁹. Půdy jsou ohroženy acidifikací, dehumifikací a utužením. Hlavními příčinami jsou především odstranění krajinných prvků, nevhodná organizace a způsoby hospodaření a volba plodin na orné půdě. V roce 2012 bylo téměř 11,4 % z celkové výměry zemědělské půdy obhospodařováno ekologicky¹²⁰, stále však není naplněn potenciál, který ekologické zemědělství obecně poskytuje. Územně ohraničeným problémem je v řadě regionů existence starých ekologických zátěží, kterých je v ČR díky 1. etapě Národní inventarizace kontaminovaných míst zjištěno více než 3 700. Řada z nich může znamenat významné riziko pro lidské zdraví.

Potřeby rozvoje:

- **Efektivní ochrana půdy před erozí.**
- Posílení retenční schopnosti krajiny vhodným hospodařením se zemědělskou a lesní půdou.
- Odstraňování starých ekologických zátěží.
- Podpora regenerace brownfieldů.

7. Nedostatečné využití potenciálu kulturního a přírodního dědictví

Regiony ČR disponují rozsáhlým kulturním dědictvím a přírodním bohatstvím. Cílem je aktivizovat tento potenciál a využít ho k vyváženému rozvoji regionů. Kulturní a přírodní dědictví reprezentuje jeden z vhodných zdrojů pro ekonomicky udržitelné aktivity a představuje příležitost pro území se zhoršenými hospodářskými podmínkami. Vhodná ochrana a využívání místního potenciálu směřují ke zvýšení regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, a tak ke snižování územních rozdílů, k posilování sociální soudržnosti a inkluzi. Pro zachování, zpřístupnění a rozvoj kulturního dědictví je nutné zlepšit fungování paměťových institucí, zachovat ochranu sbírek a zpřístupnit je pro potřeby kulturně-kreativního průmyslu.

Potřeba rozvoje:

- **Revitalizace, obnova a propagace kulturního a přírodního dědictví mající silný potenciál ekonomického rozvoje** (zejména v podobě jednoznačného rozvoje cestovního ruchu) představovaný pozitivními dopady na místní či regionální zaměstnanost a konkurenceschopnost. Typy kulturního a přírodního dědictví (nejvýznamnějších památek), nejvýznamnějších muzeí národního významu a další pravidla jejich výběru budou definovány na úrovni příslušného programového dokumentu.

¹¹⁸ Zdroj: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy.

¹¹⁹ Zdroj: Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2012.

¹²⁰ Zdroj: Eurostat – jedná se o podíl obhospodařované plochy EZ bez ploch mimo registr půdy LPIS. Dle ČÚZK, kde jsou tyto plochy započteny, se jedná o 12 % ZPF v ČR.

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů

- Ve velkých a středně velkých městech a jejich suburbanizovaném okolí dochází ke znečištění ovzduší zejména v důsledku dopravy a velkých především průmyslových znečišťovatelů, dalším problémem souvisejícím s dopravou je zvýšená hladina hluku.
- Ve venkovském prostoru je kvalita životního prostředí ovlivněna velkým počtem malých zdrojů znečištění.
- Společným problémem městského a venkovského prostoru je existence brownfieldů a starých ekologických zátěží.
- Hledat přeshraniční řešení problémů vyskytujících se na obou stranách hranice (např. ochrana krajiny či zvyšování biodiverzity), tak i využít potenciálů, které sdílí přeshraniční regiony ČR se svými protějšky – např. společné přístupy v ochraně přírodního a kulturního dědictví.

Vazba na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	3. Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejméně o 20% nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30%; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v konečné spotřebě energie na 20% a zvýšit energetickou účinnost o 20%. Iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“ (částečně iniciativy „Průmyslová politika pro svět globalizace“ a „Unie inovací“). Integrovaný hlavní směr 5 „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 4.8 část udržitelná doprava a udržitelná mobilita ve městech – upřednostňování investic podle příspěvku k mobilitě, udržitelnosti, snižování emisí skleníkových plynů. 5.2 Udržitelný rozvoj – výdaje na biodiverzitu a ochranu přírodních zdrojů podle nařízení Habitats, systém řízení nakládání s odpady a snížení spotřeby vody.
Tematické cíle	4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích. 5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik. 6. Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů.
Specifická doporučení Rady 2014	Částečná vazba na 6. Zrychlit reformu regulovaných povolání a při tom se zaměřit na zrušení neodůvodněných a neúměrných požadavků. Zintenzivnit snahy o zvýšení energetické účinnosti v ekonomice.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.2.6 Environmentální politika. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.2.5 Energetika a ochrana klimatu, ▪ 4.2.7 Zemědělská politika.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	2.9 Státní energetická koncepce a strategické usměrňování - dosažení vyváženého energetického mixu, zvýšení využívání obnovitelných zdrojů a snížení emisí skleníkových plynů.
Strategie regionálního rozvoje	Priorita 1 Využití potenciálu rozvojových území (opatření: 1.4 Rozšíření a zkvalitnění infrastruktury - řešení veřejných prostranství a zeleně, revitalizace zanedbaných částí města). Priorita 6 Ochrana a udržitelné využívání zdrojů v regionech (opatření: 6.1 Odstraňování starých ekologických zátěží, revitalizace brownfields a území po bývalé těžbě nerostných surovin; 6.2 Snížení produkce komunálních odpadů a zvýšení jejich materiálového využití; 6.3 Využívání obnovitelných zdrojů energie a podpora úspor energie ve vazbě na místní

	podmínky; 6.4 Omezování negativních vlivů dopravy (hluk, prach atd.) na obyvatelstvo a na krajinu; 6.5 Udržitelné užívání vodních zdrojů). Priorita 7 Ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život (opatření: 7.1 Zlepšení kvality prostředí v sídlech, ochrana a rozvoj krajinných hodnot).
Státní politika životního prostředí	Tematická oblast 1 Ochrana a udržitelné využívání zdrojů (priority: Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu; Prevence a omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí, podpora jejich využívání jako náhrady přírodních surovin; Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí). Tematická oblast 2 Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší (priority: Snižování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů klimatické změny; Snížení úrovně znečištění ovzduší; Efektivní a přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie). Tematická oblast 3 Ochrana přírody a krajiny (priority: Ochrana a posílení ekologických funkcí krajiny; Zachování přírodních a krajinných hodnot; Zlepšení kvality prostředí v sídlech).
Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší	Globálním (strategickým) a dlouhodobým cílem Strategie je dosažení společensky přijatelné míry rizik plynoucích ze znečištění ovzduší pro lidské zdraví (zejména zkrácení očekávané doby dožití vlivem expozice částicemi PM2.5, koncentrací BaP, předčasná úmrtí vlivem přízemního ozónu) a ekosystémy (acidifikace, eutrofizace, vliv přízemního ozónu) na celém území ČR. Specifickými cíli Strategie jsou dodržení závazků snížení emisí k roku 2020; Snížení procenta populace exponované nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek v ovzduší; Postupné vytváření podmínek pro splnění národních závazků snížení emisí k roku 2025 a 2030. Strategie má tak v celém svém rozsahu návaznost na témata řešená v Dohodě o partnerství, oblasti Ochrana životního prostředí (kap. 1.1.5.1).
Plán odpadového hospodářství	Plán odpadového hospodářství České republiky je základním dokumentem a nástrojem pro řízení odpadového hospodářství ČR. Jedná se o zásadní strategický dokument s celostátní působností, který je nezbytný k naplňování zásad a principů uvedených v Dohodě o partnerství (kapitole 1.1.5.1 Ochrana životního prostředí oblasti 3. Nakládání s odpady). Prostřednictvím strategického rámce stanoveného v POH ČR může dojít ke zlepšení nakládání s primárními zdroji, na základě kvalitně nastaveného systému nakládání s odpady, a to v souladu s principem hierarchie nakládání s odpady. Ve vazbě na cíle Dohody o partnerství v oblasti životního prostředí POH ČR umožní dosáhnout takového využití odpadů, které co nejméně zatíží životní prostředí, povede k úspoře primárních zdrojů a zvýší aplikaci druhotných surovin (jak je uvedeno v kapitole 3. 1. 1).

Dalšími klíčovými dokumenty jsou Státní program ochrany přírody a krajiny ČR, Plán hlavních povodí ČR, Plány oblastí povodí ČR, Strategie ochrany biologické rozmanitosti, Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu, Národní lesnický program, Akční plán pro biomasu v ČR na období 2012–2020, Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR, Státní energetická koncepce, Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů, Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR 2014–2020, strategické dokumenty krajů (strategie rozvoje kraje, program rozvoje kraje, zásady územního rozvoje, Program snižování emisí a zlepšování kvality ovzduší kraje, Plán odpadového hospodářství, Plán rozvoje vodovodů a kanalizací kraje) a další sektorové dokumenty definované v dílčích operačních programech.

1.1.5.2 Změna klimatu a řešení rizik

Východiska a charakteristika

Politika ochrany klimatu se zaměřuje jak na snížení emisí skleníkových plynů (mitigace), tak na opatření, která pomohou se dopadům změny klimatu účinně přizpůsobit (adaptace).

Mitigační opatření lze realizovat zejména úsporami energie a využíváním obnovitelných zdrojů energie. Adaptační opatření mohou být integrována do všech relevantních investičních opatření napříč programy ve venkovském prostoru a městech.

Změny klimatu nemají vliv jen na životní prostředí, ale i na přežití obyvatelstva. Projevy klimatických změn mají dopad na celkovou bezpečnost a stabilitu země. Proto **je třeba zajistit také odpovídající míru připravenosti složek, které se podílejí na řešení mimořádných událostí způsobených změnami klimatu a také událostmi antropogenního původu** (např. havárie spojené s úniky nebezpečných látek), a to při respektování životního cyklu pro řízení mimořádných událostí. Uvedené aktivity musí navazovat na opatření preventivně – environ-mentálního charakteru realizovaná v oblasti změny klimatu.

Opatření na snížení emisí skleníkových plynů

Česká republika jako strana Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu přistoupila ke Kjótskému protokolu dne 15. listopadu 2001. V usnesení vlády ČR č. 38/2001 byl stanoven národní emisní cíl pro rok 2005 odpovídající snížení emisí skleníkových plynů o 20 % vzhledem k referenčnímu roku 1990. Státní politika životního prostředí pro období 2012–2020 stanovila jako další emisní cíl snížení měrných emisí skleníkových plynů na obyvatele do roku 2020 přinejmenším na průměrnou hodnotu EU z roku 2005 (10,5 t CO₂ ekv./obyv.).

Ze společného závazku EU (prosinec 2008) snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o nejméně 20 % ve srovnání s rokem 1990 a v případě dosažení nové mezinárodní dohody k navýšení tohoto cíle na 30 %. **Pro ČR vyplývá z klimaticko-energetického balíčku závazek snížit emise v odvětvích spadajících do EU ETS o 21 % do roku 2020 ve srovnání s rokem 2005 a v odvětvích mimo EU ETS nezvýšit emise o více než 9 % v průběhu stejného období.**

Energetická náročnost hospodářství dlouhodobě klesá díky modernizaci technologií a energetickým úsporám. V mezinárodním srovnání nicméně patří ČR stále k zemím s vysokou energetickou spotřebou na jednotku HDP. I přes snížení emisí skleníkových plynů o 32 % mezi roky 1990 a 2011¹²¹ je hodnota emisí přepočtená na jednoho obyvatele v porovnání s průměrem EU stále vysoká. Dílčím cílem ČR je proto přiblížit se průměrné hodnotě EU v roce 2005, která činila 10,5 t CO₂ ekv, zatímco v ČR v roce 2011 odpovídala hodnotě 12,7 t CO₂ ekv¹²².

Mitigační potenciál sektorů je nejvyšší u sektoru energetiky a průmyslu, dále u dopravy a domácností.

V průmyslu (30 % z konečné spotřeby energie v roce 2011) jsou úspory energie realizovány jak v oblasti energetických transformací, tak v oblasti konečné spotřeby např. aplikací nejlepších dostupných technologií, zvyšováním účinnosti energetických cyklů, výstavbou energeticky úsporných staveb, atd.

Doprava se na konečné spotřebě v roce 2011 podílela 24,3 %. V tomto odvětví, jako jediném, spotřeba energie dlouhodobě rostla, avšak v posledních letech je trend spíše kolísavý.

Dalším významným sektorem jsou domácnosti (23 % konečné spotřeby energie v roce 2011), kde má zásadní vliv volba zdroje vytápění a realizace energetických úspor zateplováním, včetně důsledného energetického managementu.

¹²¹ Národní inventarizační zpráva za období 1990–2011, ČHMÚ 2013

¹²² Dílčí cíl je formulován ve Státní politice životního prostředí 2012–2020. Zdroj dat: EUROSTAT

Zemědělství a lesnictví mají relativně omezený mitigační potenciál - v tomto sektoru může navíc paradoxně dojít v důsledku energetického využití biomasy ke změně emisní bilance a v zemědělství mohou emise CO₂ paradoxně vzrůst v důsledku změn vlastní spotřeby paliv, energií a hnojiv na produkci biomasy. Zemědělství přispívá ke změně klimatu uvolňováním skleníkových plynů zejména ze živočišné prvovýroby a z rozkladu organické hmoty v průběhu obdělávání orné půdy (emise CO₂, CH₄, NO_x, H₂S). Emise amoniaku dlouhodobě v České republice klesají, a to ve vztahu k poklesu počtu hospodářských zvířat. V současné době úroveň produkce amoniaku dosahuje 63,1 kt za rok (rok 2011)¹²³. K uvolňování CO₂ dochází rovněž z použití fosilních paliv pro vytápění budov, ze spalování paliv při používání zemědělských strojů a při výrobě hnojiv a krmiv.

V porovnání s ostatními státy EU se ČR řadí mezi státy s nižším podílem obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě elektřiny. Problémem je nízký využitelný potenciál OZE v ČR, kde nejsou tak velké možnosti pro vodní elektrárny, jako např. v Norsku a Rakousku, nebo pro větrné elektrárny, jako např. v Německu. Ve využití biomasy je však potenciál ČR srovnatelný s ostatními zeměmi střední Evropy. Struktura výroby elektřiny z OZE v odhadu roku 2012 je následující: fotovoltaika (26,7 %), vodní elektrárny (26,4 %), biomasa (22,4 %), bioplyn (18,3 %), větrné elektrárny (5,2 %) a energie vyrobená spalováním tuhého komunálního odpadu (1,1%)¹²⁴.

Mitigační opatření jsou podrobně řešeny v problémových oblastech Konkurenceschopné podniky, Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita, Energetická infrastruktura a Ochrana životního prostředí.

Adaptační opatření pro očekávané změny klimatu a nová rizika

V podmínkách ČR jsou do souvislosti se změnou klimatu dávány zejména výraznější výkyvy počasí projevující se častějšími intenzivními a přívalovými dešti způsobujícími povodně, delšími obdobími sucha, vlnami horka, teplejšími a vlhčími zimami s menším množstvím sněhu apod. Relativně novým jevem je úbytek zásob podzemních vod, zvyšují se rizika spojená s obdobími sucha.

Pro adaptaci na změnu klimatu jsou ve venkovských oblastech důležitá opatření v oblasti zemědělství, lesního a vodního hospodářství (zejména zvýšení retenční schopnosti krajiny), opatření ke zvýšení resistance/resilience krajiny a zlepšování ekosystémových služeb včetně těch, která kombinují adaptační a mitigační přínosy. K posílení negativních dopadů změny klimatu přispívají vysoké zornění, odvodnění půd a utužení půd, a tím zvýšená spotřeba pohonných hmot při zemědělských operacích, tepelné ztráty u vytápěných budov, nízké využívání obnovitelných zdrojů energie. Mezi základní podmínky úspěšné adaptace patří flexibilní a šetrné využívání území, zavádění nových technologií, diverzifikace a v případě lesnictví zejména změna druhové a prostorové skladby lesních porostů.

Změna klimatu přináší řadu výzev pro městské prostředí. Vlny veder a zvýšená prašnost představují zdravotní rizika, zrychlený odtok vod ze zpevněných povrchů ve městech zvyšuje riziko lokálních povodní. Malý podíl zeleně ve městech a chybějící vodní plochy neumožňují přirozené chlazení městského prostoru.

Adaptační opatření v oblasti průmyslu a energetiky zahrnují zejména zajištění fungování kritické infrastruktury a zvyšování bezpečnosti průmyslových zařízení vůči haváriím vyvolaným povětrnostními vlivy. Potřeba adaptačních opatření existuje rovněž v oblastech dopravy a ochrany zdraví a hygieny.

¹²³ Zdroj dat: Eurostat

¹²⁴ Obnovitelné zdroje energie v roce 2012, MPO.

Rizika vyplývající ze změn klimatu, jako jsou přívalové srážky, nadprůměrné sněhové srážky, masivní námrazy, déletrvající sucha, vichřice, rozsáhlé požáry či mimořádné události antropogenního původu, která se v posledních letech na území ČR vyskytují, jsou nová především svou intenzitou, frekvencí opakování a rozsahem dopadů. Proto je třeba v rámci adaptačních opatření zajistit nejen opatření, která přispějí k eliminaci těchto rizik a katastrof, ale rovněž ta, která zaručí efektivní řešení a řízení důsledků změn klimatu a nových rizik.

S ohledem na změny klimatu, předcházení a řízení rizik (snižování dopadů mimořádných událostí z nich vyplývajících) **je třeba zvyšovat připravenost složek integrovaného záchranného systému (IZS) na řešení mimořádných situací** nad rámec standardního zajištění. Podpora v této oblasti proto musí být komplexní a zahrnovat adekvátní územní vybavenost, odolnost, připravenost i dislokaci. IZS rovněž hraje významnou roli v oblasti ochrany obyvatelstva, které bude v nadcházejícím období věnována i nadále odpovídající pozornost.

Územní rozdíly

Rozdíly existují v rámci připravenosti na zvládání nových rizik a dopadů zejména způsobených změnami klimatu na území, což se může projevit negativními dopady např. na ochraně života, zdraví, majetku a kvality životního prostředí.

Podpora bude zaměřena především do:

- území s identifikovanými kumulovanými jevy a riziky souvisejícími s klimatickými, antropogenními a technologickými vlivy
- území s programy zlepšování kvality ovzduší identifikovaná jako prioritní

Zkušenosti z programového období 2007–2013 a stav dosažení současných cílů

V posledních letech jsou v ČR poměrně častým jevem živelní pohromy, zejména povodně. Problematika protipovodňových opatření je ve stávajícím programovém období rovněž řešena. Je podporováno napojení povodňových orgánů (komisí) na systém přenosu hlásných a varovných informací pro řízení povodní. Významný objem finančních prostředků byl také věnován na vybudování systémů protipovodňových opatření, pozornost byla také věnována zvýšení retence vody v krajině, a to především díky přírodě blízké revitalizaci vodních toků, snižování objemu sedimentů ve vodních nádržích.

Program rozvoje venkova v předchozích programových obdobích navázal na zavedená opatření v rámci standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a řešil problematiku klimatu převážně v oblastech zadržování vody v krajině, předcházení vodní eroze, efektivního využívání energií ze zemědělské produkce, zavádění preventivních protipovodňových opatření (i následnou obnovu po již vzniklých kalamitních stavech) a zvýšení sekvestrace uhlíku v půdě a biomase. Do budoucna je vhodné v těchto intervencích pokračovat, případně zavádět další adaptační a mitigační opatření a vhodně je územně cílit.

Rovněž bylo realizováno celé spektrum projektových aktivit zaměřených na zvýšení bezpečnosti, prevence a řešení rizik, jež přispěly k zvýšení připravenosti a akceschopnosti složek IZS, zejména pak Hasičského záchranného sboru a Policie ČR při řešení mimořádných událostí. Hlavním cílem bylo v programovém období 2007–2013 zvýšit kvalitu a efektivnost jejich zásahu, především prostřednictvím posílení jejich infrastruktury a technické vybavenosti.

Hlavní identifikované problémy a potřeby rozvoje:

Mezi nejvýznamnější problémy a z nich vyplývající potřeby rozvoje patří snižování rizika povodní pomocí zvyšování retenční schopnosti krajiny.

1. Nedostatečná reakce na změnu klimatu

Především od 90. let 20. století je v ČR **zvýšená intenzita povodní**, v případě let 1997, 2002 a 2013 se jednalo o zasažení značného území ČR. Hospodářské škody způsobené povodněmi jsou důsledkem změn v krajině, které způsobilo intenzivní zemědělství především v 2. polovině 20. století, kdy bylo dosaženo vysokého podílu zornění půdy. Dalším vlivem je pěstování nevhodných plodin podmiňující zrychlený odtok vody z krajiny. Nadále **je nezbytné zvyšování retenční schopnosti krajiny a zpomalování odtoku vody** – realizace přírodně blízkých a technických opatření na ochranu proti povodním, a to v souladu se Směrnicí 2000/60/ES, Směrnicí 2007/60/ES a s Plánem hlavních povodí České republiky a jednotlivými plány dílčích povodí.

Dopady na ekonomiku i lidské zdraví při neřešení povodní jsou značné a dobře vyčíslené, neboť v posledním desetiletí se tyto události opakují velmi pravidelně. V souladu s článkem 4 Směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik bylo v ČR vymezeno celkem 298 oblastí s významným povodňovým rizikem.

Potřeby rozvoje:

- **Úprava zemědělského a lesního hospodaření** (např. zlepšení pohlcování uhlíku, načasování zemědělských operací, diverzifikace osevních postupů).
- **Realizace specifických přírodně blízkých a technických opatření vedoucích k adaptaci na klimatickou změnu v krajině (např. zvýšení retenční schopnosti krajiny).**
- Analýza, prevence, řešení a řízení rizik a dopadů přírodních katastrof a živelních pohrom souvisejících především se změnou klimatu.
- Zvyšování sekvestračního potenciálu zemědělských půd.
- **Realizace adaptačních opatření ve městech** v rámci jiných investic.
- Rozvoj systémů nakládání se srážkovými vodami zejména v městských oblastech.
- Rozvoj varovného a vyznámovacího systému obyvatelstva.
- Rozšiřování a revitalizace ploch zeleně ve městech.
- Realizace integrovaných projektů, které mají lokální adaptační a mitigační přínosy.

2. Nedostatečná připravenost území (IZS) z pohledu přizpůsobení se změně klimatu a předcházení a řešení rizik

Přes značný pokrok nelze tvrdit, že by složky IZS byly dostatečně vybavené a odolné z hlediska jejich připravenosti na řešení mimořádných událostí, a to především v územích se zvýšeným či předpokládaným výskytem mimořádných událostí či s kumulovanými mimořádnými událostmi a riziky z nich vyplývajících, které souvisejí se změnami klimatu (zejména sucho; orkány a větrné smrště; sněhové srážky, masivní námrazy), antropogenními a technologickými riziky. **Projevují se významné rozdíly z hlediska zajištění akceschopnosti složek IZS** (spočívající v adekvátní odolnosti a vybavenosti složek IZS) **v takto exponovaných územích oproti zbytku území ČR.**

Jako nedostatečné je také vnímáno zajištění odpovídajícího a kvalitního výcviku, zejména nedostatek moderních výukových simulačních metod a techniky pro odbornou přípravu. Vybavenost, zejména speciálním vybavením, a kapacita vzdělávacích a výcvikových středisek je nedostatečná a nedochází tak k adekvátnímu výcviku a vzdělávání složek IZS.

V návaznosti na změny klimatu a aktuální rizika je třeba dlouhodobě věnovat pozornost ochraně obyvatelstva jako efektivnímu nástroji minimalizující negativní dopady mimořádných událostí na životní podmínky osob na území ČR, a to v celém jejím kontextu od záchranných prací až po nouzové přežití a obnovu infrastruktury.

Potřeby rozvoje:

- **Zajištění adekvátní odolnosti jednotek složek IZS** s důrazem na přizpůsobení se změně klimatu a novým rizikům. Posílení odolnosti staveb, v exponovaných územích, ve kterých jsou složky IZS dislokovány, k zajištění ochrany před nepříznivými dopady mimořádných událostí, aby složky IZS mohly plnit své úkoly i v podmínkách mimořádné události. Vybudování nových dislokací složek IZS v exponovaných územích k zajištění jejich adekvátní připravenosti.
- **Posílení vybavení složek IZS v exponovaných územích**, technikou a věcnými prostředky k zajištění připravenosti IZS s důrazem na přizpůsobení se změnám klimatu a novým rizikům.
- **Modernizace vzdělávacích a výcvikových středisek pro složky IZS** (simulátory, trenažery, polygony apod. a jejich vybavení), zaměřených na rozvoj specifických dovedností a součinnost složek IZS při řešení mimořádných událostí.

V případě tří výše uvedených potřeb rozvoje se nebude jednat o plošnou podporu, Podmínky jejího územního vymezení budou stanoveny v relevantním operačním programu.

V oblasti změny klimatu a přechodu na ekonomiku méně náročnou na zdroje a v oblasti ochrany životního prostředí je pro dosažení zlepšení kromě naplnění uvedených potřeb nezbytná také osvěta a výchova obyvatel. Ta bude probíhat prostřednictvím počátečního a dalšího vzdělávání (viz kapitoly 1.1.1.2 a 1.1.1.1).

Specifické potřeby a výzvy městského a venkovského prostoru a přeshraničních regionů

- S ohledem na přeshraniční dimenzi některých extrémních meteorologických jevů je nutná užší spolupráce krizového řízení a složek integrovaného záchranného systému po obou stranách hranice.

Vazby na dokumenty EU

Strategie Evropa 2020	3. Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejméně o 20% nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30%; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20% a zvýšit energetickou účinnost o 20%. Iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“ (částečně iniciativy „Průmyslová politika pro svět globalizace“ a „Unie inovací“). Integrovaný hlavní směr 5 „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů“.
Společný strategický rámec	Příloha 1: 5.2 Udržitelný rozvoj – členské státy by měly brát v úvahu zmírnění a přizpůsobení se změně klimatu a pružně reagovat na dopady klimatických změn a přírodních katastrof jako jsou záplavy, sucho, vlny veder, lesní požáry a extrémní počasí. 5.6 Zmírnění a přizpůsobení se změně klimatu – zmírnění změny klimatu, přizpůsobení se změně a předcházení rizikům změny by mělo být zintegrováno do přípravy a implementace Dohody o Partnerství a programům.
Tematické cíle	5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik. 6. Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů.
Specifická doporučení Rady 2014	Částečná vazba na 6. Zintenzivnit snahy o zvýšení energetické účinnosti v ekonomice.

Vazby na dokumenty ČR

Národní program reforem 2014	Primární vazba na opatření: ▪ 4.2.6 Environmentální politika. Částečná vazba na opatření: ▪ 4.2.5 Energetika a ochrana klimatu, ▪ 4.2.7 Zemědělská politika.
-------------------------------------	--

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR	2.9 Státní energetická koncepce a strategické usměrňování - dosažení vyváženého energetického mixu, zvýšení využívání obnovitelných zdrojů a snížení emisí skleníkových plynů.
Strategie regionálního rozvoje	P. 7 Ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život (opatření: 7.2 Posílení preventivních opatření proti vzniku živelních pohrom; 7.3 Obnova území po vzniku živelních pohrom).
Státní politika životního prostředí	Tematická oblast 2: Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší (priorita: Snížování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů klimatické změny). Tematická oblast 4: Bezpečné prostředí (priority: Předcházení rizik; Ochrana prostředí před negativními dopady krizových situací způsobenými antropogenními nebo přírodními hrozbami).
Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR	Jsou předpokládány návaznosti na podporu opatření z oblastí: 3.1 Lesní hospodářství (3.1.3.1 Využití přírodních procesů a pěstování prostorově a druhově pestrých lesních porostů) 3.2 Zemědělství (3.2.3.6 Snížování půdní eroze a 3.2.3.7 Opatření proti zemědělskému suchu) 3.3. Vodní režim v krajině a vodní hospodářství (3.3.3.1 Opatření pro zajištění stability vodního režimu v krajině, 3.3.3.8 Obnova malých vodních nádrží a zvyšování jejich spolehlivosti, 3.3.3.9. Úpravy vodních koryt a niv) 3.4. Urbanizovaná krajina (3.4.3.4. Opatření k zajištění funkčního a ekologicky stabilního systému sídelní zeleně) 3.5. Biodiverzita a ekosystémové služby (3.5.3.1 Opatření k ochraně a obnově propojenosti a prostupnosti krajiny, 3.5.3.2 Opatření k ochraně a zlepšení stavu populací vzácných a ohrožených druhů klíčových biotopů, 3.5.3.4. opatření k ochraně, obnově a zlepšení ekosystémů a přírodních a přírodě blízkých ploch a prvků přispívajících k adaptaci na dopady změny klimatu)
Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030	Zpracování analýzy hrozeb pro Českou republiku a promítnutí jejích závěrů do metodických a strategických materiálů v oblasti bezpečnosti státu. 3.2.5 Vyvážené a komplexně využitelné úkoly a nástroje ochrany obyvatelstva umožňující efektivní prevenci a přípravu na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení založené na přesně definovaném a zakotveném systému ochrany obyvatelstva.

Další klíčové dokumenty vztahující se k dané problematice oblasti jsou plány povodí podle Rámcové směrnice o vodě (2000/60/ES), plány pro zvládání povodňových rizik podle Povodňové směrnice (2007/60/ES), Politika ochrany klimatu, strategické dokumenty krajů v dané oblasti (strategie rozvoje krajů, program rozvoje krajů, zásady územního rozvoje, Program snižování emisí a zlepšování kvality ovzduší krajů) a další sektorové dokumenty uvedené v dílčích operačních programech.

Cíle strategie Evropa 2020 a cíle Národního programu reforem

Hlavní cíl strategie Evropa 2020	Cíl EU k 2020	Stav EU k 2010	Stav EU k 2011	Cíl ČR k 2020	Stav ČR k 2010	Stav ČR k 2011
Snížení emisí skleníkových plynů oproti roku 1990 (%)	-20	-15,1	-17,6	v souladu s klimaticko-energetickým balíčkem EU (- 21% v EU ETS, +9% mimo EU ETS) ¹²⁵	-30	-32

¹²⁵ Oproti roku 2005.

Transfer prostředků mezi kategoriemi regionů

V souladu s čl. 93.2 obecného nařízení ČR využije možnosti přesunu prostředků mezi regiony v rámci cíle „*Investice pro růst a zaměstnanost*.“ Na základě kritérií definovaných v čl. 90.2 obecného nařízení se region hl. m. Prahy řadí mezi rozvinutější regiony, ostatní regiony ČR patří do kategorie méně rozvinutých regionů. Z výsledků zpracovaných analýz, projednaných závěrů a v návaznosti na vymezení alokace z vyčleněných prostředků ESI fondů pro kategorie regionů dojde k přesunu prostředků z méně vyspělých regionů ve prospěch vyspělého regionu – tj. hl. m. Prahy. Objem převodu finančních prostředků bude respektovat maximální možnou výši 3 % stanovenou uvedeným článkem obecného nařízení.

Převod se bude týkat následujících tematických cílů: 1, 2, 8, 9, 10 a 11, které budou obsahovat intervence, u nichž lze očekávat z jejich podstaty přínos pro celé území.

K tématu viz také kapitola 1.7.

Odůvodnění pro využití čl. 93.2 v identifikovaných oblastech

- **Vysoký tlak na kapacity a omezené výdaje v oblasti VaVaI a vzdělávání, což má přímý dopad na kvalitu výstupů**
To je částečně způsobeno také regionální spádovostí - úroveň NUTS 2, resp. NUTS 3 regionu hl. m. Prahy je identická s katastrálním vymezením obce hl. m. Prahy. Tento fakt tak nereflektuje, oproti ostatním aglomeracím ČR patřící do jedné kategorie regionů, bezprostřední spádovost aglomeračních regionů a obcí v metropolitní oblasti, které se nacházejí v NUTS 2 (3) Střední Čechy v rámci kategorie méně rozvinutých regionů a s tím spojené potřeby obyvatel.
- **Vysoká koncentrace veřejných a soukromých organizací a činností v oblasti VaVaI a vzdělávání a tudíž vysoký potenciál absorpce**
- **Prokazatelný spill-over a spread efekt aktivit v oblastech VaVaI a vzdělávání na socioekonomický rozvoj jak v podobě vertikální (kvalitativní posun v sektorech), tak i v podobě horizontální (regionální či celonárodní dopad)** - koncentrace na ty oblasti podpory, u kterých lze předpokládat největší impuls a schopnost multiplikace podpořených intervencí pro progresivní socioekonomický rozvoj.
- Pro zajištění nejefektivnějšího dopadu intervencí je nutno realizovat **národní politiky** v oblastech jako jsou například **aktivní politika zaměstnanosti, sociální služby a služby vedoucí k sociálnímu začleňování**, efektivní veřejná správa, sociální inovace z centrální úrovně, a to i vzhledem ke kompetenčnímu uspořádání institucí v ČR. Tento přístup rovněž respektuje skutečnost, že osoby jako cílová skupina ESF nejsou na rozdíl od hmotných investic pevně spjaty s konkrétním územím, což znesnadňuje možnost posouzení prospěchu konkrétního území z intervence ESF.

Efektivnost využití přesunutých prostředků (podle dosavadních poznatků) výrazně převáží následky plynoucí ze souvisejícího úbytku prostředků pro méně rozvinuté regiony, které nemohou podle zkušeností ze současného programového období nabídnout projekty se srovnatelným zhodnocením vložených finančních prostředků. Omezený objem převáděných prostředků současně negativně neovlivní rozvoj v méně rozvinutých regionech.

Kromě níže uvedených věcných potřeb je důvodem pro kombinaci kategorií regionů v rámci programů také hledisko implementace, konkrétně s tím spojené zjednodušení řízení, monitorování a kontroly využití prostředků strukturálních fondů, které jsou v obou dotčených kategoriích regionů vynakládány na stejné aktivity. Jednotná řídicí struktura tak může efektivně zajistit dodržení a kontrolu principu nepřevoditelnosti finančních prostředků mezi

kategoriemi regionů, ale i hospodárné a maximálně koordinované využití finančních prostředků obou kategorií regionů.

Kromě prostředků využitých ve prospěch OP Praha pól růstu ČR budou prostředky obou kategorií regionů kombinovány na úrovni jednotlivých prioritních os programů. Tento přístup je současně jednodušší pro příjemce, protože zejména v případě národních intervencí umožňuje pokrýt jedním projektem celé území ČR, bez nutnosti předkládat různé, avšak věcně obdobné projekty do dvou OP.

(i) Oblast výzkumu, vývoje a inovací (TC 1)

- Cílem strategie Evropa 2020 v oblasti výzkumu, vývoje a inovací je dosáhnout 3 % podílu výdajů na výzkum a vývoj na HDP (resp. 1 % veřejných výdajů na VaV na HDP podle Národního programu reformy ČR). Z dále uvedené koncentrace institucí a výdajů v hl. m. Praze je zřejmé, že Praha bude hrát významnou roli při naplňování těchto cílů. V roce 2011 byl celkový podíl výdajů na VaV na HDP v hl. m. Praze 2,38 %. Podíl veřejných výdajů na VaV dosáhl 1,4 % HDP.
- Na území hl. města Prahy je **nadprůměrná koncentrace organizací a aktivit** v oblasti VaVaI a vzdělávání (sídli zde 2/3 veřejných výzkumných institucí České republiky, pracuje 42 % výzkumných pracovníků, sídlí zde 1/3 veřejných a 1/2 soukromých vysokých škol, studuje 40 % vysokoškolských studentů, je zde realizováno 33 % výdajů na výzkum a vývoj, uskutečňuje se okolo 3/4 výdajů na VaV ve vládním sektoru ČR a okolo 1/3 výdajů na VaV ve vysokoškolském sektoru ČR.
- V Praze pracuje více než 200 tisíc tzv. specialistů (CZ-ISCO-2), tj. zpravidla vysokoškolsky vzdělaných osob, které zvyšují objem znalostí a aplikují je v praxi. Z toho **cca 35 tisíc je dojíždějících z ostatních regionů ČR**. Podíl specialistů na zaměstnanosti v Praze je okolo 1/4, zatímco průměr ČR je 13 %. To představuje mimořádný potenciál přispívající k rozvoji celé ČR.
- **Narušování vytvořených vazeb mezi výzkumnými pracovišti z důvodu dvourychlostního financování VaVaI v ČR**, kdy mimopražská pracoviště jsou intenzivně podporována ze strukturálních fondů, zatímco pražská pracoviště udržují setrvalý stav, případně se jejich financování z národních zdrojů snižuje. Přitom je zřejmé, že pražské vysoké školy a výzkumné instituce mají ve výzkumu a vývoji vyšší výkonnost a že činnost nově podpořených regionálních výzkumných center bude teprve nabíhat. Základem pro český výzkum, vývoj a inovace jsou výzkumné aktivity alokované v hlavním městě Praze.
- Vzhledem k požadavku v rámci předběžných podmínek k TC 1 na existenci regionálních inovačních strategií podle konceptu inteligentní specializace, je nanejvýš žádoucí, aby na realizaci uvedené strategie, kterou hl. m. Praha zpracovává, byl k dispozici odpovídající objem prostředků, který by zajistil dostatečně významné efekty její implementace.
- **Nutnost stimulovat podnikatelské výdaje na VaVaI** ze strany veřejné správy rovnoměrněji v celé ČR. Absorpční kapacita v období 2007–2013 nabízející podporu mimo Prahu dokládá zájem podnikatelského sektoru. Podíl výdajů na VaV v podnikatelském sektoru dosáhl v roce 2011 v Praze 0,9 % HDP a je tak nižší než je průměr ČR (1,1 %). Stimulace poptávky aplikační sféry (podnikatelského sektoru a veřejné správy) přispěje ke zvýšení efektivity podpory určené veřejnému výzkumnému sektoru. Pro dosažení významného dopadu podpory bude potřeba

dostatečná alokace pro realizaci vhodných aktivit na území Prahy, např. aktivity typu inovační poptávky (PCP).

- **Hlavní slabinou oblasti VaVaI v Praze je vysoká míra fragmentovanosti** způsobená vysokým počtem a pestrout strukturou subjektů aktivních v oblasti VaVaI. Tím je dána potřeba stimulace a facilitace spolupráce a vzájemných vazeb, zejména napříč sektory a obory, a to za aktivní účasti lokální samosprávy.
- Zachování regionální a mezinárodní konkurenceschopnosti hl. m. Prahy v oblastech VaVaI. Proto lze na území hl. m. Prahy očekávat vysoký podíl **projektů s nadregionálním či celostátním dopadem**.

(ii) Oblast zaměstnanosti (TC 8)

- V rámci TC 8 budou podporovány jednak **intervence systémového charakteru**, které ze své podstaty mají **dopad na celé území ČR** (modernizace institucí trhu práce) a jednak **intervence** zacílené sice na **jednotlivce**, avšak tyto **služby jsou poskytovány cílovým skupinám jednotným způsobem na celém území ČR jako národní politiky přes zavedenou síť institucí** (aktivní politika zaměstnanosti prostřednictvím Úřadu práce ČR, krajských poboček a kontaktních pracovišť). Tyto intervence mají klíčový význam pro ČR i pro naplňování cílů Strategie Evropa 2020 a specifických doporučení Rady a jejich realizace je nezbytná na celém území ČR, tj. včetně hl. m. Prahy.
- Z hlediska potřeb cílových skupin je možno uvést, že ačkoli např. míra nezaměstnanosti je v Praze dlouhodobě nejnižší z celé ČR, počet registrovaných uchazečů o zaměstnání byl v Praze v říjnu 2013 5. nejvyšší ze 14 krajů v ČR.

(iii) Oblast sociálního začleňování a boje proti chudobě (TC 9)

- V rámci TC 9 budou podporovány jednak **intervence systémového charakteru**, které ze své podstaty mají **dopad na celé území ČR** (systém sociálních služeb a služeb vedoucích k sociálnímu začleňování, sociální inovace) a jednak **intervence** zacílené sice na **jednotlivce**, avšak tyto **služby jsou poskytovány cílovým skupinám jednotným způsobem na celém území ČR jako národní politiky přes zavedenou síť institucí** (sociální služby s významným zapojením krajů). Tyto intervence mají klíčový význam pro ČR i pro naplňování cílů Strategie Evropa 2020 a jejich realizace je nezbytná na celém území ČR, tj. včetně hl. m. Prahy.
- Ačkoli je Praha nejbohatším regionem ČR, koncentrují se zde určité (negativní) sociální jevy jako je bezdomovectví, drogová závislost apod. a zároveň se v Praze, více než v ostatních regionech ČR, projevuje demografický problém – stárnutí populace.

(iv) Oblast podpory vzdělávání (TC 10)

- **Zachování regionální a mezinárodní konkurenceschopnosti hl. m. Prahy v oblasti vzdělávání.**
 - Vysoké školy a výzkumné instituce na území hl. m. Prahy se potýkají se zastaralou infrastrukturou v oblasti vědy a výzkumu, což omezuje využití stávajících kapacit. Přesun do nově se rozvíjejících mimopražských infrastruktur je v podmínkách ČR značně nepravděpodobný a existuje hrozba přesunu těchto kapacit mimo ČR a/nebo mimo sektor VaV.

- **Nutnost zajistit koherenci zásadních intervencí v předškolním, základním a středním vzdělávání mezi regiony a hl. m. Praha:**

- Zvýšení kvality středního vzdělávání je celorepublikovým cílem a synergické působení v regionech a hl. m. Praha je zásadní zejména při podpoře spolupráce středních škol a zaměstnavatelů, nebo při podpoře kvality v unikátních oborech vzdělání, nebo oborech vzdělání vhodných pro žáky s postižením, které se koncentrují v hl. m. Praha.
- Zcela zásadní je udržet soulad mezi regiony a hl. m. Praha v základním vzdělávání v rozvoji inkluzivního vzdělávání a implementace komplexního hodnocení a strategického řízení škol k lepším výsledkům žáků v klíčových kompetencích a poskytnout školám cílenou podporu pro rozvoj v těchto oblastech. V řešení kvality a dostupnosti předškolního a základního vzdělávání je nutné postupovat společně na území hl. m. Praha a v jeho suburbánních oblastech, ze kterých dojíždějí rodiče dětí do hl. m. Praha pracovat, a kde je problém dostupnosti předškolního a základního vzdělávání nejvyšší v ČR. Transfer prostředků pro předškolní a základní vzdělávání umožní podpořit komplexní řešení.

Kapacity mateřských škol na území Prahy jsou zcela naplněné, počty dětí na třídu v mateřské škole jsou v Praze největší ze všech krajů (24,7 oproti republikovému průměru 23,7 v roce 2011), pražské mateřské školy často uplatňují výjimku z maximálního počtu dětí ve třídách (zvýšení limitu na 28 dětí), stoupá počet odmítnutých žádostí (o více než 450 % za posledních 5 let). Naprosto nedostatečná je nabídka zařízení péče o děti mladší tří let (jeslí), které umožňují rychlý návrat rodičů na trh práce a působí proti ztrátě uplatnitelnosti.

S posunem dětí do dalších stupňů vzdělávání vzniká tlak na systém základního školství. Již v současnosti je přitom průměrný počet žáků na třídu v Praze největší ze všech krajů (19,94 oproti republikovému průměru 18,8 v roce 2011). Tato skutečnost výrazně omezuje kvalitu výuky v hl. m. Praze s přihlédnutím na podstatně menší příležitosti k interakci žáků s vyučujícími.

(iii) Oblast modernizace veřejné správy (TC 2 a 11)

- V rámci TC 2 a 11 budou podporovány **intervence modernizace veřejné správy, včetně investic do ICT výhradně systémového charakteru**, které ze své podstaty mají **dopad na celé území ČR**. V řadě případů jsou úřady poskytující služby všem občanům ČR umístěny v Praze, případně jsou situovány do různých regionů ČR a je třeba zajistit jednotnou úroveň poskytovaných služeb na celém území ČR. Vyjmout z dopadů těchto intervencí jeden region není v praxi proveditelné a ani to vzhledem k výše uvedenému není žádoucí. Tyto intervence mají klíčový význam pro ČR i z hlediska plnění specifických doporučení Rady a jejich realizace je nezbytná na celém území ČR, tj. včetně hl. m. Prahy.

Systémové zkušenosti z programového období 2007–2013

1. Složitě nastavení implementačního systému

Zhodnocení:

Programové období 2007–2013 bylo od svého počátku negativně ovlivněno:

- robustním nastavením implementační struktury, která nebyla dostatečně připravena na realizaci programů,
- chybějící včasnou metodickou podporou ze strany Evropské komise i národních orgánů směřem k řídicím orgánům operačních programů,
- nedostatečnou kapacitou zkušených lidských zdrojů.

Zpoždění v zahájení realizace některých programů (např. OP Výzkum a vývoj pro inovace) se v kombinaci s dalšími vlivy, zejména vysokou fluktuací pracovníků administrujících evropské fondy především v prvních třech letech programového období 2007–2013, v některých případech dosud, nepodařilo vyrovnat. V mnohých případech tyto aspekty souvisely s politickou nestabilitou a polarizací uvnitř i napříč úrovněmi veřejné správy.

Ponaučení:

Poučení z této zkušenosti je přeneseno do konceptu „Jednotného metodického prostředí“, které bylo ve spolupráci se zainteresovanými partnery připravováno ze strany MMR od roku 2012. Jednotné metodické prostředí pokrývá širokou tematickou oblast, včetně administrativní kapacity. Zkušenosti z programového období 2007–2013 jsou také promítnuty do nastavení operačních programů 2014–2020, zejména z pohledu koncentrace priorit, snížení počtu operačních programů a jasného nastavení rolí a řídicích mechanismů v implementační struktuře operačních programů.

2. Veřejné zakázky

Zhodnocení:

Průřezovým problémem je oblast veřejných zakázek, ať již jde o kvalitu zadávacích řízení a dodržování pravidel ze strany příjemců, či značné množství odvolání neúspěšných uchazečů k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Lze dovodit, že situace souvisí se zvýšeným konkurenčním bojem uchazečů, kdy i z důvodu hospodářské krize a omezování vládních investic se významně snížil počet veřejných zakázek. Všechny tyto aspekty významnou měrou dopadají i na realizaci programů, zvláště v případech, kdy jsou zpožděny finančně objemné projekty. Nutno podotknout, že problematika veřejných zakázek je společná pro většinu členských států EU.

Ponaučení:

Nabyté zkušenosti se průběžně promítají do metodických pokynů a zákonné úpravy. Zlepšení procesu zadávání veřejných zakázek představuje kontinuální proces postupných změn. Důležitou roli hraje také monitoring a výměna zkušeností mezi všemi subjekty zapojenými do procesu. Při MMR nově vznikl pracovní tým k problematice ÚOHS, jehož výstupy budou přeneseny do programového období 2014–2020 i dokončení programového období 2007–2013.

3. Systémové projekty ve vzdělávání

Zhodnocení:

Nastavený systém neumožňoval efektivní supervizi kvality projektů, byl těžkopádný a nezajišťoval akceptaci a rozšíření vytvořených výsledků na úrovni škol.

Ponaučení:

V nadcházejícím období budou systémové projekty realizovány v omezené míře. Nastavené podmínky umožní pouze realizaci kvalitních systémových projektů v souladu s cíli Dohody o partnerství, programu a příslušných strategií. Podmínkou přeložení systémového projektu bude věcná vazba záměru k řešení na příslušnou strategii, vytvoření pracovního týmu ŘO pro zadávání problému k řešení, a vznik partnerství k tvorbě projektového záměru a pro jeho realizaci a evaluaci. Projektové záměry systémových projektů budou součástí Dlouhodobého plánu dosahování cílů programu schvalovaného Monitorovacím výborem. Monitorovacímu výboru bude nutné prezentovat nejen samotný projektový záměr, ale také např. vazby výstupů na další výzvy OP VVV. Monitorovacímu výboru budou také prezentovány průběžné výstupy těchto projektů. Hodnocení kvality projektového záměru bude provedeno v případě možnosti se zapojením zahraničních hodnotitelů. MŠMT bude zajišťovat průběžnou supervizi a evaluaci projektů

4. Řídící a kontrolní systémy

Zhodnocení:

V některých operačních programech 2007–2013 objevily audity EK závažná (i systémová) pochybení, což vyústilo v situaci, kdy byla zpochybněna funkčnost a důvěryhodnost řídicích a kontrolních systémů v ČR a byl stanoven Akční plán pro zlepšení systému řízení a kontroly v rámci strukturálních fondů v ČR. V některých programech rizika vyplývala z trestněprávního jednání osob spojených s realizací programu. Hlavní výhrady systémového charakteru směřovaly:

- k postavení Pověřených auditních subjektů (PAS) v rámci českého řídicího a kontrolního systému do jednotlivých rezortních ministerstev a regionálních rad, které v dostatečné míře nezajišťovalo jejich úplnou nezávislost (PAS byly začleněny do struktury Ministerstva financí, tj. pod přímý dohled centrálního auditního orgánu),
- k fungování Auditního orgánu a poskytování metodické podpory,
- k systému řešení nesrovnalostí a jejich lhůtám,
- k provádění řídicích kontrol řídicími orgány a zprostředkujícími subjekty
- do oblasti administrativní kapacity týkající se nábory zaměstnanců a outsourcingu.

Ponaučení:

Akční plán realizovaný na podnět Evropské komise v roce 2012 významně přispěl ke zlepšení řídicích a kontrolních systémů. Takto získané zkušenosti jsou také východiskem pro nastavení jednotného metodického prostředí (zejména pro oblast vyhlásování výzev, hodnocení a výběru projektů) a zdokonalení práce s riziky řídicích orgánů v rámci tzv. zesíleného řízení rizik. Důležité jsou také nabyté zkušenosti při řešení takových situací, např. adaptace akčního plánu, reakce na varovné a pozastavující dopisy Evropské komise. Účinná implementace služebního zákona je klíčovou prioritou i ve vztahu k předběžným podmínkám (postup naplňování viz kap. 2.3 a příloha 5.2 k této kapitole).

5. Finanční nástroje

Implementaci finančních nástrojů (FN) v programovém období 2007–2013 negativně ovlivnilo několik faktorů, mezi hlavními

- výběrová řízení na správce FN
- absorpční kapacita
- načasování přípravy a implementace FN

Výběrová řízení na správce FN

Zhodnocení:

Pokus implementovat seed/venture capital fond je dobrým příkladem nástrah výběru správce FN veřejným zadáváním. Při výběru správce FN se setkává svět ESI fondů se svými specifickými pravidly se světem komerčního – nejčastěji bankovního – sektoru, který je také svázán přísnou – ale odlišnou – regulací.

Při vyhlášení výběrových řízení na správce FN byla často zadávací dokumentace nastavena nevhodně a vyústila v nízkou účast či dokonce neúčast bankovního sektoru. Banky zadavatelům vytýkaly právě nízkou obeznamenost s principy fungování bankovního sektoru a absenci komunikace s bankovním sektorem. Také podoba zákona o veřejných zakázkách přispěla k tomu, že řada výběrových řízení na správce FN musela být ze zákonných důvodů zrušena či se neúnosně protáhla v okamžiku, kdy padaly námitky k průběhu zakázek před ÚOHS (případ seed/venture fondu).

Ponaučení:

V přípravě programového období 2014–2020 byl kladen důraz na ponaučení z programového období 2007–2013 v oblasti výběrových řízení na správce FN. MMR připravuje metodické doporučení pro implementaci FN, jehož součástí je i správné nastavení zadávací dokumentace na výběr správce FN v souladu s principy veřejného zadávání. Metodické doporučení je připravováno ve spolupráci s širokou řadou klíčových aktérů, mezi které patří mimo jiné Česká bankovní asociace a její členové, Czech Private Equity and Venture Capital Association, zástupci EIB/EIF a další aktéři z řad potenciálních správců FN/FF (SFRB, SFŽP nebo konkrétně developerské společnosti aspirující na roli fondů rozvoje měst). Jsou plánovány workshopy s uvedenými klíčovými aktéry, jejichž předmětem bude právě i výměna zkušeností v oblasti nastavení zadávací dokumentace. Co se týče legislativního prostředí, také ZVZ doznal od programového období 2007–2013 změn směrem ke zjednodušení veřejného zadávání.

Absorpční kapacita

Zhodnocení:

FN, u kterých se podařilo vybrat správce FN výběrovým řízením, se občas potýkaly s nedostatečně odhadnutou či dokonce podhodnocenou absorpční kapacitou a absencí adekvátních opatření publicity a informování potenciálních příjemců o FN jako novém návratném druhu podpory.

Ponaučení:

Absorpční kapacita bude součástí předběžného hodnocení FN dle obecného nařízení. MMR koordinuje zpracování předběžných posouzení jednotlivými ŘO a podporuje výměnu zkušeností nejen v oblasti budování absorpční kapacity, ale i vhodného nastavení parametrů finančních produktů poskytovaných z jednotlivých FN. Absorpční kapacita (a její budování) bude také předmětem připravovaného metodického doporučení a výměny zkušeností s klíčovými aktéry.

Načasování

Zhodnocení:

V programovém období 2007–2013 byla příprava implementace FN zahájena až v jeho závěru (také byla považována spíše za pilotní ověření), což ve spojení s průtahy zmíněnými v souvislosti s problematickým výběrem správce FN často znemožnilo reálnou implementaci FN. V pokročilé fázi programového období často nebylo např. možno čekat na výsledky správního řízení před ÚOHS a ŘO v některých případech volily cestu převést prostředky alokované původně na FN na tradiční nenávratnou podporu, aby se vůbec vyčerpaly.

Ponaučení:

Příprava implementace FN v programovém období 2014–2020 se soustředí na nastavení jednotných pravidel implementace ve formě jednotného metodického prostředí již od samého počátku příprav.

Priority financování České republiky

Na základě provedené analýzy disparit, rozvojových potřeb a potenciálu ČR byly **nadefinovány následující hlavní strategické cíle**, k jejichž dosažení musí věcné zaměření pro programové období 2014–2020 v ČR směřovat:

- **Vytvoření kvalitního podnikatelského prostředí, které podpoří konkurenceschopnost ČR na evropském i globálním trhu, povede k zakládání nových podniků, zvýší inovační schopnost stávajících podniků a posílí atraktivitu ČR pro domácí a zahraniční investory.**
- **Zajištění inkluzivní společnosti vytvářející podmínky pro plnohodnotné uplatnění všech skupin obyvatelstva, zvýšení zaměstnanosti s důrazem na snížení počtu vyloučených skupin obyvatel a podpora kvalitních podmínek pro život obyvatel.**

Na základě identifikovaných problémů a potřeb rozvoje a v souladu s hlavními strategickými cíli byly stanoveny následující hlavní priority pro ČR pro programové období 2014–2020, které reflektují potřeby na národní i regionální úrovni:

- Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin.
- Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu.
- Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům.
- Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství.
- Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území.
- Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže.
- Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě.
- Ochrana životního prostředí a krajiny, přizpůsobení se změně klimatu a řešení rizik.

Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin

Priorita financování vychází z problémové oblasti Trh práce, respektive z problémů a potřeb rozvoje definovaných v této oblasti. Podpora ESIF bude směřovat především ke zvýšení dostupnosti a kvality služeb zaměstnanosti s důrazem na obtížně zaměstnatelné skupiny osob, ke zvýšení souladu kompetencí pracovní síly s požadavky trhu práce (na národní, regionální a místní úrovni) zejména prostřednictvím dalšího vzdělávání a služeb kariérního poradenství, a ke zlepšení postavení žen na trhu práce, včetně zajištění příznivějších podmínek pro sladění pracovního a soukromého života. Zaměření priority financování odpovídá tematickému cíli 8.

Kvalitní vzdělávací systém (celoživotního učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu

V rámci této priority financování bude podpora ESI fondů zaměřena na řešení hlavních problémů identifikovaných v kapitole Vzdělávání a částečně také Zaměstnanost. Cílem je zvýšení kvality vzdělávání a zajištění jeho souladu s požadavky trhu práce, vytvoření podmínek pro efektivní strategické řízení, zlepšení výsledků vzdělávání na úrovni národní, regionální i jednotlivých škol, zajištění individuálního přístupu k žákům a studentům a zajištění rovného přístupu ke vzdělávání. Konkrétní zaměření investic bude reflektovat definované potřeby rozvoje v uvedené kapitole. Zaměření priority financování odpovídá tematickým cílům 8, 9 a 10, v jejichž rámci jsou dále stanoveny předpokládané výsledky.

Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům

Priorita financování navazuje na problémovou oblast Výzkumný a inovační systém. Cílem podpory v rámci priority je zlepšení situace v následujících oblastech vycházejících z definovaných problémů v uvedené kapitole: zvýšit kvalitu a zajistit větší mezinárodní otevřenost výzkumu včetně zajištění kvalitních lidských zdrojů a zavedení systému strategického řízení do oblasti VaV založeného na hodnocení kvality, posílit inovační politiku v krajích v souladu s konceptem inteligentní specializace, dále pak posílit relevanci výzkumu pro praxi a zejména zajistit uplatnění výsledků výzkumu v inovacích, v neposlední řadě posílit orientaci výzkumu na řešení společenských výzev. Investice budou zaměřeny na naplnění konkrétních identifikovaných rozvojových potřeb. Zaměření investic odpovídá tematickému cíli 1.

Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství

V rámci této priority financování bude podpora ESIF zaměřena na hlavní nedostatky identifikované v kapitole Konkurenceschopné podniky. Zaměření podpory bude reflektovat stanovené potřeby rozvoje. Cílem je kromě posílení endogenního podnikatelského sektoru prostřednictvím zvýšení aspirace firem v oblasti zavádění technologických i netechnologických inovací také zvýšení motivace k podnikání zlepšením podnikatelské kultury a celkového podnikatelského prostředí. Dalším cílem je také snížení vysoké energetické a materiálové náročnosti podniků a přispění ke snižování vlivu ekonomiky na životní prostředí a klimatické změny. Zaměření priority financování odpovídá TC 1, 3 a 4.

Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území

V rámci této priority financování bude podpora ESI fondů zaměřena na hlavní nedostatky identifikované v kapitolách Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita, ICT infrastruktura a Energetická infrastruktura. Cílem je rozšíření páteřní dopravní sítě (zejména TEN-T) včetně ITS na silnicích, zlepšení napojení regionů a center nižších úrovní na páteřní infrastrukturu, zvýšení úrovně interoperability železnice a multimodality dopravy jako celku, zlepšení dopravních infrastrukturních podmínek a zvýšení atraktivity veřejné dopravy a nemotorové dopravy ve městech, aglomeracích a regionech; dále zvýšení pokrytí vysokorychlostním internetem především ve venkovských oblastech a zvýšení nabídky ICT služeb; dále zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie na spotřebě, modernizace a zvýšení kapacity přenosové a distribuční soustav elektrické energie, snížení ztrát tepelné energie v rozvodných zařízeních a využití potenciálu kombinované výroby elektřiny a tepla. Konkrétní zaměření investic bude reflektovat definované potřeby rozvoje v uvedených kapitolách. Zaměření priority financování odpovídá Tematickým cílům 2, 4 (energetické úspory, potažmo mitigační opatření vázající se na změnu klimatu) a 7, v jejichž rámci jsou dále stanoveny předpokládané výsledky.

Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže

Priorita financování odráží hlavní identifikované problémy veřejné správy v ČR a vychází z problémové oblasti Veřejná správa. Mezi ně patří vysoká administrativní zátěž zejména podnikatelských činností a nepřehledné a nestabilní regulační prostředí. Dalšími problémy veřejné správy jsou nízká odbornost jejího výkonu a nedostatečná transparentnost. Zmíněné nedostatky ve svých důsledcích snižují efektivitu (účinnost) veřejné správy. Priorita financování se rovněž zaměřuje na dokončení elektronizace veřejné správy, na plné zprovoznění a vzájemnou komunikaci informačních registrů a celkový rozvoj informačních systémů veřejné správy, což povede mj. ke zvýšení četnosti elektronizovaných procesů a služeb ve veřejné správě. Prostřednictvím financování této priority přispějí fondy ESI i k rozvoji specializovaných informačních systémů pro potřeby ústřední a územní veřejné správy. Zaměření priority financování odpovídá tematickým cílům 2 a 11.

Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě

Priorita financování vychází z problémové oblasti „Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví“ specifikované v kapitole 1.1. Z hlediska sociálního systému odráží priorita především potřebu čelit riziku i důsledkům nezaměstnanosti a chudoby, dále pak zajistit přístup k sociálním službám a pomáhat při začleňování do sociálních vztahů. Priorita se tak zaměřuje na zvýšení uplatnitelnosti osob sociálně vyloučených a osob ohrožených sociálním vyloučením a chudobou na trhu práce. Priorita je rovněž zaměřena na zajištění efektivního, dostupného, dlouhodobě udržitelného a kvalitního systému sociálních služeb. Určitým specifikem, které tato priorita řeší, je problematika existence sociálně vyloučených lokalit včetně předcházení jejich vzniku. Priorita rovněž odráží potřebu zabezpečit kvalitní a dostupnou zdravotní péči, řešit prevenci a podporu zdravého životního stylu, což představuje jeden z předpokladů pro aktivní účast obyvatelstva na trhu práce, kvality života a snížení sociálního vyloučení. Zaměření priority financování odpovídá TC 9.

Ochrana životního prostředí a krajiny, přizpůsobení se změně klimatu a řešení rizik

V rámci této priority financování bude podpora ESI fondů zaměřena na hlavní nedostatky identifikované v kapitolách Ochrana životního prostředí a Změna klimatu a řešení rizik. V oblasti týkající se životního prostředí je cílem především snížení znečištění ovzduší, zvýšení jakosti vod a zlepšení nakládání s odpady, dále pak snížení energetické náročnosti urbanizovaných území, zvýšení biodiverzity a ochrana krajiny a ekosystémů, zvýšení ochrany a kvality půdy. V oblasti týkající se změny klimatu je cílem zvýšení adaptace krajiny a měst na projevy klimatické změny (přírodě blízká a technická opatření, změny v rámci zemědělského a lesního hospodaření, opatření související s adaptací na změny klimatu zahrnuté jako součást dalších investic), dále pak zlepšení různých varovných a reakčních systémů týkajících se různých katastrof a zejména živelných pohrom souvisejících se změnou klimatu. Důležitým cílem je rovněž zlepšit připravenost složek IZS na řešení mimořádných událostí spojených zejména se změnou klimatu, ale i antropogenními a technologickými riziky. Konkrétní zaměření investic bude reflektovat definované potřeby rozvoje v uvedených kapitolách (včetně využití integrovaných přístupů). Zaměření priorit financování odpovídá Tematickým cílům 4 (energetické úspory, potažmo mitigační opatření vázající se na změnu klimatu), 5 (adaptační opatření vázající se na změnu klimatu a řešení rizik) a 6, v jejichž rámci jsou níže stanoveny předpokládané výsledky.

Rozpracování priorit financování do tematických cílů je dále předmětem části 1.3 Dohody.

1.2 Souhrn ex ante evaluací programů, popřípadě klíčová zjištění ex ante evaluací Dohody

Ex ante hodnocení bylo prováděno externím dodavatelem v souladu se smlouvou na plnění veřejné zakázky a to průběžně se zpracováním Dohody. Probíhalo ve vazbě na ex ante evaluace programů pro využívání fondů ESI způsobem, který zajišťuje vzájemnou koordinovanost a informovanost o hlavních krocích probíhajících hodnocení a jejich výsledcích.

1.2.1 Posouzení příspěvku ke Strategii EU 2020, posouzení vhodnosti výběru tematických cílů a priorit financování

Hodnotitel shledal, že vymezené výsledky u jednotlivých tematických cílů přispívají k plnění strategie Evropa 2020, resp. NPR. U výsledků tematického cíle 11 bylo konstatováno, že nemají přímou vazbu na plnění cílů ve strategii Evropa 2020, protože se tento dokument v rovině cílů nevěnuje veřejné správě, nicméně téma efektivní a účinné veřejné správy lze chápat jako průřezové téma, které k plnění cílů významně přispívá. Výhrada byla formulována u hlavních výsledků TC 5, ve kterých chyběly výsledky zaměřené na podporu přizpůsobení se změně klimatu (původně byly zaměřeny pouze na zlepšení prevence a snížení ekologických rizik). V reakci na ex ante hodnocení byla oblast TC 5 upravena/ rozpracována. Posílena byla prevence, zejména protipovodňová ochrana a zvyšování retenční schopnosti krajiny a adaptace zemědělství a lesnictví na očekávané klimatické jevy. Zaměření těchto oblastí bylo promítnuto do hlavních výsledků Dohody.

K podpoře byly v ČR vybrány všechny tematické cíle. Na základě identifikovaných potřeb rozvoje a definovaných priorit financování, které jsou kvalitně popsány v analytické části Dohody, považuje ex-ante evaluátor tento výběr za relevantní. Mezi potřebami rozvoje, prioritami financování a všemi tematickými cíli existují vazby, ke kterým měl hodnotitel pouze dílčí výhrady (v případě TC 2, TC 3, TC 6, TC 8 a TC 9 pouze drobné výhrady). Evaluátorem nebyl doporučen odlišný výběr tematických cílů a přestože byly vybrány

všechny cíle, lze říci, že prostřednictvím výsledků a finančních alokací byly priority stanoveny tak, aby byly naplňovány cíle Dohody.

Ex-ante evaluátor ve svém hodnocení shledal, že vybrané tematické cíle vhodně navazují na definované priority financování na národní úrovni. Výhrady byly vzneseny k nekonzistentnímu uchopení problematiky inkluzivního vzdělávání, která je v Dohodě řešena v TC 9 i TC 10. Otázka inkluzivního vzdělávání byla následně s ex ante hodnotitelem diskutována s tím, že inkluzivní vzdělávání je zahrnuto do TC 10 (v TC 9 pouze specifické potřeby, např. vzdělávání zdravotnického personálu). Požadavku na doplnění názvu priority „Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu“ o slovo „inkluzivní“ nebylo vyhověno (vládou schválená priorita), vyskytuje se ale ve všech navazujících dokumentech.

1.2.2 Vnitřní soudržnost programů a jejich vztah k relevantním EU a národním programům

Současně s hodnocením ostatních uvedených oblastí probíhala koordinace s ex-ante hodnotiteli jednotlivých programů z hlediska vnitřní soudržnosti a vztahu k relevantním EU a národním programům.

V souladu s požadavky šablony pro zpracování Dohody o partnerství je níže uveden přehled hlavních závěrů ex-ante evaluací programů v klíčových oblastech:

- Posuzované výstupy ex ante hodnocení potvrdily principiální soulad všech návrhů programů s obsahem Strategie 2020 na úrovni cílů, priorit a stěžejních iniciativ a identifikovaných hlavních vazeb programů.
- Vnitřní koherence programů a jejich vztah k relevantním EU a národním nástrojům odráží danou fázi přípravy programů a ve většině případů k ní nebyly ex ante hodnotiteli vzneseny námitky. Výjimku představuje operační program Životní prostředí, kde byla konstatována potřeba posílit vazbu mezi analytickou a návrhovou částí. V tomto směru proběhla návazně řada úprav, které uvedené nedostatky postupně eliminovaly.
- Posuzované výstupy ex ante hodnocení OP obsahují zhodnocení adekvátnosti finanční alokace ve vztahu k cílům a předpokládaným výsledkům. Ve většině případů byl tento aspekt hodnocen bez zásadních výhrad. Podstatné výhrady byly sděleny pouze v případě OP ŽP. Hodnocení identifikovalo přecenění nebo naopak podcenění alokace u některých specifických cílů. V rámci dalších jednání a úprav OP ŽP byla otázka adekvátnosti finančních alokací vyřešena. Drobné výhrady byly vzneseny k IROP. Týkaly se potřeby upřesnění předloženého návrhu, které bylo následně provedeno.
- Posuzované výstupy ex ante hodnocení OP obsahují zhodnocení konzistence tematických cílů s Doporučeními rady, NPR a Dohodu o partnerství bez závažných výhrad. Dílčí výhrady byly vzneseny pouze u IROP vzhledem k relativně volnější vazbě podporovaných aktivit na Poziční dokument. Tyto problematické oblasti proto byly z IROP vyřazeny nebo byla omezena šíře podporovaných skupin aktivit.

1.2.3 Konzistence mezi finančními alokacemi a cíli stanovenými v programech

V rámci hodnocení rozdělení podpory podle tematických cílů byla posuzována adekvátnost relativního rozdělení vah alokací mezi jednotlivé tematické cíle. Adekvátnost byla pro potřeby hodnocení chápána jako soulad trendu v alokaci pro příslušný tematický cíl (téma) mezi obdobími 2007–2013 a navrhovanou alokací 2014–2020 s prioritami EU a rozvojovými potřebami a potenciálem ČR. Zároveň byla hodnocena i adekvátnost alokace

na jednotlivé tematické cíle vyjádřená v absolutní částce vůči předpokládaným výsledkům, tj. definici změny, které má být s pomocí alokace dosaženo.

Hodnotitel identifikoval nárůst vah alokací u tematických cílů 1, 2, 4, 8, 9 a 10. U ostatních tematických cílů váhy alokací zůstaly nebo se snížily. K velkému poklesu došlo především u TC 3. Ve většině tematických cílů změna jejich alokace, vyjádřená přizpůsobením relativního poměru finanční alokace aktuálním prioritám EU, adekvátním způsobem reagovala na vývoj klíčových prioritních oblastí. Hodnotitel pouze navrhoval zvážit navýšení procenta z celkové alokace pro tematický cíl 11, jehož potřebnost je v podmínkách ČR značná. Navržené rozdělení podpory dle tematických cílů, priorit Unie a programů tedy v zásadě odpovídá významu identifikovaných potřeb a potenciálu a strategii Dohody.

Předmětem posouzení byla dále adekvátnost alokace na jednotlivé tematické cíle vyjádřená v absolutní částce vůči předpokládaným výsledkům. V tomto ohledu spatřoval hodnotitel plánovanou alokaci pro TC 2 za adekvátní, alokace umožní dosažení deklarovaných výsledků, patrně s mírnou rezervou. Alokace na TC 9 je adekvátní očekávaným výsledkům, ale pouze v případě koncentrace na skutečně potřebné intervence. Zdůrazněna byla potřeba efektivního způsobu využití alokace. Za adekvátní až mírně podhodnocenou byla považována částka na TC 10, vzhledem k jeho významu pro hospodářský růst založený na znalostech. Navržená alokace na TC 11 může být s ohledem na rozsah problémů a potřeb spíše nedostatečná, přesto by i alokace v této výši měla při správném řízení působit jako klíčový katalyzátor k dosažení výsledků (za předpokladu striktního definování účelu a naplňování cílů těchto intervencí by bylo možné doporučit zvážit zvýšení částky pro TC 11).

U TC 4, 5, 6, 7, označovaných EK jako nejkomplikovanější, ex ante hodnotitel sdělil následující připomínky (současně byla vzata v úvahu i doporučení EK a znovu byly prodiskutovány se zástupci sektorů potřeby), na které zpracovatel Dohody reagoval úpravou alokací:

- TO 4 - Jde o opatření směřující k energetické efektivnosti, která zejména ČR vykazuje zvlášť silnou potřebnost. Ex ante hodnotitelem bylo proto doporučeno navýšení alokace. Po úpravě relativní váha alokace vzrostla o 2,4 p.b. Tuto váhu považuje hodnotitel za odpovídající.
- TO 5 - Jde o oblast, kde míra rizikovosti narůstá. Vůči první posuzované verzi Dohody bylo doporučováno navýšení, které bylo akceptováno. Po úpravě relativní váha alokace vůči aktuálně posuzované verzi zásadně vzrostla a ex ante hodnotitel ji nyní považuje za odpovídající.
- TO 6 - Ex ante hodnotitel zdůraznil, že téma ochrany ŽP v prostředí ČR získává regionální a lokální rozměr a některé významné celostátní cíle již byly naplněny. Vůči první posuzované verzi proto doporučil redukci navrhované alokace. Relativní váha alokace vůči aktuálně posuzované verzi byla snížena a ex ante hodnotitel ji nyní považuje za odpovídající.
- TO 7 - Ex ante hodnotitel konstatoval, že opatření v oblasti dopravy zahrnují jak celostátní páteřní komunikace, tak i oblast komunikací regionálních a lokálních. V porovnání mezi programovými obdobími vykazuje navrhovaná alokace mírný trend úbytku, přesto zůstává TC 7 cílem s nejvyšší relativní vahou. Redukci váhy TC 7 považuje ex ante hodnotitel za odpovídající.

U ostatních tematických cílů (TC 1, TC 3, TC 4 a TC 8) byla alokace vyjádřená v absolutní částce vyhodnocena jako adekvátní ve vztahu k potřebám, uvedeným v Dohodě.

Dosažení výsledků předpokládaných v rámci jednotlivých tematických cílů bylo považováno za realistické vzhledem k plánované finanční alokaci. Alokace byly zhodnoceny jako odůvodněné.

1.2.4 Konzistence vybraných tematických cílů a hlavních výsledků s nařízením a SSR a Doporučeními Rady

Hodnotitel konstatoval, že problémy a potřeby identifikované v Dohodě jsou konzistentní s problémy a potřebami identifikovanými ve strategii Evropa 2020, národních strategiích, NPR, sektorových strategiích a specifických doporučeních Rady. Drobné výhrady existovaly k jednomu problému v oblasti Trhu práce, dále k sektorové prioritě v oblasti vzdělávání v zemědělství (problémová oblast Vzdělávání). Výhrada byla také definována u oblasti Výzkumného a inovačního systému, kde spatřoval hodnotitel vnitřní rozpor u identifikace problémů a potřeb týkající se budování nové infrastruktury v Praze resp. modernizace té stávající. Nejasné vymezení bylo upraveno a zpřehledněno. Dále hodnotitel doporučil doplnění Specifického doporučení Rady č. 5 do této oblasti, protože je na něj problém navázán, což bylo provedeno. V oblasti Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví poukazoval hodnotitel na dílčí nesoulady týkající se nedostatečného zdůraznění některých klíčových aspektů (problematika provazby sociálních a zdravotních služeb a služeb na sociálně zdravotním rozhraní a nekonzistentní uchopení oblasti inkluzivního vzdělávání).

I přes výše identifikované drobné výhrady lze konstatovat, že problémy a potřeby byly v Dohodě identifikovány kvalitně a konzistentně se zmiňovanými dokumenty. Jelikož ex-ante hodnocení neidentifikovalo závažný rozpor v návaznosti potřeb na očekávané výsledky, lze konstatovat, že i tyto výsledky jsou v zásadě konzistentní se zmiňovanými dokumenty.

1.2.5 Zapojení partnerů

K zapojení partnerů v rámci procesu vypracování Dohody podle čl. 5 obecného nařízení se vyjádřil hodnotitel pozitivně. Nástroje a platformy spolupráce s partnery lze podle názoru hodnotitele považovat za adekvátní a dostatečné vzhledem k širokému zapojení partnerů a jejich možnostem podílet se na přípravě Dohody, respektive aktivně ovlivňovat její přípravu. V rámci procesu přípravy Dohody o partnerství jsou vytvořeny předpoklady a nastaveny mechanismy pro zapojení partnerů ve fázi přípravy, implementace a evaluace a zajištěny předpoklady pro udržení navázaných partnerství.

1.3 Vybrané tematické cíle a souhrn hlavních výsledků, očekávaných pro každý z fondů a pro každý tematický cíl

Na základě identifikovaných potřeb rozvoje a vydefinovaných priorit financování a s vazbou na Poziční dokument a Národní program reforem byly v ČR vybrány k podpoře všechny tematické cíle. Každý tematický cíl reprezentuje klíčovou složku pro dosahování konkurenceschopnosti ČR a cílů strategie Evropa 2020 a nelze jej proto opomenout. Zároveň je však pro lepší zacílení na výsledky a dosažení kritické masy nezbytná koncentrace na klíčové problémy, která se odehrává v rámci jednotlivých tematických cílů na úrovni investičních priorit.

Výběr tematických cílů vyplývá z identifikovaných problémů a potřeb v rámci analytické části a z nich vyplývajících priorit financování ČR, z relevantních cílů strategie Evropa 2020, specifických doporučení Rady a souvisejících opatření Národního programu reforem (viz níže uvedená tabulka 1-1).

Tabulka 1-1: Zdůvodnění výběru tematických cílů na základě problémových oblastí, NPR, strategie Evropa 2020, specif. doporučení Rady a priorit financování ČR

Problémové oblasti Dohody	Potřeby rozvoje	NPR 2014	Cíle strategie Evropa 2020	Specifická doporučení rady 2014 ¹²⁶	Priority financování ČR	Tematické cíle z nařízení EU
1. Konkurenceschopnost ekonomiky	Rostoucí míra strukturální nezaměstnanosti; Malá dynamika systému doplnění, rozšíření a změny kvalifikace pracovní síly v průběhu zaměstnání i celého pracovního života tak, aby se nabídka pracovní síly přizpůsobovala měnící se poptávce; Nedostatečná kvalita vzdělávací soustavy na všech stupních zejména ve vztahu k zaměstnancům ve školství; Nízká míra propustnosti informací a výsledků mezi institucemi VaVaI a společností, včetně podnikové sféry; Slabý endogenní růst podniků v ČR.	4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl; 4.3. Fungující trh práce, vzdělávací systém a sociální začleňování; 4.4. Růst založený na výzkumu a inovacích.	1. Zvýšit zaměstnanost u osob ve věku 20 až 64 let ze současných 69 % na nejméně 75 %; 2. Dosáhnout cíle investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP, zejména zlepšováním podmínek pro investice soukromého sektoru do výzkumu a vývoje, a vytvořit nový ukazatel pro sledování inovací; 3. Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejméně o 20 % nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %;	Specifické doporučení Rady č.: 4; Specifické doporučení Rady č.: 5; <i>Částečně:</i> Specifické doporučení Rady č.: 3; Specifické doporučení Rady č.: 6.	1. Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin; 2. Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu; 3. Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům; 4. Podniky využívající výsledky VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství.	1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací; 3. Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství (v případě EZFRV) a odvětví rybářství a akvakultury (v případě ENRF); 4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích; 8. Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil; 9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a veškeré diskriminaci;

¹²⁶ Specifická doporučení Rady:

3. Zajistit dlouhodobou udržitelnost veřejného důchodového systému, a to konkrétně rychlejším navyšováním zákonem stanoveného věku pro odchod do důchodu a zaměstnatelnost starších pracovníků a přezkoumat mechanismus valorizace důchodů. Přijmout opatření k výraznému zlepšení nákladové efektivity a správy ve zdravotnictví, zejména v nemocniční péči.

4. Zlepšit účinnost a účelnost veřejných služeb zaměstnanosti, především pak zavedením systému pro měření výkonnosti. Oslovit neregistrované mladé lidi a poskytovat individualizované služby. Výrazně navýšit dostupnost cenově přijatelných zařízení péče o děti, a to se zaměřením na děti do tří let.

5. Zajistit, aby akreditace, řízení a financování vysokého školství přispívaly k jeho zkvalitňování a k jeho větší orientaci na trh práce. Zrychlit vypracování a zavedení nové metodiky pro hodnocení výzkumu a pro přidělování finančních prostředků, aby se zvýšil podíl financování poskytovaného výzkumným institucím na základě výkonnosti. V základním vzdělávání zatraktivnit učitelské povolání, zavést komplexní hodnotící rámec a podpořit školy a žáky se slabšími výsledky. Zvýšit inkluzivnost vzdělávání, konkrétně pak podporou účasti sociálně znevýhodněných a romských dětí a to zejména v předškolním vzdělávání.

6. Zrychlit reformu regulovaných povolání a při tom se zaměřit na zrušení neodůvodněných a neúměrných požadavků. Zintenzivnit snahy o zvýšení energetické účinnosti v ekonomice.

7. V roce 2014 přijmout a provést zákon o státní službě, jenž zajistí stabilní, efektivní a profesionální státní správu. Zrychlit a značně posílit boj proti korupci provedením zbývajících legislativních opatření stanovených v protikorupční strategii na roky 2013–2014 a vypracováním plánů na další období. Dále zlepšit správu finančních prostředků EU, a sice zjednodušením prováděcích struktur, zvýšením kapacity a lepším řešením střetů zájmů. Zvýšit transparentnost při zadávání veřejných zakázek a zlepšit realizaci nabídkových řízení zajištěním odpovídajících pokynů a odpovídajícího dohledu.

Problémové oblasti Dohody	Potřeby rozvoje	NPR 2014	Cíle strategie Evropa 2020	Specifická doporučení rady 2014 ¹²⁶	Priority financování ČR	Tematické cíle z nařízení EU
			4. Snížit podíl dětí, které předčasně ukončují školní docházku, ze současných 15 % na 10 % a zvýšit podíl obyvatel ve věku od 30 do 34 let, kteří mají ukončené terciární vzdělání, z 31 % nejméně na 40 %.			10. Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení.
2. Infrastruktura	Chybějící propojení na síť TEN-T; Regionální disparity vzniklé jako důsledek nedostatečného zasítování – dopravního, pokrytí ICT i energetickou sítí; Nedostatečně silná kapacita dopravních sítí v rostoucích aglomeracích; Vysoká energetická náročnost ekonomiky.	4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl.	3. Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovni roku 1990 nejméně o 20 % nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %.	Částečně: Specifické doporučení Rady č.: 6.	5. Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území.	2. Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT; 4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích; 7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách.
3. Veřejná správa	Vysoká míra byrokracie a neefektivita právního systému; Nízká míra transparency a vysoká míra korupce; Nedokončené a nedokonalé otevření komunikačních kanálů veřejné správy vůči veřejnosti prostřednictvím eGovernmentu; Nedostatečná připravenost veřejné správy na extrémní klimatické situace.	4.1. Transparentní veřejné finance a efektivní instituce; 4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl.		Částečně: Specifické doporučení Rady č.: 7.	6. Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže.	2. Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT; 11. Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy.

Problémové oblasti Dohody	Potřeby rozvoje	NPR 2014	Cíle strategie Evropa 2020	Specifická doporučení rady 2014 ¹²⁶	Priority financování ČR	Tematické cíle z nařízení EU
4. Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče zdraví	Postupný nárůst marginalizace určitých skupin obyvatelstva mimo trh práce i společnost; Prohlubování izolace vyloučených lokalit s rizikem vzniku ghett; Nevhodný institucionální rámec pro řešení problémů spojených s léčbou a začleňováním osob s psychickými onemocněními posílený zvýšenou incidencí psychiatrických diagnóz.	4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl; 4.3. Fungující trh práce, vzdělávací systém a sociální začleňování.	5. Snížit o 25 % počet Evropanů, kteří žijí pod vnitrostátní hranicí chudoby, což vyvede z chudoby přes 20 milionů lidí.	Částečně: Specifické doporučení Rady č.: 3; Specifické doporučení Rady č.: 4; Specifické doporučení Rady č.: 5.	7. Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě.	9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a veškeré diskriminaci.
5. Životní prostředí	Znečištění složek životního prostředí – ovzduší, vody, půdy, biosféry; Vysoká náročnost hospodářství na přírodní zdroje; Nedostatečná ochrana přírodních zdrojů – půdy, vody, biosféry, ovzduší; Nízká míra využití kulturního a přírodního bohatství k udržitelnému rozvoji regionů; Vysoká uhlíková náročnost ekonomiky a nízká připravenost adaptačních opatření.	4.2. Atraktivní podnikatelské prostředí a rozvoj infrastruktury pro český průmysl.	3. Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejmeně o 20 % nebo, pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %.	Částečně: Specifické doporučení Rady č.: 6.	8. Ochrana životního prostředí a krajiny, přizpůsobení se změně klimatu a řešení rizik.	4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích; 5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení; 6. Zachování a ochrana životního prostředí a podporování účinného využívání zdrojů.

Pro každý tematický cíl jsou níže uvedeny hlavní výsledky, jichž má být dosaženo s pomocí ESI fondů. Tyto výsledky představují hlavní změny, jež mají být uskutečněny v programovém období 2014–2020. U každého výsledku je uveden fond případně ESI fondy, z nichž bude dosažení výsledků spolufinancováno. Míra změny je vyjádřena kvalitativně pomocí uvedení trendu. V další fázi zpracování Dohody o partnerství bude tato míra ve vhodných případech kvantifikována.

TC 1

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zvýšená kvalita výzkumu a jeho větší orientace na přínosy pro praxi a pro společnost včetně zvýšení mezinárodní otevřenosti veřejného výzkumu ○ Zvýšení počtu odborných publikačních výstupů (s vyšší citovaností), udělených patentů a počtu mezinárodních patentových přihlášek (PCT). ○ Zvýšení produkce výsledků výzkumu orientovaného na řešení socio-ekonomických potřeb. ○ Zvýšení internacionalizace akademické sféry v ČR – zvýšení účasti v mezinárodních výzkumných týmech, větší množství zahraničních výzkumných pracovníků, výzkumných pracovníků s větší zahraniční zkušeností a vedoucích výzkumných pracovníků se zkušeností ze zahraničí. ○ Zvýšení kvality řízení výzkumu na národní a institucionální úrovni ve vazbě na excelenci a praktické uplatnění výsledků v praxi. • Zvýšené přínosy výzkumu a vývoje pro konkurenceschopnost ○ Zvýšení nabídky kvalitních výsledků VaV s aplikačním potenciálem a počtu výsledků dotažených do stadia aplikace a inovace. ○ Zavedení a zvýšení kvality služeb podporujících transfer technologií a komercializaci výsledků výzkumu. ○ Zvýšení poptávky po inovacích ve veřejném sektoru. ○ Zvýšení inovační výkonnosti v jednotlivých odvětvích rozvojem klastrů a sítí, které rozvíjí proces inteligentní specializace • Zvýšení počtu firem schopných mezinárodní technologické konkurence v oboru svého podnikání ○ Posílení interních inovačních kapacit firem (vč. firem s více než 250 zaměstnanci prostřednictvím rozvoje průmyslového výzkumu). ○ Zvýšení inovačních aktivit firem včetně inovací v low-tech oborech; tzn. založených na aplikaci a přizpůsobení moderních technologií (vč. KET) pro využití v tradičních oborech. ○ Zvýšení investování podniků do eko-inovací. ○ Zvýšení všestranné spolupráce (firma – firma i firma – akademie) v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, včetně zvýšení aplikace principů open-innovation na řízení inovací ve firmách.

	○ Zvýšení poptávky po ochraně IPR a zlepšení kompetencí MSP v této oblasti. ○ Zvýšení nabídky investic rizikového kapitálu.
EZFRV	• Posílení vazeb mezi zemědělstvím, produkcí potravin a lesnictvím a výzkumem při zavádění a předávání inovací, jednak využitím poradenských služeb a jednak prostřednictvím různých forem spolupráce. • Vyšší počet různých forem spolupráce (včetně operačních skupin EIP).

TC2

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zlepšený přístup, využití a kvalita ICT technologií ○ Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vysokorychlostní přístup k internetu (umožňující přenosové rychlosti 30 Mbit/s do roku 2020 pro všechny obyvatele a 100 Mbit/s minimálně pro polovinu domácností). ○ Posílení tvorby (vývoje) a fungování ICT aplikací a služeb, včetně sdílených služeb zahrnujících budování a modernizaci datových center. • Posílená elektronizace veřejné správy ○ Dokončení dalšího rozšíření a propojení datového fondu veřejné správy a jeho využívání na principu sdílení již jednou pořízených dat (např. eProcurement, tax administration, eHealth, eJustice, eCulture), zavedením tzv. úplného elektronického podání, vytvoření systému elektronické identifikace a autorizace. ○ Rozvoj, integrace a sjednocení informačních a komunikačních systémů pro specifické potřeby veřejné správy. ○ Vybudování datových center a infrastruktury datových sítí veřejné správy, včetně cloudových řešení. ○ Zavádění nástrojů podporujících inteligentní publikování dat na principu „open data“, vedoucích ke zjednodušení přístupu občanů k informacím veřejné správy, konverze a dlouhodobé ukládání dokumentů. • Zvýšená bezpečnost informačních systémů veřejné správy ○ Vybavení orgánů veřejné správy pro potřeby ochrany infrastruktury ICT pro zajištění řízeného a bezpečného sdílení a uchovávání dat v rámci veřejné správy v souladu se standardy kybernetické bezpečnosti.

TC 3

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zvýšení počtu nových firem, zejména ve znalostně intenzivních oblastech ○ Zvýšení počtu lidí zahajujících vlastní podnikání. ○ Podstatné zlepšení kvality a rozšíření spektra specializovaných poradenských služeb jak pro začínající podnikatele, tak podporující přechod existujících firem

	ke znalostně intenzivnějšímu podnikání. ○ Zlepšení udržitelnosti podpory MSP prostřednictvím zvýšeného využití navratitelných finančních nástrojů včetně rizikového kapitálu a jiných zdrojů vnějšího financování pro začínající i rozvíjející se firmy. Zvýšení netechnických kompetencí firem, zejména zvýšení kvality řízení a účinnosti strategických procesů (marketing, inovační management, znalost mezinárodního prostředí). ○ Zvýšení dostupnosti podnikatelské infrastruktury umožňující přechod k inovativní výrobě s vysokou přidanou hodnotou. ○ Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikání na venkově v souladu s výše uvedeným (mimo odvětví spadající pod EZFRV a ENRF), přičemž ve venkovských oblastech nebude podpora přednostně směřována do znalostně intenzivních oblastí ○ Zlepšení image podnikání a podnikatelů ve společnosti.
EZFRV	• Spolupráce při zavádění inovací mezi subjekty působícími ve výzkumu a vývoji, nevládními odbornými organizacemi a dalšími subjekty s podnikateli v zemědělství, potravinářství a lesnictví i mezi podnikateli navzájem, a to formou podpory vývoje nových produktů, procesů a technologií a jejich využití v praxi. • Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských, potravinářských a lesnických podniků, a to prostřednictvím podpory zlepšení dílčích faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost: ○ Konsolidace vlastnických vztahů k půdě prostřednictvím realizace pozemkových úprav. ○ Zvýšení výkonu zemědělských, potravinářských a lesnických podniků formou investic do technologií, strojů a staveb. ○ Zvýšení přidané hodnoty zemědělské produkce podporou moderních technologií ○ Zvýšení poskytování nadstandardních životních podmínek chovu zvířat a zajištěním existující nabídky zboží z těchto chovů a zvýšení povědomí o možnostech a přínosech takového způsobu produkce. ○ Zlepšení využívání zdrojů podporou kvalitnějšího technologického vybavení (umožňujícího úspory energie apod.). ○ Zlepšení organizace trhu a posílení orientace na jakost, inovace, transfer nejnovějších poznatků do praxe, zlepšení managementu zemědělských, potravinářských a lesnických firem. ○ Zlepšení infrastruktury pro lesní hospodářství (zejména hustoty lesních cest). • Zastavení nepříznivého vývoje věkové struktury pracovníků v zemědělství podporou zahájení činnosti mladých zemědělců.
ENRF	• Zlepšené řízení a vyšší účinnost strategických procesů (řízení, marketing, inovační management) podpořených firem. • Vyšší konkurenceschopnost akvakultury.

TC4

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Posun směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ○ Zvýšení podílu produkce/spotřeby energie z obnovitelných zdrojů. ○ Snížení energetické náročnosti budov (zahrnující sektor bydlení, veřejné a komerční budovy). ○ Snížení energetické náročnosti, resp. zvýšení energetické účinnosti výrobních a technologických procesů zejména v průmyslu, případně ve službách. ○ Modernizace energetických distribučních sítí s důrazem na elektroenergetiku včetně podpory rozvoje inteligentních sítí (smartgrids). ○ Modernizace systémů centralizovaného zásobování tepelnou energií, modernizace a rozvoj zdrojů kombinované výroby elektřiny a tepla.
FS	• Snížení energetické náročnosti budov (zahrnující sektor bydlení, veřejné a komerční budovy).
EZFRV	• Zvýšení podílu produkce/spotřeby energie z obnovitelných zdrojů. • Snížení energetické náročnosti resp. zvýšení energetické účinnosti výrobních a technologických procesů v zemědělství (jako vedlejší efekt podpory v rámci TC 2 zaměřené na zvýšení konkurenceschopnosti podniků). • Zlepšení pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví prostřednictvím vhodného způsobu hospodaření, případnou změnou krajinného krytu a vázáním uhlíku v půdě a biomase.

TC5

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zlepšená prevence a snížená ekologická rizika ○ Snížení environmentálních rizik a rozvíjení systémů jejich řízení. ○ Zvýšení adaptační schopnosti v městských oblastech. • Zvýšená připravenost a odolnost území z pohledu přizpůsobení se změně klimatu a předcházení a řešení rizik ○ Zlepšení připravenosti (výcvik), zajištění odolnosti a adekvátní dislokace a odpovídající vybavenosti (IZS) v území.
FS	• Zlepšená prevence a snížená ekologická rizika ○ Odstraňování a inventarizace ekologických zátěží. • Zajištěná protipovodňová ochrana založená především na zvýšení retenční schopnosti krajiny a zpomalování přírodního odtoku vody, a to i v sektoru zemědělství a akvakultury jako hlavního faktoru vzniku povodní, dále pak realizovaná další protipovodňová opatření včetně technických.
EZFRV	• Adaptace zemědělství a lesnictví na očekávané klimatické jevy. • Zvyšování potenciálu zemědělských a lesních ekosystémů, minimalizace negativních dopadů klimatické změny efektivním

	využíváním vody a zadržováním vody v krajině, předcházení vodní a větrné erozi a vhodné managementy na travních porostech. • Protipovodňová ochrana založená především na zvýšení retenční schopnosti krajiny a zpomalování přírodního odtoku vody zajištěná zejména prostřednictvím vhodných agroenvironmentálních a klimatických operací, dále mitigačními a adaptačními opatřeními v lesích (prevence, obnova, posílení zdravotního stavu).
--	---

TC6

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zvýšená efektivita ochrany životního prostředí a efektivní využívání zdrojů ○ Zvýšení ochrany přírody a krajiny posilováním její ekologické stability pomocí posilování biodiverzity, snižování fragmentace krajiny a realizace vhodných opatření v oblasti zemědělství, lesnictví a akvakultury. • Zkvalitnění a modernizace veřejné infrastruktury pro zpřístupnění a využívání přírodních a kulturních hodnot, zefektivnění prezentace kulturních hodnot a přírodního dědictví a posílení jeho ochrany a rozvoje prostřednictvím investic do vhodného využití.
FS	• Zvýšení ochrany vodních zdrojů, modernizované vodárenské soustavy a zajištění dostatečných zdrojů pitné vody a vody pro průmysl, energetiku a zemědělství. • Zvýšená efektivita nakládání s odpadními vodami s důrazem na malá sídla a snížené zemědělské znečištění vod. • Snížené znečištění ovzduší škodlivými látkami zejména v nejvíce postižených regionech. • Vyšší efektivita nakládání s odpady v souladu s hierarchií nakládání s odpady dle rámcové směrnice, důraz na snížení míry skládkování odpadů.
EZFRV	• Snížení zemědělského znečištění vod snížením smyvu živin, pesticidů a ornice. Aplikace vhodných způsobů hospodaření v oblastech ohrožených erozí, ochranných pásmech vodních zdrojů a v oblastech zranitelných dusičnany. • Zvýšená ochrana přírody a krajiny, zvyšování propustnosti krajiny, posilování její ekologické stability, zachování biodiverzity prostřednictvím vhodných agroenvironmentálních a klimatických operací a environmentálních opatření v lesích. • Zvýšená ochrana půdy, zejména zemědělské, před erozí a degradací prostřednictvím šetrných způsobů hospodaření. Posílení retenční schopnosti krajiny/půdy. • Posílení zdravotního stavu a odolnosti lesních porostů rekonstrukcí porostů v imisních oblastech a zajištěním kvalitního osiva. • Posílení prevence opouštění půd v oblastech s přírodními omezeními, včetně předcházení degradace cenných stanovišť a zvyšování estetické hodnoty krajiny. • Podpora systémů hospodaření šetrných k životnímu prostředí.

ENRF	• Zvýšená ochrana přírody a krajiny posílením její ekologické stability pomocí posílení biodiverzity a realizace vhodných opatření v oblasti akvakultury. • Snížení energetické náročnosti technologických procesů v akvakultuře.
------	--

TC7

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Rozšířená a zkvalitněná infrastruktura mimo TEN-T a rozvoj udržitelné dopravy ○ Rozvoj silniční dopravní sítě celostátního významu mimo TEN-T, včetně ITS. ○ Zvýšení dostupnosti center osídlení nižších řádů zlepšením jejich napojení na TEN-T (silniční síť krajského významu). ○ Rozvoj nízkouhlíkových integrovaných systémů hromadné dopravy jak na úrovni měst, tak aglomerací, jejímž základem je kolejová doprava, včetně modernizace vozového parku veřejné hromadné dopravy s důrazem na snížení produkce emisí a snížení energetické náročnosti, rozvoj dopravy v klidu a cyklodopravy. ○ Zvýšení podílu využití alternativních energií v dopravě. ○ Posílení energetické bezpečnosti energetické přenosové soustavy.
FS	• Rozšířená a zkvalitněná dopravní infrastruktura TEN-T a podpořený rozvoj udržitelné dopravy ○ Rozvoj sítě TEN-T (železniční, silniční a vnitrozemské vodní) včetně ITS a infrastruktury pro využívání alternativních paliv. ○ Rozvoj železniční sítě mimo TEN-T. ○ Vytvoření podmínek pro uplatnění multimodality v dopravě přednostně na síti TEN-T a zajištění interoperability české železnice přednostně na síti TEN-T, zvýšení bezpečnosti železničního provozu mimo síť TEN-T. ○ Rozvoj nízkouhlíkových integrovaných systémů hromadné dopravy jak na úrovni měst, tak aglomerací, jejímž základem je kolejová doprava, včetně modernizace vozového parku veřejné hromadné dopravy s důrazem na snížení produkce emisí a snížení energetické náročnosti.

TC 8

Fond	Hlavní výsledky
ESF	• Zvýšení zaměstnanosti obtížně zaměstnatelných skupin osob prostřednictvím vyšší účinnosti veřejných služeb zaměstnanosti ○ Zvýšení relevance nástrojů APZ pro poskytování kvalitních individuálních a komplexních služeb zaměstnanosti. ○ Dostupné a kvalitní služby zaměstnanosti Úřadu práce v odpovídajícím rozsahu zejména pro skupiny obtížně zaměstnatelných osob. ○ Zvýšení účasti na DV skupin dospělé populace nejvíce ohrožené nezaměstnaností a ztrátou uplatnění.

	• Vyšší adaptabilita zaměstnanců a lepší uplatnitelnost uchazečů o zaměstnání díky vyššímu souladu znalostí a dovedností pracovní síly s požadavky trhu práce ○ Zvýšení kvality dalšího vzdělávání (formálního i neformálního) směrem k potřebám trhu práce, vedoucí k vyšší adaptabilitě a lepší uplatnitelnosti účastníků na trhu práce ○ Zvýšení účasti osob na kvalitním dalším vzdělávání, které je v souladu s potřebami trhu práce. ○ Zkvalitnění a efektivní uplatňování kariérového poradenství (pro dospělé), zavedení nástroje analyzování a předvídání trhu práce a jejich efektivní využívání pro sladování vzdělávací nabídky s potřebami zaměstnavatelů. ○ Zvýšení nabídky praxí a stáží v podnicích. • Lepší podmínky pro soulad soukromého a pracovního života a rovného postavení žen na trhu práce ○ Zvýšení nabídky a využívání flexibilních forem práce. ○ Zvýšení nabídky cenově dostupných, kvalitních zařízení péče o předškolní děti, zvláště do 3 let ○ Zvýšení počtu zaměstnavatelů praktikujících principy rovných příležitostí pro ženy a muže v zaměstnání. ○ Zvýšení míry zapojení mužů do péče o děti a další závislé osoby. • Zvýšená spolupráce klíčových aktérů na trhu práce, realizace synergických opatření zvyšujících zaměstnanost
EZFRV	• Zvýšení podílu zemědělských podniků, které diverzifikovaly svoji činnost prostřednictvím zahájení či rozvoje nezemědělských činností ○ Zajištění dostatku vstupního i provozního kapitálu na podnikání zahrnující též oblasti agroturistiky a výroby tvarovaných biopaliv. • Vytvoření pracovních míst ve venkovských oblastech podporou diverzifikace činností zemědělských podniků

TC 9

Fond	Hlavní výsledky
ESF	• Zvýšená uplatnitelnost a zaměstnanost osob sociálně vyloučených (ohrožených sociálním vyloučením) na trhu ○ Vytvořené a využívané komplexní programy zaměstnanosti zaměřené na osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením. ○ Vytvořené a aplikované služby zaměstnanosti poskytované „na míru“ sociálně vyloučeným (ohroženým) skupinám obyvatel. ○ Aktivizace osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením ke vstupu na trh práce. ○ Vytvořené podmínky pro vznik nových pracovních míst pro osoby znevýhodněné na trhu práce. ○ Vyšší připravenost pracovníků služeb zaměstnanosti na práci se sociálně vyloučenými skupinami obyvatel / vyšší provázanost sociální a navazující pracovní integrace.

- Zvýšené uplatňování inkluzivního vzdělávání pro rozvoj osobního potenciálu dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- **Snížení počtu vyloučených lokalit a podílu obyvatel v nich žijících**
 - Zavedené podpůrné nástroje pro spolupráci/partnerství aktérů na místní úrovni (regionů, obcí, sociálních partnerů atp.).
 - Lepší dostupnost a vyšší využívání specifických nástrojů (včetně preventivních) pro integrované řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit spojující podporu zaměstnanosti, vzdělávání, bydlení a zdraví, včetně preventivních nástrojů.
 - Dostupná komunitní sociální práce.
 - Zavedený komplexní přístup k podpoře sociálně znevýhodněných rodin s cílem integrace dětí do hlavního vzdělávacího proudu.
 - Zvýšené uplatňování inkluzivního vzdělávání pro rozvoj osobního potenciálu dětí a žáků v obcích s vyloučenými lokalitami.
 - Aktivizace osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením k dokončení vzdělání, ke vstupu na trh práce a integraci do společnosti.
- **Zlepšená dostupnost sociálního bydlení**
 - Vyšší propojenost a propustnost sociálního bydlení a sociální práce (vč. zdravotní péče).
- **Lepší dostupnost a nastavení sociálních služeb pro cílové skupiny**
 - Kvalitní a dostupné programy sociální prevence a nedostatkových sociálních služeb, sociálního poradenství a zdravotní péče.
 - Zvýšená vzdělanost sociálních pracovníků pracujících ve službách (sociálních a zdravotních) a ve veřejné správě.
 - Vytvořené nové modely komunitních sociálních služeb obecného zájmu.
 - Zlepšená spolupráce poskytovatelů sociálních služeb za účelem sociálního začleňování na místní úrovni.
 - Rozvinutá standardizace činností v sociálních službách (službách pro rodiny a děti atp.).
- **Lepší podmínky a rozvinutý systém sociálního podnikání**
 - Zlepšená dostupnost motivačních, poradenských a podpůrných služeb pro rozvoj a udržitelnost sociálního podnikání.
 - Zvýšená informovanost, spolupráce a vzdělávání v oblasti sociálního podnikání.
- **Přijatá opatření ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva**
 - Snížení nákladovosti systému zdravotnictví prosazením zdravého životního stylu se zaměřením na hlavní rizikové faktory ve společnosti.
 - Snížení hrozby chudoby a diskriminace a sociálního vyloučení z důvodu špatného zdravotního stavu.
 - Podpora procesu sociálního začleňování ohrožených skupin vč. Romů specifickými intervencemi na podporu zdravého životního stylu obyvatel vyloučených oblastí.
 - Zavedení nových služeb péče o duševní zdraví komunitního

	typu. ○ Zvýšení kvality vzdělání zdravotního personálu a poskytovatelů péče ve vztahu k modernizaci psychiatrické péče, rostoucímu významu komunitní péče a s přihlédnutím ke stárnutí obyvatel.
EFRR	• Snížení počtu vyloučených lokalit a podílu obyvatel v nich žijících ○ Vytvořené zázemí pro vznik integračních a komunitních center. ○ Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání. ○ Optimalizace pokrytí území sociálními službami. • Zlepšená dostupnost sociálního bydlení ○ Vytvořená sociální infrastruktura vedoucí ke snižování nerovností (např. zařízení pro krizový pobyt sociálně vyloučených osob a rodin). ○ Zlepšená nabídka sociálního bydlení (s individuálně nastavitelnými doprovodnými službami a s možností podpory prostřednictvím sociální práce). • Lepší dostupnost a nastavení sociálních služeb pro cílové skupiny ○ Zvýšená kapacita podporovaných sociálních služeb (včetně navazujících) pro cílové skupiny obyvatel. ○ Vyšší dostupnost a účinnost ambulantních a pobytových služeb a nízkoprahových a kulturně komunitních center poskytující např. integrační služby. ○ Zvýšená kapacita sociálních služeb komunitního typu k podpoře sociálního začleňování. ○ Transformované a deinstitucionalizované služby v sociální oblasti. • Lepší podmínky a rozvinutý systém sociálního podnikání ○ Zvýšený počet sociálních podniků a v nich vytvořených pracovních míst. ○ Rozšířené a inovované zázemí sociálních podniků vedoucích ke snížení nezaměstnanosti a podpoře sociálního začleňování. • Přijatá opatření ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva ○ Regionálně dostupnější a modernizovaná infrastruktura poskytovatelů vysoce specializované a návazné péče dosažená prostřednictvím investic do definovaných center zdravotní péče na základě konkrétních potřeb v regionech. ○ Vytvoření prostoru pro uvolnění kapacit akutní péče ve prospěch péče dlouhodobé a pro další zvýšení efektivity systému. ○ Zvýšení deinstitucionalizace psychiatrické péče a podpora návratu duševně nemocných na trh práce.
EZFRV	• Posílený místní rozvoj ve venkovských oblastech se zapojením místních komunit. ○ Posílená místní rozvojová spolupráce – činnost místních akčních skupin. • Ověření a případná realizace pilotních sociálních podniků v zemědělství

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zajištění dostatečné kapacity cenově dostupných zařízení péče o děti, zvláště do 3 let, včetně dostatečné kapacity kvalitního předškolního vzdělávání • Zajištění moderních prostor a vybavení škol (všech úrovní) a vzdělávacích organizací umožňující rovný přístup ke kvalitnímu vzdělání; investice budou výlučně zaměřeny na: ○ Úpravy a vybavení vzdělávacích zařízení, které umožní vyšší zapojení žáků a studentů se SVP. ○ Rozvoj odborných i přenositelných kompetencí (přizpůsobení prostor a zajištění moderního vybavení, spolupráce se zaměstnavateli apod.) ○ Zajištění rovného přístupu ke kvalitní vzdělávací infrastruktuře.
ESF	• Zvýšená kvalita počátečního vzdělávání s dopadem na vyšší uplatnitelnost absolventů na trhu práce ○ Zvýšení kvality pedagogických pracovníků škol prostřednictvím lepší pregraduální přípravy, metodické podpory v oblasti rozvoje klíčových kompetencí žáků a prostřednictvím vytvoření a zavedení motivujícího kariérního systému. ○ Zvýšení kvality vedoucích pracovníků škol. ○ Dopracování a efektivní využívání komplexního systému hodnocení v počátečním vzdělávání. ○ Zlepšení schopností dětí, žáků a studentů v oblasti klíčových kompetencí projevující se v mezinárodních srovnáních s dopady na vyšší uplatnitelnost na trhu práce a úspěch v životě. ○ Zvýšení schopnosti škol realizovat vzdělávání dospělých. ○ Zvýšená kvalita a dostatečná otevřenost zařízení předškolního vzdělávání • Rozvoj inkluzivního vzdělávání a individuálního přístupu ○ Zlepšení otevřenosti vzdělávacího systému na všech úrovních vůči dětem, žákům a studentům s postižením i těm, kteří pocházejí z handicapujícího socioekonomického prostředí včetně romských dětí a studentů. ○ Zvýšená schopnost vzdělávacího systému rozvíjet individuální potenciál každého dítěte, žáka a studenta. • Zvýšená uplatnitelnost absolventů škol na trhu práce ○ Zvýšení relevance programů středních a vyšších odborných škol k potřebám zaměstnavatelů. ○ Posílení dlouhodobé uplatnitelnosti absolventů na trhu práce rozvojem přenositelných, odborných i praktických kompetencí. ○ Zvýšení zájmu dětí a mládeže o technické a přírodovědné obory. ○ Zkvalitnění a efektivní využívání kariérního poradenství na školách.

	• Zvýšení kvality vysokých škol, které povede také ke zlepšení jejich hodnocení v mezinárodních žebříčcích ○ Zavedení specializace vysokých škol dle jejich silných stránek. ○ Zvýšení kvality výzkumu na VŠ včetně posílení spolupráce s aplikační sférou. ○ Zvýšení spolupráce VŠ se zaměstnavateli včetně zahrnutí praktických zkušeností do studia. ○ Zavedení hodnocení kvality a zavedení jednotných standardů vnitřního i vnějšího hodnocení kvality vysokých škol. ○ Zvýšení počtu zahraničních studentů, pedagogů a výzkumných pracovníků na vysokých školách, zvýšení podílu domácích studentů se zahraniční zkušeností. ○ Zvýšení účasti znevýhodněných studentů na VŠ. ○ Snížení míry studijní neúspěšnosti na VŠ. ○ Zvýšený rozsah dovedností, znalostí a schopností lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace včetně oblasti řízení výzkumu, vývoje a inovací.
EZFRV	• Zvýšení kvalifikace pracovníků v zemědělství, lesnictví a potravinářství. • Zajištění dostupnosti odborných informací zejména v oblastech účinného využívání přírodních zdrojů, přizpůsobování se změně klimatu a zmírňování této změny, zajištění potravinové bezpečnosti a zvyšování produktivity a zvýšení vzdělání zemědělských pracovníků v těchto oblastech

TC 11

Fond	Hlavní výsledky
EFRR	• Zvýšená efektivita a účinnost veřejné správy ○ Zvýšení kvality územní přípravy investic pomocí podpory pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje.
ESF	• Zvýšená efektivita veřejné správy ○ Snížení čisté regulační zátěže pomocí nastavení systémových nástrojů pro objektivní a nezávislé ex ante i ex post posouzení dopadů právní regulace. ○ Snížení čisté administrativní zátěže pro občany i podniky u všech agend veřejné správy prostřednictvím vytvoření a rozvoje standardů veřejných služeb či vytvoření metodiky měření administrativní zátěže. ○ Depolitizace, profesionalizace státní správy prostřednictvím implementace služebního zákona. ○ Zavedení procesů řízení kvality ve veřejné správě. ○ Optimalizace procesů ve veřejné správě včetně justice s důrazem na stabilizaci veřejných rozpočtů či odstranění duplicitních agend, nastavení efektivních kontrolních mechanismů. ○ Zefektivnění fungování justice prostřednictvím posílení analytické a legislativní činnosti, racionalizace soudních řízení, uplatňování mimosoudních řešení sporů, zvýšení

	účinnosti alternativních trestů a účinnosti opatření vedoucích k řešení problému recidivy. ○ Zlepšení koncepčního a strategického řízení ve veřejné správě včetně zavádění využívání moderních analytických a evaluačních nástrojů do výkonu veřejné správy. • Zvýšená odbornost veřejné správy ○ Zavedení moderních metod řízení a rozvoje lidských zdrojů ve veřejné správě (zejména rozvíjení a prohlubování kvalifikace pracovní síly ve veřejném sektoru včetně justice, odpolitizování veřejné správy, zajištění její stability a snížení fluktuace, v souladu s účinným a implementovaným služebním zákonem. • Zvýšená transparentnost veřejné správy ○ Snížení korupčních příležitostí ve veřejné správě prostřednictvím dalšího vzdělávání, podpory občanské participace, zaváděním nástroje CIA (corruption impact assessment). ○ Přijetí a implementace legislativních předpisů v oblasti transparentnosti veřejné správy (např. oblast veřejných zakázek) a služebních prováděcích předpisů Generálního ředitelství státní služby. ○ Posílení komunikace a zvýšení otevřenosti veřejné správy směrem k veřejnosti, např. prostřednictvím posilování principů otevřeného vládnutí či inteligentní publikace dat na principu „open data“. ○ Zvýšení míry využívání služeb eGovernmentu občany a podniky/podnikateli.
--	--

K naplňování vybraných tematických cílů bude směřovat realizace programů ESIF. Níže uvedená tabulka přehledně uvádí příslušné programy přispívající k naplnění jednotlivých tematických cílů.

TC	Fondy	Programy naplňující TC
TC1	EFRR, EZFRV	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost OP Výzkum, vývoj a vzdělávání OP Praha – pól růstu ČR Program rozvoje venkova
TC2	EFRR	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost Integrovaný regionální operační program
TC3	EFRR, ENRF, EZFRV	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost OP Rybářství Program rozvoje venkova
TC 4	EFRR, FS, EZFRV	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost OP Životní prostředí Integrovaný regionální operační program OP Praha – pól růstu ČR Program rozvoje venkova
TC 5	EFRR, FS, EZFRV	OP Životní prostředí Integrovaný regionální operační program Program rozvoje venkova

TC 6	EFRR, FS, ENRF, EZFRV	OP Životní prostředí Integrovaný regionální operační program OP Rybářství Program rozvoje venkova
TC 7	EFRR, FS	OP Doprava OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost Integrovaný regionální operační program
TC 8	EFRR, ESF, EZFRV	OP Zaměstnanost OP Praha – pól růstu ČR Program rozvoje venkova
TC 9	ESF, EFRR, EZFRV	OP Zaměstnanost OP Výzkum, vývoj a vzdělávání Integrovaný regionální operační program OP Praha – pól růstu ČR Program rozvoje venkova
TC 10	ESF, EFRR, EZFRV	OP Výzkum, vývoj a vzdělávání Integrovaný regionální operační program OP Praha – pól růstu ČR Program rozvoje venkova
TC 11	EFRR, ESF	OP Zaměstnanost Integrovaný regionální operační program

1.4 Indikativní alokace podpory Unie podle tematických cílů na národní úrovni pro každý fond a rovněž celkový indikativní objem podpory předpokládaný pro cíle spojené se změnou klimatu

Indikativní alokace vychází z národní obálky a strukturuje finanční prostředky dle požadovaných kategorií. Při rozdělování finančních prostředků hrály roli i zkušenosti ze současného programového období 2007–2013 s absorpční kapacitou, v úvahu byl brán i minimální kritický objem intervencí. Dále byla brána v úvahu také naléhavost řešení daného problému, celkové náklady nezbytné na jeho eliminaci a efektivita vynaložených prostředků.

1.4.1 Orientační rozdělení podpory Unie dle tematických cílů za každý ESI fond

Z tabulky 1-2 vyplývá, že Česká republika plní požadavky dané legislativou na tematickou koncentraci. Alokace EFRR na tematické cíle 1-4 přesahuje požadovaných 50 % o 2,38 procentního bodu, alokace na tematický cíl 4 přesahuje minimální hodnotu 12 % o 2,41 procentního bodu. Minimální požadavek na alokace ESF v tematickém cíli 9 je překročen o 23,91 procentního bodu.

Hodnoty pro Prahu jako vyspělý region plynou z vnitřního uspořádání OP Praha – pól růstu ČR.

Tabulka 1-2: Orientační rozdělení podpory poskytované Unii podle tematických cílů na vnitrostátní úrovni pro každý z ESI fondů (EUR) (celková podpora Unie obsahující i výkonnostní rezervu)

	EFRR	ESF	FS	EZFRV	ENRF	Celkem
1. Posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací	2 421 050 980	0	0	85 568 023	0	2 506 619 003
2. Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT	1 025 806 133	0	0	0	0	1 025 806 133
3. Zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků	892 130 143	0	0	428 544 298	21 198 975	1 341 873 416
4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích	1 720 569 475	0	509 626 952	17 037 110	0	2 247 233 537
5. Podporování přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení	173 640 003	0	453 242 155	724 001 865	0	1 350 884 023
6. Zachování a ochrana životního prostředí a podporování účinného využívání zdrojů	777 013 397	0	1 205 075 137	724 001 865	8 201 740	2 714 292 139
7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách	2 519 745 264	0	3 723 015 754	0	0	6 242 761 018
8. Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil	6 652 474	1 283 683 716	0	58 166 870	0	1 348 503 060
9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci	1 037 378 062	1 512 161 471	0	108 516 702	0	2 658 056 235

	EFRR	ESF	FS	EZFRV	ENRF	Celkem
10. Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení	899 317 340	428 757 043	0	1 997 263	0	1 330 071 646
11. Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy	94 506 295	112 595 903	0	0	0	207 102 198
Technická pomoc	372 880 065	92 805 105	367 965 724	22 500 000	1 707 300	857 858 194
CELKEM	11 940 689 631	3 430 003 238	6 258 925 722	2 170 333 996¹²⁷	31 108 015	23 831 060 602

¹²⁷ Včetně alokace na závazky z programového období 2007–2013 pro opatření PRV Předčasné ukončení zemědělské činnosti (kód 113) ve výši 15 mil. EUR.

1.4.2 Informace k Iniciativě na podporu zaměstnanosti mladých lidí, která se týká tematického cíle 8 “Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil”

Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže (YEI) je v souladu s v souladu s čl. 18 nařízení o ESF zařazena do programování ESF. Prostředky, které v rámci YEI ČR obdrží, budou zahrnuty do OPZ, do samostatné investiční priority. V souladu s kritériem pro způsobilost bude YEI v ČR realizována v regionu NUTS II Severozápad, ve kterém míra nezaměstnanosti osob ve věku 15-24 let dosáhla v roce 2012 hodnoty 28,2 %. Podpořené intervence budou přispívat ke snížení vysoké míry nezaměstnanosti mladých lidí v uvedeném regionu, a dále přispějí k dosahování cíle snížení míry nezaměstnanosti mladých osob na cílovou hodnotu 12,3 % v ČR, vytčenou v Národním programu reforem.

Cílová skupina YEI zahrnuje lidi mladší 30 let, kteří nejsou v zaměstnání ani ve vzdělávání nebo v profesní přípravě (včetně neaktivních a dlouhodobě nezaměstnaných) nezávisle na tom, zda jsou registrováni na Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání či nikoli. Intervence budou v souladu s realizačním plánem programu Záruky pro mládež směřovány zejména do oblasti adresnějšího zacílení politiky zaměstnanosti na mladé, podpory získání praxe a první pracovní zkušenosti, zajištění vyšší relevance kompetencí absolventů k potřebám zaměstnavatelů a podpory tvorby pracovních míst pro mladé.

Tím, že Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže bude realizována v rámci OPZ při zapojení stejných subjektů, které budou implementovat obdobné intervence ESF, bude plně zabezpečeno využití doplňkovosti s intervencemi ESF na podporu zaměstnanosti mladých osob v regionech ČR nezpůsobilých pro podporu z YEI (všechny kromě NUTS II Severozápad).

Základním rámcem pro implementaci YEI je v ČR Realizační plán Programu záruky pro mládež. Jeho aktuální verze pocházející z dubna 2014 byla vypracována na základě připomínek Evropské komise, které Česká republika k tomuto dokumentu obdržela. Aktuální verze je dostupná na <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/zarpromla>

Tabulka 1-3: Informace k Iniciativě na podporu zaměstnanosti mladých lidí, která se týká tematického cíle 8 “Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil”

Specifická alokace na YEI	(EUR) 13 599 984 (EUR)
Odpovídající podpora z ESF	(EUR) 13 599 984 (EUR)

1.4.3 Podíl ESF na strukturálních фондах (EFRR a ESF)

Jak vyplývá z níže uvedené tabulky 1-4, Česká republika splňuje požadavek legislativy na minimální podíl ESF.

Tabulka 1-4: Podíl ESF na strukturálních фондах (EFRR a ESF) (Čl. 92 a Příloha IX obecného nařízení)

Podíl ESF na zdrojích strukturálních fondů (ESF a EFRR) v operačních programech pro region cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost v programovém období 2007–2013	21,4 %
Odpovídající podpora z ESF	22,1 %
Podíl ESF na zdrojích strukturálních fondů v programovém období 2014-2020	22,32 %

1.4.4 Informace k alokaci na technickou pomoc podle kategorie regionů, kde je to vhodné

Jak vyplývá z níže uvedené tabulky 1-5, Česká republika plní požadavky legislativy na maximální zastoupení složky technická pomoc.

Tabulka 1-5: Informace k alokaci na technickou pomoc podle kategorie region, kde je to vhodné

Fond	Kategorie regionů, kde je to vhodné	Alokace na technickou pomoc (EUR)	Podíl technické pomoci na celkové alokaci (podle fondu a podle kategorie regionů, kde je to vhodné)
EFRR	Méně rozvinuté regiony	365 187 036	3,13 %
	Přechodové regiony	pro ČR není relevantní	pro ČR není relevantní
	Více rozvinuté regiony	7 693 029	2,86 %
ESF	Méně rozvinuté regiony	78 941 229	2,50 %
	Přechodové regiony	pro ČR není relevantní	pro ČR není relevantní
	Více rozvinuté regiony	13 863 876	5,00 %
Fond soudržnosti	není relevantní	367 965 724	5,88 %
EZFRV	není relevantní	22 500 000	1,04 %
ENRF	není relevantní	1 707 300	5,49 %

1.4.5 Indikativní příspěvek k cíli v oblasti změny klimatu (celková podpora Unie včetně výkonnostní rezervy)

Strategie Evropa 2020 pro všechny členské státy EU vytyčuje tři hlavní cíle v oblasti životního prostředí a změny klimatu: snížení emisí skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejméně o 20 %, nebo pokud budou podmínky příznivé, o 30 %; zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšení energetické účinnosti o 20 %.

Podle čl. 8 obecného nařízení by měly intervence podporované z ESI fondů přispívat k udržitelnému rozvoji. V rámci udržitelného rozvoje by poté podpora z prostředků politiky soudržnosti měla směřovat k ochraně a zlepšování životního prostředí. Na podrobnější úrovni následně nařízení stanoví, že členské státy a EK zajistí, v rámci intervencí v oblasti životního prostředí, opatření vedoucí ke zmírňování a přizpůsobování se změně klimatu. Ke splnění těchto cílů by měly přispět především tematické cíle (TC):

- TC 4 - Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích
- TC 5 - Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik
- TC 6 - Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů

Indikativní příspěvek k cíli v oblasti změny klimatu bude doplněn v návaznosti na projednání alokací.

Celková indikativní výše podpory EU pro cíl Klimatická změna (EUR) (celková podpora Unie, zahrnující výkonnostní rezervu) je odhadována následujícím způsobem:

3 814 212 850 EUR – jen EFRR, ESF a FS,

5 334 390 848 EUR – ESIF.

1.5 Uplatnění horizontálních principů a cílů pro implementaci fondů

1.5.1 Zajištění principu partnerství

Fáze přípravy Dohody o partnerství a programů pro programové období 2014–2020

ČR vycházela při nastavování principu partnerství ze zkušeností získaných při přípravě a implementaci předstrukturálních nástrojů i programových období 2004–2006 a 2007–2013.

Partneři byly zapojeni do přípravy programového období 2014–2020 od zahájení celkové přípravy při definování NRP a to od roku 2010. Pro diskuse k stanovování principů programového období 2014–2020 a definování požadavků na obsah a systém implementace ESI fondů byly v počátku příprav **využity platformy určené pro projednávání realizace programového období 2007–2013**, zejména pak Koordinační výbory Národního strategického referenčního rámce (NSRR). Pro snadnější komunikaci se všemi partnery je v průběhu celého procesu přípravy programového období 2014–2020 využívána také **Resortní koordinační skupina MMR pro EU**, která slouží k připomínkování jednotlivých materiálů a bezodkladnému informování partnerů o aktuálním dění v rámci přípravy programového období 2014–2020 na národní i evropské úrovni. Od konce roku 2012 začala fungovat Pracovní skupina pro přípravu Dohody o partnerství, kde jsou zastoupeni partneři ze všech oblastí a úrovně veřejné správy pro zajištění transparentnosti a diskuze a debaty mezi všemi.

Do jednotlivých částí Dohody byly zpracovány podklady od jednotlivých partnerů, zejména řídicích orgánů v souvislosti s paralelní přípravou programových dokumentů, ministerstva zemědělství jako gestora politiky rozvoje venkova a společné rybářské politiky v ČR, Úřadu vlády ČR jako gestora Národního programu reformy, regionálních a místních partnerů v souvislosti s nastavováním územní dimenze, resortů a dalších institucí, které jsou gestory předběžných podmínek ve smyslu Akčního plánu řízení a koordinace předběžných podmínek, který byl na návrh MMR schválen usnesením vlády č. 809 ze dne 23. října 2013.

Řada partnerů z různých sfér předložila své připomínky v rámci meziresortního připomínkového řízení ve všech fázích přípravy, a to při definování návrhu národních rozvojových priorit, dopracování tematických okruhů, nastavování struktury programů až po jednotlivé fáze přípravy Dohody o partnerství. Předložení dokumentu k připomínkám všem resortům a dalším institucím je povinnou součástí přípravy materiálů před jejich postoupením vládě ČR. Ačkoliv jsou připomínková místa pevně stanovena Jednacím řádem vlády ČR, dokumenty týkající se přípravy Dohody jsou diskutovány na Pracovní skupině pro přípravu Dohody o partnerství. Připomínky předložené ze strany všech partnerů byly řádně vypořádány a způsob jejich vypořádání byl partnerům zaslán, v případě potřeby rovněž projednán prezenčně s cílem nalezení shody. Spousta podnětů zazněla také během jednání různých platforem a byla následně reflektována ve zpracovávaných dokumentech, popřípadě bilaterálně komunikována s předkladatelem.

Príspevky partnerů se týkaly zejména analytického základu Dohody - od problémových analýz, národních rozvojových priorit, tematických okruhů až po samotnou analytickou část

Dohody. V tomto ohledu byla v rámci spolupráce s partnery v mnohém doplněna analýza potřeb a rozvojového potenciálu ČR, díky podkladům jednotlivých resortů byla analýza doplněna o četná data dokládající identifikované potřeby. Významný vliv na dokument měly dále zkušenosti celé implementační struktury napříč orgány veřejné správy, ale i dalších institucí. Tyto zkušenosti jsou široce sdíleny a předávány a promítly se tak do zkušeností a posunů ve srovnání s programovým obdobím 2007–2013. Na základě podnětů a zkušeností zúčastněných byl také zpracován variantní návrh vymezení programů tak, aby konečné vymezení programů odpovídalo reálným potřebám. Zásadní přidanou hodnotu partnerů lze také spatřovat při plnění a hodnocení předběžných podmínek. Na základě debat s partnery na regionální úrovni byla zpracována kapitola Dohody týkající se územní dimenze (kap. 3), ale také identifikace územní dimenze v rámci jednotlivých problémových oblastí.

Princip partnerství je naplňován nejen při přípravě věcného zaměření intervencí pro čerpání z ESI fondů v programovém období 2014–2020, ale také při nastavování systému řízení Dohody a jednotlivých programů. MMR v úzké spolupráci se všemi partnery připravilo materiál „Doporučení ke zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce při čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014–2020“, do jehož tvorby byli **zapojeni nejen odborníci** a pracovníci, kteří se zabývají implementací evropských fondů, **ale také široká veřejnost** formou elektronického dotazníkového šetření, jehož závěry byly debatovány za široké účasti partnerů na konferenci v lednu 2012.

K respektování a řádnému nastavení principu partnerství na všech úrovních systému i ve všech fázích přípravy slouží nově ustavené platformy na základě materiálu „**Vymezení platform pro programové období 2014–2020**“, který byl vzat vládou na vědomí dne 20. února 2013 a který obsahuje **návrh platform pro přípravu i realizaci** programového období 2014–2020, přičemž stanovuje jejich základní charakteristiky – termín vzniku, předsedu, členství, činnosti a sekretariát. Platformy jsou nejen základním prvkem pro nastavení a realizaci principu partnerství, ale také důležitým **nástrojem pro zajištění vzájemné provázanosti a koordinace** zpracování programů mezi sebou i vůči Dohodě.

Naplňování principu partnerství při přípravě programů spolufinancovaných z ESI fondů v programovém období 2014–2020 je rovněž koordinováno ze strany MMR. MMR doporučilo řídicím orgánům zapojit relevantní partnery ze všech oblastí působení daného programu a realizaci principu partnerství MMR průběžně monitoruje. Zástupci MMR se jednání platform řídicích orgánů rovněž účastní.

Výběr relevantních partnerů zapojených do procesu přípravy Dohody a programů pro programové období 2014–2020 byl uskutečněn v souladu s článkem 5 návrhu obecného nařízení a Etickým kodexem EK pro partnerství. Pozornost byla věnována zejména zapojení všech relevantních partnerů tak, aby byl v rámci celého procesu přípravy programového období 2014–2020 uplatňován princip partnerství a víceúrovňové správy s důrazem na reprezentativní zastoupení všech oblastí společenského života. V úvahu byly rovněž vzaty zkušenosti se spoluprací v rámci přípravy a realizace programového období 2007–2013. Díky širokému zastoupení partnerů v rámci jednotlivých pracovních skupin je tak zajištěn přenos informací nejen mezi platformami na programové a „střešové“ úrovni, ale také do jednotlivých sfér společenského života.

Nastavené partnerství zahrnuje regionální a místní orgány a města realizující integrované systémy udržitelného rozvoje měst v rámci integrovaných územních investic, společně s hospodářskými a sociálními partnery; dále zástupce nestátních neziskových organizací, kteří mají znalosti o průřezových otázkách jako je rovnost pohlaví, nediskriminace a sociální začleňování, ochrana životního prostředí a přírody, podpora kultury, výchova a vzdělávání, a další, zástupce univerzit a výzkumných institucí. Klíčovými partnery jsou rovněž vedle

regionálních a místních orgánů obchodní komory, podnikatelské organizace, odborové organizace, sdružení pro vzdělávání pracovníků, poskytovatelé sociálních a zdravotních služeb a další nevládní organizace.

Do přípravy programového období 2014–2020 přispívají rovněž **zástupci nestátních neziskových organizací**. Jednání platform se pravidelně účastní zástupce Rady vlády pro nestátní neziskové organizace, která se zabývá vytvářením vhodného prostředí pro existenci a činnost nestátních neziskových organizací (NNO). Ze strany široké sítě NNO zastupujících environmentální, sociální, zdravotní (včetně organizací zastupujících osoby se zdravotním postižením), vzdělávací, kulturní sektor či oblast lidských práv a genderu byla dále vytvořena platforma Partnerství NNO 2014+, která vysílá zástupce z řad NNO v relevantních oblastech na jednání příslušných pracovních skupin vytvořených MMR a řídicími orgány, a sdílí informace v rámci širokého okruhu NNO v ČR.

Pro **rozvoj venkova** mezi zúčastněné partnery také patří zástupci veřejných a soukromých organizací v odvětvích, která jsou důležitá pro rozvoj venkova, regionální nebo místní podnikatelská sdružení, organizace žen na venkově, ekologické NNO, NNO odpovědné za nediskriminaci nebo rovnost, zástupci sdružení místních akčních skupin, které se podílejí na místním rozvoji řízeném komunitními organizacemi, sdružení pracující na poli integrovaného rozvoje venkova (např. sdružení místních rozvojových agentur). Partnery pro nastavování oblasti **rybářství** jsou dále kromě zástupců rezortů státní správy zástupci akademické sféry, nestátních neziskových organizací, sdružení a svazů v oblasti akvakultury.

MMR zajišťuje nejen předávání informací relevantním partnerům, ale také **informovanost široké veřejnosti o přípravě programového období 2014–2020**. Veškeré informace a relevantní dokumenty týkající se přípravy Dohody a programů 2014–2020 MMR sdílí prostřednictvím webové stránky www.strukturalni-fondy.cz a dalších publicitních aktivit. Byla uspořádána řada konferencí a seminářů zaměřených at' již na horizontální otázky přípravy programového období 2014–2020, nebo konkrétní tematické oblasti realizace Dohody a programů v následujících letech. Zároveň MMR zřídilo e-mailovou adresu „priprava2014@mmr.cz“, kam mohou zájemci z řad všech partnerů, ale i občanské veřejnosti zasílat dotazy, podněty a zkušenosti týkající se implementace ESI fondů.

Celkově lze sdělit, že partneři především měli zájem na debatě týkající se analytické části Dohody o partnerství, např.:

- ze strany resortů byly zapracovány návrhy textu v oblasti věcných témat dle strategických dokumentů v ČR,
- ze strany regionálních partnerů byly obohaceny dílčí potřeby a problémy v analytické části též o regionální úroveň, a byly doplněny územní rozdíly zpracované ve spolupráci s regionálními partnery,
- ze strany neziskových organizací byly též doplněny textace k analytické části (např. u sociálního vyloučení či životního prostředí).

Zároveň probíhaly mnohé diskuze týkající se výběru tematických cílů v návaznosti na programy 2014–2020 a jejich zaměření. Partneři též přispívali do textu v Dohodě týkající se horizontálních principů, které jsou zpracovány ve shodě se všemi partnery. Ze strany regionálních partnerů probíhaly diskuze týkající se kapitoly č. 3 Dohody o partnerství zaměřené na celkové pojetí integrovaných přístupů v ČR.

Dohoda o partnerství je výsledkem několikaletých příprav a debat s partnery, jedná se o výsledný dokument, který obsahuje podněty i příspěvky všech partnerů.

Klíčoví partneři v souladu s článkem 5 obecného nařízení a Etickým kodexem Evropské komise byli zapojeni také do přípravy programů pro programové období 2014–2020. Partneři

byli ve všech případech zapojeni formou účasti v přípravných platformách programů zřízených řídicími orgány, dále probíhaly ad hoc expertní jednání a kulaté stoly. V průběhu zasedání těchto platform probíhalo kontinuálně informování o aktuálním postupu přípravy a byly shromažďovány poznatky a doporučení partnerů. Za klíčový přínos partnerů při přípravě programů ESI fondů lze obecně považovat podněty v rámci zpracovávaných analýz silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, identifikace potřeb a nastavení aktivit, typů příjemců a cílových skupin. Ne všechny podněty a připomínky partnerů bylo možno akceptovat, např. z důvodu nesouladu s Pozičním dokumentem a cíli EU.

Fáze implementace ESI fondů v programovém období 2014–2020

V souladu s článkem 5 návrhu obecného nařízení a Etickým kodexem Evropské komise pro partnerství budou relevantní partneři zapojeni nejen do přípravy, ale také do realizace programového období 2014–2020. Součástí výše zmíněného materiálu „**Vymezení platform pro programové období 2014–2020**“ je také přehled platform, které budou sloužit ve fázi realizace programového období 2014–2020 na národní úrovni. Partneři budou mít rovněž možnost ovlivnit proces implementace jednotlivých programů prostřednictvím monitorovacích výborů. V rámci implementace územní dimenze budou pro zajištění partnerství ustanoveny Stálá konference na národní úrovni i na úrovni regionální.

Při přípravě Zprávy o pokroku je nutné zajistit **spolupráci zejména s řídicími orgány** vzhledem k tomu, že naplňování cílů Dohody je přímo úměrné naplňování cílů programů, a to zejména v souvislosti s přenosem dat a zajištění kvalitativních komentářů. Dále budou zapojeni **gestoři odpovědní za plnění jednotlivých předběžných podmínek** pro zajištění aktuálních informací o stavu realizace daných opatření. V souvislosti s vyhodnocením příspěvku ke strategii Evropa 2020 bude do procesu zapojen také **Úřad vlády ČR**, který průběžně monitoruje a vyhodnocuje plnění Národního programu reforem, jež je zastřešujícím národním dokumentem pro plnění cílů strategie Evropa 2020. Podrobnosti ke struktuře Zprávy o pokroku implementace Dohody a postupu její přípravy se zapojením partnerů budou blíže specifikovány v Metodice řízení programů.

1.5.2 Podpora rovnosti mezi muži a ženami, nediskriminace

Princip rovného zacházení a zákazu diskriminace je jedním ze základních principů českého práva, který je obsažen v ústavním pořádku a v mezinárodních úmluvách. Rovné zacházení a zákaz diskriminace upravuje v souladu s právem EU antidiskriminační zákon. Právní úprava zajišťuje i přístupnost pro osoby se zdravotním postižením a jejich rovnoprávný přístup a zapojení do všech důležitých oblastí života společnosti. Vnitrostátním orgánem pro rovné zacházení ve smyslu práva EU je veřejný ochránce práv. Exekutivními orgány pro daná témata jsou Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR podřízená ministru pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu (nediskriminace) a Ministerstvo práce a sociálních věcí (rovné příležitosti žen a mužů). V oblasti přístupnosti oba orgány spolupracují.

Nejvíce ohrožené diskriminací jsou v praxi osoby ohrožené sociálním vyloučením či jinak znevýhodněné nebo zranitelné, které se diskriminaci nedovedou účinně bránit. Jsou to např. cizinci, osoby se zdravotním postižením, senioři, ženy, matky s dětmi, příslušníci etnických menšin, osoby s nízkou kvalitací, propuštění vězni či osoby drogově závislé. Tyto osoby mají ztížený přístup na trh práce, k bydlení, ke vzdělání, ke zdravotním a sociálním službám, dopravě a dalším službám a informacím o svých právech. V důsledku jejich znevýhodnění je oslabeno zastoupení a prosazování zájmů těchto osob ve veřejném životě. Zvláště znevýhodněnou a marginalizovanou skupinou jsou Romové, kteří čelí diskriminaci na základě rasy a etnického původu a současně kumulací rizik sociálního vyloučení jako dlouhodobá nezaměstnanost, nízká kvalifikace a život v sociálně vyloučených oblastech.

Při přípravě programů byly a při jejich realizaci budou tyto problémy zohledněny ve všech fázích tak, aby jednotlivé programy dodržovaly zákaz diskriminace a podporovaly rovný přístup k ženám i mužům. Za tímto účelem je v návaznosti na plnění příslušných předběžných podmínek určena u každého ŘO kontaktní osoba či osoby, které:

- se systematicky zabývají implementací a aplikací antidiskriminačního práva, včetně problematiky rovnosti žen a mužů a přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením,
- jsou odpovědné za koordinaci aktivit v této oblasti v rámci jednotlivých operačních programů a
- úzce spolupracují se Sekcí pro lidská práva Úřadu vlády a s MPSV jako odbornými koordinátory daných problematik.

Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR a MPSV úzce spolupracuje s veřejným ochráncem práv jako národním orgánem pro boj s diskriminací, který v souladu se svým mandátem poskytuje odborné a metodické poradenství k zajištění zákazu diskriminace a rovných příležitostí při implementaci ESI fondů. Zástupci obou odborných koordinátorů i veřejného ochránce práv se budou podílet i na realizaci a monitorování realizace jednotlivých programů. Kontaktní osoby u ŘO i koordinátoři budou konzultovat rovněž se zástupci dotčených skupin, zejména prostřednictvím Vládního výboru pro zdravotně postižené občany, Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Pracovníci podílející se na realizaci programů jsou školeni v antidiskriminačním právu a uplatňování rovných příležitostí žen a mužů i dalších skupin.

Monitorování příspěvku k rovnosti mezi muži a ženami a nediskriminaci bude prováděno prostřednictvím MS2014+ z projektové úrovně. Každý žadatel bude prostřednictvím projektové žádosti označovat příspěvek daného projektu k horizontálnímu principu, přičemž nebude možné podpořit projekt s negativním vlivem na rovnost mezi muži a ženami a nediskriminaci a rovné zacházení.

1.5.3 Udržitelný rozvoj

Koncept udržitelného rozvoje v ČR spočívá v rovnováze tří pilířů – ekonomického (udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti), sociálního (sociální rozvoj respektující potřeby všech) a environmentálního (účinná ochrana životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů).

Základním národním dokumentem v této oblasti je Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR (SRUR), který poukazuje na hlavní priority a cíle, včetně vzájemných vazeb mezi nimi, v oblasti udržitelného rozvoje. SRUR řeší pět prioritních os - 1: Společnost, člověk a zdraví; 2: Ekonomika a inovace; 3: Rozvoj území; 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita a 5: Stablní a bezpečná společnost. Zároveň jsou v tomto dokumentu stanoveny základní principy nutné pro dosažení udržitelného rozvoje v ČR, které je nezbytné respektovat při tvorbě všech navazujících strategií a koncepčních dokumentů (princip rovnováhy tří pilířů udržitelného rozvoje, princip soudržnosti a integrace politik a řízení, princip předběžné opatrnosti, princip generační a mezigenerační odpovědnosti, princip rovných příležitostí, princip partnerství a princip mezinárodní odpovědnosti). Pro Dohodu o partnerství a programy ESIF je SRUR jedním z východisek a strategickým nástrojem pro koordinaci aktivit v oblasti udržitelného rozvoje v národních politikách. Hlavními tématy udržitelného rozvoje nejsou pouze záležitosti životního prostředí, ale rovněž naplnění ekonomických a sociálních potřeb. Ekologické hledisko je však významným parametrem při přijímání politik, strategií a koncepcí či rozhodování o investicích, což je vnímáno jako proces programování a přípravy celé strategie Dohody o partnerství.

Implementace Dohody o partnerství a programů se opírá o některé klíčové principy a zásady udržitelného rozvoje:

- „znečišťovatel platí“

Princip „znečišťovatel platí“ bude nadále uplatňován zejména formou ekonomických nástrojů, tj. poplatků za znečišťování životního prostředí. Poplatky placené podle jednotlivých zákonů k ochraně životního prostředí jsou povinné platby postihující využívání přírodních zdrojů, znečišťování životního prostředí a ohrožování zdraví a životů lidí, zvířat a rostlinstva v důsledku lidské činnosti. Obchodování s emisními povolenkami, které nadále bude uplatňováno, lze rovněž zařadit k naplňování principu „znečišťovatel platí“.

- předběžné opatrnosti, prevence

Hlavním nástrojem předběžné opatrnosti bude nadále propracovaný systém EIA a SEA, který umožňuje včasné zapojení všech zúčastněných včetně odborné sféry do posuzování případných environmentálních a zdravotních vlivů záměrů, staveb, koncepcí i strategií. Obdobné funkce budou rovněž uplatňovány v rámci povolovacího systému IPPC. Prvky předběžné opatrnosti se uplatňují i v rámci systému povolování a udílení oprávnění a při územním plánování.

- minimalizace zdravotně škodlivých emisí

Systém různých opatření, omezení nebo pobídek bude zaměřen na zdravotně rizikové emise, zejména se jedná o emise polyaromatických uhlovodíků (PAH), dále mikročástice PM₁₀, PM_{2,5}, PM₁, benzen, které jsou mutagenní a karcinogenní a další rizikové látky CO, oxidy dusíku, aldehydy, těkavé organické látky, prach, přízemní ozón a hluk. Největší pozornost bude věnována snižování emisí z dopravy a lokálních topenišť, které mají velký podíl na produkci zdravotně rizikových látek. Zdravotně rizikové emise budou řešeny i u ostatních zdrojů znečišťování tak, aby byly eliminovány zejména hlavní zdroje škodlivých emisí v obcích a městech.

- efektivní nakládání se zdroji

Pozornost bude věnována energetické náročnosti budov, zateplování a zvyšování energetické účinnosti budov i výroby. Potenciál energetických úspor je značný s dopadem na úsporu surovin a materiálu. Bude nadále rozvíjen program Nová zelená úsporám. Dalším předpokladem efektivního nakládání se zdroji je i kvalitní nastavení systému nakládání s odpady, a to v souladu s principem hierarchie nakládání s odpady. Zvyšování materiálového a energetického využití odpadů bude směřovat k co nejvyšší možné míře opětovného použití, materiálového využití, energetického využití a jiného uplatnění odpadů, které vznikly. Cílem bude dosáhnout takového využití odpadů, které co nejméně zatíží životní prostředí jako celek.

- ochrana klimatu (změny, adaptace)

Česká republika bude dále postupovat v souladu s implementačními nástroji ke Kjótské úmluvě a plnit závazky v rámci EU. Další snižování emisí skleníkových plynů bude i nadále významné prostřednictvím snižování energetické náročnosti, zlepšováním tepelných izolací, rozvíjením nových technologií, podporou inovací a výzkumu. Spolu se snižováním emisí skleníkových plynů bude efektivní upřednostňovat synergická opatření, která zároveň snižují emise zdravotně rizikových látek. Jedním z dostupných nástrojů pro naplňování a vyhodnocování vlivů intervencí v Dohodě o partnerství na emise skleníkových plynů je nástroj CO₂MPARE, který by vytvořen pro posuzování intervencí z hlediska emisí skleníkových plynů. Na základě provedené analýzy funkčnosti nástroje se jako nejvhodnější

jeví jeho využití pro účely střednědobého a ex post hodnocení programů, resp. vybraných intervencí.

- **biodiverzita a ochrana ekosystémů**

Bude naplňována Strategie biologické rozmanitosti a aktualizovaný Státní program ochrany přírody a krajiny, opatření k ochraně ekosystémů, biotopů, ohrožených druhů. V rámci EIA a SEA budou nadále posuzovány dopady opatření z hlediska jejich vlivů na lokality soustavy Natura 2000. Pozornost bude věnována v rámci CITES a importu i mezinárodní ochraně biodiverzity.

- **odolnost proti katastrofám**

Prevence vzniku, případně zmírnění následků krizových situací způsobených zejména živelními pohromami, závažnými haváriemi, teroristickými činy a poruchami kritické infrastruktury budou hlavními cíli environmentální bezpečnosti. Hlavním úkolem pro zachování environmentální bezpečnosti bude zkvalitnění systému konkrétních legislativních, technických, organizačních a informačních opatření, snižujících riziko vzniku krizových situací a jejich negativního působení. Důraz bude kladen především na systém preventivních mitigačních a zejména adaptačních opatření, která jsou nejúčinnější a ekonomicky nejefektivnější.

- **udržitelný rozvoj v územním plánování**

V souladu s dikcí zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů, bude i nadále uplatňován princip udržitelného rozvoje území při realizaci projektů spolufinancovaných z fondů ESI majících průmět do území. Udržitelný rozvoj území spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a je naplněním principu udržitelného rozvoje v rámci územního plánování. Cílem územního plánování je vytváření předpokladů pro výstavbu a udržitelný rozvoj území, a to soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území.

- **zohlednění environmentálních hledisek v rámci veřejných zakázek**

Zohledňování environmentálního hlediska při hodnocení nabídek předložených v rámci soutěže o veřejnou zakázku je zahrnuto ve směrnici 2014/24/EU Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES. Za účelem provedení přenesení obsahu tří nových směrnic Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU, 2014/24/EU a 2014/25/EU do právního řádu ČR, a to včetně problematiky environmentálních hledisek, je připravován zcela nový zákon o veřejných zakázkách. Problematika je zohledněna i Metodickým pokynem pro oblast zadávání zakázek pro programové období 2014–2020, který uvádí „vlastnosti plnění z hlediska vlivu na životní prostředí“ jako jedno z možných dílčích hodnotících kritérií.

Na základě zkušeností z období 2007–2013 je v rámci implementace Dohody o partnerství (tzn. napříč relevantními programy) a hodnocení výsledků intervencí nastaven jednotný způsob sledování vlivu intervencí na životní prostředí, popřípadě veřejné zdraví. Ve spolupráci s hodnotiteli SEA došlo k vytipování těch investičních priorit (specifických cílů v případě ENRF/prioritních oblastí v případě EZFRV), u kterých je relevantní vliv na životní prostředí sledovat a vyhodnocovat. U těchto oblastí jsou v rámci indikátorové soustavy jednotlivých programů vydefinovány vybrané environmentální indikátory pro zajištění monitoringu a hodnocení. V návaznosti na vybrané environmentální indikátory pro jednotlivé programy budou relevantní environmentální kritéria zapracována do celkového systému

hodnocení a výběru projektů tam, kde je to vhodné. Systém environmentálního hodnocení nenahrazuje legislativní postupy (EIA, územní a stavební řízení), ale tyto postupy doplňuje.

Vzhledem k jednotnému přístupu napříč investičními prioritami/specifickými cíli/ prioritními oblastmi je zajištěna i průřezovost sledování problematiky, tedy zohlednění udržitelného rozvoje i u těch intervencí, které nejsou přímo zacíleny na životní prostředí. Jedná se zejména o snižování energetické náročnosti, zavádění nových a současně environmentálně šetrných technologií apod. Vyhodnocení tématu bude součástí evaluačního plánu Dohody o partnerství a relevantních programů.

1.5.4 Horizontální cíle politik (průřezové strategie, koncepce a politiky)

V souladu se Společným strategickým rámcem, Přílohou 1 obecného nařízení jsou zohledňovány i ostatní definované horizontální cíle:

- **Přístupnost**
Kroky, které zamezí jakékoliv diskriminaci na základě zdravotního postižení, jsou integrální součástí chápání horizontálního principu rovných příležitostí a nediskriminace (viz kap. 1.5.2).
- **Řešení demografické změny**
Problémy vyplývající z demografické změny, zejména včetně problémů spojených s úbytkem pracujícího obyvatelstva, zvyšujícím se počtem obyvatel v důchodovém věku v celkové populaci a vylidňováním jsou přímo řešeny problémovými oblastmi Trh práce a Sociální začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví a jsou pokryty prioritami financování Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin a Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě (viz kap. 1.1).
- **Přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování**
Přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování je přímo řešeno problémovou oblastí Životní prostředí, resp. její částí Změna klimatu a prevence rizik a katastrof. Problematika je pokryta prioritou financování Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu, jejímž cílem v oblasti změny klimatu je zvýšení adaptace krajiny na projevy klimatické změny (přírodě blízká a technická opatření, změny v rámci zemědělského a lesního hospodaření), dále pak zlepšení různých varovných a reakčních systémů týkajících se různých katastrof a zejména živelných pohrom souvisejících se změnou klimatu (viz kap. 1.1).

1.6 Seznam programů pod EFRR, ESF a IZM, FS, s výjimkou programů spadajících pod cíl Evropská územní spolupráce a programů EZFRV a ENRF, spolu s příslušnými orientačními přiděly pro každý ESI fond na každý rok (celková podpora Unie včetně výkonnostní rezervy)

Na základě usnesení vlády ČR (*číslo bylo v okamžiku zpracování této verze neznámé; podkladový materiál č. 181/14*) byly níže uvedené částky orientačních přidělů potvrzeny. Tyto částky však mohou v některých případech doznat změn vyplývajících z dokončení jednání mezi řídicími orgány. Dalším důvodem pro případné změny jsou přetrvávající nejasnosti ve výkladu čl. 70 obecného nařízení a článku 13.2 nařízení o ESF. Proto dosud nebylo možné stanovit úroveň přesunu mezi kategoriemi regionů.

Tabulka 1-6: Seznam programů ESI fondů s orientačními přiděly pro každý fond na každý rok

Název programu	ESI Fond (EFRR, ESF, Fond soudržnosti , EZFRV, ENRF nebo IZM)	Celkem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost		4 331 062 617	582 551 862	594 214 666	606 109 305	618 239 525	630 612 137	643 231 951	656 103 171
	EFRR	4 331 062 617	582 551 862	594 214 666	606 109 305	618 239 525	630 612 137	643 231 951	656 103 171
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání		2 779 600 572	373 871 641	381 356 626	388 990 399	396 775 362	404 715 888	412 815 065	421 075 591
	EFRR	1 529 713 287	205 754 893	209 874 147	214 075 284	218 359 626	222 729 581	227 186 847	231 732 909
	ESF	1 249 887 285	168 116 748	171 482 479	174 915 115	178 415 736	181 986 307	185 628 218	189 342 682

Název programu	ESI Fond (EFRR, ESF, Fond soudržnosti , EZFRV, ENRF nebo IZM)	Celkem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OP Životní prostředí		2 636 592 864	352 433 733	360 772 130	369 161 267	377 069 268	384 539 106	392 752 492	399 864 868
	EFRR	394 824 020	53 106 013	54 169 206	55 253 533	56 359 336	57 487 236	58 637 672	59 811 024
	FS	2 241 768 844	299 327 720	306 602 924	313 907 734	320 709 932	327 051 870	334 114 820	340 053 844
OP Doprava		4 695 769 435	627 879 804	642 620 467	657 459 524	671 497 159	684 806 453	699 387 324	712 118 704
	EFRR	902 317 139	121 366 643	123 796 427	126 274 511	128 801 675	131 379 338	134 008 502	136 690 043
	FS	3 793 452 296	506 513 161	518 824 040	531 185 013	542 695 484	553 427 115	565 378 822	575 428 661
Integrovaný regionální OP		4 629 160 909	622 647 729	635 113 261	647 826 586	660 791 703	674 015 897	687 504 307	701 261 426
	EFRR	4 629 160 909	622 647 729	635 113 261	647 826 586	660 791 703	674 015 897	687 504 307	701 261 426
OP Technická pomoc		223 704 582	29 869 709	30 595 696	31 324 638	32 003 425	32 636 283	33 341 090	33 933 741
	FS	223 704 582	29 869 709	30 595 696	31 324 638	32 003 425	32 636 283	33 341 090	33 933 741

Název programu	ESI Fond (EFRR, ESF, Fond soudržnosti , EZFRV, ENRF nebo IZM)	Celkem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OP Zaměstnanost		2 145 737 492	294 424 721	298 485 302	298 381 367	304 352 948	310 443 859	316 656 463	322 992 832
	ESF	2 132 137 508	286 784 280	292 525 759	298 381 367	304 352 948	310 443 859	316 656 463	322 992 832
	IZM	13 599 984	7 640 441	5 959 543	0	0	0	0	0
OP Praha - pól růstu ČR		201 590 104	27 114 983	27 657 830	28 211 470	28 776 072	29 351 958	29 939 349	30 538 442
	EFRR	153 611 659	20 661 617	21 075 267	21 497 139	21 927 367	22 366 192	22 813 784	23 270 293
	ESF	47 978 445	6 453 366	6 582 563	6 714 331	6 848 705	6 985 766	7 125 565	7 268 149
Program rozvoje venkova		2 170 333 996	314 349 445	312 969 048	311 560 782	310 124 078	308 659 490	307 149 050	305 522 103
	EZFRV	2 170 333 996	314 349 445	312 969 048	311 560 782	310 124 078	308 659 490	307 149 050	305 522 103
Operační program Rybářství		31 108 015	4 263 975	4 318 446	4 357 922	4 428 555	4 531 602	4 562 588	4 644 927
	ENRF	31 108 015	4 263 975	4 318 446	4 357 922	4 428 555	4 531 602	4 562 588	4 644 927
Celkem		23 844 660 586	3 229 407 602	3 288 103 472	3 343 383 260	3 404 058 095	3 464 312 673	3 527 339 679	3 588 055 805

OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Cílem Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) je dosažení konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky založené na znalostech a inovacích.

Operační program je zaměřen na (1) Zvýšení počtu firem schopných posunovat či alespoň dosahovat technologickou hranici ve svém oboru, přičemž důraz bude kladen na rozvoj podnikových výzkumných, vývojových a inovačních kapacit a jejich propojení s okolním prostředím. (2) Rozvoj podnikání a inovací v oborech s nižší znalostní intenzitou, který se soustředí zejména na podporu realizace nových podnikatelských záměrů, včetně rozvoje služeb vedoucích ke zvýšení konkurenční výhody jednotlivých firem v mezinárodním prostředí. (3) Posun k energeticky účinnému, nízkouhlíkovému hospodářství spočívající především ve zvyšování energetické účinnosti podnikatelského sektoru, využívání obnovitelných zdrojů energie, modernizaci energetické infrastruktury a zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin. (4) Usnadnění rozvoje podnikání, služeb a přístupu ke službám státu prostřednictvím vysokorychlostního přístupu k internetu a širší nabídkou služeb informačních a komunikačních technologií, neboť konkurenceschopnost informační společnosti je založena právě na efektivním využívání moderních služeb ICT.

Na základě strategických dokumentů EU a ČR a analýzy potřeb České republiky pro budoucí období kohezní politiky 2014–2020 byly pro OP PIK identifikovány čtyři věcně zaměřené prioritní osy a jedna prioritní osa na technickou pomoc:

- 1) Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace;
- 2) Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních firem;
- 3) Účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin;
- 4) Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií.
- 5) Technická pomoc.

Veškeré financování prioritních os (PO) bude provedeno z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

OP PIK přispívá k naplnění pěti tematických cílů, konkrétně TC 1 (PO 1), TC 2 (PO 4), 3 (PO 2), 4 (PO 3) a 7 (PO 3).

OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

Klíčovým principem Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) je rozvoj lidských zdrojů pro znalostní ekonomiku a udržitelný rozvoj v sociálně soudržné společnosti a je podporován intervencemi v rámci více prioritních os (PO). Na něj navazuje téma podpory kvalitního výzkumu, pro který představuje kvalifikovaná pracovní síla klíčový vstupní faktor. Intervence v oblasti vzdělávání budou zároveň podpořeny systémovými změnami, které směřují ke zkvalitnění vzdělávacího systému ČR.

Intervence v oblasti vzdělávání budou zároveň podpořeny systémovými změnami, které směřují ke zkvalitnění vzdělávacího systému naší země. Oblasti intervencí OP VVV zahrnují (1) podporu rovnosti a kvality ve vzdělávání, (2) rozvoj lepších kompetencí pro trh práce a (3) posílení kapacit pro kvalitní výzkum a jeho přínos pro společnost.

Podpora příjemců ze všech stupňů vzdělávací a vědecko-výzkumné soustavy bude rozdělena do 3 prioritních os doplněných o prioritní osu Technická pomoc. Jejich výčet je následující:

- 1) Posilování kapacit pro kvalitní výzkum;
- 2) Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj;
- 3) Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání;
- 4) Technická pomoc.

PO 1 a 4 bude financována z EFRR, PO 3 z ESF a PO částečně z EFRR (zkvalitnění vzdělávací infrastruktury na vysokých školách) a částečně z ESF.

V rámci OP VVV bude přispěno k naplnění tří TC, konkrétně TC 1 (PO1), 9 (PO 3) a 10 (PO 2).

OP Zaměstnanost

Cílem Operačního programu Zaměstnanost (OP Z) je zlepšení lidského kapitálu obyvatel ČR a veřejné správy v ČR, tedy základních prvků konkurenceschopnosti. ČR musí těmto oblastem věnovat značnou pozornost, pokud chce v současném komplexním světě obstát.

OP Z je zaměřený na podporu zaměstnanosti, rovných příležitostí žen a mužů, adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, dalšího vzdělávání, sociálního začleňování a boje s chudobou, zdravotních služeb, modernizaci veřejné správy a veřejných služeb a podporu mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy.

OP Z obsahuje 5 prioritních os rozdělujících operační program na logické celky. Jejich vymezení vychází z klíčových národních i evropských strategických dokumentů, zkušeností z předešlých programových období i analýzy potřeb pro programové období 2014–2020. Prioritní osy OP Z jsou následující:

- 1) Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly;
- 2) Sociální začleňování a boj s chudobou;
- 3) Sociální inovace a mezinárodní spolupráce;
- 4) Efektivní veřejná správa;
- 5) Technická pomoc.

Všechny PO budou financovány z ESF, PO 1 také částečně z fondu YEI (Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže).

OP Z přispívá k naplnění tří TC, konkrétně TC 8 (PO 1, PO 3), TC 9 (PO 2, PO 3), TC 11 (PO 3, PO 4).

OP Doprava

Hlavním cílem Operačního programu Doprava (OP D) je zajištění kvalitní dopravní infrastruktury v celé ČR včetně postupného vyrovnávání kvality dopravní sítě ČR se „starými“ zeměmi EU. Sektor dopravy je jednou z důležitých oblastí národního hospodářství, která ovlivňuje prakticky všechny oblasti veřejného i soukromého života a podnikatelské sféry. Kvalitní dopravní infrastruktura je nutnou podmínkou pro zvyšování konkurenceschopnosti celého státu i jeho regionů. Její nerovnoměrná kvalita je i jednou z příčin územních rozdílů.

OP Doprava navazuje na stejnojmenný OP z programového období 2007–2013. Vychází ze strategických dokumentů EU i ČR i analýzy potřeb pro programové období 2014–2020.

Podpora v rámci tohoto OP bude hlavně zaměřena na výstavbu a modernizaci železničních tratí, silnic a dálnic, vnitrozemských vodních cest, multimodální dopravu, infrastrukturu drážních systémů městské a příměstské dopravy, zavádění ITS, environmentálně čistý

dopravní park či rozvoj napájecích stanic alternativních energií. OP D se skládá ze 4 prioritních os:

- 1) Infrastruktura pro železniční a další udržitelnou dopravu
- 2) Silniční infrastruktura na síti TEN-T a veřejná infrastruktura pro čistou mobilitu
- 3) Silniční infrastruktura mimo síť TEN-T
- 4) Technická pomoc.

Finanční prostředky budou čerpány z FS (PO 1, PO 2 a PO 4), PO 3 bude financována EFRR. OP Doprava bude svou realizací přispívat k naplnění TC 7 (všechny PO).

OP Životní prostředí

Hlavním cílem Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP) je ochrana a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel České republiky (dále „ČR“), podpora efektivního využívání zdrojů, eliminace negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zmírňování dopadů změny klimatu.

OP ŽP navazuje na stejnojmenný OP z programového období 2007–2013. Vychází ze strategických dokumentů EU i ČR i analýzy potřeb pro programové období 2014–2020.

OP ŽP je rozdělen do 5 tematických prioritních os a prioritní osy Technická pomoc:

- 1) Zlepšení kvality vody a snižování rizika povodní;
- 2) Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech;
- 3) Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika;
- 4) Ochranu a péči o přírodu a krajinu;
- 5) Energetické úspory;
- 6) Technická pomoc.

OP ŽP bude financován z FS (PO 1, PO 2, PO 6), z EFRR (PO 4), PO 3 a PO 5 budou financována částečně z FS a EFRR.

V rámci OP ŽP bude přispěno k naplnění TC 4 (PO 5), TC 5 (PO 1, PO 3) a TC 6 (PO 1, PO 2, PO 3, PO 4).

Integrovaný regionální operační program

Integrovaný regionální operační program (IROP) navazuje na sedm regionálních operačních programů a částečně na Integrovaný operační program z programového období 2007–2013. Prioritou IROPu je umožnění vyváženého rozvoje území, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech.

IROP bude zaměřen na snižování územních rozdílů, zkvalitnění infrastruktury a posílení konkurenceschopnosti v regionech, posílení veřejných služeb, podporu vzdělanosti jako jednoho z pilířů zvyšování kvality života obyvatel, a posílení institucionální kapacity veřejné správy.

Strukturován bude do těchto prioritních os:

- 1) Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony
- 2) Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů
- 3) Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí
- 4) Technická pomoc.

Veškeré financování bude provedeno z EFRR.

IROP bude svou realizací přispívat k naplnění TC 2 (PO 3), TC 4 (PO 2), TC 5 (PO 1), TC 6 (PO 3), TC 7 (PO 1), TC 9 (PO 2, PO 4), TC 10 (PO 2), TC 11 (PO 3).

OP Praha – pól růstu

Hlavním cílem Operačního programu Praha – pól růstu ČR (OP PPR) pro programové období je zajistit plnění Tematických cílů. Přitom je třeba zajistit efektivní realizaci investic v Praze, které povedou ke zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako rozvojového pólu republiky a k zajištění kvalitního života obyvatel. Vytvoření příznivého podnikatelského prostředí a podpora vzdělání a vědy tak musí směřovat k naplnění role Prahy jako hlavního inovačního centra republiky. Přitom je nezbytné zajistit efektivní hospodaření se všemi formami zdrojů - pozemky, nemovitostmi a infrastrukturou, energiemi i financemi ve smyslu zásad udržitelného rozvoje a vyvažování jejich vzájemných vazeb.

OP PPR naváže na operační programy Praha Adaptabilita a Praha Konkurenceschopnost (období 2007-2013). OP představuje multifondový systém podpor z EU, orientovaný na podporu výzkumu a vývoje, malých a středních podniků, nízkouhlíkového hospodářství, podporu sociálních služeb a vzdělávání. Financování programu se strany EU bude probíhat jak z Evropského fondu pro regionální rozvoj, tak z Evropského sociálního fondu.

Mezi intervence a oblasti, které budou v dalším období pro Prahu určující a které budou podporovány prostřednictvím OP PPR, patří využití kvalitního lidského a inovačního potenciálu v oblasti výzkumu, vývoje a inovací; podpora malých a středních podniků; energetické úspory a podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství; podpora vzdělávání a rovných příležitostí.

Strukturován bude do těchto prioritních os:

- 1) Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací
- 2) Udržitelná mobilita a energetické úspory
- 3) Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě
- 4) Vzdělávání a vzdělanost
- 5) Technická pomoc.

Jak již bylo zmíněno výše, financování programu bude probíhat z EFRR (PO 1, PO 2), ESF (PO 5) či jejich kombinací (PO 3, PO 4).

V rámci OP VVV bude přispěno k naplnění TC 1 (PO 1), TC 4 (PO 2), TC 8 (PO 4), TC 9 (PO 3), TC 10 (PO 4).

OP Rybářství

Globálním cílem Operačního programu Rybářství (OP Rybářství) je udržitelná a konkurenceschopná akvakultura založená na inovacích, konkurenceschopnosti, znalostech a účinnějším využití zdrojů. Cílem je rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a zajištění rovnoměrných dodávek sladkovodních ryb během roku na domácí trh v požadovaném sortimentu včetně diverzifikace akvakultury (rybníkářství) pro zajištění produkce kapra a jeho dodávek na trh a současně je také potřeba podpořit zavádění moderních intenzivních chovných systémů s cílem zvyšování produkce ryb a přispění k eliminaci negativních dopadů na životní prostředí, které budou požizovány pro produkci lososovitých popř. dalších druhů ryb k zajištění celoročních dodávek do tržní sítě.

Podpora z OP Rybářství je zaměřena na (1) zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční akvakultury v České republice, (2) investice do recirkulačních zařízení (zvýšit produkci), (3) investice do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury, (4) zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury a podporu konzumace ryb, (5) podporu transferu vědeckých poznatků do podniků akvakultury (produktové a procesní inovace) a (6) podpora formy hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu ŽP a biologické rozmanitosti.

V rámci OP Rybářství byly v ČR vyčleněny 3 Priority Unie (PU) a Technická pomoc:

- PU 2 Podpora environmentálně udržitelné, inovativní a konkurenceschopné akvakultury založené na znalostech a účinně využívající zdroje
- PU 3 Podpora provádění společné rybářské politiky
- PU 5 Podpora uvádění na trh a zpracování Veškeré financování v OP Rybářství bude čerpáno z EZFRV.

V rámci OP Rybářství bude přispěno k naplnění TC 3 (PU 2, PU 5), TC 6 (PU 2, PU 3).

Program rozvoje venkova

Hlavním cílem Programu rozvoje venkova (PRV) je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura.

Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude Komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenství a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

PRV k cílům strategie 2020 přispívá prostřednictvím níže uvedených šesti následujících priorit Unie pro rozvoj venkova.

- 1) Podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech;
- 2) Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů;
- 3) Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství;
- 4) Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím;
- 5) Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu;
- 6) Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.

PRV bude finančně podporován z EZFRV a finančních prostředků přesunutých z EZZF.

TC 1 (Priorita 1), TC 3 (Priorita 2), TC 4 (Priorita 5), TC 5 (Priorita 4), TC 6 (Priorita 5), TC 8 (Priorita 6), TC 9 (Priorita 6), TC 10 (Priorita 2, 3, 4, 5).

OP Technická pomoc

Smyslem Operačního programu Technická pomoc (OP TP) je financování administrativy, podpory absorpční a administrativní kapacity a doplňkových činností nutných pro zdárný chod celého systému čerpání z ESI fondů v programovém období 2014–2020. OP TP bude stěžejní pro zajištění úspěšného působení Národního orgánu pro koordinaci i jiných orgánů. Cílem OP TP je, aby prostředky z ESI fondů byly využity v co nejvyšší míře a co nejefektivněji.

OP TP navazuje na stejnojmenný program z programového období 2007–2013. Zaměřen bude na vytvoření podmínek pro naplňování cílů, které stanoví Dohoda o partnerství, včetně uplatnění principu partnerství také s partnery vně veřejné správy, přípravu programového období 2021+, zajištění publicity a absorpční kapacity především formou poskytování informací, podpory integrovaných přístupů, zajištění fungujícího jednotného metodického prostředí a rozvoj lidských zdrojů na úrovni Dohody o partnerství.

Strukturován bude do těchto prioritních os:

- 1) Podpora řízení a koordinace Dohody o partnerství - vytvořit podmínky pro naplnění cílů Dohody o partnerství a koordinace řízení; zajistit včasnou přípravu nového programového období 2021+; zajistit informovanost o ESIF u cílových skupin; podpořit kapacity pro implementaci ESIF na nižší než národní úrovni;
- 2) Jednotný monitorovací systém zabezpečení jednotného monitorovacího systému na základě vysoké úrovně elektronizace dat.

Veškeré finanční prostředky budou čerpány z FS.

Tematické cíle jsou pro OP TP nerelevantní.

1.7 Požadavek na převod alokace strukturálních fondů mezi kategoriemi regionů, kde je to použitelné (Článek 93 obecného nařízení)

Česká republika využije s ohledem na článek 93 obecného nařízení možnost převodu finančních prostředků mezi regiony ve výši 3 % celkové alokace. Bližší informace o aplikaci čl. 70 obecného nařízení a článku 13.2 nařízení o ESF a principu pro rata na úrovni programů budou uvedeny v relevantních programech.

Tabulka 1-7: Převod alokace mezi kategoriemi regionů

Kategorie regionů	Finanční alokace založená na rozhodnutí Komise (...) (EUR)	Převod do	Objem převedených prostředků (EUR)	Podíl na alokaci v kategorii regionů, z níž jsou prostředky převáděny (%)	Finanční alokace po převodech (EUR)
Méně rozvinuté regiony	15 282 489 121	Přechodové regiony	pro ČR není relevantní	3,00%	14 824 014 447
		Více rozvinuté regiony	458 474 674		
Přechodové regiony	pro ČR není relevantní	Méně rozvinuté regiony	0	pro ČR není relevantní	pro ČR není relevantní
		Více rozvinuté regiony	0		
Více rozvinuté regiony	88 203 748	Méně rozvinuté regiony	0	0	546 678 422
		Přechodové regiony	pro ČR není relevantní		

1.8 Převod prostředků z cíle Evropská územní spolupráce do cíle Investice pro růst a zaměstnanost, kde je to vhodné (Článek 94 obecného nařízení)

Převod prostředků z cíle Evropská územní spolupráce do cíle Investice pro růst a zaměstnanost nebude v ČR aplikován.

1.9 Žádost Evropské Komise o převod prostředků technické pomoci, kde je to vhodné (Článek 25 obecného nařízení)

Převod prostředků technické pomoci nebude v ČR aplikován.

1.10 Informace k alokaci týkající se výkonnostní rezervy podle ESI fondů a kde je to vhodné podle kategorií regionů a k objemu prostředků vyhrazených na výkonnostní rezervu (Článek 15 (1) (a) (vii) obecného nařízení)

Zvláštní alokace pro Iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí je vyjmuta z výpočtu a provádění výkonnostní rezervy. U zbylých fondů je objem prostředků vyhrazených pro výpočet výkonnostní rezervy a alokace týkající se výkonnostní rezervy uveden v následující tabulce 1-8.

Česká republika stanovila jednotnou úroveň výkonnostní rezervy pro strukturální fondy a Fond soudržnosti jako 6 %, a to napříč operačními programy i prioritními osami.

Tabulka 1-8: Alokace výkonnostní rezervy podle ESI fondů, kategorií regionů a objemu prostředků vyhrazených pro výkonnostní rezervu

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
			Prostředky, jichž se výpočet výkonnostní rezervy nedotýká¹²⁸				
Fond	Kategorie regionů	Celková podpora Společenství¹²⁹ (EUR)	Odpovídající podpora ESF pro IZM (EUR)	Převody v rámci Společné zemědělské politiky¹³⁰	Podpora Společenství, z níž se vypočítává výkonnostní rezerva (EUR) ¹³¹	Výkonnostní rezerva (EUR)	Výkonnostní rezerva jako podíl na podpoře Společenství, z níž se výkonnostní rezerva vypočítává ¹³²
EFRR	Více rozvinuté regiony	269 227 039			269 227 039	16 153 622	6,0%
	Přechodové regiony						
	Méně rozvinuté regiony	11 671 462 592			11 671 462 592	700 287 756	6,0%

¹²⁸ In accordance with Article 18 of the CPR.

¹²⁹ Including the performance reserve, after transfers between categories of regions and goals, where applicable.

¹³⁰ Resources transferred from Pillar 1 of the Common Agricultural Policy to the EAFRD under Articles 7(2) and 14(1) of the Direct Payment Regulation (2013/...) and Transfers to the EAFRD in application of Articles 10b, 136 and Art 136b of Council Regulation (EC) No 73/2009 in respect of calendar years 2013 and 2014 respectively.

¹³¹ Total Union support after transfers less the amounts excluded for the purposes of calculation the performance reserve.

¹³² The total for each ESI Fund, and for each category of region, should form 6% of the amounts set out in column 6.

	Zvláštní alokace pro vzdálené nebo řídce osídlené regiony						
CELKEM EFRR		11 940 689 631	0		11 940 689 631	716 441 378	6,0%
ESF ¹³³	Více rozvinuté regiony	277 451 383			277 451 383	16 647 083	6,0%
	Přechodové regiony						
	Méně rozvinuté regiony	3 152 551 855	13 599 984		3 138 951 871	188 337 112	6,0%
CELKEM ESF		3 430 003 238	13 599 984		3 416 403 254	204 984 195	6,0%
EZFRV	NA ¹³⁴	2 170 333 996		0	2 170 333 996	130 220 040	6,0%
Fond soudržnosti	NA	6 258 925 722			6 258 925 722	375 535 543	6,0%
ENRF	NA	31 108 015			31 108 015	1 866 481	6,0%
CELKEM (Všechny fondy)		23 831 060 602	13 599 984	0	23 817 460 618	1 429 047 637	6,0%

¹³³ ESF allocation, including the matching support for the YEI.

¹³⁴ There is no breakdown by category of region for the financial allocation from the EAFRD, Cohesion Fund and the EMFF.

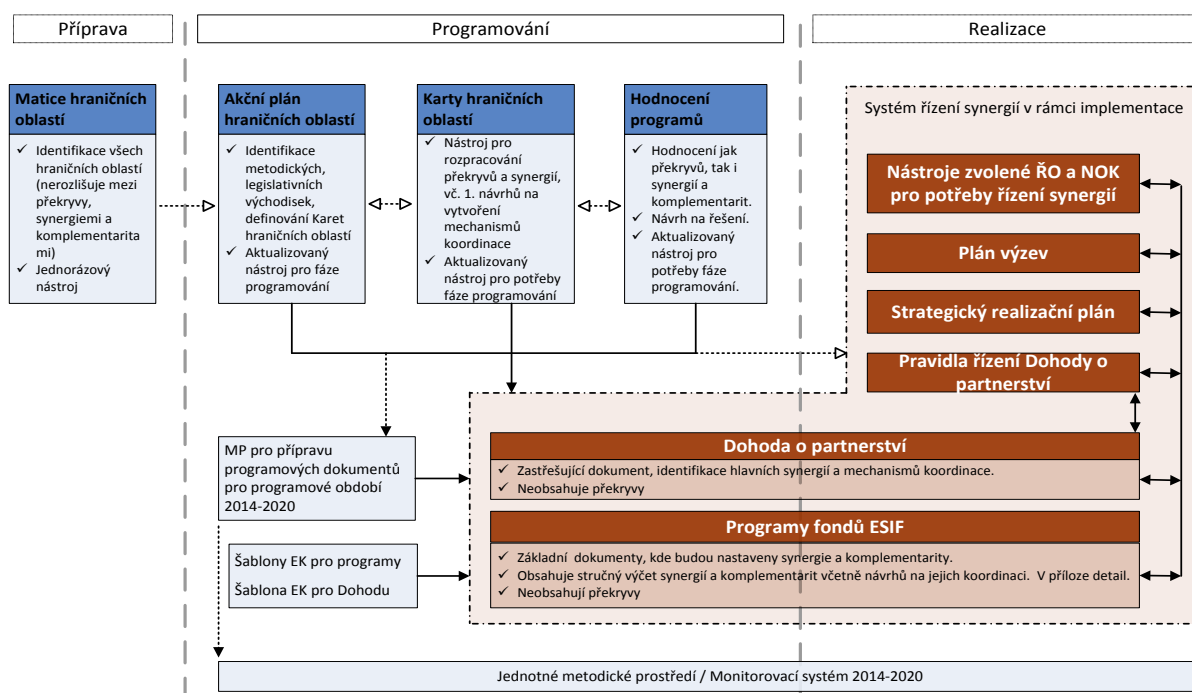
2 Opatření k zajištění účinné implementace podle čl. 15 (1,B) obecného nařízení

2.1 Institucionální rámec pro zajištění koordinace mezi fondy a ostatními Unijními a národními nástroji financování a s EIB

2.1.1 Popis opatření k zajištění koordinace mezi ESIF a ostatními Unijními a národními zdroji

Nastavení koordinace má za cíl směřovat k eliminaci nežádoucích překryvů mezi programy a prioritami, dosahování komplementarit a synergií, kdy dochází k vhodnému doplňování intervencí. Koncentrace podpor uvnitř programů a mezi programy vyžaduje soustředění se na klíčové problémy a intervence, které mohou zajistit významné přínosy i při omezeném počtu programů a priorit, a to při zacílení finanční alokace prostředků na hlavní synergické oblasti. Proto je na úrovni Dohody o partnerství a jednotlivých programů koordinace mezi fondy, programy a dalšími unijními a národními nástroji vnímána jako klíčový prvek programování i realizace i s cílem optimálního naplňování tematických cílů a cílů strategie Evropa 2020.

Následující schéma popisuje intervenční logiku nastavování a realizace synergií a komplementarit nejen z pohledu časové posloupnosti, ale především z pohledu použitých nástrojů a nastavení konceptu pro fázi implementace. Překryvy mezi programy byly postupným vyjednáváním a upřesňováním eliminovány a ve finálních návrzích programů se v jejich dané struktuře neobjevují. I přesto je nezbytné průběžně pomocí zvolených nástrojů (např. vzájemnou spoluprací při formulaci výzev či účasti na platformách) zamezovat duplicitám, které mohou i při větší specifikaci realizovaných intervencí v rámci implementace programů vznikat. Pro fázi implementace tak budou podstatné zejména komplementarity a synergické intervence. Programové dokumenty a Dohoda o partnerství jsou základním stavebním kamenem pro zakotvení/naprogramování synergií. Aby tyto synergie byly jednoznačně formulovány a nastaveny pro fázi implementace, je nezbytné nastavit systém řízení, procesy a implementační strukturu. Flexibilní interakce probíhá na úrovni definování projektových záměrů a aktivit pro realizaci v rámci programů. Klíčovým prvkem pro definování synergických intervencí je plánování výzev a jejich popis, včetně mechanismů koordinace sloužících k nastavení a synchronizaci všech nástrojů implementace a to podle charakteru řešené synergie (více viz část k nástrojům mechanismů koordinace).

2.1.2 Identifikace oblastí intervencí, které budou vzájemně koordinovány

Vzájemné komplementarity a synergie, které přispějí k naplňování tematických cílů ESIF a cílů strategie Evropa 2020, je možné identifikovat mezi programy (fondy) ESIF navzájem (příp. uvnitř programů), mezi programy ESIF a Unijními programy/nástroji a částečně mezi programy ESIF a národními programy. Dílčí synergie či komplementarity jsou identifikovány i mezi programy cíle 1 Investice pro růst a zaměstnanost a programy cíle 2 Evropská územní spolupráce (viz více kap. 3.1.4 a relevantní programy ESIF). Nejsilnější synergie jsou spatřovány mezi programy ESIF. Synergie na úrovni tematického cíle jsou identifikovány zejména pro potřeby naplňování těchto tematických cílů a jejich monitorování. Synergie na úrovni prioritních os, investičních priorit nebo specifických cílů slouží ke konkrétnímu nastavení komplementárních a synergických vazeb, které se vzájemně doplňují nebo posilují ve svých účincích a dopadech. Nejnižší úrovní jsou vazby mezi aktivitami nebo konkrétními projekty, kde se realizují konkrétní synergie ve fázi implementace.

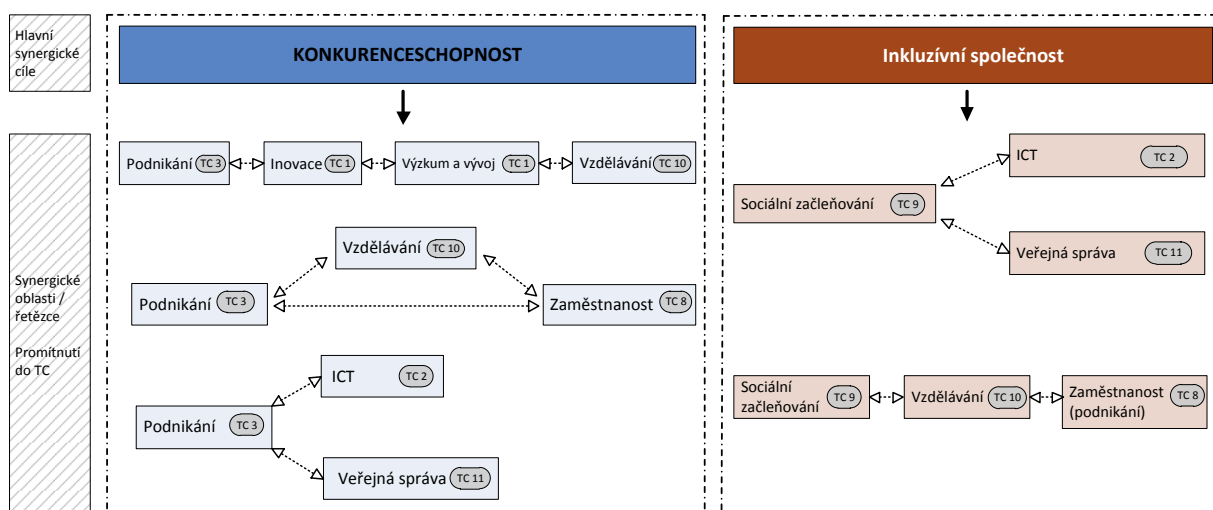
Vazby mezi programy ESIF

Tematické cíle jsou zpravidla naplňovány několika programy ESIF, v rámci kterých bude docházet ke komplementárním a synergickým vazbám. Tyto vazby jsou koordinovány podle nastavených a pro daný segment zvolených nástrojů. Kromě toho, že je nezbytné mezi dotčenými ŘO zamezit vzniku duplicit při nastavování realizovaných intervencí, bude docházet při vzájemné koordinaci k dosahování přidané hodnoty v rámci tematického cíle.

Klíčové jsou intervence, které se navzájem posilují ve svých účincích a dopadech a které je možné identifikovat v rámci jednoho TC. Jde například o naplňování TC 1 v oblasti inovačních aktivit podniků, uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v podobě inovací. Dalším příkladem je naplňování TC 3 v oblasti podpory podnikání, zejména MSP a to i pro zemědělské podniky a podniky v odvětví akvakultury. Dále jde např. o naplňování TC 4 v oblasti snižování energetické náročnosti jak budov, tak výrobních a technologických procesů prostřednictvím 5 programů podle sektorového členění (OP ŽP, OP PIK, IROP, OP PPR a PRV). Významné synergie a komplementarity lze vnímat i v rámci TC 10 v oblasti

vzdělávání zahrnující nejen zvýšení kvality vzdělávání, ale i uplatnitelnosti osob na trhu práce, inkluzivní vzdělávání nebo zvýšení kvalifikace pracovníků (OP VVV, IROP, OP PPR, PRV). Dalším příkladem je naplňování TC 11 v oblasti zvýšení efektivity veřejné správy a modernizace a elektronizace veřejné správy (TC 2) prostřednictvím OP Z a IROP. Posílení veřejné správy (i za předpokladu využitelnosti elektronizace) je nezbytné pro podnikatelsky příznivé prostředí, snížení administrativní zátěže i pro občany, stimuluje služby např. v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování.

Kromě synergických a komplementárních vazeb mezi programy v rámci jednotlivých tematických cílů jsou definovány rovněž úzké vazby mezi programy různých tematických cílů. Funkční intervence, které podmiňují naplňování cílů Dohody o partnerství i strategie Evropa 2020, směřují ke dvěma hlavním synergickým cílům – konkurenceschopnosti a inkluzivní společnosti, a to při respektování ochrany životního prostředí a úzké vazby na rozvoj venkova. Tyto synergické cíle přímo vycházejí ze strategických cílů Dohody o partnerství (viz kap. 1.1). K dosažení těchto cílů jsou realizovány klíčové synergie resp. synergické a komplementární řetězce, které jsou vnímány jako ucelenější a na sobě „závislé“ synergie a komplementarity, které při vzájemné a bezprostřední realizaci přinášejí v krátkodobém (okamžité dopady) a dlouhodobém (zpožděné dopady) horizontu vyšší účinky, než kdyby byly realizovány odděleně. Je identifikováno pět hlavních řetězců, v tom tři pro dosažení synergického cíle Konkurenceschopnost a dva pro dosažení synergického cíle Inkluzivní společnost. Dílčí synergické a komplementární intervence probíhají uvnitř řetězců, v mnoha případech jde také o vzájemnou funkční či nutnou závislost resp. podmíněnost (věcnou, časovou, místní atd.) mezi některými synergiemi v rámci fáze realizace. Pokud se část řetězce nepodaří realizovat, původně zamýšlené efekty nebudou dosahovány v plné míře, nicméně efekty přinese i realizace dílčích synergií a komplementarit. Synergické a komplementární intervence jsou následně realizovány v jednotlivých programech a výsledky z implementace budou promítány do naplňování TC a cílů Dohody o partnerství.

V rámci synergického cíle Konkurenceschopnost lze identifikovat tři klíčové synergie a komplementarity vedoucí k rozvoji podnikání. U synergie podpora podnikání (TC 3) včetně odvětví zemědělství a odvětví rybářství a akvakultury, výzkum, vývoj a inovace (TC 1) a vzdělávání (TC 10), jde o posilování výzkumné a inovační infrastruktury a podpory podnikových investic do inovací. Jedná se o vazby na bázi znalostního a inovačního řetězce mezi výzkumnými a vývojovými kapacitami a podniky, s propojením na iniciující podporu výzkumných aktivit za aktivní účasti podnikové sféry, ale také kvalitu a kapacity v oblasti vzdělávání. Kromě tohoto újeji zaměřeného synergického a komplementárního řetězce je

nutné sledovat a hodnotit širší vzájemnou synergii a komplementaritu mezi podporou zaměstnanosti (TC 8) spojující stranu nabídky a poptávky na trhu práce na jedné straně a vzděláváním (TC 10) umožňující sladění nabídky vzdělávacího systému se stávajícími a očekávanými požadavky trhu práce na straně druhé (včetně aktivit v oblasti celoživotního učení), s úzkou vazbou na podporu podnikání (TC 3) včetně odvětví zemědělství a odvětví rybářství a akvakultury. V neposlední řadě existuje významná synergie a komplementarita vznikající úzkou provazbou podpory podnikání (TC 3), službami veřejné správy (TC 11) a dostupnou infrastrukturou ICT (TC 2).

V rámci synergického cíle Inkluzivní společnost jsou identifikovány 2 klíčové synergie či komplementarity. V jednom případě jde o podporu sociálního začleňování (TC 9) rozvojem ICT infrastruktury (TC 2) a příslušnými službami veřejné správy (TC 11). Ve druhém případě je nutné sledovat vzájemné synergie a komplementarity mezi sociálním začleňováním (TC 9), vzděláváním (TC 10) a zaměstnaností (TC 8), s úzkou vazbou na podporu podnikání (sociální podnikání apod.).

Dílečtí identifikovaná vazba je mezi TC 5 Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik (OP ŽP, IROP) a TC 6 Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů ve vazbě na infrastrukturu (OP ŽP). Jde o zajištění synergií a komplementarit v oblasti prevence, řešení a řízení rizik, informační, hlásné a varovné systémy, zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní, řešení odpadů a materiálových toků, ekologických zátěží a rizik, řešení mimořádných situací vzniklých z nových hrozeb způsobených změnami klimatu, zajištění adekvátní odolnosti staveb, ve kterých jsou základní složky IZS dislokovány, modernizace vzdělávacích a výcvikových středisek pro základní složky IZS. Intervence, které se vzájemně doplňují a jsou mezi ŘO koordinovány, mají tak pozitivní dopad i na klima (účinné přizpůsobení).

Důležitá vazba je identifikována mezi TC 4 v oblasti energetických úspor (OP ŽP, OP PIK, IROP, OP PPR a PRV) a TC 6 pro oblast účinného využívání zdrojů (OP ŽP, PRV, OP R). Půjde o synergie a komplementarity v oblasti výstavby a využití tepla z bioplynových stanic, zavádění nízkouhlíkových technologií v dopravě, nákup vozidel na alternativní paliva (např. elektromobilita a další zdroje), snižování energetické náročnosti jak budov, tak výrobních a technologických procesů, zvýšení využívání druhotných surovin a rozvoj soustav zásobování teplem. Je tak dosahován mitigační cíl v rámci ochrany klimatu (více viz kap. 1.1.5.2).

Infrastruktura, ať už dopravní (TC 7) či ICT (TC 2), energetická (TC 4 a TC 7) či v oblasti životního prostředí (TC 5 a TC 6), je klíčovým determinujícím předpokladem pro realizaci většiny z rozvojových intervencí v oblasti podnikání, výzkumu a vývoje, vzdělávání či trhu práce. Dosahování očekávaných výsledků u stanovených synergií a komplementarit je tak podmíněno úspěšnou, cílenou a flexibilní výstavbou a modernizací dopravní infrastruktury a systémů, energetických sítí, ICT či aktivitami v oblasti životního prostředí.

Přehledy uvádí již konkrétní věcnou specifikaci u synergických a komplementárních řetězců včetně institucionálního zajištění a nástrojů mechanismů koordinace. Širší popis užitých nástrojů a institucí, které budou synergie a komplementarity zajišťovat, je uveden v podkapitole 2.1.4.

Synergický a komplementární řetězec: Podnikání - výzkum - vývoj – inovace – vzdělávání

Program	OP VVV	OP PIK	OP R	PRV
Tematický cíl	TC1, TC10	TC1, TC3	TC3	TC 1, TC 10
Prioritní osa	PO 1 Posilování kapacit pro kvalitní výzkum (EFRR)	PO 1 Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace (EFRR)	PU: 2 Podpora environmentálně udržitelné, inovativní a	Priorita 1 PRV Podpora předávání znalostí a inovací v

	PO 2 Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj (ESF)	PO 2 Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků (EFRR)	konkurenceschopné akvakultury založené na znalostech a účinně využívající zdroje	zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech.
Věcná specifikace	Posílení výzkumné excelence, kvalitní orientovaný výzkum. Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem.	Podpora inovační výkonnosti podniků, zvýšení intenzity a využití výsledků aplikovaného výzkumu, spolupráce podnikatelského sektoru a veřejných institucí v oblasti výzkumu.	Podpora produktových a procesních inovací	Podpora inovací a spolupráce Podpora dalšího odborného vzdělávání a informační akce v zemědělství a lesnictví.
Institucionální zajištění	<u>Řídící orgány:</u> Memorandum o spolupráci mezi ŘO OP PIK a OP VVV. Oblast zemědělství bude v rámci celého řetězce pokryta PRV. <u>NOK:</u> Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitorování naplňování opatření v rámci řetězce. <u>Rada pro ESI fondy:</u> projednávání opatření k vyšší komplementární a synergické efektivitě podpory poskytované z ESIF; identifikace významných intervencí synergického působení. <u>Monitorovací výbor:</u> Vzájemné zastoupení ŘO v monitorovacích výborech (MV). Sledování, průběžné hodnocení a doporučení úprav plánů, postupů apod.			
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace, členství v relevantních platformách pro přípravu a realizaci programů. Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů. Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod.			

Synergický a komplementární řetězec: Podnikání – zaměstnanost – vzdělávání

Program	OP Z	OP PIK	OP VVV	IROP	OP R	PRV
Tematický cíl	TC8	TC3	TC10	TC 10	TC3	TC8
Prioritní osa	PO 1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly (ESF)	PO 2 Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků (EFRR)	PO 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání (ESF) PO 2: Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj	PO 2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů (EFRR)	Priorita Unie 2: Podpora environmentálně udržitelné, inovativní a konkurenceschopné akvakultury založené na znalostech a účinně využívající zdroje	Priorita 6 PRV Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech
Věcná specifikace	Zvýšení odborné úrovně znalostí, dovedností a kompetencí pracovníků a souladu kvalifikační úrovně pracovní síly s požadavky trhu práce.	Rozvoj podnikových vzdělávacích středisek a zajištění kvalitního zázemí pro realizaci vzdělávacích aktivit v podnicích.	Aktivity zaměřené na podporu zvýšení kvality odborného vzdělávání, motivace dětí a žáků ke studiu technických a přírodovědných oborů, zlepšení odborné a podnikatelské kompetence absolventů a zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce Zvyšování kvalifikace pracovníků, kteří se podílejí na zajištění přípravy a realizaci kurzů ČŽV.	Výstavba, rekonstrukce objektů, ve kterých je poskytováno předškolní, primární a sekundární vzdělávání, a jejich vybavení.	Podpora pro podniky akvakultury v oblasti zpracovatelského průmyslu Rybářská turistika.	Diverzifikace činností zemědělských subjektů ve smyslu zahájení a rozvoje nezemědělské podnikatelské činnosti.

Institucionální zajištění	<u>Řídící orgány:</u> Stanoven věcný garant pro oblast vzdělávání v průmyslovém odvětví ve vazbě na podnikání a zároveň věcný garant za oblast dalšího vzdělávání. Memorandum o vzájemné spolupráci mezi IROP a OP VVV v oblasti vzdělávání stanoví klíčové aspekty spolupráce (obdobně plánované memorandum mezi MŠMT a HI. m. Prahou). U vzdělávání je pro přípravu výzev a celkovou koordinaci vytvořena společná pracovní skupina. Memorandum o spolupráci mezi ŘO OP PIK a PRV v oblasti podnikání. Pro oblast DV na základě Memoranda mezi MŠMT a MPSV je ustanovena PS, která bude plnit roli věcného garanta a bude se podílet na koordinaci systému DV. <u>NOK:</u> Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitorování naplňování opatření v rámci řetězce. <u>Rada pro ESI fondy:</u> projednávání opatření k vyšší komplementární a synergické efektivitě podpory poskytované z ESIF; identifikace významných intervencí synergického působení. <u>Monitorovací výbor:</u> Vzájemné zastoupení ŘO v MV. Sledování, průběžné hodnocení a doporučování úprav plánů, postupů apod.
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace. Uplatnění koordinačních mechanismů prostřednictvím účasti zástupců jednotlivých ŘO v pracovních skupinách, platformách a monitorovacích výborech, koordinace výzev. Koordinační mechanismus (IROP, OP VVV) v rovině společných výchozích strategií (krajské a místní akční plány rozvoje vzdělávání na úrovni ORP pro obce a na úrovni kraje pro SŠ). Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů. Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod.

Synergický a komplementární řetězec: Podnikání - veřejná správa – infrastruktura ICT

Program	OP PIK	OP Z	IROP
Tematický cíl	TC2, TC3	TC11	TC2
Prioritní osa	PO 2 Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků (EFRR) PO 4 Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií (EFRR)	PO 4 Efektivní veřejná správa (ESF)	PO 3 Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí (EFRR)
Věcná specifikace	Realizace podnikatelských záměrů začínajících podniků (do 5 let) a rozvojových podniků. Zřizování nových sítí pro vysokorychlostní přístup k internetu a rozšiřování stávající infrastruktury pro přístup k internetu.	Aktivita spojené s další etapou modernizace veřejné správy, s dalším rozvojem využívání kvalitních systémů ICT, s podporou investic k řešení zvláštních rizik a k rozvoji systémů krizového řízení.	Rozvoj ICT systémů eGovernmentu, vybudování bezpečných datových sítí a center veřejné správy pro vytvoření i cloudových řešení státní správy a samosprávy; sdílení; včetně publikace dat veřejné správy i na principu „open data“ pro potřeby dalších uživatelů.
Institucionální zajištění	<u>Řídící orgány:</u> věcným gestorem veřejné správy pro relevantní OP je Ministerstvo vnitra, koordinaci zajišťuje na vrcholové úrovni Rada vlády pro veřejnou správu a Rada vlády pro informační společnost, včetně jejich výborů. Do procesu nastavení výzev a posuzování projektů bude zapojen Útvar hlavního architekta eGovernmentu. Koordinace je zajištěna i Memorandem o spolupráci a dohodou mezi MV a MPSV pro oblast veřejné správy a eGovernmentu, obdobně pak i dohodou mezi MV a MMR (role věcného garanta). <u>NOK:</u> Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitorování naplňování opatření v rámci řetězce. <u>Rada pro ESI fondy:</u> projednávání opatření k vyšší komplementární a synergické efektivitě podpory poskytované z ESIF; identifikace významných intervencí synergického působení. <u>Monitorovací výbor:</u> Vzájemné zastoupení ŘO v MV. Sledování, průběžné hodnocení a doporučování úprav plánů, postupů apod.		
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace. Společná výchozí strategie – Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020. Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů. Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod.		

Synergický a komplementární řetězec: Sociální začleňování – infrastruktura ICT- veřejná správa

Program	OP Z	IROP
Tematický cíl	TC9, TC11	TC2, TC9
Prioritní osa	PO 2 Sociální začleňování a boj s chudobou (ESF) PO 4 Efektivní veřejná správa (ESF)	PO 2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů (EFRR) PO 3 Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí (EFRR)
Věcná specifikace	Podpora sociálně vyloučeným osobám prostřednictvím sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti, podpora služeb zaměřených na prevenci sociálního vyloučení. Aktivity spojené s další etapou modernizace veřejné správy, s dalším rozvojem využívání kvalitních systémů ICT, s podporou investic do modernizace informačních a komunikačních systémů pro specifické potřeby subjektů veřejné správy a složek IZS.	Zřizování a rozšiřování kapacity či rozsahu služeb poskytovaných v komunitě, podporovány budou terénní, ambulantní a pobytové formy sociálních, zdravotních a návazných služeb pro osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené. Rozvoj systémů ICT eGovernmentu, výstavba bezpečných datových sítí veřejné správy datových center a jejich infrastruktury pro vytvoření i cloudových řešení státní správy a samosprávy.
Institucionální zajištění	Řídící orgány: Ustavení koordinační pracovní skupiny k přípravě a realizaci návazných výzev – koordinace opatření z ESF a EFRR. Věcným gestorem veřejné správy je pro relevantní OP Ministerstvo vnitra. Koordinaci zajišťuje na vrcholové úrovni Rada vlády pro veřejnou správu a Rada vlády pro informační společnost, včetně jejich výborů. Do procesu nastavení výzev a posuzování projektů bude zapojen Útvar hlavního architekta eGovernmentu. Koordinace je zajištěna i Memorandy či Dohodami mezi dotčenými subjekty a vzájemným zastoupením ŘO a věcných garantů na platformách pro přípravu výzev. NOK: Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitorování naplňování opatření v rámci řetězce. Rada pro ESI fondy: projednávání opatření k vyšší komplementární a synergické efektivitě podpory poskytované z ESIF; identifikace významných intervencí synergického působení. Monitorovací výbor: Vzájemné zastoupení ŘO v MV. Sledování, průběžné hodnocení a doporučování úprav plánů, postupů apod.	
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace. Společná výchozí strategie – Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020 Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů. Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod.	

Synergický a komplementární řetězec: Sociální začleňování – zaměstnanost - vzdělávání

Program	OP Z	OP VVV	IROP
Tematický cíl	TC8, TC9	TC10	TC9, TC10
Prioritní osa	PO 1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly (ESF) PO 2 Sociální začleňování a boj s chudobou (ESF)	PO 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání (ESF)	PO 2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů (EFRR)
Věcná specifikace	Poradenské a informační činnosti a programy – podpora poradenských činností a programů, jejichž cílem je zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů osob pro volbu povolání, pro zprostředkování vhodného zaměstnání; příprava k práci osob se zdravotním postižením a při výběru vhodných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, podpora JOB klubů, řízené poradenství ke změně kvalifikace. Podpora rozvoje a kapacit institucí trhu práce (analytických, metodických a	Aktivity zaměřené na rozvoj rovných příležitostí a podmínek pro inkluzivní vzdělávání v běžných školách hlavního vzdělávacího proudu s důrazem na rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání v obcích se sociálně vyloučenými lokalitami a dále snížení předčasných odchodů ze vzdělávání; na zvýšení kvality předškolního vzdělávání prostřednictvím zkvalitnění kvalifikace pedagogických pracovníků i dalších vzdělávatelů pro zajištění inkluze; na rozvoj klíčových kompetencí na školách pro každého žáka a	Zřizování a rozšiřování kapacity či rozsahu služeb poskytovaných v komunitě, podporovány budou terénní, ambulantní a pobytové formy sociálních, zdravotních a návazných služeb pro osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené. Úpravy a vybavení škol, které umožňují vyšší

	řídících) s ohledem na potřeby trhu práce. Podpora sociálně vyloučeným osobám prostřednictvím sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti, podpora služeb zaměřených na prevenci sociálního vyloučení.	na hodnocení a strategické řízení vzdělávání směřem ke kvalitnímu vzdělání pro každého žáka apod.	zapojení žáků a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami.
Institucionální zajištění	<u>Řídící orgány:</u> Byla vytvořena pracovní skupina napříč 3 OP (OP Z, OP VVV, IROP), kde budou dále řešeny a nastaveny mechanismy koordinace, vazba na Úřad vlády, koordinace při přípravě a realizaci výzev (koordinace opatření z ESF a EFRR), účast zástupců ŘO ve výběrech a v komisích relevantních OP, nastavení systému výběru a hodnocení projektů, evaluaci aktivit a spolupráce na přípravě možných forem zjednodušeného vykazování. Uzavřena Memoranda o spolupráci při realizaci OP Z, OP VVV a IROP mezi MŠMT/MPSV a MŠMT/MMR (obdobně je plánováno memorandum mezi MŠMT a Hl. m. Prahou). Memorandum o vzájemné spolupráci mezi OP Z a OP PPR v oblasti sociálního začleňování. <u>NOK:</u> Facilitace a celková koordinace v rámci Dohody, účast při řešení obsahu a časování ročních strategických plánů a výzev, monitorování naplňování opatření v rámci řetězce. <u>Rada pro ESI fondy:</u> projednávání opatření k vyšší komplementární a synergické efektivitě podpory poskytované z ESIF; identifikace významných intervencí synergického působení. <u>Monitorovací výbor:</u> Vzájemné zastoupení ŘO v MV. Sledování, průběžné hodnocení a doporučování úprav plánů, postupů apod.		
Nástroje	Společná příprava Strategických realizačních plánů, průběžná kontrola jejich naplňování, řešení překážek, problémů a bariér realizace. Společné výchozí strategie a to i pro jednotlivá sociálně vyloučená území. Nastavení harmonogramu výzev, garance věcného obsahu zaměření výzev, podíl na nastavení technických parametrů výzev, podíl ŘO na výběru projektů. Společná data a indikátory, měsíční monitoring, sledování a vyhodnocování ročních strategických plánů, v případě problémů doporučení evaluace příčin apod.		

Některé ze synergií mají silný územní charakter. Pro realizaci synergií ve vybraném území je rozhodujícím faktorem stanovení a zacílení potřeb daného území. Prakticky ve všech stanovených řetězcích lze spatřovat synergii na OP PPR, který má však specifitější aktivity vzhledem ke svému podporovanému území (např. u PO 3).

Velký potenciál pro vytváření synergií a komplementarit mají z pohledu územního zacílení plánovaných intervencí integrované projekty, které jsou realizovány prostřednictvím integrovaných nástrojů. Tyto intervence jsou identifikovány již na úrovni integrované strategie. Příkladem významné synergie může být kombinace podpory z oblasti energetické účinnosti, ICT a dopravy (tzv. Smart Cities) či další intervence vytvářené na bázi koherentního zacílení v území.

V oblasti regionálního školství (TC 10 a TC 9) bude velká část intervencí zajištěna prostřednictvím sběru a vyhodnocení specifických potřeb na regionální a místní úrovni. Tyto potřeby budou zahrnuty ve spolupráci s partnery v území do krajských a místních akčních plánů rozvoje vzdělávání, které budou sloužit pro koordinaci a zacílení výzev v OP VVV (PO 3) a IROP (PO 2) a OP PPR (PO 4) a posílení územní koncentrace investic. Prostřednictvím akčních plánů bude řízena synergie OP VVV, IROP a OP PPR. Koordinace a celkové řízení vazeb vč. procesních pravidel bude probíhat na základě Memoranda mezi MŠMT a MMR a následně Dohody o spolupráci při realizaci IROP a OP VVV, která bude podepsána po schválení programů. Zároveň bude připraveno Memorandum mezi OP VVV a OP PPR. Pro přípravu výzev a celkovou koordinaci je vytvořena společná pracovní skupina MŠMT, MMR a Hl. m. Prahy za účasti externích partnerů (zřizovatelé škol, NNO, atd.). Výzvy budou odrážet potřeby škol uvedené v krajských a místních akčních plánech.

V oblasti veřejné správy (TC 2 a TC 11) budou intervence zajištěny prostřednictvím OP Z (PO 4) a IROP (PO 3). Společnou výchozí strategií je Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020 a jeho implementační plány. Koordinace bude probíhat na dvou úrovních. První rovina řeší nastavení vztahů jednotlivých řídicích orgánů (MPSV a MMR) a věcného garanta (MV) - výstupem je Memorandum o spolupráci

při přípravě a budoucí realizaci OP Z mezi MPSV a MV (na které naváže po schválení programů Dohoda o spolupráci při realizaci OP Z) a Dohoda mezi MV a MMR o náplni činnosti věcného garanta při realizaci IROP pro období 2014-2020. Druhá rovina je nadresortní a zahrnuje připravované orgány odpovídající za koordinaci veřejné správy a ICT - Radu vlády pro informační společnost a Radu vlády pro veřejnou správu, včetně jejich výborů. Obě rady budou mít jeden společný sekretariát, který zajišťuje MV. Konkrétní činnosti a procesy budou ukotveny ve statutech a jednacích řádech těchto rad (projednávání harmonogramů výzev, projednávání zásadních projektů spolufinancovaných z ESIF z hlediska jejich přínosu pro veřejnou správu). Obě rady vycházejí ze společné strategie (viz výše), jakožto hlavního dokumentu ČR pro oblast veřejné správy a zároveň koordinují její implementaci. Do procesu nastavení výzev a posuzování projektů v rámci TC 2 bude zapojen i Útvar hlavního architekta eGovernmentu, který se vyjadřuje k předloženým projektům.

Detailní popis koordinačních mechanismů vazeb mezi jednotlivými programy ESIF je uveden v relevantních programových dokumentech, tj. OP VVV, IROP a OP PPR v oblasti regionálního školství a OP Z a IROP v oblasti veřejné správy.

Vazby mezi programy ESIF a Unijními programy/nástroji

Důležité vazby je možné identifikovat a následně řídit nejen na úrovni programů ESIF, ale rovněž mezi programy ESIF a Unijními programy.

Horizont 2020 - rámcový program pro výzkum a inovace v Evropské unii

Doplňkovost vůči programu Horizont 2020 je identifikována v rámci tematických cílů 1, 2, 3 a 4 (OP VVV, OP PIK, OP PPR, PRV).

V případě konkrétních intervencí jde o realizaci aktivit směřujících jak k posílení absorpční kapacity pro projekty financované z Horizont 2020, tak aktivit směřujících k využití, šíření a uplatnění výsledků projektů realizovaných s podporou Horizont 2020. Z hlediska konkrétních intervencí se v rámci OP VVV předpokládá podpora posílení kapacit výzkumných organizací s potenciálem vytvářet mezinárodně uznávané výsledky, navazování a rozvíjení strategických partnerství se světově prestižními výzkumnými pracovišti vedoucích k realizaci společných výzkumných projektů a společným výstupům. Podpořena bude větší otevřenost infrastruktur VaV, interdisciplinarity výzkumu a internacionalizace výzkumných týmů. V souladu s CSF by tak investice měly připravit tzv. „schodiště k excelenci“, tj. k zapojení do evropského výzkumného prostoru a do programu Horizont 2020 a dalších aktivit mezinárodní výzkumné spolupráce. Dále se předpokládá podpora zlepšení podmínek pro koncentraci a udržení kvalitních lidských zdrojů ve VaV prostřednictvím získávání a rozvoje perspektivních výzkumných pracovníků. Jedná se o projekty spolupráce (výzkumných organizací a podniků), které řeší předkomerční výzkum, jež může přinést průlomová zjištění, ale je daleko od aplikace na trh. Koordinace zajištěna zapojením vybraných delegátů programových výborů Horizont 2020 z ČR v Monitorovacím výboru OP VVV.

Vazbu OP PIK na Horizont 2020 lze spatřovat zejména v prioritní ose 1 a 2, kde se předpokládá realizace aktivit směřujících k ochraně práv z duševního vlastnictví, zvyšování informovanosti podniků o opatřeních a projektech na podporu ochrany průmyslového vlastnictví, podpora zavádění inovací výrobků a služeb a jejich uvedení na trh, rozvoj služeb podpůrné infrastruktury a realizace podnikatelských záměrů nových a rozvinutých MSP. OP PIK vytváří materiální i personální podmínky pro zapojení českých subjektů do programu Horizont 2020, zvyšuje úspěšnost českých subjektů i týmů, neboť účast v národních programech zlepšuje jejich odbornou i organizační úroveň. Dílčí vazba je rovněž v oblasti

energeticky účinného a nízkouhlíkového hospodářství v rámci prioritní osy 3 ve vztahu k prioritě 3 Horizont 2020 a v oblasti nových sítí pro vysokorychlostní internet, nových ICT řešení a poskytování sofistikovaných sdílených služeb v rámci prioritní osy 4. OP PIK rovněž zajišťuje kvalitní poradenské služby a informace pro potenciální účastníky Horizont 2020.

Z hlediska mechanismů a struktur pro koordinaci je důležitým subjektem Technologické centrum AV ČR (TC AV ČR), které zajišťuje funkci národního informačního centra pro evropský výzkum, včetně sítě národních kontaktních pracovníků pro program Horizont 2020. TC AV ČR poskytuje konzultace potenciálním žadatelům, umožňuje identifikovat vhodné projekty a jejich správně nasměrování do odpovídajících aktivit, včetně identifikace vhodné kombinace zdrojů pro financování výzkumných projektů. Dalším nástrojem bude úzká spolupráce s delegáty konfiguračních programových výborů Horizont 2020. Předpokládá se i zapojení vybraných českých delegátů programových výborů Horizont 2020 v monitorovacím výboru OP VVV a OP PIK tak, aby mohla být zajištěna těsná koordinace a přenos informací mezi oběma podpůrnými nástroji. TC AV ČR se bude ve fázi realizace programů OP PIK a OP VVV podílet na přípravě výzev. V OP PIK se předpokládá zvýhodnění těch žadatelů v OP PIK, kteří předtím v programu Horizont 2020 předložili projekty, jež splnily všechny náležitosti, ale k jejich podpoře nedošlo z důvodu výběru jiných excelentních projektů. Kofinancování projektů programu Horizont 2020 (při dodržení zákazu dvojího financování stejných rozpočtových položek) a financování kvalitních projektů, které úspěšně prošly hodnocením programu Horizont 2020, avšak z důvodu omezených finančních prostředků nebyly financovány z programu Horizont 2020 je plánováno i v OP VVV. Koordinace struktur a aktivit určených na podporu účasti žadatelů a příjemců budou řešeny pravděpodobně prostřednictvím Národního kontaktního bodu (tzv. NCP).

Prioritou programu relevantní ve vztahu k OP PPR je především „Vedoucí postavení v průmyslu“ zaměřené mj. na podporu MSP. Využití programu ze strany subjektů se sídlem na území hl. m. Prahy je nutné vnímat jako významnou komplementaritu k podpoře z prioritní osy 1 OP PPR. Předpokládá se možnost využití „downstream sequential financing“. Další relevantní prioritou je priorita „Společenské výzvy“ zaměřená na některé oblasti (doprava, energetika, demografické změny) významné pro městské prostředí Prahy. Koordinace bude probíhat na základě konkrétního zaměření aktivit a zacilování výzev tak, aby nedocházelo k duplicitám.

PRV a Horizont 2020 se vzájemně doplňují v poskytování příležitostí pro operační skupiny EIP. PRV bude uplatňován v rámci České republiky, zatímco Horizont 2020 musí jít nad rámec tohoto rozsahu spolufinancováním inovačních akcí na mezinárodní úrovni. Aby byly projekty způsobilé pro podporu v rámci politiky výzkumu (Horizont 2020), musí zahrnovat partnery alespoň ze 3 členských států. Tato podmínka způsobilosti je zároveň vymezením oproti podporám PRV. Významným prvkem při rozvoji synergií a komplementarit bude společný formát pro informování a podávání zpráv o operačních skupinách, protože může pomoci propojení operačních skupin v rámci rozvoje venkova s výzkumnými konsorcií Horizontu 2020 na konkrétních tématech. Tematické sítě a projekt se zapojením více partnerů mohou poskytovat inovativní nápady pro operační skupiny.

LIFE (Program pro životní prostředí a ochranu klimatu)

Doplňkovost vůči programu LIFE je identifikována v rámci tematických cílů 4, 5 a 6 (OP ŽP, IROP, PRV, OP PPR).

Přesné postupy pro předkládání a hodnocení integrovaných projektů LIFE jsou součástí nastavení víceletého programového pracovního období programu LIFE, který byl připraven Evropskou komisí ve spolupráci s členskými státy (nařízení č. 1293/2013 (EU)). Na základě

schválení tohoto dokumentu jsou dopracovány jednotlivé postupy i na národní úrovni. Program LIFE bude typem svých aktivit vhodně doplňovat jednotlivé operační programy a PRV. Typy projektů uvedené v čl. 2 nařízení č. 1293/2013 nebudou přímo v jednotlivých programech podporovány, ale mohou být komplementární. Koordinace sladování harmonogramu výzev programů a identifikace tematických průníků a komplementarit s cílem umožnit žadatelům předkládat integrované projekty LIFE bude zajištěna spoluprací subjektů odpovědných za implementaci programů na národní úrovni, případně národních kontaktních míst. Národním kontaktním místem pro program LIFE v ČR je MŽP.

Předpokládá se využití synergií obou podprogramů LIFE napříč všemi prioritními osami OP ŽP. Vedle toho umožní LIFE financování řady komplementárních cílů a aktivit k cílům uvedeným mezi specifickými cíli OP ŽP.

Vzhledem k tomu, že OP ŽP i program LIFE jsou koordinovány jedním ministerstvem a v rámci jedné sekce, bude koordinace zajištěna v rámci organizační a administrativní struktury MŽP. Koordinace probíhá sladováním harmonogramu výzev obou programů a identifikací konkrétních tematických průníků a komplementarit s cílem poskytovat informace a poradenství žadatelům ohledně možností komplementárního využití obou programů při implementaci akčních rámců pro NATURA 2000 dle strategie Unie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020, se zvláštním důrazem na účinné řízení a upevňování soustavy NATURA 2000 zřízené směrnicí 92/43/EHS, dále i povodňových plánů dle Vodní rámcové směrnice a dalších relevantních právních předpisů, odpadových plánů dle rámcové směrnice o odpadech č. 2008/98, plánů a programů kvality ovzduší dle Směrnice EP a Rady 2008/50/ES a implementace mitigačních a adaptačních strategií v oblasti změny klimatu. Za tímto účelem jsou nastaveny interní mechanismy koordinace a vzájemné spolupráce.

Vazba mezi programem LIFE a IROP je volná, přičemž LIFE se zaměřuje na rozvoj institucionální základny, vzdělávání a sdílení informací v oblasti změny klimatu a ochrany životního prostředí a IROP podporuje investiční aktivity v oblasti řešení a řízení rizik s ohledem na změny klimatu a v oblasti snižování energetické náročnosti v sektoru bydlení.

Jedním z obecných cílů programu LIFE je přispívat k přechodu k nízkouhlíkovému hospodářství odolnému vůči změnám klimatu a účinně využívajícímu zdroje, k ochraně a zlepšování kvality životního prostředí. Podobně tematický cíl 4 OP PPR je zaměřen na podporu přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích. Vzájemná doplňkovost programu LIFE (hlavně prioritní oblasti Zmírňování změny klimatu) s OP PPR se týká PO 2 Udržitelná mobilita a energetické úspory, specifického cíle 2.1 „Energetické úspory v městských objektech dosažené také s využitím vhodných obnovitelných zdrojů energie, energeticky efektivních zařízení a inteligentních systémů řízení“. Jedná se zejména o aktivity, které přispívají k demonstraci inovativních systémů ke snižování emisí skleníkových plynů vhodných k tomu, aby byly napodobovány, přenášeny nebo začleňovány. V OP PPR to jsou např. pilotní projekty přeměny energeticky náročných veřejných budov (ve vlastnictví hl. m. Prahy) na budovy s téměř nulovou spotřebou energie (příp. na budovy v pasivním energetickém standardu) s integrovanými inteligentními systémy. Prioritní osa 2 OP PPR je zaměřena pouze na veřejné objekty a zařízení ve vlastnictví hl. m. Prahy nebo jeho organizací umístěných na území hl. m. Prahy.

COSME (Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky)

Doplňkovost vůči programu COSME je identifikována v rámci tematických cílů 1 a 3 (OP PIK, OP PPR).

U COSME lze vysledovat vazbu na prioritní osy 1 a 2 OP PIK. Z hlediska detailní vazby uvnitř prioritních os lze doplňkovost OP PIK na COSME spatřovat v intervencích ke zlepšení přístupu firem na trhy Unie i celosvětově a zlepšení přístupu k financím pro MSP ve formě vlastního kapitálu a dluhů. Z hlediska podporovaných aktivit v rámci OP PIK, které mají vazbu na výše uvedené intervence COSME, jde především o realizaci podnikatelských záměrů nových a rozvinutých MSP, rozvoj internalizace MSP a rovněž podporu MSP v oblasti ochrany duševního vlastnictví.

Program COSME je zaměřen mj. na stimulaci podnikání a zlepšení přístupu podniků k financím. V tomto smyslu jsou podpůrné aktivity prioritní osy 1 OP PPR koncipovány s vědomím doplňkovosti vůči programu COSME.

Důležitým koordinačním subjektem pro COSME je Technologické centrum AV, které má funkci národního informačního centra pro evropský výzkum. Poskytuje tak konzultace potenciálním žadatelům, což umožňuje identifikovat vhodné projekty a jejich správné nasměrování do dopovídajících aktivit COSME. TC AV je také koordinátorem konsorcia Mezinárodní sítě pro podporu podnikání (Enterprise Europe Network) v ČR. Ve fázi realizace OP PIK se TC AV podílí na přípravě výzev. Dalším koordinačním mechanismem jsou informace pro potenciální žadatele na webových stránkách ŘO OP PIK ve formě odkazu na webové stránky TC AV. Tato vzájemná provazba přispěje ke zlepšení orientace v obou programech.

CEF (Nástroje pro propojení Evropy)

Doplňkovost vůči programu CEF je identifikována v rámci tematických cílů 2, 4 a 7 (OP PIK, OP D, IROP).

V oblasti dopravní infrastruktury je v rámci CEF podpora zacílena zejména na intervence do významných přeshraničních spojení na síti TEN-T v oblasti výstavby a modernizace železničních tratí – jde o vzájemnou doplňkovost s OP D. Pro oblast silniční infrastruktury sítě TEN-T i mimo síť TEN-T je v rámci OP D předpokládána podpora investic do sítí celostátního významu. Všechny investice do dopravní infrastruktury celostátního významu má v gesci Ministerstvo dopravy a to bez ohledu na to, z jakého zdroje budou financovány. Hlavním mechanismem koordinace bude dodržování plánu výstavby stanoveného v rámci dokumentu Dopravních sektorových strategií 2014-2020 (2. fáze). Schvalování všech projektů bude probíhat na Ministerstvu dopravy (v rámci tzv. Centrální komise, jež má mj. i koordinační funkci), které bude za koordinaci odpovědné.

Podpora modernizace a rozvoj přenosových sítí (vysoké napětí) z EFRR bude využita na doplnění finančních prostředků z CEF. Zde je však dále nutné zdůraznit, že z CEF lze žádat jen na projekty, které byly zařazeny na seznam Projektů společného zájmu (PCI). Pokud jde o unijní seznam projektů společného zájmu, má ČR v oblasti elektroenergetiky zařazeno mezi projekty společného zájmu (PCI) předběžně celkem pět projektů nadzemního vedení na napěťové hladině 400 kV a příslušných rozvodů. Těchto pět projektů na sebe vzájemně navazuje a vytváří tak jeden koridor mezi rozvodnami Vernéřov a Čebín. Vazba CEF na EFRR a FS je tedy nejen komplementární, tj. možnost podpory i těch projektů, které jsou v zájmu bezpečnosti dodávek pouze pro ČR bez významných evropských dopadů, ale i substituční, a sice možnost finanční podpory projektů, které sice na seznamu PCI jsou, ale na čerpání z nástroje CEF se nemusí dostat. Koordinace bude zajištěna prostřednictvím účasti na odborných pracovních skupinách k problematice CEF, kterých se zúčastňují i zástupci MPO.

Projekty financované z IROP umožní navázání na páteří projekty ICT financované z CEF na úrovni EU. Jedná se především o aktivity na podporu propojení a interoperability

vnitrostátních veřejných elektronických služeb i přístup k těmto sítím, jakož i ochrana občanů a kritické infrastruktury před kybernetickými útoky a obdobnými událostmi. Mezi programy existuje tedy doplňkovost a vzájemná koordinace vychází především ze Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014-2020. Druhým aspektem z hlediska vzájemné koordinace je role Hlavního architekta eGovernmentu na ministerstvu vnitra, který se vyjadřuje ke všem projektům ICT v oblasti eGovernmentu.

Erasmus+

Doplňkovost vůči programu Erasmus+ pro všechny je identifikována v rámci tematického cíle 10 (OP VVV).

Vzájemná doplňkovost s OP VVV se týká zejména PO 2 Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj a PO 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. Jde zejména o mezinárodní mobilitu studentů a akademických / pedagogických pracovníků, rozvoj partnerství vysokých škol, návaznost na pracovní trh, popularizace výzkumu a vývoje, strategická partnerství mezi VŠ a aplikační sférou a mezi VŠ a výzkumnými organizacemi, mezinárodní spolupráci na úrovni systému, území, škol, pro získávání zkušeností pro zajištění specifických cílů, mobilitní schémata pro mobilitu studentů a pracovníků škol a vysokých škol připravujících učitele. Subjektem zajišťujícím koordinaci programu v ČR se předpokládá MŠMT. Přesný mechanismus koordinace bude stanoven v návaznosti na instrukce EK.

YEI (Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematického cíle 8 (OP Z).

Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže je v souladu s čl. 18 nařízení o ESF integrována do programování ESF a bude realizována prostřednictvím OP Z, konkrétně v investiční prioritě 1.5. Současně existuje silná vazba intervencí YEI na zbývající investiční priority v prioritní ose 1 OP Z Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly, zejména pak na investiční prioritu 1.1. Tím, že YEI je realizována v rámci OP Z při zapojení stejných subjektů, které implementují obdobné intervence ESF, je plně zabezpečeno využití doplňkovosti YEI s intervencemi ESF na podporu zaměstnanosti mladých osob v regionech ČR nezpůsobilých pro podporu z YEI a využití doplňkovosti s intervencemi ESF na podporu zaměstnanosti jiných než mladých osob v regionu NUTS 2 Severozápad.

Podrobnější informace k YEI jsou uvedené v kapitole 1.4.2.

EaSI (Program Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematických cílů 3, 8 a 9 (OP Z, OP PIK, IROP) a TC 2 (OP PIK).

Program pro zaměstnanost a sociální inovace je přímo řízen Evropskou komisí a skládá se ze tří os: program PROGRESS, síť EURES a mikrofinancování. Výzvy na předkládání projektů do jednotlivých os vyhláší přímo EK a členské státy dle svých potřeb předkládají projekty v rámci vyhlášených témat. Subjektem zodpovědným za realizaci EaSI v ČR je MPSV. Za účelem plného využití doplňkovosti intervencí EaSI a ESF (OP Z) je dbáno na to, aby zástupci MPSV zodpovědní za realizaci EaSI v ČR byli zastoupeni v platformách připravujících výzvy v rámci OP Z, a to v těch oblastech, které mají potenciálně obdobné zaměření (tvorba politik, sociální inovace, služby zaměstnanosti a sociální ekonomika). Účelem je soustředit prostředky ESF na podporu těch oblastí a témat, která nebudou podporována z EaSI. Program PROGRESS má přispět k vypracování, provádění, sledování a hodnocení politiky v oblasti zaměstnanosti, sociálních podmínek, sociální ochrany a

začleňování a právních předpisů v těchto oblastech a podporovat tvorbu politik a provádění inovací podložených fakty ve spolupráci se sociálními partnery, organizacemi občanské společnosti a dalšími zúčastněnými stranami. Program PROGRESS má tedy potenciál přispět ke zvýšení efektivity intervencí OP Z, a to v úzké součinnosti s prioritní osou 3 OP Z Sociální inovace a mezinárodní spolupráce. Vazba na síť EURES, jejímž účelem je rozvoj výměny a šíření informací a dalších forem spolupráce na podporu geografické mobility pracovníků, je významná v prioritní ose 1 OP Z, konkrétně v rámci investiční priority, ve které je zahrnuta mj. aktivita na rozvoj sítě EURES. Důvodem je záměr zahrnout výdaje na síť EURES, které nebudou způsobilé pro financování v rámci EaSI, do relevantních investičních priorit OP Z. Osa týkající se mikrofinancování, která usnadňuje přístup k finančním prostředkům pro podnikatele, zejména ty, kteří jsou nejvíce vzdáleni od trhu práce, a pro sociální podniky, má nejsilnější vazbu na prioritní osu 2 OP Z Sociální začleňování a boj s chudobou, konkrétně investiční prioritu, která obsahuje rovněž oblast podpory sociálního podnikání. Je zajištěno, že subjekty, které obdrží podporu z osy na mikrofinancování, mají přístup rovněž k podpoře z ESF poskytované formou vzdělávání a poradenství tak, aby se zvýšila pravděpodobnost úspěchu takto podporovaných subjektů na trhu.

Komponenta evropského nástroje mikrofinancování PROGRESS je komplementární i k programu IROP zaměřeného na rozvoj sociálního podnikání. S ohledem na rozdílné formy realizace, kdy IROP má tento cíl nastaven jako dotační, PROGRESS jako úvěrový, se nejedná o duplicitu mezi programy.

Určitou vazbu na program EaSI lze spatřovat rovněž v oblasti zvyšování přístupu k mikrofinancování, kdy OP PIK bude podporovat realizaci podnikatelských záměrů začínajících a rozvojových firem, včetně mikropodniků. OP PIK se však nezaměřuje na sociální podnikání jako takové, nýbrž na posílení sociálního rozměru podnikání. Jeho podstatou je, aby jakýkoliv malý či střední podnik, který splní dané podmínky programu a prokáže realizaci podpořeného projektu zaměstnávání osob ze znevýhodněných skupin obyvatelstva, byl zvýhodněn oproti jiným žadatelům, kteří v projektu tento typ pracovních míst nevytvoří. Pojetí podpory mikropodniků je v rámci OP PIK tedy do značné míry odlišné od osy mikrofinancování v EaSI. Koordinace je zajištěna účastí zástupců MPSV zodpovědných za realizaci EaSI v ČR v odborných pracovních skupinách OP PIK.

FEAD (Fond evropské pomoci nejchudším osobám)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematického cíle 9 (OP Z).

Pro využití FEAD je ze strany MPSV připraven samostatný operační program. Vzhledem k celkové alokaci FEAD pro ČR (20,7 mil. EUR na programové období 2014-2020) jsou z tohoto programu financovány pouze aktivity zaměřené na poskytování potravin a základních potřeb (včetně doprovodných opatření) pro nejvíce deprivované osoby, které nejsou financovatelné z ESF. Doprovodná opatření (aktivity směřující k sociálnímu začleňování) pro nejvíce deprivované osoby mohou být financována z ESF z OP Z, konkrétně v rámci prioritní osy 2 Sociální začleňování a boj s chudobou. Koordinace aktivit z obou operačních programů je zajištěna úzkou spoluprací obou řídicích orgánů a zastoupením ŘO OP FEAD v monitorovacím výboru OP Z, příp. zastoupením ŘO OP Z v monitorovacím výboru OP FEAD bude-li takový monitorovací výbor ustaven. Koordinace je usnadněna tím, že ŘO OP Z i ŘO OP FEAD jsou součástí jednoho úseku MPSV (úsek fondů EU).

AMIF (Azylový, migrační a integrační fond)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematického cíle 9 (OP Z, OP PPR).

Obečným cílem AMIF je přispívat k účinnému řízení migračních toků v rámci Unie jakožto součástí prostoru svobody, bezpečnosti a práva v souladu se společnou azylovou politikou, politikou týkající se doplňkové a dočasné ochrany a společnou přistěhovaleckou politikou. Na tento účel má ČR na období 2014–2020 k dispozici cca 26,4 mil. EUR. Subjektem zodpovědným za realizaci AMIF v ČR je ministerstvo vnitra (MV ČR). Vazbu AMIF a OP Z lze spatřovat především v prioritní ose 2 OP Z Sociální začleňování a boj s chudobou, jejíž cílovou skupinu představují mj. také migranti. Za účelem plného využití doplňkovosti intervencí AMIF a ESF (OP Z) je dbáno na to, aby zástupci MV ČR zodpovědní za problematiku AMIF byli zastoupeni v pracovních skupinách připravujících výzvy v rámci prioritní osy 2 OP Z, a to v těch oblastech, které mají potenciálně obdobné zaměření. Zároveň zástupce MPSV bude členem monitorovacího výboru národního programu AMIF ustaveném při MV ČR, mezi jehož činnosti patří také hodnocení a připomínkování rámcového záměru výzev. Účelem je soustředit prostředky ESF na podporu těch aktivit a cílových skupin, které nejsou podporovány z AMIF a zároveň zamezit možnému dvojímu financování podobných aktivit.

V souvislosti s OP PPR lze vazbu pozorovat v prioritní ose 3 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě, v jejíž tematické rovině je kladen důraz na rozvoj sociálních služeb pro začleňování a zvyšování sociální soudržnosti a na podporu sociálního podnikání jako sociálně inovativního přístupu k zaměstnávání obtížně zaměstnatelných osob, lidí dlouhodobě nezaměstnaných a skupin osob vyloučených, ohrožených a marginalizovaných, tedy i migrantů, respektive cizinců. Účelem je soustředit prostředky ESF a EFRR na podporu těch aktivit a cílových skupin, které nejsou podporovány z AMIF.

ISF (Fond pro vnitřní bezpečnost)

Doplňkovost vůči programu je identifikována v rámci tematických cílů 2 a 11 (OP Z, IROP).

ISF poskytuje finanční pomoc na policejní spolupráci, předcházení trestné činnosti a boj proti závažné přeshraniční trestné činnosti a organizované trestné činnosti a rovněž na krizové řízení a ochranu důležité infrastruktury EU. Přispěje k tomu posílením operativní spolupráce v oblasti vymáhání práva, a to například tím, že bude finančně podporovat společné operace orgánů činných v trestním řízení, sdružování zdrojů, výměnu informací a osvědčených postupů nebo odbornou přípravu policistů. Vzhledem zaměření fondu je jeho vazba na programy ESIF velmi slabá. Spatřovat ji lze okrajově v prioritní ose 4 OP Z Efektivní veřejná správa, a to konkrétně v projektech, které budou zacíleny na Policii ČR. V tom případě je koordinace aktivit zajištěna prostřednictvím zapojení pracovníků MV ČR, které je jednak odpovědné za strategii v oblasti eGovernment v ČR, je věcným garantem prioritní osy 4 OP Z Efektivní veřejná správa, ale rovněž subjektem zodpovědným za realizaci ISF v ČR.

Na doplňkovost ISF bude dohlížet taktéž monitorovací výbor národního programu ISF při MV ČR, v němž jsou reprezentováni jak zástupci Policie ČR, tak MV ČR.

CE (Tvůrčí Evropa)

Doplňkovost vůči programu Tvůrčí Evropa je identifikována v rámci tematického cíle 3 a 6 (OP PIK, IROP).

Komplementární vazba programu je v OP PIK spatřována u aktivit směřujících k posílení finančních možností MSP, kdy příjemci podpory v OP PIK mohou být rovněž žadatelé z kulturních a kreativních odvětví.

Komplementární vazba programu je v IROP spatřována u aktivit následně realizovaných v revitalizovaných a kulturních památkách a také díky digitalizovaným a obnoveným muzejním sbírkám, mobiliárním a knihovním fondům, které budou dále zpřístupněny pro veřejnost a pro kulturní a kreativní průmysly. Vzhledem k tomu, že IROP se zaměřuje na investiční podporu v oblasti kulturního dědictví a CE na neinvestiční aktivity typu vzdělávání profesionálů a umělců v kulturních a kreativních průmyslech, mohou se oba programy vhodně doplňovat.

Koordinace je zajištěna prostřednictvím kanceláří programu zřízených u Institutu umění-divadelního ústavu a u Národního filmového archivu, které jsou příspěvkovými organizacemi MK a zároveň sídlem České kanceláře pro tento evropský program. Česká kancelář poskytuje konzultace českým, především kulturním organizacím, o evropském programu a podněcuje tak jejich zájem o realizaci kulturních projektů. V rámci této činnosti Česká kancelář informuje případné zájemce rovněž o možnostech realizovat jejich projekt prostřednictvím programů ESIF.

Tabulka 2-1 Vazby programů ESIF a Unijních programů a nástrojů

	Horizont 2020	CEF	Erasmus+	COSME	LIFE	YEI	FEAD	EaSI	AMIF	ISF	CE
OP Z						PO1, TC8	PO2, TC9	PO1 TC8 PO2 TC9 PO3, TC9	PO2, TC9	PO4, TC11	
OP VVV	PO1, TC1 PO2, TC10		PO2, TC10 PO3, TC10								
OP PIK	PO1, TC1 PO2, TC3 PO3, TC4 PO4, TC2	PO3, TC4 a TC7		PO1, TC1 PO2, TC3				PO2, TC3			PO2, TC3
OP D		PO1, TC7 PO2, TC7 PO3 TC7									
OP ŽP					PO1, TC4-6 PO2, TC4-6 PO3, TC4-6 PO4, TC4-6 PO5, TC4-6						
IROP		PO3, TC2			PO1, TC5 PO2, TC4			PO2, TC9		PO3, TC2	PO3, TC6
PRV	P1, TC1				P4, TC4-6 P5, TC4-6						
OP PPR	PO1, TC1			PO1, TC1	PO2, TC4				PO3, TC9		

Identifikace komplementarit a synergií mezi I. a II. pilířem SZP

Podpory I. pilíře SZP, tzv. přímé platby, jsou cílené na zajištění stability příjmů zemědělců a zajištění konkurenceschopnosti zemědělství. Komplementaritu s II. pilířem, lze vnímat v definovaných oblastech LFA či investičních opatřeních. Tyto jsou rozšířeny i na navazující zpracovatelský průmysl, lesní hospodářství i rozvoj venkovských oblastí. Konkrétní vymezení pro investiční podpory bude na bázi způsobilých výdajů či definice žadatele v programovém dokumentu. Oba pilíře se rovněž doplňují v oblasti mimoprodukčních funkcí a udržitelného rozvoje. Přímé platby budou podporovat udržitelnou produkci na zemědělské půdě díky tzv. „ozelenění“. Nad rámec ozelenění obsahuje II. pilíř opatření AEKO a Ekologické zemědělství, kde obecně zajišťuje podporu synergického efektu podmínka nastavení podpor

v rámci II. pilíře nad základní environmentální předpoklady přímých plateb. Právě tyto nadstavby upravují zemědělské postupy tak, aby cenné lokality byly obhospodařovány způsoby zohledňujícími potřeby stanovišť, příp. aby došlo k realizaci vhodných agrotechnických postupů předcházejících erozi půdy zejména v erozně ohrožených oblastech. Správně nastavená pravidla ozelenění a AEKO mohou motivovat zemědělce k větší účasti na opatřeních příznivých pro životní prostředí a poskytování tak většího rozsahu veřejných statků. Kompenzaci za náklady vynaložené na tento způsob údržby nejsou zemědělcům poskytovány skrze podpory v rámci I. pilíře a náklady na poskytování veřejných statků je třeba zajistit skrze II. pilíř SZP. Nedílnou součástí synergie je vázaná podpora živočišné výroby. Doplnkovost prostorovou lze vnímat zejména podporou mimo zemědělskou půdu, což z pohledu II. pilíře představují lesnické podpory zaměřující se na environmentálně udržitelné hospodaření na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, a to zejména v citlivých či přírodně cenných oblastech. Jedním ze základních styčných bodů mezi oběma pilíři je i rozvoj vzdělávání a poradenství zaměřený na plnění norem EU, včetně podmínek cross-compliance (C-C), jejichž plnění se bude vztahovat na všechny subjekty pobírající přímé platby. Informovanost zemědělců o účelu a podmínkách C-C a titulů AEKO by měla být zajištěna prostřednictvím opatření k přenosu znalostí z II. pilíře.

Vazby mezi programy ESIF a národními programy

Národní programy doplňují programy ESIF v těch oblastech, které nejsou programy ESIF pokryty (bílá místa), případně dochází mezi ESIF a národními programy (v případě územně zacílených intervencí i krajskými či municipálními programy) k doplňkovosti. Národní programy jsou většinou navrhovány a schvalovány na roční období, tzn., sledují zejména krátkodobější cíle.

Příkladem doplňkovosti programů ESIF a národního programu je oblast energetických úspor. Prostřednictvím naplňování tematického cíle 4, v rámci kterého jsou realizovány intervence v OP PIK, IROP, OP ŽP, OP PPR a také prostřednictvím naplňování cílů programů Nová zelená úsporám a Panel 2013+ je dosahováno multiplikovaných výsledků v oblasti energetických úspor (pro tyto účely je také nastaven mechanismus koordinace). Obdobné vazby programů ESIF na národní programy lze identifikovat např. v oblasti výzkumu a vývoje (programy TA ČR a MŠMT), podnikání (programy MPO a ČMZRB), vzdělávání (programy MŠMT), dopravy, trhu práce, cestovního ruchu, atp. V případě tvorby a implementace nových programů na národní úrovni s možnou vazbou na programy ESIF bude zajištěna koordinace takovým způsobem, aby nedošlo ke vzájemným překryvům a byla podpořena doplňkovost vůči ESIF.

Konkrétní vazby mezi programy ESIF a národními programy jsou součástí relevantních programů ESIF, kde je popsán i způsob jejich koordinace a řízení.

Vazby mezi programy ESIF a nástroji EIB

V případě využití finančních nástrojů je relevantní předpokládaná vazba na EIB, jednotlivé intervence však budou vznikat podle jednotlivých připravovaných projektů.

V rámci OP PIK je patrná vazba na finanční nástroje EIB implementované v rámci programů COSME a Horizont 2020. Na základě výsledků předběžného posouzení finančních nástrojů podle čl. 37 odst. 2 obecného nařízení může dojít i na implementaci finančních nástrojů u OP PIK, případně dalších programů.

Detailní přehled všech synergických vazeb jak mezi programy ESIF, tak i mezi ESIF a Unijními a národními programy, včetně konkrétních nástrojů koordinace je součástí

relevantních programů ESIF, řídicího dokumentu MMR NOK a Strategických realizačních plánů.

2.1.3 Opatření a struktura ke koordinaci podpory ESIF

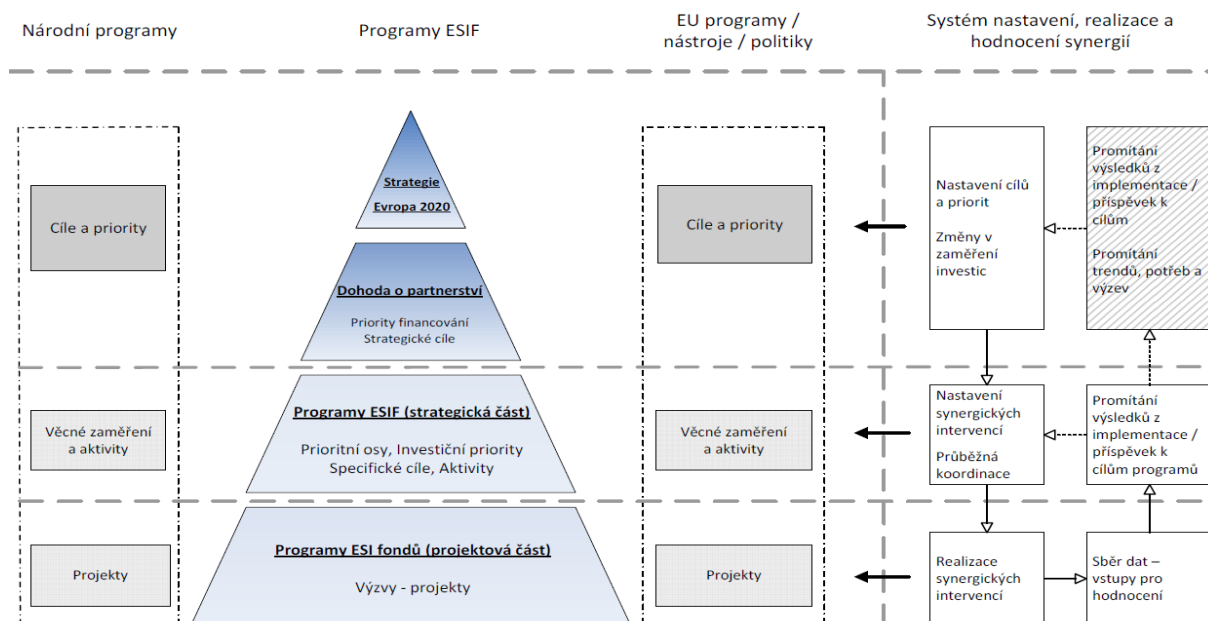
Na úrovni Dohody o partnerství je koordinace mezi fondy, programy a dalšími nástroji vnímána jako klíčový prvek programování a následné realizace. Dohoda o partnerství stanovuje základní východiska, jejichž respektováním bude možné docílit maximální komplementarity a synergie (věcný, finanční a časový soulad) a především mezi programy ESIF, ale také mezi programy ESIF a EU programy/nástroji. Zajištění provázanosti intervencí mnohdy vychází z kompetence dané instituce, která spravuje jak ESIF, tak i národní či EU program, a tudíž dochází jak k vyloučení duplicit, tak i ke vhodnému nastavení doplňkových intervencí. U synergických intervencí budou průběžně plánovány zamýšlené intervence (např. spolupráce na plánování výzev) a následně koordinovány (např. účast na řídicích platformách) a vyhodnocovány (např. společné evaluační aktivity). Mechanismy koordinace ESIF a programů na národní úrovni tak budou propojovány. V některých případech lze využít možnosti využít více zdrojů pro jednu operaci.

Pravidla řízení Dohody o partnerství specifikují klíčové činnosti a role jednotlivých subjektů v implementaci, cílem je tedy zajištění institucionálního a procesního řízení všech ESI fondů za účelem naplnění cílů Dohody o partnerství a to i v oblasti synergií a komplementarit. Pravidla řízení Dohody stanovují základní rámec činností nezbytných pro účely naplnění cílů Dohody o partnerství. Pro potřeby definování konkrétních činností a odpovědností na úrovni programů jsou mj. vytvářeny operační manuály a další dokumenty k řízení a koordinaci.

Metodické nastavení řízení synergií a komplementarit v různých fázích programování je upraveno v odpovídajících pokynech, které jsou součástí jednotného metodického prostředí.

Koordinace bude uplatňována na všech úrovních implementace programů ESIF, včetně úzké provazby na národní programy a nástroje EU. Jak je znázorněno v dalším schématu, systém koordinace synergií a komplementarit bude vycházet od nastavení cílů k jejich zabudování do programů až po jejich zhodnocení a návrh na případné změny v rámci zaměření realizovaných intervencí. Zpětná vazba v podobě zhodnocení výsledků či dopadů realizovaných synergických a komplementárních intervencí je zásadní pro nastavení takových intervencí, které přinesou přidanou hodnotu jak pro samotné čerpání EU prostředků, tak i pro ekonomiku České republiky. Zjištěné výsledky z implementace synergií jsou nástrojem pro možné odlišné nastavení původní strategie, především na úrovni programů, výjimečně na úrovni Dohody o partnerství.

Koordinace synergií a komplementarit zároveň znamená, že na každé dílčí úrovni musí probíhat interaktivní dialog subjektů zapojených do implementace synergií a komplementarit, které kromě věcného vymezení a nastavení samotných synergií a komplementarit mají i rozhodovací pravomoc tak, aby dané intervence mohly být zakomponovány do realizace programů.

2.1.4 Koordinační mechanismy mezi subjekty odpovědnými za implementaci synergií

Způsob zajištění koordinace podpory ESIF je rozdělen do dvou pilířů:

- Institucionální zajištění.
- Nástroje.

Institucionální zajištění

Institucionální zajištění synergií a komplementarit je nezbytným předpokladem pro jejich efektivní realizaci. Aby intervence a projekty přinášely v rámci realizace přidaný efekt, předchází tomu jejich precizní vydefinování, tj. řešení např. otázek, zda je dané synergie a komplementarity možné realizovat, jaký efekt to přinese, zda rizika nepřevažují potenciální dosažení efektu realizace dané synergie apod. Plánování, scénáře a systémové pojetí tvoří základ institucionální roviny mechanismů koordinace.

Kromě roviny implementace fondů, která je popsána níže, jsou vybrané sektorové otázky (např. veřejná správa, eGovernment) koordinovány také poradními orgány vlády (např. Rady vlády).

Nezbytné je ve fázi implementace zamezit vzniku překryvů mezi programy, které se mohou objevit při specifikaci záměrů řídicích orgánů nebo rozšířením původně zamýšlených intervencí. Vzájemná účast dotčených zástupců ŘO na platformách (monitorovacích výborech, odborných platformách, plánovacích skupinách) již v rámci plánování, tvorby a hodnocení strategických realizačních plánů a následné koordinace výzev se jeví jako jeden z nejefektivnějších nástrojů.

Klíčovými koordinačními subjekty a platformami podílející se na realizaci synergií a komplementarit i na zamezení vzniku překryvů mezi programy ESIF navzájem, a mezi ESIF a národními a Unijními programy/nástroji, jsou tyto:

Rada pro ESI fondy zajišťuje věcné rozhraní a návaznosti mezi programy spolufinancovanými ESI fondy a projednává opatření k vyšší komplementární a synergické efektivitě podpory poskytované z ESI fondů. V čele Rady stojí předseda Vlády ČR, jejími členy jsou ministři, zástupci Asociace krajů, Svazu města a obcí, Národní sítě Místních akčních skupin, zástupce neziskových organizací, odborů a řada dalších profesních sdružení.

Národní orgán pro koordinaci průběžně dohlíží na plánování synergických a komplementárních výzev, navrhuje opatření k zajištění synergií a komplementarit napříč programy, dále zajišťuje komplementarity a synergie mezi intervencemi stanovenými Dohodou o partnerství a mezi ostatními strategickými dokumenty, specifikuje vhodné nástroje pro řízení komplementarit a synergií, a má odpovědnost za další činnosti stanovené v Pravidlech řízení Dohody o partnerství.

Řídící orgány programů své aktivity směřují zejména k zajištění toho, že prioritní osy a priority Unie obsažené v jednotlivých programech společně přispějí k tematickým cílům, cílům vymezeným ve strategických dokumentech a budou se vhodně doplňovat, a také budou podporovány projekty, které naplňují integrovaná řešení v území; a to zejména nastavením mechanismů, vnitřní struktury a nástrojů používaných pro tento účel. ŘO navzájem uzavírají více či méně formální dohody, které zajišťují vzájemnou kooperaci při plánování a koordinaci výzev (viz také níže uváděná memoranda o spolupráci). V rámci řídicích orgánů budou určení koordinátoři, kteří budou jak mezi ESIF, tak i mezi ESIF a národními a EU programy sledovat synergie a komplementarity. Kromě toho budou koordinátoři sledovat a řešit případně vzniklé duplicity mezi programy s cílem zamezení jejich vzniku v rámci realizace, dále také svodně koordinovat synergické a komplementární aktivity v daném programu. Problematické synergie, komplementarity a duplicity budou průběžně řešeny spolu s NOK.

ŘO mají odpovědnost za další činnosti stanovené v Pravidlech řízení Dohody o partnerství a řídicích dokumentech jednotlivých programů.

Zprostředkující subjekty přejímají od ŘO případné delegované činnosti týkající se synergií a komplementarit. Pro oblast zajištění řízení komplementarit a synergií plní ZS mj. úlohu jednotných kontaktních míst jako např. společných ZS.

Monitorovací výbory programů jsou informovány o plánech výzev, v případě potřeby navrhují a doporučují řídicím orgánům opatření pro zefektivnění čerpáním, a to i v oblasti synergií. Z hlediska řešení komplementarit a synergií je důležité vzájemné zastoupení ŘO a dalších subjektů koordinace v monitorovacích výborech, a to těch programů, které řeší vzájemné komplementární/synergické vazby.

Věcný garant je institucí veřejné správy, která má věcnou a odbornou kompetenci k sektorovým intervencím, včetně těch, které jsou předmětem realizovaných synergií a komplementarit. Věcný garant se ve spolupráci s řídicím orgánem podílí na identifikaci synergických a komplementárních intervencí, jejich koordinaci vůči výzvám a dalších stanovených činnostech i v oblasti řešení synergií. Specifická role věcného garanta je vždy ukotvena ve vybraných programech podle dohod mezi dotčenými řídicími orgány.

Odborné platformy a pracovní skupiny vznikají za účelem řešení konkrétních synergických případně komplementárních vazeb mezi programy. Podílí se na nastavení harmonogramu výzev (časování výzev) nebo např. na nastavení technických parametrů výzev. Platformy vznikají za účasti expertů na danou oblast, mohou vznikat tzv. task forces k řešení dílčích synergických a komplementárních projektů. Pro zajištění klíčových synergií mohou vznikat společné orgány.

Nástroje

Klíčovým prvkem pro hladkou implementaci a řízení synergií a komplementarit je pečlivé nastavení programových prvků ještě před samotným spuštěním výzev. Z čistě technického hlediska jde o úzkou spolupráci dotčených subjektů na tvorbě programových dokumentů, příruček, manuálů a dalších metodicko-programových dokumentů, kde je vytvářeno prostředí (a i mantinely) pro následnou realizaci.

Koordinaci mezi fondy za účelem naplňování tematických cílů a navíc k dosažení synergických efektů mezi jednotlivými intervencemi je potřebné nastavit nejen z hlediska zajištění jednotlivými subjekty implementace, které se podílejí na jejich řízení, ale i pomocí zvolené sady nástrojů, mezi které patří:

Koordinace v oblasti výzev

Z důvodu zajištění maximální efektivnosti jednotlivých intervencí a zabezpečení synergických a komplementárních vazeb mezi dotčenými programy probíhá v rámci odpovídajících platforem koordinace procesu přípravy jednotlivých výzev (časové hledisko, věcný obsah, technické parametry apod.). Koordinovaný proces nastavování výzev a jejich hodnocení přispěje k realizaci takových projektů, které v maximální možné míře zajistí provázanost jednotlivých intervencí napříč relevantními programy a bude dosaženo plnění cílů programů a tím i Dohody o partnerství. Koordinace výzev tak přispívá k dosažení synergií a komplementarit mezi aktivitami, které jsou sice podporovány z různých programů, ale které se vzájemně doplňují a jejich vzájemná provázanost je objektivní a potřebná, a zároveň je kladen důraz na odstraňování případných duplicit.

Strategické realizační plány (SRP)

Součástí SRP, který je každý rok připravován ŘO, je také precizní plánování synergických a komplementárních výzev včetně jejich obsahu a zaměření. Vzhledem k tomu, že jsou v pravidelném cyklu aktualizovány, jsou brány v potaz i případné trendy, potřeby a podle aktuálního vývoje lze řešit i dané limity a bariéry čerpání u synergických a komplementárních intervencí. Následně je možné dané synergické a komplementární výzvy v rámci SRP vyhodnocovat.

Memoranda, meziinstitucionální dohody mezi řídicími orgány programů

Řídicí orgány, případně další subjekty koordinace vytvářejí v rámci nastavování a řízení konkrétních synergií a komplementarit mezi sebou dohody/memoranda vymezující formy závazných postupů, projednání a odpovědností mezi dotčenými subjekty řešícími synergie a komplementarity. Dohody umožňují úzkou kooperaci mezi ŘO, zajištěnou účastí představitelů jednoho řídicího orgánu na činnosti orgánů, výborů vytvořených pro řízení druhého programu a samozřejmě i recipročně.

Výběr projektů a jejich hodnocení

Řídicí orgány, případně další subjekty koordinace mají možnost dohodnout se na vzájemném schvalování výběrových kritérií, společné hodnotitelské komisi, společné databázi externích hodnotitelů.

Společná data a indikátory

Pro sledování a hodnocení jsou nastaveny relevantní indikátory, příp. podíl na naplňování indikátorů TC. Důležitým prvkem je také schvalování indikátorů monitorovacím výborem, sdílení dat o žadatelích a projektech u synergických projektů a jejich společný monitoring a hodnocení.

Integrované nástroje pro potřeby cílení synergií a komplementarit v území

Integrované přístupy mají již ze své podstaty přispět k dosažení požadovaných synergických efektů. Z hlediska řídicích orgánů a nositelů integrovaných přístupů, kteří realizují intervence na svém území, jsou integrované strategie nejvýznamnějším nástrojem pro nastavení klíčových synergií. Dosahování synergií a komplementarit bude výrazně podmíněno hospodářskou, dopravní, environmentální nebo např. sociální situací v jednotlivých typech území, zejména v aglomeracích a dalších typech integrovaných území. Konkrétní realizace synergií a komplementarit bude odvislá od nastavení jednotlivých programů a schopnosti věcně a časově intervence provázat, i s ohledem na administraci a pravidla daných programů.

Dalšími nástroji, které lze podle charakteru dané synergie a komplementarity využít v programech, jsou:

- Nastavení absorpční kapacity pro splnění dané strategie.
- Nastavení a řízení rizik při nastavení a realizaci synergií, např. u časově, věcně a finančně podmíněných projektů.
- Využití možnosti křížového financování zajišťující sladění synergických a komplementárních intervencí.
- Formování společné informační a komunikační strategie, vytváření společných kontaktních míst.
- Další specifické nástroje použité ŘO.

Rozpracování použitých mechanismů koordinace a jejich nástrojů v rámci již konkrétních synergií a komplementarit je součástí jednotlivých programů, a to dle charakteru sledované synergie či komplementarity vyžadující vždy specifický přístup.

Součástí kapitoly nejsou obsaženy mechanismy koordinace programů ESIF s programy EÚS a makroregionálních strategií, což je obsaženo v kap. 3.1.4.

2.1.5 Mechanismus pomoci žadatelům k použití fondů doplňkovým způsobem

Pro příští programové období připravuje MMR soubor informačních nástrojů, které mají pomoci žadatelům a příjemcům využít prostředky ESI fondů odpovídajícím způsobem.

Základem komunikace jsou webové stránky ESI fondů, které vedle přehledných informací o regionální politice a jednotlivých programech ESI fondů, nabízejí uživatelům on-line kontakt se zaměstnanci informační linky fondů ESI. Dalším webovým nástrojem je portál Mapaprojektu.cz, který uživatelům umožňuje rychlý přehled o projektech, které byly na území České republiky realizovány za pomoci prostředků z ESI fondů. Uživatel tak může zjistit základní informace o projektech realizovaných na kterémkoli místě ČR a současně získat i odkazy na další zdroje informací.

Poradenství k ESI fondům je z centrální úrovně zajištěno prostřednictvím kontaktních míst - Eurocenter ve třinácti krajských městech a také prostřednictvím informační linky Eurofon, která je pro veřejnost zdarma na telefonním čísle 800 200 200. Paralelně funguje informační servis na úrovni jednotlivých programů a jejich informačních nástrojů (kontaktní místa, webové stránky, infolinky). Informační servisy jednotlivých ŘO informují o ESI fondech vůči všem cílovým skupinám. Jejich pracovníci zajišťují podporu žadatelům a příjemcům a na vyžádání poskytují potřebné informace, případně radí, kde odpovědi na dotazy najít.

Detailnější informace jsou rozpracovávány Metodickým pokynem pro publicitu a Společnou komunikační strategií Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR v programovém období 2014–2020.

2.2 Informace požadované pro ex ante ověření souladu s pravidly adicionality

Ověření adicionality ve fázi ex-ante se provádí na základě údajů uvedených v Konvergenčním programu. Program publikovaný v květnu 2013 udává hodnoty příslušných veličin do roku 2016. Proto pro výpočty za zbývající roky 2017–2020 byly využity navazující odhady vývoje makroekonomických ukazatelů vytvořené Ministerstvem financí, včetně poměrového ukazatele THFKVS/HDP.

ČR bude ověřování adicionality provádět za celé své území nikoliv na regionální úrovni. Vyplývá to ze skutečnosti, že počet obyvatelstva v méně rozvinutých regionech překračuje v ČR hranici 65 % celkové její populace. Jediným regionem, který se v ČR vymyká definici méně rozvinutého regionu, je region Hlavního města Prahy, v kterém dle údajů Eurostatu v roce 2012 žilo 1 241,7 tis. obyvatel, což představuje 11,8 % z počtu obyvatel ČR čítajícím 10 505,4 tis. obyvatel.

Na základě těchto východisek byla pro určení výchozí výše ukazatele THFKVS/HDP za ČR vypočtena jeho průměrná hodnota dle údajů jednotlivých roků období 2014–2020 **ve výši 3,3 %**. Návazně na předpoklady vývoje HDP tato úroveň poměrového ukazatele reprezentuje v absolutním vyjádření průměrný roční objem THFKVS v výši 145,3 mld. Kč (v b.c.).

Limit adicionality za ČR období 2014–2020 a odvozené přírůstky THFKVS na jednotlivé roky byly jednoznačně navázány na předpokládaný vývoj HDP v letech 2014–2020 a kopíruje jeho vývojovou linii. Stejně jako HDP i THFKVS se má v souhrnu let 2014 až 2020 zvýšit o 24,6 %. Toto tempo růstu za celé období by v absolutním vyjádření mělo představovat přírůstek hrubého fixního kapitálu vládního sektoru v částce 32 mld. Kč (v b.c.). Uvedená tempa růstu THFKVS navázaná na růst HDP ve výši průměrných 3,5 % ročně představují dostatečný prostor pro rozvoj této ekonomické kategorie, aniž by bylo nutné z hlediska stanovení limitu adicionality je nad tuto úroveň navyšovat promítáním dodatečných přírůstků vzniklých nad rámec předpokládaného tempa růstu HDP. Současně odhadovaná výše poměrového ukazatele navazuje na jeho úroveň za rok 2013, pro který je předpokládán ve výši 3,2 %.

Tímto modelem řešení výpočtu je plně zajištěn přístup dle návrhu nařízení týkající se adicionality, neboť ta má být bezprostředně spojena se skutečným ekonomickým vývojem na základě vývoje HDP. Tím je umožněno, aby se vývoj hospodaření v průběhu celého období 2014–2020 do ukazatele adicionality plně promítl. Tak by mělo dojít k podchycení dopadů potencionálních i vzniklých rizik ve vývoji národního hospodářství na THFKVS a k omezení nejistot při naplňování stanoveného limitu adicionality. Rovněž by tento přístup založený na přírůstcích investování podle vývoje HDP měl umožnit sledování širších ekonomických cílů včetně zajištění trvalého a stabilního vývoje veřejných investic.

Hodnota výchozího limitu adicionality plyne z výpočtu dle údajů následující tabulky 2-2:

Tabulka 2-2: Limit adicionality pro období 2014–2020 vyjádřený poměrovým ukazatelem THFKVS/HDP v %

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	roční průměr 2014–2020
THFKVS/HDP v % (kód ESA P.51)	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
THFKVS v mld. Kč	130,0	134,6	139,5	144,8	150,3	156,1	162,0	145,3
roční růst HDP v %	+2,1	+3,6	+3,7	+3,8	+3,8	+3,8	+3,8	+3,5

Zdroj: ukazatele THFKVS/HDP a tempo růstu HDP meziročně za roky 2014–2016 dle Konvergenčního programu 04/2013; údaje za roky 2017–2020 jsou odhadem Ministerstva financí.

2.3 Hodnocení naplňování předběžných podmínek

Česká republika si klade za cíl zabezpečit naplňování předběžných podmínek v rozsahu potřebném pro účinné a efektivní čerpání z ESIF. Česká republika vybírá ty předběžné podmínky, které mají přímou vazbu s významným dopadem na realizaci specifických cílů či investičních priorit nebo priorit Unie v rámci jednotlivých programů ESIF.

Předběžné podmínky (PP) vycházejí z obecného nařízení k ESIF, přílohy XI, nařízení k jednotlivým ESI fondům a z metodického dokumentu EK Guidance on Ex Ante Conditionalities (pro EFRR, ESF, FS, EZFRV a ENRF). Na národní úrovni jsou pro fázi přípravy ESIF předběžné podmínky ukotveny v Metodickém pokynu pro přípravu programových dokumentů pro programové období 2014–2020 a v dalších metodických pokynech. Pro fázi implementace jsou klíčovým dokumentem mimo samotnou Dohodu o partnerství také Pravidla řízení a koordinace Dohody o partnerství a Akční plán řízení a koordinace předběžných podmínek (Akční plán).

Akční plán je vytvořen pro účely nastavení systému řízení a koordinace předběžných podmínek, včetně jejich vyhodnocení, identifikace problematických předběžných podmínek s návrhem opatření a harmonogramem splnění. Akční plán je závazný pro všechny subjekty implementace programového období 2014–2020 a další Akčním plánem vydefinované subjekty, přičemž zohledňuje specifika jednotlivých ESI fondů. Akční plán jako systémový dokument je veden pro účely národních potřeb, pro úroveň jednotlivých programů ESIF a návazně jsou zpracovávány ze strany gestorů PP jednotlivé akční plány pro částečně splněné či nesplněné předběžné podmínky.

Dohoda o partnerství uvádí přehled všech uplatňovaných předběžných podmínek včetně stručného shrnutí naplňování a zamýšlených opatření u nesplněných předběžných podmínek v České republice podle identifikace na úrovni programů. Dále obsahuje detailnější popis naplňování u obecných předběžných podmínek s tím, že specifické naplňování na úrovni programů je popsáno v jednotlivých programech ESIF řídicími orgány (zároveň nejsou v rámci programů uvedena specifika na centrální úrovni uvedená v Dohodě o partnerství). Programy ESIF jsou klíčovými dokumenty, na úrovni kterých jsou předběžné podmínky uplatňovány a po obsahové i technické stránce rozpracovány, včetně zahrnutí detailnějších informací u nesplněných PP resp. popisu opatření, harmonogramu a zodpovědných subjektů v rámci naplňování obecných předběžných podmínek, a to s ohledem na specifika programů.

Řízení a koordinace předběžných podmínek na národní úrovni

Koordinační roli v oblasti předběžných podmínek plní MMR, a to jak v rámci přípravy programového období, tak i ve fázi implementace. MMR proto nastavuje systém řízení a koordinace předběžných podmínek.

Zásadní roli při uplatňování předběžných podmínek mají řídicí orgány, které identifikují a stanoví předběžné podmínky vždy k danému programu a také k dané prioritní ose či prioritě Unie jednotlivých programů ESIF. Za naplňování předběžných podmínek jsou primárně zodpovědní jejich gestoři a spolugestoři, ale odpovědnost mohou nést i další subjekty dle aktuální verze Akčního plánu. Řídicí orgány uvádí jak plnění předběžných podmínek, tak i časový a věcný rozsah k dané předběžné podmínce, tj. opatření a harmonogram splnění v případně dosud nesplněných či částečně splněných předběžných podmínek.

Řídicí orgány, ale i další subjekty zapojené do implementace ESI fondů ve všech fázích přípravy a následné realizace respektují Akční plán vytvářený na národní úrovni a spravovaný MMR.

Přehled hodnocení naplňování předběžných podmínek

Naplňování předběžných podmínek na národní úrovni vychází pro potřeby Dohody o partnerství z jednotlivých programů ESI fondů.

Přehled uplatnitelných předběžných podmínek, tj. jak splněných, tak i částečně splněných či nesplněných včetně navržených opatření a harmonogramu splnění je uveden v příloze č. 5.1 Dohody o partnerství. Kromě PP 8.4 Aktivní zdravé stárnutí a některých specifických PP pro ENRF uplatňuje ČR všechny tematické a obecné předběžné podmínky. Přehled naplňování PP uváděný v příloze je případně konkretizován v jednotlivých programech ESIF. Programy obsahují i případné odůvodnění neuplatnitelnosti vybraných předběžných podmínek, identifikaci rizik či dalších souvislostí spojených s naplňováním předběžných podmínek.

K částečně splněným či nesplněným předběžným podmínkám gestoři a spolugestoři ve spolupráci s řídicími orgány a dalšími subjekty vytvářejí akční plány pro částečně splněné či nesplněné předběžné podmínky dle šablon EK, které slouží pro detailnější argumentaci a odůvodnění nesplněných předběžných podmínek včetně detailně vymezených opatření deklarujících budoucí plnění, harmonogramu a odpovědných subjektů za naplňování předběžné podmínky.

Tyto akční plány jsou průběžně aktualizovány podle stavu naplňování a jejich konečné splnění bude vycházet z dohody mezi gestory předběžných podmínek, řídicími orgány, MMR a Evropskou komisí.

Na úrovni Dohody o partnerství budou se zvláštním ohledem koordinovány akční plány k nesplněným obecným předběžným podmínkám – SEA/EIA, veřejné zakázky, veřejná podpora, případně další. Seznam akčních plánů je evidován a pravidelně aktualizován v rámci Akčního plánu řízení a koordinace předběžných podmínek.

Nejzazší termín pro splnění předběžných podmínek stanovují nařízení k ESIF do dvou let od přijetí Dohody o partnerství nebo do 31. prosince 2016.

Na základě požadavku Evropské komise nejsou součástí přílohy Dohody o partnerství uváděny tematicky zaměřené předběžné podmínky pro ENRF, tj. ty, co jsou uplatnitelné pro ENRF. ŘO OP R uplatňuje předběžné podmínky týkající se „Zřízení víceletého národního strategického plánu o akvakultuře podle článku 34 nařízení (EU) č. 1380/2013 do roku 2014“ a „Správní kapacita: je k dispozici správní kapacita umožňující dodržovat provádění systému

Unie pro kontrolu, inspekce a vynucování stanoveného v článku 36 nařízení (EU) č. 1380/2013 a dále upřesněného v nařízení (ES) č. 1224/2009¹³⁵. Obě PP jsou již splněny, způsob splnění včetně příslušných informací je součástí OP Rybářství.

Další relevantní informace

Česká republika vnímá vytvoření konceptu předběžných podmínek jako krok k dosahování vyšší efektivity prováděných intervencí z ESI fondů, vzhledem k tomu, že posiluje vazbu mezi financováním intervencí v rámci kohezní politiky a provádění reforem, legislativních změn či schvalování strategických dokumentů. Tyto požadavky ze strany Komise ne vždy jednoduše korespondují s institucionálním uspořádáním, legislativním prostředím nebo procesy vyžadujícími meziresortní koordinaci v České republice. Proto je naplnění vybraných předběžných podmínek očekáváno v rozdílném časovém horizontu. I z těchto důvodů jsou některé předběžné podmínky Českou republikou vnímány jako rizikové.

Součástí Akčního plánu řízení a koordinace předběžných podmínek je mj. i sledování nejvíce rizikových předběžných podmínek, včetně analýzy problémovosti naplňování předběžných podmínek, uvedení rizik a bariér stojících v jejich naplňování, definování odpovědností jednotlivých gestorů apod. Rizikové předběžné podmínky jsou neustále řešeny, a v pravidelných intervalech projednávány, z čehož plyne následné naplnění předběžných podmínek či aktualizace opatření vedoucích k jejich naplnění. Rizikové předběžné podmínky jsou rovněž v pravidelných intervalech předkládány pro jednání vlády a Rady pro ESI fondy.

Kromě rizik spojených s prováděním změn v legislativě či v oblasti reforem, lze za značné riziko obecně považovat doposud probíhající transpoziční a implementační proces u některých ze směrnic. Většina předběžných podmínek je cílena také na zajištění existence strategických dokumentů. Rizikovost u strategických dokumentů spočívá v načasování jejich schválení, dostatečném obsahovém pokrytí požadavků vyplývajících z předběžných podmínek, existence pro celé období 2014–2020 apod. Všechna rizika jsou řešena návrhem opatření v akčních plánech pro částečně splněné či nesplněné PP.

2.4 Metodologie a mechanismus k zajištění konzistentnosti při fungování výkonnostního rámce v souladu s čl. 21 obecného nařízení

Výkonnostní rámec je novým prvkem v nastavení intervencí programů ESI fondů. Je zaměřen na zvýšení výkonnosti programů a má za cíl lépe provázat intervence ESI fondů s naplňováním cílů strategie Evropa 2020 a jejich orientací na výsledky. Mechanismus koordinace při nastavování milníků a zajištění konzistentnosti při fungování výkonnostního rámce v souladu s čl. 21 obecného nařízení je popsán v Metodickém pokynu pro přípravu programových dokumentů v programovém období 2014–2020. Metodická doporučení pro nastavení výkonnostního rámce na národní úrovni reflektují legislativu EK¹³⁵.

Nástroje k nastavení milníků a cílů v podobě finančních ukazatelů

Při stanovování milníků a cílů v podobě finančního ukazatele jsou základním východiskem alokace na jednotlivé roky implementace (vč. zohlednění výše výkonnostní rezervy), pravidlo $n+3$ a předběžné platby, od kterých se odvozuje tzv. limit čerpání pro daný rok implementace. Na základě tohoto limitu čerpání se následně stanovuje minimální objem finančních prostředků, které musí řídicí orgány předložit na Platební a certifikační orgán, a to dříve

¹³⁵ Implementační akt č. 215/2014 ze 7. března 2014: Guidance fiche – Performance framework review and reserve in 2014–2020 (final version 3 – 14 May 2014)

než v posledním čtvrtletí daného roku, a to z toho důvodu, aby byl zajištěn dostatečný časový prostor pro proces certifikace, zpracování a odeslání žádosti o platbu do EK. Při určování předpokládaného příspěvku prioritní osy/priority Unie k naplnění pravidla $n+3$ na úrovni programu budou zohledněny zejména charakter a typy operací, forma podpory (např. ex post, ex ante a kombinované financování), náročnost administrace jednotlivých operací včetně procesů a lhůt s tím souvisejících.

Nástroje k nastavení milníků a cílů v podobě indikátorů výstupu a výsledku

Kromě finančních ukazatelů bude pro každou prioritní osu / prioritu Unie vybrán alespoň jeden indikátor výstupu. Jako milník pro rok 2018 může být definován klíčový implementační krok, který následně bude v podobě cílů k roku 2023 doplňovat výstupový indikátor. Tyto ukazatele musí svým věcným zaměřením reflektovat intervenční logiku / teorii změny programu a většinu aktivit dané prioritní osy / priority Unie. V případě potřeby mohou být v relevantních případech nastaveny také výsledkové indikátory, jejich zahrnutí do výkonnostního rámce však není povinné. Počty indikátorů výsledku nebo výstupu na každé prioritní ose/prioritě Unie jsou závislé na rozsahu respektive množství plánovaných aktivit. Nastavení indikátorových soustav a milníků se řídí metodickými pokyny definovanými ze strany EK a závaznými metodickými pokyny MMR-NOK. Jako hlavní nástroj pro koordinaci věcného monitorování bude vytvořen Národní číselník indikátorů pro programové období 2014–2020, který popisuje jednotnou a závaznou metodickou konstrukci všech indikátorů využívaných v rámci období 2014–2020 napříč programy ESI fondů tak, aby na národní úrovni byl zajištěn metodický soulad monitorování a hodnocení výsledků intervencí. V rámci přípravy programů je na základě teorií změny pro každý specifický cíl navrhována indikátorová soustava v souladu s uvedenými pravidly jednotného metodického prostředí. Samotné stanovování cílových hodnot indikátorů a milníků bude nastaveno primárně na základě zkušeností období 2007–2013.

Nastavení milníků a cílů v podobě klíčových implementačních kroků

U těch aktivit, kde lze předpokládat pomalou počáteční fázi realizace (např. oblast velkých projektů), budou místo milníků v podobě indikátorů využity tzv. klíčové implementační kroky, které budou monitorovat pro rok 2018 správný směr a rozsah plnění cílů.

Monitorování a vyhodnocování plnění milníků a cílů

Řídící orgány a NOK budou pravidelně monitorovat plnění milníků a cílů na základě srovnávání skutečného stavu a pokroku čerpání ve vztahu k hodnotám milníků a cílů. V případě finančních ukazatelů budou na národní úrovni nastaveny tzv. kontrolní hranice čerpání pro stav finančních prostředků předložených řídicím orgánem na Platební a certifikační orgán pro určité časové úseky jako mety, kterých je žádoucí dosáhnout, aby bylo naplněno pravidlo $n+3$, resp. milníky a cíle. Dále budou pravidelně zpracovávány predikce čerpání a bude hodnoceno jejich nastavení a plnění ve vztahu ke kontrolním hranicím čerpání, milníků a cílů. Ze strany NOK bude stav plnění milníků sledován čtvrtletně, v případě neplnění kontrolních hranic budou ze strany ŘO ve spolupráci s NOK nastavena v rámci procesu řízení rizik nápravná opatření. V případě indikátorů bude plnění věcných cílů sledováno pravidelně v rámci výročních zpráv a predikce očekávaného plnění věcných cílů budou vytvářeny z detailních plánů výzev.

V případě EZFRV bude výběr ukazatelů a stanovení milníků vycházet ze společného systému pro monitoring a hodnocení pro EZFRV ustanoveného ve specifických předpisech, a to včetně relevantního mechanismu monitoringu. Cíle budou určeny na základě analýzy a intervenční logiky Programu rozvoje venkova.

2.5 Vyhodnocení, zda existuje potřeba posílit administrativní kapacitu úřadů a případně příjemců, a kromě toho v odůvodněných případech souhrn opatření, která mají být přijata za tímto účelem

Systém implementace, resp. architektury programů v programovém období 2014–2020 musí být nastaven tak, aby umožnil efektivní řízení, dosahování cílů, řádné plnění povinností stanovených nařízeními, a byl srozumitelný pro žadatele, příjemce, samotné subjekty implementační struktury, ale i orgány vykonávající kontrolu nebo audit. Lidské zdroje, jejich optimální rozložení, kvalita, struktura a flexibilita jsou jedním z rozhodujících předpokladů pro nastavení efektivního a účinného systému řízení a využití fondů ESI v plném rozsahu.

Struktura a procesní optimalizace administrativních kapacit

Mezi hlavní identifikované faktory, které měly v předchozím programovém období vliv na stav administrativní kapacity ve fondech, patří:

- Komplikovaný systém řízení a koordinace fondů s nízkou vymahatelností delegovaných funkcí;
- Výrazný dopad politických změn na institucionální rámec implementace fondů;
- Rozdílné administrativní postupy s rozdílnými lhůtami v rámci a mezi operačními programy a jejich nedodržování;
- Vysoké riziko netransparentnosti prostředí implementace;
- Široce vymezené priority a omezená možnost kvalitního vyhodnocení úspěšnosti a přínosu realizovaných intervencí;
- Nedostatečná integrita informačních systémů v rámci subjektů implementace i ve vztahu k žadatelům a příjemcům;
- Nedostatečná personální kapacita, fluktuace zaměstnanců způsobená nízkou motivovaností těchto kapacit a nedostatečnou zkušeností.

S ohledem na hlavní faktory ovlivňující stav administrativní kapacity v programovém období 2007–2013 a fakt, že pro zajištění efektivní a účinné implementace ESI fondů a naplnění nových prvků plynoucích z nařízení, které kladou zvýšené požadavky na řízení, kontrolu a koordinaci, byly tyto zkušenosti využity v rozhodnutí:

- Nezavádět nové instituce a nové prvky bez nebo jen s minimálními zkušenostmi s implementací evropských fondů do systému implementace pro programové období 2014–2020, nejedná-li se o strategické rozhodnutí. Toto rozhodnutí bylo učiněno také s ohledem na skutečnost překryvu a paralelního souběhu dvou programových období.
- Snížit počet programů, k čemuž došlo zejména na úrovni regionálních operačních programů.
- Snížit počet subjektů zapojených do implementace programů, což se projevilo ve snížení počtu zprostředkujících subjektů.
- Posílit centrální koordinaci implementace fondů ESI za účelem naplnění cílů Dohody.
- Stanovit jasné role a kompetence subjektů zapojených do implementace tak, aby nedocházelo ke střetu zájmu, překryvům, byly pokryty všechny procesy, byly určeny jasné formy delegování a kontroly těchto rolí.
- Stabilizovat a v maximální míře využít uvolněné kapacity z implementace vlivem rozhodnutí o nepokračování regionálních operačních programů.
- Stanovit základní jednotný rámec pravidel a procesů řízení, administrace, proplácení, hodnocení a provádění kontrol (specifikováno blíže viz Koncepce jednotného

metodického prostředí jako součást pro naplňování cílů Dohody o partnerství, schválena č. 345 ze dne 15. května 2013 a dále kap. 2.6)

- Redukovat administrativní zátěž kladenou subjekty implementace, na příjemce a žadatele (viz kap. 2.6).
- Vybudovat jednotný monitorovací systém pro účely řízení a koordinace Dohody a zajistit naplnění požadavků e-cohesion policy vůči žadatelům a příjemcům (viz kap. 4.1).
- Využít podpůrných nástrojů vedoucí ke stabilizaci lidských zdrojů (viz níže), elektronizaci procesů (viz kap. 2.6 a 4.1), unifikaci požadavků a zvýšení transparentnosti systému (viz kap. 2.6).

Protikorupční opatření

V programovém období 2007–2013 byly v rámci kontrol a auditů zjištěny případy podvodů a korupčního jednání, kdy došlo ke zneužití prostředků a negativním dopadům na státní rozpočet, a to z důvodů:

- nekoncepčního přístupu k boji proti korupci ve fondech,
- zavádění nápravných mechanismů ex-post,
- roztržitosti pravidel a postupů.

Pro programové období 2014–2020 je cílem minimalizovat riziko výskytu podvodů a korupčního jednání, a to prostřednictvím nastavení vhodných preventivních opatření, mechanismů odhalování podvodů a zabránění jejich opakovanému výskytu. Pro tyto účely byla připravena Strategie pro boj s podvody a korupcí v rámci čerpání ESI fondů v období 2014–2020 (Strategie), která navazuje na Strategii vlády v boji s korupcí 2013–2014 a svou implementací navazuje na přípravu jednotného metodického prostředí. Jako hlavní problémové oblasti byly identifikovány výběr a hodnocení projektů, zadávání veřejných zakázek, provádění kontrolní činnosti a nastavení řídicích procesů na úrovni jednotlivých subjektů implementace. Mezi nástroje, které budou v boji proti korupci využívány, patří zejména:

- jednotný monitorovací systém¹³⁶ a elektronizace procesů,
- unifikace pravidel a postupů,
- etický kodex zaměstnanců,
- systém vzdělávání a přenosu informací o korupčních rizicích,
- specifikace indikátorů podvodu a jejich aplikace v rámci kontrolní činnosti,
- stanovení jednotných pravidel a lhůt pro hodnocení a výběr projektů,
- pravidelný monitoring a hodnocení významnosti rizika podvodů v rámci implementace ESI fondů a vzájemná informovanost.

Plnění cílů Strategie bude předmětem evaluační činnosti MMR-NOK v rámci evaluací Dohody o partnerství zaměřených na posouzení funkčnosti a efektivnosti systému implementace fondů ESI.

S ohledem na princip transparentnosti a zamezení potenciálního střetu zájmů budou žadatelé povinni odhalit jejich vlastnickou strukturu na základě principu proporcionality dle metodického pokynu upravujícího oblast finančních toků při předložení projektové žádosti nebo během procesu výběru projektu. Projekty, resp. jejich předkladatelé, u nichž by došlo ke střetu zájmu, nebo nebudou moci vlastnickou strukturu prokázat, nebudou moci získat podporu.

¹³⁶ Zvažováno je také využití nástroje ARACHNE, který připravuje Evropská komise.

Oblast veřejných zakázek

Česká republika si je vědoma toho, že v předcházejícím programovém období se vyskytovaly potíže s aplikací pravidel EU pro zadávání veřejných zakázek na úrovni příjemců i na úrovni řídicích orgánů, ať už z důvodu nezkušenosti zadavatelů s procesem zadávání zakázek a složitosti postupů, tak z důvodu rozdílné interpretace výkladů legislativy na evropské a národní úrovni či dlouhých rozhodovacích lhůt při přezkumných úkonech. Za účelem zlepšení situace oproti předchozímu programovému období si ČR předsevzala realizovat preventivní opatření spočívající v právním, institucionálním a procedurálním nastavení systému řízení a monitorování veřejného zadávání, která budou doplněna o intenzivní spolupráci relevantních národních orgánů.

Cílem je zjednodušit a sjednotit pravidla v této oblasti, zajistit dostatečné vzdělávání, sdílet informace o nejčastějších pochybeních a posílit roli řídicích orgánů při řešení nesrovnalostí v této oblasti. K tomuto účelu bude:

- Upravena příslušná legislativa na národní úrovni;
- Metodickým pokynem pro oblast zadávání veřejných zakázek v programovém období 2014–2020 (schválen usnesením vlády č. 44 ze dne 15. ledna 2014) zavedeny vzorové dokumenty, zjednodušené postupy např. pro posouzení a hodnocení nabídek;
- Kladen důraz na prohlubování znalostí v rámci systému vzdělávání za účelem zvyšování profesní úrovně kapacit pro provádění a kontrolu veřejných zakázek;
- Nastavena užší spolupráce mezi jednotlivými institucemi;
- Zaveden systém průběžného monitoringu a sdílení informací o obtížích při aplikaci právních předpisů k zadávání veřejných zakázek.

Lidské zdroje

V rámci většiny institucí implementujících fondy EU v programovém období 2007–2013 v ČR se postupně daří budovat kvalifikované a zkušené personální kapacity s dlouholetou praxí v čerpání fondů EU, jejichž další zapojení je žádoucí i z hlediska zachování kontinuity a odborných znalostí. Tím bude zajištěna plynulá návaznost implementace na programové období 2007–2013 a vytvořen základ pro budoucí administrativní kapacitu subjektů zajišťujících čerpání ESI fondů.

Důležitým prvkem, který se ukázal jako klíčový v rámci programového období 2007–2013, je nutnost stabilizace týmů, přenos zkušenosti a motivace kvalitních manažerů pro práci ve veřejné správě. Z tohoto důvodu je nutné ukotvit na jednotlivých úrovních vhodné **nástroje** řízení lidských zdrojů, průběžně vyhodnocovat jejich efektivitu a omezit rizika provázející zajištění stabilní administrativní kapacity, kterými byla:

- vysoká fluktuace, zejména v počátku programového období 2007–2013, riziko vlivu personálních změn souvisejících s politickými změnami, a dále riziko spojené s vyšší motivací zaměstnanců přecházet na práci pro programové období 2014–2020,
- nedostatečné pokrytí procesů typovými pozicemi, jejichž důsledkem bylo využívání outsourcingu i v činnostech, které měly být zajištěny základními typovými pozicemi a přílišná pracovní zátěž (při vysoké náročnosti z hlediska kvalifikace na vykonávanou činnost),
- chybějící jednotné metodické prostředí v oblasti administrativní kapacity řešící komplexnost na sebe navazujících procesů řízení a rozvoje lidských zdrojů.

K omezení těchto rizik budou pro zajištění dostatečných a stabilních personálních zdrojů v programovém období 2014–2020 využita osvědčená opatření zavedená v programovém období 2007–2013, zároveň je pro oblast administrativní kapacity připravena i řada nových prvků:

- Personální plánování subjektů implementace vycházející ze zpracované analýzy potřeb administrativní kapacity.
- Systém vzdělávání umožňující centrální proškolení zaměstnanců EU fondů ve všech hlavních průřezových oblastech. Na horizontální úrovni bude zajišťováno zejména odborné vzdělávání a dále vzdělávání v oblasti předběžných podmínek.
- Systém výběru zaměstnanců s důrazem na transparentnost a nediskriminaci při stanovení jednotných minimálních požadavků a standardů celého procesu.
- Finanční motivace, resp. kompenzace za náročnost vykonávaných činností ve fondech EU.
- Jednotný systém a limity odměňování, v rámci systému odměňování zohlednění pravidelně prováděného hodnocení pracovního výkonu zaměstnance ze strany nadřízeného.
- Systém typových pozic, včetně základního popisu činností v rámci implementace a požadavků na znalosti/vzdělání a kompetence.
- Omezení outsourcingu – zajištění cílů implementace by mělo být realizováno přednostně prostřednictvím interní administrativní kapacity subjektů implementace.
- Centrální pravidelný monitoring administrativní kapacity – prostřednictvím monitorovacího systému MS2014+.

Výše uvedená opatření jsou detailně rozvedena v Metodickém pokynu k rozvoji lidských zdrojů v programovém období 2014–2020 a v programovém období 2007–2013 (dále jen MP lidské zdroje).

Z horizontální úrovně (Operačního programu Technická pomoc) bude zajištěno posilování administrativní kapacity horizontální úrovně implementace ESI fondů, tj. zejm. Národní orgán pro koordinaci, Platební a certifikační orgán, Auditní orgán, jakož i realizace výše uvedených opatření, zvláště pak zajištění detailního monitoringu administrativních kapacit (MS2014+), profesního vzdělávání, adekvátního finančního ohodnocení a evaluace opatření v rámci systému řízení a rozvoje lidských zdrojů. V případě vzdělávání budou centrálně zajištěna témata společná pro všechny programy. Z technické pomoci jednotlivých programů pak budou financovány osoby implementující daný program a v oblasti vzdělávání témata specifická pro příslušný program.

Vazba na Služební zákon

Systém řízení a rozvoje lidských zdrojů v ESI fondech pro období 2014–2020 realizovaný prostřednictvím MP lidské zdroje je připraven s cílem komplexně nastavit jednotné požadavky na zajištění kvalitní, stabilní a kompetentní administrativní kapacity. Zohledňuje připravovaný služební zákon. Novelizovaný služební zákon bude v první řadě zákonem s veřejnoprávními prvky. V rámci novelizace je především cílem důsledně oddělit politické a nepolitické pozice. Garantem transparentních procesů v oblasti metodologie, implementace a kontroly služebních předpisů včetně vzdělávání, úřednických zkoušek a odměňování bude nově vzniknuvší nezávislé Generální ředitelství státní služby. Nově bude rovněž zřízena funkce státního tajemníka, který bude mít personální pravomoc vůči podřízeným úředníkům v rámci resortu, což lze považovat za jeden z nejpodstatnějších prvků zajišťujících omezení politických vlivů na personální obsazení státní správy. Nastavení administrace programového období 2014–2020 bude koordinováno v souladu se služebním zákonem, jehož hlavním smyslem je zajištění depolitizace, efektivity a také stability veřejné správy.

Posilování administrativní a absorpční kapacity na úrovni příjemců

Posilování administrativní a absorpční kapacity příjemců bude na základě zkušeností z období 2007–2013 podporováno na úrovni technické pomoci jednotlivých programů, například prostřednictvím zajištění informovanosti žadatelů a příjemců, metodické pomoci a poradenství určeného potenciálním žadatelům či jejich vzděláváním v přípravě a realizaci projektů. Absorpční kapacitu nelze efektivně budovat právě bez vazby na konkrétní program či výzvu. Zvláštní pozornost bude věnována budování kapacit příjemců z řad organizačních složek státu, kde byly v období 2007–2013 shledány četné problémy, jakož i subjektů zajišťujících realizaci komunitně vedených strategií místního rozvoje.

2.6 Souhrn akcí plánovaných v rámci programů, včetně indikativního harmonogramu k dosažení snížení administrativní zátěže příjemců

Při přípravě budoucího programového období 2014–2020 je kladen velký důraz na posílení strategického plánování, zvýšení efektivity systému řízení a na posílení důležitosti dosahování cílů a plánovaných výsledků. Vzhledem k posílení role plánování a posílení orientace na výsledky a naplňování cílů je připraven takový systém řízení a koordinace, který bude efektivní a výkonný. Ze zkušeností z programového období 2007–2013 lze vyvodit, že ke splnění tohoto cíle pozitivně přispěje stanovení základního souboru pravidel pro všechny subjekty zapojené do implementace Dohody o partnerství a programů, která budou jednotná a budou zohledňovat specifika jednotlivých fondů EU. Tak bude zajištěn jednotný výklad těchto pravidel a shodné nastavení klíčových procesů v celém systému implementace a bude dosaženo tak zjednodušení a transparentnosti procesů. Jednotné metodické prostředí je budováno tak, že povede k odstranění problematických oblastí systému implementace, které byly identifikovány v rámci programového období 2007–2013. Cílem jednotného metodického prostředí je dosáhnout prostřednictvím standardizace postupů a pravidel, efektivnosti a hospodárnosti při nakládání s finančními prostředky z fondů ESI, transparentnosti procesů a přehlednosti pravidel poskytování podpory, a to vše při nízké administrativní zátěži kladené na subjekty implementační struktury a především také na žadatele a příjemce podpory. Jednotné metodické prostředí zajistí jednotné standardy, které při správné implementaci a jasném vymezení rolí a odpovědností na všech úrovních řízení čerpání fondů ESI zajistí účinný, efektivní, transparentní a vymahatelný systém podpory z evropských prostředků. Proces jednotné standardizace zahrnuje celou škálu postupů, od sjednocení používaných pojmů (odborná terminologie), přes návaznost procesů a vybraných lhůt až po oblast kontrolních postupů.

Snížení administrativní zátěže příjemců podpory z ESI fondů je jednou z priorit nastavení systému programového období 2014–2020, jedná se o důraz na zjednodušení administrativy při rozdělování finančních prostředků z fondů EU a zjednodušování požadavků, které stávající systém na žadatele a příjemce klade.

Při snižování administrativní zátěže byly zohledněny zkušenosti v rámci dvou programových období (2004–2006 a 2007–2013). Důležitá zjištění a podněty ke snižování administrativní zátěže byly identifikovány v rámci Střednědobé evaluace NSRR programového období 2007–2013; dále specifických evaluací jednotlivých programů, dotazníkového šetření provedeného na úrovni řídicích orgánů, zprostředkujících subjektů a příjemců v roce 2011 a během partnerských diskuzí a veřejného projednávání návrhu na zajištění efektivního systému implementace programového období 2014–2020.

Snížení administrativní zátěže příjemců podpory z ESI fondů představuje jeden z cílů nastavovaného systému implementace Dohody o partnerství. K dosažení tohoto cíle nevede jedna přímočará cesta, ale celý soubor opatření, které jsou součástí všech procesů, které se přípravy implementačního systému dotýkají. V nejobecnější rovině lze proces přípravy implementačního systému rozdělit na několik základních oblastí:

1. Odstraňování právních bariér a překážek implementace.
2. Vymezení programů, jejich věcné zaměření (centralizace a tematická koncentrace) a nastavení architektury systému řízení.
3. Sjednocování a harmonizace pravidel (jednotné metodické prostředí) vč. elektronizace administrace projektů.
4. Zajištění odpovídající administrativní kapacity (viz kap. 2.5).

Ve vztahu k odstraňování právních bariér implementace bylo již od roku 2010 ze strany MMR jako Národního orgánu pro koordinaci předloženo vládě ČR ke schválení 5 balíčků s návrhy legislativních a nelegislativních úprav vedoucích ke zjednodušení systému administrace strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a další je momentálně připravován. Ve vztahu k přípravě nového programového období 2014–2020 vláda ČR usnesením ze dne 22. srpna 2012 č. 610 schválila opatření ke snížení legislativních bariér pro implementaci strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v programovém období 2014–2020. Aktivita v této oblasti také navazuje na nálezy českých a evropských orgánů vykonávajících kontrolu nebo audit a souvisí s pěti problematickými oblastmi ve fungování řídicích a kontrolních systémů, na které ČR upozornila Evropská komise. Všechna doporučení směřují zejména do oblasti zjednodušení administrativních procedur, finančního řízení, kontroly. Tato doporučení jsou postupně promítána do připravovaných novel příslušných právních předpisů či metodických dokumentů.

Snížení počtu programů na základě rozhodnutí vlády č. 867 z 28. listopadu 2012, a s tím spojeným snížením počtu ŘO, a také zprostředkujících subjektů vč. jasně vymezených vazeb mezi těmito subjekty, povede ke zvýšení přehlednosti celého systému poskytování dotací v ČR a odstranění některých duplicit ve výkonu administrativní činnosti.

S nastavením implementační struktury také do značné míry souvisí, jak budou nastavena pravidla a postupy pro využití fondů ESI. Na základě výsledků provedených evaluací a doporučení z programového období 2007–2013 byla na centrální úrovni zpracována Koncepce Jednotného metodického prostředí pro naplňování cílů Dohody o partnerství (Koncepce JMP, schválena usnesením vlády č. 345 ze dne 15. května 2013) a zní vycházející sada metodických dokumentů, které jsou pro všechny subjekty podílející se na naplňování cílů Dohody o partnerství, tj. mimo jiné také pro řídicí orgány, závazné. Tyto metodické dokumenty také zohledňují specifika jednotlivých fondů.

V této koncepci jsou uvedeny také hodnotitelné ukazatele (včetně cílových hodnot), podle kterých bude posuzováno naplnění jednotlivých cílů jednotného metodického prostředí. Mezi tyto ukazatele patří například:

- snížení míry chybovosti v kontrolních zprávách,
- naplňování indikátorů ve výzvách, maximální možná míra elektronizace,
- zavedené strategie rozvoje lidských zdrojů,
- procesní plán a systém průběžného hodnocení,
- snížení počtu úprav metodických dokumentů
- či stanovená míra úspěšnosti splnění formálních požadavků a požadavků přijatelnosti u předložených projektových žádostí.

Plnění konkrétních indikátorů Koncepce JMP bude hodnoceno z úrovně MMR v rámci evaluační činnosti zaměřené na hodnocení systému implementace. První hodnocení je plánováno na polovinu programového období, přičemž výsledků posouzení bude využito k dalším úpravám systému implementace. Požadavek na snižování administrativní zátěže u příjemců bude ze strany NOK sledován rovněž v rámci opatření přijatých ze strany jednotlivých řídicích orgánů. Řídicí dokumentace těchto subjektů bude podřízena průběžné kontrole NOK, jejímž cílem bude nejen ověření dodržování závazných metodických pravidel JMP, ale také posouzení dopadu jednotlivých opatření na administrativní zátěž. Vedle toho budou v rámci OP TP sledovány ukazatele hodnotící míru spokojenosti relevantních aktérů s podmínkami pro práci na řízení Dohody o partnerství/OP a míru spokojenosti zaměstnanců implementační struktury a příjemců a žadatelů s informačním systémem, který představuje hlavní nástroj zjednodušení implementace. Průzkumy spokojenosti žadatelů a příjemců se systémem implementace v předchozích programových obdobích byly základem pro aktivity MMR v oblasti snižování administrativní zátěže. I v průběhu programového období 2014–2020 bude MMR spokojenost žadatelů a příjemců průběžně sledovat a vyhodnocovat, a to prostřednictvím aktivit, které budou stanoveny v evaluačním plánu Dohody o partnerství.

Nastavení jednotného metodického prostředí bylo od počátku se zástupci žadatelů a příjemců podpory (v rámci Oponentní skupiny pro vytvoření JMP, OS JMP) konzultováno, přičemž jejich podněty a návrhy přispívají ke snižování administrativní zátěže. Činnost OS JMP přitom není omezena pouze na fázi přípravy JMP. V průběhu implementace se její členové budou i nadále scházet a projednávat další návrhy na snižování administrativní zátěže.

Na základě výsledků evaluací, zejména střednědobé hodnocení věcné a finanční realizace Národního strategického referenčního rámce – Programové období 2007–2013, průběžné hodnocení Programu rozvoje venkova 2007–2013 – Zpráva o střednědobém hodnocení, středně-dobé hodnocení operačního programu Rybářství 2007–2013, Evaluace a optimalizace nastavení systému hodnocení projektů operačních programů v programovém období 2007–2013, Ex post evaluace Rámce podpory Společenství a jednotných programových dokumentů z programového období 2004–2006 (2012), které byly provedeny v programovém období 2007–2013, bylo identifikováno několik problematických aspektů, které měly negativní vliv na kvalitu systému čerpání podpory z fondů EU a docházelo díky nim ke zvyšování administrativní zátěže. V oblasti strukturálních fondů a Fondu soudržnosti se jednalo například o rozsáhlé a komplikované nastavení implementační struktury (nezajištěny vztahy nadřízenosti a podřízenosti, vysoký počet zprostředkujících subjektů), které vedlo k nejednotnému způsobu poskytování dotací a řešení nesrovnalostí, snížení efektivity řízení operačních programů z důvodu nízké vymahatelnosti delegovaných funkcí, neodůvodněně rozdílným administrativním postupům s rozdílnými lhůtami v rámci operačních programů u běžných projektů, častým změnám dokumentace, příruček a metodik. U ENRF se jednalo zejména o vysoké administrativní požadavky na žadatele související s příjmem žádosti o dotaci a složitou administrativní kontrolu. V oblasti EZFRV pak šlo o vysoké administrativní požadavky na žadatele související s příjmem žádosti o dotaci, a to zejména ve vztahu k žadatelům s malými výměrami či nízkou částkou dotace, nejednotný výklad některých pravidel na centrální a regionální úrovni i mezi jednotlivými regionálními úrovněmi, časté změny pravidel podpor v průběhu implementace či vysokou fluktuaci zaměstnanců v některých složkách řízení programu.

V roce 2012 byl dále zpracován samostatný komplexní dokument „Doporučení ke zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce při čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014–2020“ (dále „Doporučení“), který vláda schválila v březnu 2012 pod usnesením vlády ČR č. 184. Tento materiál zkoumá administrativní procesy a jejich komplikovanost z hlediska žadatele a příjemce a poskytuje

ucelený pohled na problematiku administrativní zátěže. Obsahuje návrhy doporučení na zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce v rámci přípravy budoucího programového období 2014–2020. Materiál vznikl v úzké spolupráci se všemi partnery, velká pozornost byla věnována zejména žadatelům a příjemcům. Dokument byl rovněž diskutován s dalšími odborníky či pracovníky, kteří se zabývají implementací strukturálních fondů. Tvorbě materiálu předcházelo dotazníkové šetření a také semináře, na jejichž základě byly analyzovány základní problematické oblasti a tyto dále rozpracovány. Zohledněna byla v rámci nastavení opatření pro zjednodušení také studie EK “Comparative study of the project selection process applied in cohesion policy programmes 2007–2013 in a number of member states”. Závěry z této studie se shodují s některými doporučeními, která jsou uvedena níže.

Pro potřeby zjednodušení procesů pro žadatele a příjemce při čerpání evropských prostředků v programovém období 2014–2020 byly identifikovány čtyři základní fáze, které charakterizují projektový cyklus v implementačním systému všech ESI fondů a mají významný vliv na komfort žadatele a příjemce. V rámci těchto fází implementace budou realizována následující opatření, která přispějí ke zjednodušení systému implementace a snížení administrativní zátěže žadatelů. Platí při tom, že navržená opatření budou realizována pouze v případě, že tomu nebudou bránit specifika jednotlivých fondů:

I. Výzvy pro předkládání projektových žádostí – přístupy k vyhlašování a řízení výzev.

- Jednotný webový portál ESI fondů s informacemi o jednotlivých programech a možnostech čerpání – jednotné místo pro žadatele k získání aktuálních informací.
- Povinné vytváření harmonogramů vyhlašování výzev v jednotném formátu na rok dopředu a jejich uveřejnění, případně aktualizace – dostatečný čas pro žadatele k přípravě kvalitních projektů.
- Povinný minimální obsah výzev společný pro všechny programy – transparentnost vůči všem potenciálním žadatelům/ příjemcům.
- Používání jednotné terminologie při přípravě dokumentace pro žadatele a příjemce napříč programy – přehlednost a vyšší srozumitelnost dokumentů.

II. Podání projektové žádosti – možnosti při podání projektové žádosti.

- Omezení údajů vkládaných žadatelem, automatizace při práci s daty a práce s registry pro automatické získávání dat.
- Elektronické podávání žádosti o podporu.

III. Výběr projektu a jeho hodnocení – proces hodnocení projektu a jeho pravidla.

- Je kladen větší důraz na dvoukolové hodnocení (cílem je zejména ušetřit náklady žadatelů na zpracování žádostí, možnost dopracování velkých a komplexnějších projektů ve druhé fázi hodnocení) a proces negociace tam, kde je to možné.
- Větší míra využití nástrojů hodnocení investic a efektivity výdajů prostřednictvím nástroje eCBA, který je využitelný napříč programy pro vybrané typy projektů a dostupný pro žadatele/ příjemce.
- Nastavena jednotná a maximální lhůta trvání procesu hodnocení a výběru projektů napříč programy.

IV. Realizace projektu, žádost o platbu a proplácení, kontroly – realizace projektu a jeho proplácení.

- Kladen důraz na e-komunikaci prostřednictvím MS 2014+ – zejména v rámci fondů EFRR, ESF a FS, případně prostřednictvím Portálu Farmáře pro EZFRV a ENRF.

- Elektronické předávání zpráv ze strany příjemce s využitím elektronického podpisu a elektronického oběhu dokumentů.
- Zpracování vzorových dokumentů pro využití v oblasti veřejného zadávání.
- Rozšíření využívání modifikovaných ex-ante plateb a snížení finanční zátěže příjemců – zkrácení lhůty pro převod prostředků mezi poskytovatelem dotace a příjemce.
- Zavedení centrálního plánování finančních kontrol tak, aby byly minimalizovány duplicity výkonu finančních kontrol a příjemce nebyl zatěžován několika paralelními kontrolami.

Je plánováno také širší využití zjednodušených metod vykazování v rámci realizaci projektů, a to zejména těch, které jsou financovány z ESF. Pro nové programové období bude čerpáno zejména ze zkušeností z programového období 2007–2013. Zkušenosti s využitím paušálních sazeb pro nepřímé náklady jsou převážně pozitivní a v budoucnosti lze očekávat jejich rozšíření i na jiné typy výdajů. Využití jednotkových nákladů lze očekávat, stejně jako tomu bylo v programovém období 2007–2013, v oblasti vzdělávání na úrovni mateřských, základních a středních škol, či schémat zabývajících se podporou mobility (například podpoře mezisektorové a mezinárodní mobility, například studentů, akademických či výzkumných pracovníků). Z pohledu využití zjednodušených metod vykazování v rámci projektů financovaných z EFRR je potenciál pro jejich využití spatřován např. v oblasti intervencí zaměřených na ochranu péče o krajinu a přírodu.

Časový indikativní rámec realizace opatření ke snížení administrativní zátěže:

- Během 1. poloviny roku 2013 byla připravena ve spolupráci s řídicími orgány sada metodických dokumentů na národní úrovni. Ve druhé polovině roku 2013 byla tato sada metodických dokumentů průběžně konzultována se zástupci hospodářských a sociálních partnerů, zástupci neziskového sektoru a vládních organizací, obcí a měst, tj. potenciálními žadateli a příjemci podpory z fondů ESI.
- Do konce roku 2013 byla vládou ČR schválena sada metodických dokumentů definující opatření ke snížení zátěže v oblasti vyhlášení výzev, výběru a hodnocení projektů.
- Od roku 2013 je připravován monitorovací systém MS2014+ a implementovány prvky zjednodušení v oblasti vyhlášení výzev a podávání projektových žádostí, plné dokončení procesu elektronizace je předpokládáno ve 2. pol. 2014.
- Do konce 1. poloviny 2014 očekáváme schválení zbylé sady metodických dokumentů ze strany vlády ČR a jejich následné promítnutí do řídicí dokumentace programů v průběhu 2. poloviny roku 2014.

Jak bylo výše již několikrát uvedeno – opatření pro snížení administrativní zátěže příjemců jsou do značné míry postavena na elektronizaci procesů a postupů. K tomuto účelu budou využity podpůrné nástroje v podobě informačních systémů.

Vláda ČR dne 8. září 2011 svým usnesením č. 664 schválila základní koncepci řešení monitorovacího systému strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti na programové období 2014-2020 (dále MS2014+). Současně schválila rámcový harmonogram dalšího postupu jeho přípravy. Komplexní řešení MS2014+ je tvořeno následujícími základními pilíři:

- Pořízení Aplikace MS2014+.
- Pořízení HW a SW infrastruktury včetně provozních služeb pro MS2014+ k zajištění testovacího, pilotního a rutinního provozu aplikace.
- Služby spojené s provozováním infrastruktury serverovny pro MS2014+.
- Zajištění služby Bezpečnostního dohledu.

Prvním z realizačních kroků je zajištění technické a metodické přípravy a realizace MS2014+ do 1. ledna 2014, a to na základě rámcového harmonogramu dalšího postupu uvedeného v bodě II/2 usnesení vlády č. 664/2013. Tento realizační krok je určen na úrovni Dohody o partnerství pro celou implementační strukturu ČR programového období 2014–2020. Smluvní závazek s vítězným uchazečem byl podepsán 6. 6. 2013, následně byly zahájeny kroky organizačního a procesního charakteru, které povedou k naplnění potřeb řádné implementace podle pravidel projektového řízení. Pro zabezpečení potřeb, které byly definovány v zadávací dokumentaci, a potřeb, které jsou obsahem nařízení, byl připraven harmonogram, který plně reflektuje potřeby národního gestora pro přípravu Dohody o partnerství, ale také potřeby všech řídicích orgánů jednotlivých programů.

Pro úroveň plánování, řízení a kontroly naplňování cílů Dohody o partnerství bude do aplikační části systému MS2014+ připravena platforma, která umožní na základě předávaných vstupů (otevřený formát strukturovaných dat) z programů spolufinancovaných z ENRF a EZFRV doplňovat údaje s cílem získávání souhrnných přehledů o prostředcích ESI fondů s možností je následně vyhodnocovat na úrovni Dohody o partnerství jako celku, a zároveň tak umožní vyhodnocovat jednotlivé tematické cíle a strategické cíle a priority financování Dohody a tyto výstupy předávat do systému Evropské komise.

V rámci etapizace jednotlivých aktivit pro pořízení Aplikace MS2014+ se stal klíčovým milníkem 1. 1. 2014. K tomuto datu připravuje MMR pro účely odsouhlasení Dohody o partnerství nástroje určené pro přípravu vstupů pro celý proces Dohody, ale také pro navazující procesy na úrovni programů a celé hierarchické a tematické struktury.

K 1. 1. 2014 bude podle stanoveného harmonogramu připraven i nástroj pro žadatele / příjemce, kteří budou na základě definovaných vstupů a parametrů ze strany ŘO OP schopni zahájit přípravné aktivity na úrovni žádostí o dotaci. Veškeré realizační aktivity plně vycházejí z požadavků na zajištění snížení administrativní zátěže žadatelů / příjemců.

Dalším klíčovým milníkem je 1. 9. 2014, kdy by měl být připraven celý upravený implementační proces na úrovni potřeb žadatele/příjemce a potřeb řídicího orgánu a národního koordinátora pro plánování, řízení a vyhodnocování plnění Dohody o partnerství. Samozřejmou realizační aktivitou bude i naplnění požadavků na zajištění přenosu strukturovaných dat mezi členským státem a EK.

V rámci realizace nového systému MS2014+ byly požadovány úpravy vybraných klíčových funkcionalit a procesů, které již musí splňovat požadavky fiche č. 6 (elektronická výměna informací s žadateli) k e-Cohesion a fiche č. 7 (výměna informací mezi členským státem a komisí) k SFC2014, tzn. požadavky na elektronizaci procesů implementace, bezpapírovou komunikaci, využití elektronického podpisu, vkládání datových zdrojů pouze jednou, sdílení informací a datových zdrojů v rámci celé implementační struktury a zajištění dlouhodobého důvěryhodného archivu.

Všechny tato požadavky jsou i základním vstupem pro realizované úpravy procesních kroků pro implementační strukturu i pro žadatele/příjemce, pro plánování, řízení, kontrolu a audit nad jednotnou datovou základnou a s klíčovými validačními procesy s využitím nástrojů, které v současné době poskytují služby eGovernmentu České republiky prostřednictvím Základních registrů a dále informací ze Státní pokladny. Dalším nástrojem, který by mohl sloužit pro zjednodušení procesů, je i záměr na změnu vnitřních postupů implementace s využitím státem garantovaného nástroje přenosu informací Datové schránky.

3 Popis integrovaného přístupu k územnímu rozvoji, podporovanému fondy nebo shrnutí integrovaných přístupů k územnímu rozvoji na základě obsahu programů podle čl. 15 (2,A) obecného nařízení

Základním východiskem k uplatnění priorit regionální politiky a vymezení územní dimenze v ČR je Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020 (SRR).¹³⁷ Územní dimenze je chápána jako možnost koncentrovat prostředky z programů ESIF ve specifických typech území podporující jednak konkurenceschopnost (v závislosti na rozvojovém potenciálu) ČR a také zohledňující požadavek na vyrovnávání územních disparit (ve vztahu k vnitřní diferenciaci území a koncentraci problémů ekonomického, sociálního či environmentálního charakteru). Územní zaměření intervencí v programech financovaných z ESIF bude respektovat specifická hlediska¹³⁸.

Teritoriální rozvojová strategie obsažená ve schválené SRR (vycházející z analytických závěrů a vývojových tendencí v oblasti regionálního rozvoje) stanovuje základní cíle a priority regionální politiky ČR.

- Prioritní oblast **regionální konkurenceschopnost** je zaměřena na území s dostatečným potenciálem na realizaci stanovených cílů a zahrnuje klíčová témata inovací, spolupráce podnikatelského sektoru s výzkumnými a vývojovými pracovišti, zvýšení kvality vysokoškolského vzdělávání, flexibility pracovního trhu reagujícího na místní potřeby a v neposlední řadě téma dostatečné a kvalitní infrastruktury dopravní i technické - konkurenceschopnosti daného území.
- Druhá prioritní oblast **územní soudržnost** je zaměřena na **snížení disparit** v území a mezi hlavní témata patří infrastruktura veřejných služeb, podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva, částečně pak kultura, cestovní ruch a bydlení a v periferních územích také podpora lokální ekonomiky.
- Prioritní oblast **environmentální udržitelnost** představuje v širších souvislostech témata, která mají přispět ke zlepšení životního prostředí a života obyvatel v něm a soustřeďuje se především na odstraňování ekologických zátěží, omezování vlivu dopravy na krajinu, lepší hospodaření s přírodními zdroji a využívání moderních technologií ve vodním i odpadovém hospodářství. Rovněž nepomíjí ani jako součást územního rozvoje problematiku řešení bezpečnosti v rámci prevence a případné likvidace škod a rizik při živelních pohromách a antropogenních pohromách.
- Čtvrtou prioritní oblastí je **veřejná správa**, jež musí vytvářet legislativní i administrativní základnu a naplňovat podporu pro realizaci všech výše jmenovaných témat.

¹³⁷SRR byla schválena vládou usnesením č. 344 z 15. května 2013. Tato Strategie (dále SRR) je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje. Dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje a dalších opatření regionální politiky.

¹³⁸ Specifická hlediska jsou reflektována v Národním dokumentu k územní dimenzi, který obsahuje územní průmět identifikovaných potřeb a na základě toho vymezuje územní zaměření v relevantních programech 2014–2020.

Územní průmět realizace uvedených prioritních oblastí je dán typologií území ČR, která na základě multikriteriální analýzy rozděluje v SRR území ČR na (i) rozvojová (ii) stabilizovaná a (iii) periferní území. Pro potřeby implementace územní dimenze v rámci programů ESI fondů byla tato typologie dále rozpracována a konkretizována v Národním dokumentu k územní dimenzi, a to na následující typy území:

<i>Územní dimenze</i>	<i>Typ území</i>
Územní dimenze pro řešení sociálního začleňování	Sociálně vyloučené lokality
Územní dimenze pro řešení problémů v oblasti trhu práce a podnikání	Hospodářsky problémové regiony a území s vysokou mírou nezaměstnanosti
Územní dimenze v oblasti sociální a vzdělávací sféry	Účelově vymezené funkční regiony řešící dané téma v oblasti sociální a vzdělávací sféry
Územní dimenze řešící dopravní dostupnost	Dopravní linie a koridory
Územní dimenze zaměřená na oblast životního prostředí	Specifická území v rámci životního prostředí
Územní dimenze pro rozvoj měst a jejich zázemí	Rozvojová a urbánní území
Územní dimenze pro rozvoj venkova	Území pokryté MAS
Jinak vymezená územní dimenze	Ostatní specifická území

Tyto typologie byly zohledněny při definování problémových oblastí v kapitole 1.1.

Charakter regionální a sídelní struktury v ČR je vhodný pro široké uplatnění integrovaných přístupů právě v územní dimenzi. Vysoká roztržitost sídelní struktury (6 250 obcí, z nichž zhruba 80 % má méně než 1 000 obyvatel) vede k velmi intenzivním vazbám mezi městy navzájem a mezi městy a venkovem, který tvoří přirozené zázemí regionálních center (viz analytická část návrhu Dohody). Nutnost vyšší míry meziobecní a regionální spolupráce za účelem zlepšení životních podmínek a synergického využití lokálně omezeného potenciálu dokumentuje existence cca 180 místních akčních skupin (MAS)¹³⁹ a kolem 500 mikroregionů, které s výjimkou největších měst pokrývají prakticky celé území ČR. Analýza SRR rovněž dokumentuje potřebu vyšší územní integrace jádrových prostorů nejvýznamnějších metropolitních oblastí a aglomerací s jejich širším zázemím za účelem efektivního využití jejich ekonomického a lidského potenciálu.

Územní dimenze bude realizována následujícími způsoby:

1. projekty (prostřednictvím výzev zacílených na konkrétní typy území)
2. integrovanými nástroji.

Pro nastavení integrovaných přístupů se vycházelo ze zkušeností programového období 2007–2013¹⁴⁰. K naplňování integrovaného přístupu k územnímu rozvoji docházelo v programovém období 2007–2013 zejména prostřednictvím realizace tzv. **„Integrovaných plánů rozvoje**

¹³⁹ MAS vytváří rozsáhlou síť, která pokrývá 90% území ČR.

¹⁴⁰ průběžné hodnocení Strategie regionálního rozvoje ČR 2007–2013 i Střednědobého hodnocení NSRR

měst (IPRM)“ financovaných z regionálních operačních programů (ROP) a Integrovaného operačního programu (IOP).

Dosavadní hodnocení integrovaných přístupů ukazuje, že přispěly ke zlepšení strategického plánování, hledání vhodných synergií, možnosti využití větších objemových finančních rámců na řešení potřebné infrastruktury, posílení partnerství ve městech a další. Mezi negativní stránky pilotního uplatnění v ČR lze řadit především obsahové zaměření strategií pouze na problém řešený na katastrálním území samotného města nebo v rámci vymezené zóny, menší provázanost ROP a IOP s ostatními operačními programy. Rovněž jako negativní se ukázala málo účinná bonifikace projektů IPRM v těchto dalších OP, nejasná závaznost a malá účinnost smlouvy mezi předkladatelem IPRM a řídicím orgánem.

Zkušenosti s využitím metody LEADER ukazují, že většina MAS v ČR dokázala plnit stanovené cíle. Integrace na úrovni projektů v rámci přípravy Strategických plánů LEADER probíhala v rozsahu opatření prioritních os I. až III. Programu rozvoje venkova. S ohledem na nastavenou možnost kombinovat aktivity v rámci os nelze považovat tyto strategie za integrované v pravém smyslu, neboť musely být orientované na užší obsahové zaměření Programu rozvoje venkova. Rovněž management a kvalita řízení těchto MAS není u všech na stejné výši. Celkový vývoj v čase, personální změny a další faktory u některých MAS významně poznamenávají pozitivně, ale též negativně jejich celkovou kvalitu.

Základním principem pro uplatnění integrovaných přístupů bude **věcná** (vhodně a logicky provázané a potřebné tematické/sektorové intervence), **územní** (realizace intervencí ve vhodném, geograficky a ekonomicky spojeném území) a **časová** (realisticky připravený harmonogram a časové a věcné sladění předpokládaných intervencí) **provázanost** intervencí realizovaná na základě kvalitní integrované **strategie** rozvoje území.

Nástroje pro uplatnění integrovaných přístupů realizovaných prostřednictvím fondů ESI budou v českém kontextu představovat Integrované územní investice (ITI), Integrované plány rozvoje území (IPRÚ) a Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD).

Pro nastavení a realizaci principu víceúrovňového partnerství bude využita platforma Stálé konference, sloužící k zajištění vzájemné provázanosti a koordinace státu a regionů při implementaci územní dimenze zahrnuté v programech spolufinancovaných z ESIF. Stálá konference bude vytvořena na národní a na regionální úrovni:

- Na **národní úrovni** bude Stálá konference přispívat ke koordinaci realizace územní dimenze, a to prostřednictvím zapojení řídicích orgánů a regionálních i dalších partnerů, a projednáváním integrovaných strategií.
- Na **regionální úrovni** bude sloužit ke sladování investičních záměrů na území krajů a bude dávat doporučení k zaměření a sladování výzev pro projekty v rámci specifických územně zaměřených výzev a také v návaznosti na nastavení a průběh realizace schválených integrovaných nástrojů v rámci územní dimenze. Stálá konference na regionální úrovni bude zřízena v každém kraji, hl. m. Praha bude mít společnou se Středočeským krajem.

Využití integrovaných nástrojů je metodicky popsáno v materiálu „Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020“, kde jsou zakotveny zejména základní principy pro naplňování územního rozměru intervencí, popis jednotlivých integrovaných nástrojů (jejich tvorby, implementace a hodnocení, nastavení spolupráce a postupů vedoucích k uplatnění integrovaného přístupu) a rolí a odpovědností zapojených aktérů.

3.1 Opatření přijatá pro zajištění integrovaného přístupu při využívání fondů pro územní rozvoj specifických subregionálních oblastí podle čl.15 (2,ii) obecného nařízení

3.1.1 Komunitně vedený místní rozvoj (čl. 32 - 35 obecného nařízení, čl. 10 EÚS a nařízení k EZFRV, ESF a EFRR)

ČR má pozitivní zkušenosti s uplatněním komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) již od předvstupních nástrojů. S principy CLLD pracoval předvstupní nástroj SAPARD, národní program LEADER ČR 2004-2008, byly uplatněny v OP Zemědělství (programové období 2004–2006) i v Programu rozvoje venkova (programové období 2007–2013).

CLLD, resp. metoda LEADER přispívá v ČR k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a k rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Prostřednictvím **Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD)** budou jednotlivé projekty vykazovat přidanou hodnotu spočívající především ve vzájemné provázanosti, synergii a předcházení duplicitám oproti izolovaně připraveným individuálním projektům. Hlubší znalost místních problémů, dovednost zacílení na specifické problémy v místě působnosti MAS jsou výhody implementace projektů formou komunitně vedeného místního rozvoje, který posiluje principy spolupráce, motivace a důvěry.

Koordinační role místních akčních skupin (MAS) při realizaci intervencí ve prospěch rozvoje venkova vychází z detailní znalosti místních podmínek a široké spolupráce s místními aktéry. Spolupráce mezi jednotlivými MAS navzájem pak přispívá k přenosu zkušeností a příkladů dobré praxe a vytváření integrovaných projektů s širokým dopadem. Je vhodné posílit správně vedenou koordinační činnost v místě působení MAS. Na základě zkušeností nabytých v programovém období 2007–2013 bude hledána optimální role pro MAS zastoupených NS MAS v oblasti vytváření sítí národní a mezinárodní spolupráce v rámci využívání metody LEADER.

CLLD bude realizován nejen prostřednictvím Společné zemědělské politiky, ale i prostřednictvím dalších operačních programů v rámci EFRR a ESF. Integrovaného nástroje CLLD bude mimo Program rozvoje venkova využito také v OP Zaměstnanost, OP Životní prostředí a v Integrovaném regionálním operačním programu. Z EZFRV bude vyčleněno minimálně 5 % v Programu rozvoje venkova. Z EFRR bude indikativně pro CLLD využito 4,95 % a z ESF indikativně 2,17 %.

Hlavním fondem pro hrazení provozních a animačních nákladů MAS bude EFRR. Předpokládá se podpora až 170 MAS (v závislosti na výsledku standardizace MAS a posouzení strategií CLLD) s průměrnou alokací na strategii CLLD ve výši 120 mil Kč (4,8 mil. EUR).

Koordinaci mezi fondy v případě CLLD bude zajištěna prostřednictvím Národní stálé konference (NSK).

NSK bude sestávat ze dvou komor:

- Komora integrovaných nástrojů (ITI, IPRÚ, CLLD),
- Komora regionální.

Nositelé CLLD budou zastoupeni v Komoře integrovaných nástrojů.

V obou komorách budou dále zastoupeni:

- MMR (ORSP a NOK),
- Řídící orgány programů (realizovaných z různých ESI fondů),

- Věcní garanti prioritních os programů,
- Agentura pro sociální začleňování,
- Zastřešující organizace územních partnerů (AKČR, SMO ČR, SMS ČR a Národní síť MAS).

Hlavní úkoly NSK ve vztahu k CLLD:

- projednává strategie integrovaných nástrojů (v rámci hodnocení a schvalování k realizaci)
- sleduje čerpání finančních prostředků z různých prioritních os/priorit Unie různých programů na realizaci integrovaných nástrojů (ITI, IPRÚ, CLLD)
- vypracovává doporučení pro nastavení harmonogramu specifických výzev a jejich koordinaci na základě podkladů od nositelů integrovaných nástrojů a jejich projednání s řídicími orgány
- koordinuje realizaci územní dimenze na národní úrovni
- průběžně sleduje a vyhodnocuje výsledky plnění územní dimenze ve vazbě na Dohodu o partnerství
- projednává Zprávu o plnění územní dimenze, (včetně pokroku v plnění integrovaných nástrojů)

Ve vztahu k CLLD podrobnosti stanoví Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů, dále Statut a Jednací řád Národní stálé konference.

Integrovaného nástroje CLLD bude využito ve venkovském území, konkrétně v území MAS tvořeném správními územími obcí s méně než 25 000 obyvateli, kdy maximální velikost MAS nepřekročí hranici 100 000 obyvatel a nebude menší než 10 000 obyvatel.

CLLD bude využito především pro naplňování tematického cíle 9 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě v integraci s tematickými cíli 1 Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, 3 Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, 6 Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů, 7 Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách, 8 Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil a 10 Investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení. V rámci jedné Strategie CLLD nebude realizováno více než pět tematických cílů. Cílovou skupinou jsou obyvatelé venkova, obecným cílem je zlepšení kvality života na venkově.

Hlavním cílem využití CLLD je posílení územní soudržnosti venkovského území a zajištění dlouhodobého udržitelného rozvoje území s řešením vztahů mezi obcemi s periferní a stabilizovanou typologií a venkovskými rozvojovými centry.

Hlavní témata řešená CLLD

- Řešení vysoké nezaměstnanosti ve venkovských oblastech a zvýšení možnosti uplatnění uchazečů na trhu práce zvýšením počtu pracovních míst na venkově, snížení vnitřní diferenciací trhu práce v rámci místních akčních skupin mezi městem a venkovem zvýšením podílu pracovních míst na venkově
- Stabilizace obyvatelstva zvyšování a změnami jejich kvalifikace a zajištěním pracovních příležitostí ve venkovském prostoru
- Podpora podnikatelských příležitostí, podpora zakládání nových podnikatelských subjektů v součinnosti místních aktérů. Zastavení odlivu kvalifikované a mladé pracovní síly do lukrativnějšího nezemědělského podnikání mimo venkovské oblasti.

- Využití rozvojového potenciálu venkova (např. lidský potenciál, atraktivita prostředí, alternativní služby, schopnost obyvatel spolupracovat, obnova kulturního dědictví a oživení kulturního života).
- Vytváření podmínek pro spolupráci mezi základními a středními školami ve venkovském prostoru.
- Zvýšení funkční vybavenosti venkova, vytváření podmínek pro spolupráci při zlepšování kvality a dostupnosti sítí služeb (např. sociálních, zdravotních a návazných).
- Podpora rozvoje lokální ekonomiky (vč. sociálních podniků) ve venkovském prostoru, podpora rozvoje vzájemné spolupráce firem, firem a škol a dalších relevantních aktérů, podpora a rozvoj služeb v oblasti zavádění technických i netechnických inovací.
- Realizace pozemkových úprav, realizace opatření zlepšujících biodiverzitu.
- Podpora regenerace brownfieldů, zvyšování podílu znovuvyužití odpadů, recyklace a podpora náhrad prvotních zdrojů za druhotné suroviny.
- Zachování a obnovení propojenosti a prostupnosti krajiny, koordinace agroenvironmentálních opatření pro zlepšení vzhledu krajiny.

SCLLD mohou kromě jiného napomoci také řešení problémů obyvatel lokalit ohrožených sociálním vyloučením, avšak primárně by se mělo jednat o strategie rozvojové, jak vyplývá z jejich názvu.

Proces hodnocení CLLD probíhá ve dvou fázích (i) ověření kritérií přijatelnosti MAS (standardizace MAS), (ii) hodnocení kvality integrované strategie rozvoje území.

Řídící a koordinační úlohu v procesu administrativního zajištění bude mít MMR v úzké spolupráci s MZe.

MZe bude, na základě kritérií zohledňující kvalitu organizace a řízení procesů samotných MAS, vybírat okruh MAS, které splní základní kritéria přijatelnosti pro další postup a možnost zpracování SCLLD. MAS mohou zpracovávat integrovanou strategii širšího zaměření financovatelnou z více ESI fondů, a mohou ji realizovat také z jiných prostředků než pouze z evropských fondů. Tyto SCLLD budou pak posuzovány a hodnoceny MMR a řídicími orgány programů obdobným procesem jako strategie dalších integrovaných nástrojů. (Detaily implementace jsou popsány v Metodickém pokynu pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020).

Úkoly místních akčních skupin:

- zvyšování způsobilosti místních aktérů pro vypracovávání a provádění projektů, včetně jejich schopností v oblasti projektového řízení;
- vypracování nediskriminačního a transparentního výběrového řízení a objektivních kritérií pro výběr projektů, jež brání střetu zájmů a zajištění, aby nejméně 50 % hlasů při rozhodování o výběru projektů měli partneři, kteří nejsou veřejnými orgány;
- definování způsobu výběru projektů s ohledem na realizaci strategie a popis způsobu písemného záznamu výběru projektů;
- příprava a zveřejňování výzev pro předkládání projektů, včetně vymezení kritérií výběru;
- přijímání a posuzování žádostí o podporu;
- výběr projektů k realizaci tak, aby byl zajišťován jejich soulad se strategií komunitně vedeného místního rozvoje tím, že stanoví jejich pořadí podle přínosu těchto projektů k plnění záměrů a cílů strategií;

- předkládání seznamů vybraných projektů řídicímu orgánu odpovědnému za závěrečné ověření způsobilosti před schválením projektů k realizaci;
- sledování průběhu provádění strategie komunitně vedeného místního rozvoje;
- sledování realizace a udržitelnosti podporovaných projektů;
- vykonávání evaluačních činností souvisejících se strategií CLLD.

I přes kvalitní nastavení systému fungování metody LEADER ještě v rámci stávajícího programového období s ohledem na fakt, že financování z programového období 2007–2013 není již dále k dispozici, zvažuje ČR využít institut přípravné podpory pro podporu provozních a animačních nákladů pro všechny MAS, které se na další plánovací období připravují.

3.1.2 Integrované územní investice (ITI)

Integrované územní investice budou v České republice, v souladu s čl. 36 obecného nařízení a na základě jejich vymezení ve SRR, využity v největších metropolitních oblastech celostátního významu. Jádry metropolitních oblastí (území s koncentrací nad 300 tis. obyvatel) jsou největší města v České republice (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň), včetně jejich funkčního zázemí. Z hlediska koncentrace obyvatelstva jsou určitou částí společných problémů k těmto centrům přiřazeny i oblasti Ústecko – Chomutovské, Olomoucké a Hradecko – Pardubické aglomerace.

Jmenovitě jde o ITI pro:

- (i) metropolitní oblasti funkčně vymezené pro hl. m. Prahu (a Středočeský kraj), Brno, Ostravu, Plzeň a
- (ii) Hradecko-pardubickou, Olomouckou a Ústecko-chomutovskou aglomeraci.

Realizaci ITI bude v podmínkách ČR rovněž naplňována dimenze urbánní politiky charakterizovaná proporčním zastoupením ekonomické, sociální a environmentální složky, což je v souladu s čl. 7 nařízení k EFRR pro udržitelný rozvoj měst.

ITI jsou realizovány na základě **integrovaných strategií**. Výše vymezená metropolitní oblast / aglomerace předloží ke schválení a realizaci jednu integrovanou územní strategii, vypracovanou na bázi partnerského přístupu v území.

Integrovaná územní strategie se ve své analýze a následném definování a hierarchizaci priorit soustředí na klíčové tematické okruhy rozvoje specifické pro danou metropolitní oblast v souladu s cíli a prioritami EU. Mezi nejvíce nosná témata spojující jádrová města aglomerací s jejich funkčním zázemím patří zejména doprava, vzdělávání a trh práce, propojení výzkumných kapacit a aplikace jejich výstupů do praxe, inovace a podnikání a oblast životní prostředí včetně technické infrastruktury. Dále pak může být řešena oblast veřejných služeb (především sociální, zdravotní a vzdělávací). Integrované územní investice budou zaměřeny převážně na realizaci větších strategických projektů, které mají významný dopad pro řešená území; podpořeny budou i menší projekty, které větší projekty vhodně doplní pro dosažení žádoucích synergických efektů.

U předložených integrovaných strategií MMR posoudí soulad strategií s požadavky stanovenými Metodickým pokynem pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020. Poté předložené strategie posoudí řídicí orgány dotčených OP zejména z hlediska souladu strategií s cíli OP, podporovanými aktivitami, plánovanými výsledky a možnostmi alokace daných OP. Na základě souhlasu dotčených řídicích orgánů bude s příslušnými nositeli integrovaných nástrojů uzavřen právní akt o jejich realizaci. (Detaily implementace jsou popsány v Metodickém pokynu pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020). Schválené integrované strategie budou implementovány

zejména prostřednictvím specifických výzev vypisovaných řídicími orgány OP podle schváleného harmonogramu strategií a jejich věcného naplňování.

Projekty předkládané v rámci integrovaných strategií do specifických výzev programů ESIF musí respektovat podmínky stanovené příslušným programem a plnit předem stanovené závazné ukazatele včetně zajištění monitoringu a vyhodnocení. Rozhodnutí/smlouvu o jejich financování podepisuje ŘO příslušného OP.

Integrované strategie v rámci ITI budou podpořeny z EFRR prostřednictvím operačních programů IROP, OP VVV, OP PIK a OP PPR, a to v souladu s článkem 7 odst. 4 nařízení o EFRR. Předpokládá se možnost zapojení i prostředků Fondu soudržnosti (OP ŽP, OP D) a ESF (OP VVV a OP Z).

Koordinaci mezi fondy v případě ITI bude zajištěna prostřednictvím NSK.

NSK bude sestávat ze dvou komor:

- Komora integrovaných nástrojů (ITI, IPRÚ, CLLD),
- Komora regionální.

Nositelé ITI budou zastoupeni v Komoře integrovaných nástrojů.

V obou komorách budou dále zastoupeni:

- MMR (ORSP a NOK),
- Řídicí orgány programů (realizovaných z různých ESI fondů),
- Věcní garanti prioritních os programů,
- Agentura pro sociální začleňování,
- Zastřešující organizace územních partnerů (AKČR, SMO ČR, SMS ČR a Národní síť MAS).

Hlavní úkoly NSK ve vztahu k ITI:

- projednává strategie integrovaných nástrojů (v rámci hodnocení a schvalování k realizaci)
- sleduje čerpání finančních prostředků z různých prioritních os/priorit Unie různých programů na realizaci integrovaných nástrojů (ITI, IPRÚ, CLLD)
- vypracovává doporučení pro nastavení harmonogramu specifických výzev a jejich koordinaci na základě podkladů od nositelů integrovaných nástrojů a jejich projednání s řídicími orgány
- koordinuje realizaci územní dimenze na národní úrovni
- průběžně sleduje a vyhodnocuje výsledky plnění územní dimenze ve vazbě na Dohodu o partnerství
- projednává Zprávu o plnění územní dimenze, (včetně pokroku v plnění integrovaných nástrojů)

Ve vztahu k ITI podrobnosti stanoví Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů, dále Statut a Jednací řád Národní stálé konference.

3.1.3 Udržitelný rozvoj měst, včetně zásad pro vymezení městských oblastí, ve kterých mají být integrované intervence uplatněny (čl. 7 a 8 nařízení k EFRR a čl. 12 nařízení k ESF)

V podmínkách ČR je udržitelný rozvoj měst určován třemi dimenzemi - hospodářskou prosperitou, příznivým životním prostředím a sociální soudržností. Hlavními zásadami pro vymezení městských oblastí k naplnění udržitelného rozvoje měst jsou:

- (i) **Města představují přirozené prostředí pro výzkum a inovace a na ně navazující podnikání** – města ovlivňují rozvoj sousedních venkovských oblastí a jsou chápána jako významný faktor konkurenceschopnosti celého regionu. Intervence zaměřené na posilování měst a jejich seskupení jako motorů rozvoje regionů budou podporovat vytváření urbánních sítí schopných přenášet rozvojové a inovační impulsy do regionů.
- (ii) **Infrastruktura a dostupnost služeb** – významnou materiální podmínku pro rozvoj a kvalitu udržitelného městského rozvoje představuje dopravní a technická infrastruktura (zejména vodohospodářské, energetické a další sítě). Klíčovým úkolem je podporovat rozvoj dopravních sítí a zajistit provázanost (integraci) regionálních dopravních systémů.
- (iii) **Sociální začleňování** – součástí městské problematiky je i problematika bezpečnosti, prevence kriminality a sociální soudržnosti. Problémem především velkých měst se stává narůstání sociálních rozdílů v některých místních částech. K největším problémům patří vysoká nezaměstnanost a sociální vyloučení, které je často lokalizováno do určitých čtvrtí či lokalit s často zdevastovaným bytovým fondem a narušeným životním prostředím.
- (iv) **Životní prostředí** – kumulativně působící negativní vlivy na životní prostředí ve městech vyžadují integrovaný přístup k péči o jeho jednotlivé složky a vzájemnou provázanost s ostatními politikami rozvoje města. Zásadním problémem je omezování negativních vlivů dopravy a průmyslu (způsobující znečištění ovzduší, emise škodlivých plynů a hluk, na životní prostředí a zdraví obyvatel), řešení ochrany a udržitelného využívání zdrojů a bezpečnosti prostředí.
- (v) **Strategické plánování a rozvoj vztahů měst a venkova** – při posilování vazby město-venkov hrají v území významnou roli koordinační a organizační opatření, především v oblasti dopravy, technické a občanské infrastruktury a cestovního ruchu. V oblasti veřejné dopravy (zajištění dopravní obslužnosti území) se ve vazbě na velká města vytvářejí integrované dopravní systémy pomáhající propojit město a jeho okolí, které umožňují lidem cestovat za prací, za vzděláním i službami. Vazba město-venkov se dále projevuje při budování technické infrastruktury, a to především v hospodaření s odpady, zásobování vodou a čištění odpadních vod, v oblasti občanské vybavenosti při zajištění sociálních služeb, zdravotnictví nebo vzdělání, především vyššího stupně. Pro rozvoj vztahů mezi městem a venkovem mají velký význam mikroregionální centra poskytující široké spektrum služeb svému okolí. Jejich podporou dojde k posílení územní soudržnosti a k funkční integraci území mikroregionů.

ČR se zavazuje ke splnění požadavku alokace minimálně 5% prostředků EFRR na udržitelný městský rozvoj. Naplnění požadavku na vyčlenění alespoň 5% alokace EFRR bude dosaženo prostřednictvím:

- (i) **kombinace intervencí OP Praha – pól růstu**, který sám o sobě splňuje definici pro možný příspěvek k naplnění uvedeného cíle,
- (ii) **realizace aktivit v rámci 7 ITI** uvedených v kapitole 3.1.2.

V těchto metropolitních oblastech se tvoří více jak 55 % HDP ČR, žije zde více jak 45 % obyvatel a aglomerace mají klíčový význam pro ČR z hlediska ekonomického růstu a mezinárodní konkurenceschopnosti. Jsou zde koncentrovány funkce nejvyššího řádu (např. administrativní, finanční sektor, věda, výzkum, vývoj, vysoké školství, infrastruktura, kultura a manažerské struktury). Výrazným trendem ve vývoji jejich prostorové struktury je intenzivní suburbanizace, ovšem s řadou negativních důsledků, ovlivňujících jejich celkový vývoj.

Pražská metropolitní oblast svým významem přímo ovlivňuje podstatnou část území státu (obyvatel), prostorový vliv *brněnské, ostravské a plzeňské* metropolitní oblasti je omezený na příslušné části republiky. Určitou částí společných problémů jsou k těmto centrům přiřazeny i dvě aglomerace *ústecko – chomutovská, hradecko – pardubická a olomoucká*.

Ústecko – chomutovská aglomerace je tematicky propojena především problémy plynoucími z těžby uhlí, výroby elektrické energie, alokovaných chemických výrob a poškozeným životním prostředím s nutností rekultivace rozsáhlých území. Je oblastí, která prochází od roku 1989 složitými strukturálními změnami, které se promítají do vysoké míry nezaměstnanosti a vyskytují se zde ve zvýšené míře problémy spojené se sociálním vyloučením. Přes tyto skutečnosti a přes výrazný pokles významu v ekonomické struktuře patří k hospodářsky velmi významným oblastem České republiky. Tato charakteristika je z naprosté většiny platná i pro *ostravskou oblast* s tím rozdílem, že místo výroby elektrické energie v ní dominuje těžký průmysl, především hutnictví.

V případě *hradecko – pardubické* aglomerace se jedná o území s víceméně stejně dominantními dvěma jádry, ve významné části orientované na chemickou výrobu a služby, postižené však zánikem významné části průmyslu. Olomoucká aglomerace tvořená nejvýznamnějším jádrem – městem Olomouc a dále menšími jádry – městy Přerov a Prostějov je orientovaná kromě strojíňho a chemického průmyslu významně také na potravinářský průmysl. Olomoucká a hradecko-pardubická aglomerace disponují celkem třemi univerzitami s významným potenciálem v oblasti VaV. Na území těchto aglomerací se nachází významné podniky s mezinárodní konkurenceschopností, přičemž důležitým faktorem rozvoje obou území je jejich poměrně výhodná dopravní poloha, avšak s naléhavou nutností řešit dopravu uvnitř měst těchto aglomerací.

Určité specifikum k realizaci udržitelného rozvoje měst v podmínkách ČR budou představovat tzv. Integrované plány rozvoje území (IPRÚ). Ty bude možné (nikoli povinně) realizovat v Českých Budějovicích, Jihlavě, Karlových Varech, Liberci, Mladé Boleslavi a Zlíně včetně funkčního zázemí těchto měst. Mladá Boleslav je významným průmyslovým centrem a významným zdrojem růstu celé ekonomiky ČR, v případě dalších 5 měst¹⁴¹ se jedná se o regionálně významné aglomerace, které jsou charakterizovány jako regionální póly růstu s přirozeným spádovým územím. V těchto územích je esenciální potřeba zaměřit intervence na dobudování potřebné infrastruktury, které jsou pro následný rozvoj naprosto nezbytné a bez jejichž realizace by hrozilo zaostávání nejen samotného regionálního centra, ale také celého přílehlého regionu.

IPRÚ je integrovaná rozvojová strategie popisující problémy a potřeby vymezeného území, cíle a priority z nich vycházející (včetně investiční a neinvestiční záměry). IPRÚ systémově navazují na IPRM (realizované v programovém období 2007–2013); jsou však modifikovány pro potřeby širšího území a doplněny o způsob implementace (vyčleněné alokace v rámci programů ESIF a specifické výzvy pro projekty z těchto IPRÚ, včetně smluvního zajištění).

¹⁴¹ České Budějovice – sídlo samosprávného Jihočeského kraje, Jihlava – sídlo samosprávného kraje Vysočina, Karlovy Vary – sídlo samosprávného Karlovarského kraje, Liberec – sídlo samosprávného Libereckého kraje a Zlín – sídlo samosprávného Zlínského kraje) a statutární město Mladá Boleslav.

Fond	Orientační alokace prostředků na národní úrovni na integrované aktivity pro udržitelný rozvoj měst (EUR)	Podíl celkové alokace na fond (%)
EFRR	1,482 mld. EUR	12,4%
(ESF)	0,148 mld. EUR	4,3 %

Pozn.: Orientační alokace prostředků na národní úrovni na integrované aktivity pro udržitelný rozvoj měst z Fondu soudržnosti je 0,778 mld. EUR. Rozdělení finančních prostředků na ITI bude upřesněno dle Národního dokumentu k vymezení územní dimenze v programovém období 2014–2020.

3.1.4 Určení hlavních prioritních oblastí pro spolupráci v rámci fondů a v relevantních případech se zohledněním makroregionálních aj. strategií

Hlavní prioritní oblasti EÚS a jejich vazby na programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost

Česká republika se bude v programovém období 2014–2020 v rámci cíle Evropská územní spolupráce (EÚS) účastnit programů přeshraniční spolupráce ČR – Polsko, Slovensko – ČR, Rakousko – ČR, Svobodný stát Bavorsko – ČR a Svobodný stát Sasko – ČR, programů nadnárodní spolupráce Central Europe 2020 a Dunajský program a programů meziregionální spolupráce INTERREG EUROPE, ESPON 2020, INTERACT III a URBACT III.

Hlavní prioritní oblasti EÚS

Česká republika se v rámci cíle Evropská územní spolupráce plánuje zaměřit na spolupráci se zahraničními partnery v následujících prioritních oblastech:

Výzkum, vývoj a inovace

V oblasti výzkumu, vývoje a inovací bude podpora zaměřena na rozvoj spolupráce mezi vědeckovýzkumnými institucemi navzájem a na podporu vytváření a posilování vazeb mezi výzkumem a vývojem na jedné straně a soukromým (zejména MSP) a veřejným sektorem na straně druhé (usnadnění přístupu veřejné správy a MSP k výsledkům aktivit v oblasti vývoje a inovací, přímé i nepřímé zapojení MSP do inovačních procesů, rozvíjení sítí na podporu zprostředkování spolupráce MSP a vědeckovýzkumných institucí, rozvíjení klastrů atd.).

Prevence, monitoring a řízení rizik

Podpora bude zaměřena na vytváření společných systémů prevence, monitoringu a řešení rizik, sdílení informací o potenciálních hrozbách, zvyšování kompatibility a propojenosti integrovaných záchranných systémů a prohlubování spolupráce jednotlivých složek integrovaného záchranného systému přes hranici s cílem zvýšení účinnosti a efektivity opatření na ochranu obyvatelstva, materiálních a kulturních hodnot.

Životní prostředí a účinné využívání zdrojů

V rámci této oblasti bude spolupráce zaměřena na aktivity v oblasti společné ochrany povrchových a podzemních vod, ochrany půdy a zachování a obnovy biodiverzity, ochrany ovzduší, zvyšování energetické účinnosti a podílu využívání obnovitelných zdrojů ve veřejné správě a bydlení, zavádění nízkouhlíkových strategií ve městech, regionech a funkčních městských oblastech prostřednictvím zavádění inovací, přenosu know-how a budování kapacit v oblasti ochrany životního prostředí a efektivního využívání zdrojů.

Kulturní a přírodní dědictví

V rámci této prioritní oblasti bude podpora zaměřena na zachování a obnovu kulturních a přírodních památek, jejich zpřístupnění a přiblížení obyvatelům a návštěvníkům dotčených regionů prostřednictvím budování potřebné infrastruktury, vytváření strategií, budování kapacit a začlenění do konceptů udržitelného hospodářského rozvoje dotčených oblastí.

Doprava

V rámci této prioritní oblasti bude podporováno plánování rozvoje dopravní infrastruktury, rozvoj dopravních systémů šetrných k životnímu prostředí jak v osobní dopravě (systémy veřejné dopravy osob), tak v nákladní dopravě (nástroje, sítě a služby v oblasti logistiky), rozvoj multimodálních dopravních uzlů apod.

Zaměstnanost

V rámci této prioritní oblasti bude podporováno zlepšování podmínek pro zaměstnanost aktivací a využitím vnitřního potenciálu příhraničních území.

Vzdělávání, dovednosti a celoživotní učení

Podpora v rámci této prioritní oblasti bude zaměřena na rozvoj a realizaci společných konceptů a programů všeobecného a profesního vzdělávání, výměnu zkušeností a know-how atd. Spolupráce bude podporována jak mezi vzdělávacími institucemi navzájem, tak např. mezi vzdělávacími institucemi a institucemi na trhu práce, ve veřejném sektoru apod.

Právní a správní spolupráce a spolupráce mezi občany a institucemi

V rámci této prioritní oblasti bude rozvíjena spolupráce institucí veřejné správy, zájmové samosprávy, neziskového sektoru, místních iniciativ s cílem prohlubovat integraci regionů a budovat administrativní kapacitu pro další rozvoj přeshraniční a nadnárodní spolupráce v různých oblastech.

Podpora podnikání

Tato prioritní oblast se zaměřuje na podporu malých a středních podniků s cílem podpořit jejich růst a využívání inovací ve všech fázích jejich životního cyklu a to zejména prostřednictvím jejich zapojování do meziregionálních sítí, přenosu know-how apod.

Vazby na programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost

Zaměřením na výše uvedené prioritní oblasti vznikají vazby v podobě možných synergií či komplementarit na operační programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost. Obsahově se však EÚS zaměřuje na řešení společných výzev konkrétních přeshraničních a nadnárodních regionů a cílem bude zejména aktivovat potenciál, který spolupráce při řešení společných problémů nabízí.

Zde se otevírá potenciál navazovat na výstupy a výsledky OP cíle Investice pro růst a zaměstnanost a tyto dále v kontextu územní spolupráce rozvíjet a realizovat přidanou hodnotu spolupráce.

Příkladem může být v oblasti výzkumu a vývoje sdílení na národní úrovni vybudovaných výzkumných kapacit se zahraničními výzkumnými subjekty; v oblasti vzdělávání například využívání pořízené vzdělávací infrastruktury pro realizaci společných přeshraničních vzdělávacích programů nebo v oblasti rizik sdílení infrastruktury a její zapojování do společných přeshraničních plánů a systémů řízení rizik.

Vedle toho se mohou programy EÚS stát katalyzátorem inovací při řešení konkrétních problémů a výzev na národní úrovni, a to realizací pilotních projektů využívajících přenosu

know-how a příkladů dobré praxe uplatňovaných v partnerských státech, které pak mohou být ve větším měřítku rozvíjeny v rámci OP cíle Investice pro růst a zaměstnanost.

Následující tabulka poskytuje přehled, u kterých OP cíle Investice pro růst a zaměstnanost a hlavních prioritních oblastí EÚS existuje potenciál pro realizaci synergií a komplementarit.

Hlavní prioritní oblast EÚS	OP cíle Investice pro růst a zaměstnanost
Výzkum, vývoj a inovace	• OP výzkum, vývoj a vzdělávání • OP podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
Prevence, monitoring a řízení rizik	• OP životní prostředí • Integrovaný regionální operační program
Životní prostředí a účinné využívání zdrojů	• OP životní prostředí • Integrovaný regionální operační program
Kulturní a přírodní dědictví	• Integrovaný regionální operační program • Program rozvoje venkova
Doprava	• Integrovaný regionální operační program • OP Doprava
Zaměstnanost	• Integrovaný regionální operační program
Vzdělávání, dovednosti a celoživotní učení	• Výzkum, vývoj a vzdělávání • Integrovaný regionální operační program
Právní a správní spolupráce a spolupráce mezi občany a institucemi	• OP zaměstnanost • Integrovaný regionální operační program
Podpora podnikání	• Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Zohlednění makroregionálních strategií

Z existujících makroregionálních strategií se Česká republika podílí na Strategii EU pro Podunají. Základním dokumentem pro její implementaci je Sdělení Evropské komise¹⁴² a zvláště pak doprovodný Akční plán, který tematicky vymezuje oblasti, v nichž by měla být Strategie implementována. Implementací tohoto Akčního plánu jsou na makroregionální úrovni pověřeny tzv. řídicí výbory, které jsou zřízeny pro každou z jedenácti prioritních oblastí Strategie EU pro Podunají. Za Českou republiku se jednání těchto řídicích výborů účastní jako gestoři či spolugestoři zástupci věcně příslušných ministerstev (MD, MMR, MK, MPO, MŽP, MV, MŠMT). Zároveň je zaručena jejich vzájemná informovanost prostřednictvím Resortní koordinační skupiny ÚV pro makroregionální strategie, jejímiž členy jsou zástupci těchto ministerstev, a které předsedá národní kontaktní bod pro Strategii EU pro Podunají v ČR (viz dále). Tato resortní koordinační skupina se schází podle potřeby, zpravidla čtyřikrát ročně.

Česká republika vidí v možnosti identifikace společných cílů na makroregionální úrovni podstatnou přidanou hodnotu pro řešení těch vlastních potřeb, které jsou lépe naplnitelné na úrovni makroregionu a z tohoto hlediska je pro ni podstatné zajistit funkční propojení mezi Strategií pro Podunají a přípravou i implementací programu. Ministerstva pověřená gescí řídicích výborů na úrovni ČR jsou zároveň řídicími orgány programů, čímž jsou dány vhodné podmínky pro zajištění vazby mezi Strategií EU pro Podunají, konkrétně

¹⁴² COM (2010) 715: Sdělení Komise evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie Evropské unie pro Podunají.

implementaci jejího Akčního plánu na makroregionální úrovni a programů na národní úrovni. Členové řídicích výborů byli požádáni o spolupráci na přípravě programů řídicími orgány těch programů, které byly vyhodnoceny jako pro daný program relevantní na základě podkladů vypracovaných Resortní koordinační skupinou pro makroregionální strategie. Členové řídicích výborů budou ve fázi implementace vykonávat konzultace či asistenci v monitorovacích výborech příslušných programů. Tato vazba je využitelná oběma směry, neboť umožňuje jednak vzít v potaz priority Strategie EU pro Podunají při programování a vypisování výzev na národní úrovni, a zároveň také zohlednit priority České republiky ve společném stanovení konkrétních cílů makroregionu prostřednictvím činnosti těchto zástupců v řídicích výborech.

Na horizontální úrovni zajišťuje provázanost mezi cíli Strategie a programem národní kontaktní bod, který koordinuje aktivity v rámci Strategie pro Podunají na úrovni ČR. Jde primárně o politickou roli, jejímž cílem je zajištění prosazování makroregionálního přístupu k řešení problémů tam, kde je to relevantní. Národním kontaktním bodem Strategie EU pro Podunají v rámci České republiky je Státní tajemník pro evropské záležitosti při ÚV. Pro potřeby koordinace zřídil výše zmíněnou resortní koordinační skupinu, které předsedá. Státní tajemník pro evropské záležitosti má právo účasti na jednáních vlády, jednání relevantních pracovních skupin pro přípravu i implementaci budoucího programového období, především Řídicího výboru Pracovní skupiny k přípravě Dohody o partnerství 2014–2020, vyjednávacího týmu pro Dohodu o partnerství či monitorovacích výborů jednotlivých OP, čímž je zajištěno propojení na horizontální úrovni jak ve fázi přípravy, tak ve fázi implementace.

Specifická situace existuje v rámci Prioritní oblasti 2 “Povzbuzení udržitelnější energetiky“ Strategie EU pro Podunají, ve které je ČR koordinátorem společně s Maďarskem. Jednání řídicího výboru této skupiny se zpravidla účastní také národní kontaktní bod, přičemž ČR některá tato jednání pořádala a bude pořádát. Koordinační úlohu ze strany ČR vykonává MPO, přičemž na jeho žádost tato role přejde na ÚV. Tím se dostane roli koordinátora prioritní oblasti vyšší politická váha a budou také umožněny odpovídající investice do lidských zdrojů. Zároveň seskupením obou rolí pod jednu instituci bude usnadněna součinnost mezi nimi.

Česká republika vidí možnost zesílené koordinace v rámci těch OP přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce, které nepřesahují teritorium makroregionu Podunají. Specificky se nabízí nově zřízený OP nadnárodní spolupráce Dunaj, jehož území je zcela identické s územím makroregionu. Při uvažování o těchto možnostech je ovšem třeba vzít v potaz objem disponibilních zdrojů tohoto OP.

Zpracování konkrétních priorit bude upřesněno v návrzích programů.

3.1.5 Integrovaný přístup k řešení specifických potřeb území, která jsou nejvíce zasažena chudobou nebo cílových skupin s nejvyšším rizikem diskriminace nebo sociálního vyloučení

V ČR je možné identifikovat **oblasti** a cílové skupiny s výskytem nebo zvýšeným rizikem sociálního vyloučení, které jsou v řadě případů spojeny s problematikou chudoby a existencí sociálně patologických jevů. **Mezi území s největším rizikem diskriminace nebo sociálního vyloučení jsou v ČR považovány sociálně vyloučené lokality.**

V těchto lokalitách dochází k souběhu faktorů, které výrazně omezují možnosti k **(1) přístupu na otevřený trh práce, (2) přístupu k veřejným službám**, včetně sociálních služeb či vzdělávání, **(3) kontaktu se sociálním okolím, (4) řešení osobních krize (zadlužení,**

nemoc, apod.) a (5) politické participaci či omezují schopnosti a dovednosti těchto možností využívat. Specifickou roli v sociálním vyloučení v českém kontextu hraje **etnicita**.

Řešení specifických potřeb těchto lokalit je nejen vzhledem k jejich příčinám vzniku velmi obtížné a nelze jej zvládnout bez širší, koordinované spolupráce více subjektů včetně aktivní pomoci státu. To s sebou nese i diferencovanou aplikaci územní dimenze tj. preference potřeby na specifické oblasti, koncentrace a využití všech dostupných finančních prostředků (evropských i národních) a určení komplexního/integrovaného přístupu při definování podpory s cílem zabránit nárůstu hrozby sociálního vyloučení, reagovat odpovídajícím způsobem na prohlubující se socioekonomické nerovnosti a snížit riziko chudoby. Vodítkem státních politik v této oblasti jsou Strategie romské integrace a Strategie boje proti sociálnímu vyloučení, které se doplňují v cílech a opatřeních pro řešení situace Romů v ČR a kumulující se chudoby ve vyloučených lokalitách.

Geografická identifikace

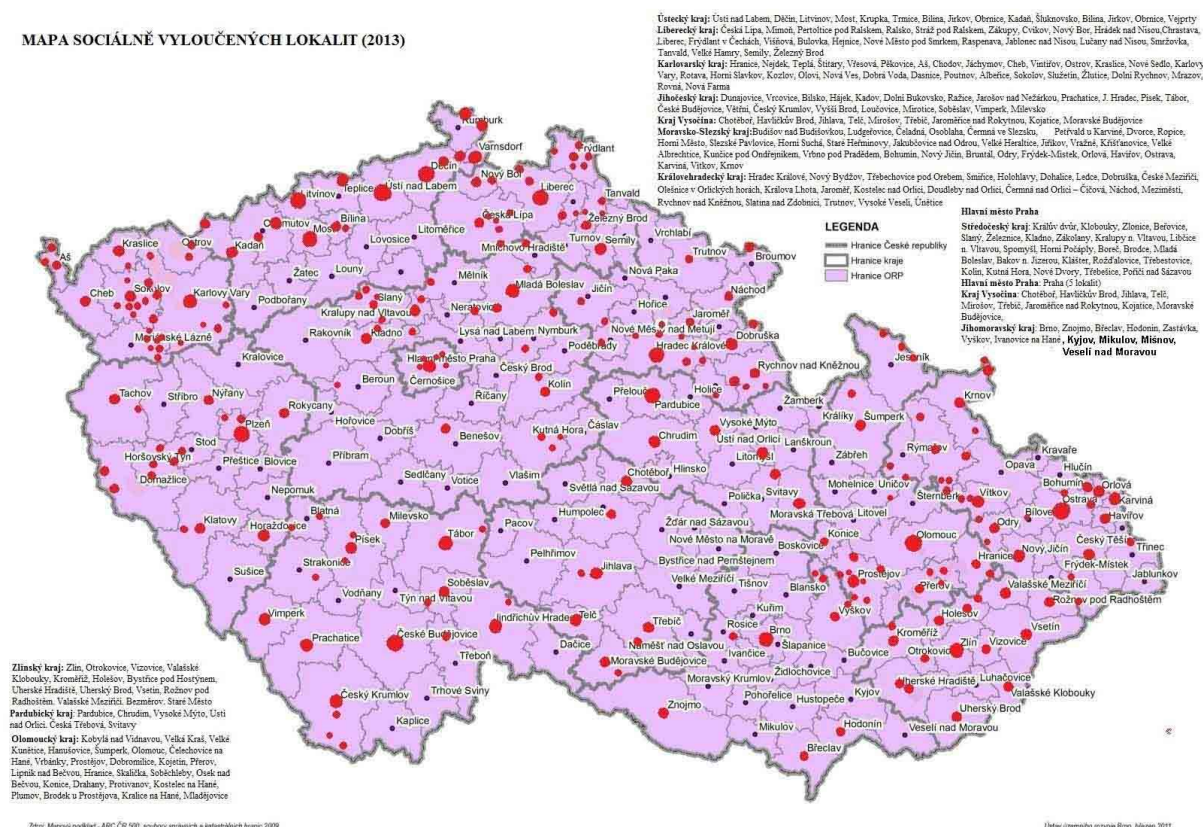
Vymezení sociálně vyloučených lokalit vychází ze studie zpracované pro MPSV¹⁴³, která byla následně aktualizována na základě analýz zpracovaných v letech 2010–2013 v 11 krajích ČR¹⁴⁴. V ostatních třech krajích, ve kterých nejsou k dispozici zcela aktuální data, je níže uvedená mapa sestavena z údajů z výše uvedené studie MPSV provedené plošně na celém území ČR v roce 2006. ***V období let 2014–2015 probíhá aktualizace celkového přehledu o sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených lokalitách v ČR a jejich vývoji, jejíž výstupy (lokality) budou relevantní při aplikaci integrovaného řešení sociálně vyloučených lokalit.***

¹⁴³ GAC spol. s r.o.: „Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a komunit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti“. Praha 2006.

¹⁴⁴ Královéhradecký kraj – Zdroj: Průzkum potřeb v sociálně vyloučených lokalitách Královéhradeckého kraje, Etnologický ústav AV ČR, v.v.i., (2010), Liberecký kraj – Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit a dostupnosti sociálních služeb prevence v těchto lokalitách v Libereckém kraji, Socio Faktor s.r.o. (2013), Plzeňský kraj – Zdroj: Monitoring aktuální situace v soc. vyloučených lokalitách Plzeňského kraje, Člověk v tísni (2013), Moravskoslezský kraj – Zdroj: Průběžná zpráva – analýza sociálně vyloučených lokalitám, AUGUR Consulting s.r.o (2013), Ústecký kraj – Zdroj: Analýza financí a zdrojů kapacit služeb sociální prevence v Ústeckém kraji, Barbora Šolková, Petra Lelovičová (2012), Karlovarský kraj – Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit v Karlovarském kraji, Mgr. Tereza Dvořáková a kol., TD kontext (2013), Jihočeský kraj – Zdroj: Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a komunit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, Ivan Gabal, GaC (2006), aktualizován na základě: Mapování aktuálního stavu sociálně vyloučených lokalit v Jihočeském kraji v roce 2010, Michaela Nováková, Krajský úřad Jihočeského kraje (2010), Středočeský kraj – Zdroj: Gabal (2006) aktualizován na základě: Mapování skupin obyvatel akutně ohrožených sociálním vyloučením ve vybraných čtyřech krajích v souvislosti s nedostupností bydlení, Martin Lux a kol. (2010), Olomoucký kraj – Zdroj: Gabal (2006) aktualizován na základě: Popis vyloučených lokalit zapojených do projektu: Podkladová analýza pro projekt Zajištění integrace příslušníků romských komunit v Olomouckém kraji II., Olomoucký kraj (2013), Zlínský kraj – Zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2012, (2013), Vysočina – Zdroj: Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Kraji Vysočina na období 2012–2017, Kraj Vysočina (2011), Hlavní město Praha – Zdroj: Gabal (2006), Jihomoravský kraj – Zdroj: Gabal (2006), Pardubický kraj – Zdroj: Gabal (2006).

Schéma 3-1: Sociálně vyloučené lokality a oblasti s potenciálem sociálního vyloučení

MAPA SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT (2013)

Pozn.: Černé tečky jsou ORP bez uváděných SVL, červené tečky jsou místa s výskytem SVL. Velikost červené tečky je daná velikostí SVL.

Identifikace hlavních cílových skupin

Mezi cílové skupiny sociálně vyloučených/sociálním vyloučením ohrožených osob a osob zasažených chudobou patří zejména etnické menšiny (zejména Romové), osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách a v jejich okolí, bezdomovci, senioři, osoby se zdravotním postižením, nízkopříjmové skupiny obyvatel, dlouhodobě nezaměstnaní (opakovaně nezaměstnaní), osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, v nepříznivé sociální situaci žijící rodiny, děti, mládež a osoby opouštějící ústavní zařízení nebo zařízení výkonu trestu. Zvýšenou pozornost je třeba věnovat osobám ohroženým vícenásobnými riziky (kumulace znevýhodnění z více hledisek, jako je např. věk, pohlaví, zdravotní postižení, finanční zdroje, etnicita)

Integrovaný přístup a potřeby identifikovaných oblastí a cílových skupin

Cílem podpory vymezených oblastí je snížení či zmírnění nežádoucích socio-ekonomických regionálních disparit. Mezi nejvýznamnější opatření vyžadující integrovaný přístup vedle aktivit, jež podporují pobídky na trhu práce, patří zejména:

- rozvoj aktivní politiky zaměstnanosti pro nejvíce ohrožené kategorie (např. dlouhodobě nezaměstnané, nekvalifikované, zdravotně handicapované, sociálně vyloučené, příslušníky etnických menšin, zejména Romy a osoby ohrožené vícenásobnou diskriminací), včetně podpory sociálních podniků,
- podpora vzdělávání, rozšíření nabídky rekvalifikací a specifických forem zvyšování kvality znalostí a dovedností,
- podpora inkluzivního vzdělávání,

- podpora zvyšování kvality a flexibility v poskytování sociálních služeb, uplatnění preventivních programů v ohrožených oblastech a strategického plánování, dostupnost nájemního bydlení,
- podpora malého a středního podnikání, podpora sebezaměstnávání a začínajících podnikatelů a aktivní zapojení místních samospráv při řešení předmětné problematiky.

Hlavní potřeby identifikovaných cílových skupin jsou zejména zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce, zlepšení kvality jejich života, zdraví, dále pak zvýšení účasti místních samospráv na prevenci a řešení problémů v oblasti sociálního začleňování prostřednictvím vytváření a realizace místních rozvojových strategií, zvýšení kvality a dostupnosti v poskytování sociálních a zdravotních služeb.

ESI fondy a integrované nástroje

Pro řešení problémů identifikovaných oblastí a cílových skupin se využije kombinace vhodných integrovaných nástrojů a provázanosti/komplementarity (při zajištění koordinace výzev) aktivit mezi relevantními programy financovaných z ESF, EFRR (např. problematika zaměstnanosti, sociálních a zdravotních služeb, vzdělávání, rozvoje podnikání a dostupnosti bydlení pro cílové skupiny) a okrajově z EZFRV (cílené intervence na tvorbu pracovních míst do oblastí s vysokou mírou nezaměstnanosti, metoda LEADER – místní rozvoj). Příkladem jsou strategické plány sociálního začleňování, na jejich základě již dnes pracuje Agentura pro sociální začleňování. Tento přístup bude nadále podporován a místní plány sociálního začleňování, které integrovaně řeší bydlení, zaměstnanost, sociální služby, vzdělávání a zdraví, budou předpokladem podpory Funkčně vymezeným územím pro řešení sociálně vyloučených lokalit a prevence jejich vzniku jsou především mikroregiony, obce, svazky obcí, regionální centra a jejich zázemí (na úrovni ORP) apod.

Tabulka 3-1: Indikativní přehled shrnující integrovaný přístup k řešení specifických potřeb sociálně vyloučených oblastí/lokalit a identifikovaných cílových skupin.

Specifické cílové skupiny/ zeměpisná oblast	Stručný popis jejich potřeb	ESI fondy, které budou využity	Hlavní typy plánových akcí zahrnující integrovaný přístup	Program
<i>Oblasti sociálně znevýhodněné</i> Sociálně vyloučené lokality	- podpora vzdělávání (inkluzivního), rozšíření nabídky rekvalifikací a specifických forem zvyšování kvality znalostí a dovedností, - podpora zvyšování kvality a flexibility v poskytování sociálních služeb, - podpora malého a středního podnikání, podpora sebezaměstnávání a začínajících podnikatelů, - zvýšit aktivní zapojení místních samospráv při řešení předmětné problematiky, - zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce,	EFRR	- zřizování a rozšiřování kapacity služeb poskytovaných v komunitě (terénní, ambulantní a pobytové formy sociálních, zdravotních a návazných služeb, - podpora zázemí pro vznik integračních center, komunitních center, - vytváření kapacit pro sociální bydlení (tj. byty a zařízení pobytových sociálních služeb) vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání,	IROP

Specifické cílové skupiny/ zeměpisná oblast	Stručný popis jejich potřeb	ESI fondy, které budou využity	Hlavní typy plánových akcí zahrnující integrováný přístup	Program
	- zlepšení kvality života, zdraví, - zvýšení účasti místních samospráv na prevenci a řešení problémů v oblasti sociálního začleňování prostřednictvím vytváření a realizace místních rozvojových strategií, - zvýšení kvality a dostupnosti v poskytování sociálních a zdravotních služeb.	ESF	- podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni, - rozvoj spolupráce aktérů na místní úrovni s důrazem na řešení nezaměstnanosti, - vznik a rozvoj specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů, - podpora komunitní sociální práce, - podpora procesu střednědobého plánování služeb, - vzdělávání v sociální oblasti, vzdělávání sociálních pracovníků ve službách a VS.	OP Z
			- rozvoj inkluzivního vzdělávání, - zvýšení počtu proinkluzivně nastavených běžných škol a školských zařízení směrem k vyšší úrovni sociálního začleňování, - zvýšení počtu dětí v účasti na předškolním vzdělávání (PV) s ohledem na děti se specifickými vzdělávacími potřebami (SVP) a rozvoj systému včasné péče o ohrožené děti, - odstranění bariér k přístupu ke kvalitnímu vzdělání, - zlepšení systému pedagogicko-psychologického poradenství, - vyšší míra začleňování dětí a žáků se SVP do již existujících zájmových a volnočasových aktivit.	OP VVV

Specifické cílové skupiny/ zeměpisná oblast	Stručný popis jejich potřeb	ESI fondy, které budou využity	Hlavní typy plánových akcí zahrnující integrováný přístup	Program
		EZFRV	- podpora podnikání a usnadnění diverzifikace, vytváření nových podniků a pracovních míst, - Investice do nezemědělských činností a podpora cestovního ruchu, - zvýšení spolupráce a integrace v rozvoji venkova.	PRV

3.1.6 Integrovaný přístup k řešení demografických problémů v regionech nebo specifické potřeby geografických oblastí, postižených silnými nebo trvalým přírodním nebo demografickým znevýhodněním

Pro ČR není využití tohoto oddílu vzhledem k tomu, že se na jejím území nenacházejí regiony, na něž se vztahují parametry čl. 174 Smlouvy.

Protože se tyto regiony týkají pouze některých členských států, není tento oddíl ve všech případech relevantní.

4 Opatření k zajištění efektivní implementace Dohody a programů podle čl. 15 (2,B) obecného nařízení

4.1 Elektronizace dat

Jedním z principů přípravy jednotného metodického prostředí je také oblast elektronizace procesů administrace. V souvislosti s požadavky na zjednodušení a snížení administrativní zátěže bude ze strany MMR-NOK zajištěna maximální vhodná míra elektronické výměny informací mezi jednotlivými subjekty při řízení a administraci programů. Toto opatření se pozitivně projeví zejména na úrovni žadatelů/příjemců podpory a na úrovni řídicích orgánů.

Stávající systém elektronické výměny dat již zahrnuje některé prvky e-Cohesion policy a jsou tedy s aplikací této politiky určité zkušenosti, které je možné dále rozvíjet. Elektronické služby, které jsou již v současné době k dispozici, pokrývají určité klíčové oblasti, např. v rámci komunikace žadatele/příjemce s ŘO je umožněno elektronické podávání projektové žádosti, není však většinou používán kvalifikovaný elektronický podpis (žadatel/příjemce zároveň podává projektovou žádost i v listinné podobě). V rámci realizace projektu je dále umožněna elektronická registrace zpráv o pokroku projektu (monitorovacích zpráv), která však není v plné míře využívána ze strany ŘO, elektronicky je možné předkládat i žádosti o platbu (nicméně zároveň je žádost o platbu i požadované přílohy předkládána v listinné podobě). Existuje však celá řada dalších oblastí, které elektronická výměna dat plně nepokrývá (např. kontrola a audit) a jejichž elektronizace je plánována v rámci programového období 2014–2020. Dále je úzkým místem existujících systémů poněkud ztěžujícím implementaci i roztržitost a duplicitní ukládání elektronických dat, není zpravidla možné pracovat nad jednou zadanou množinou dat v rámci celého procesu implementace včetně kontrol.

Realizuje se nový jednotný monitorovací systém MS2014+ zajišťující potřeby celé implementační struktury.

Stěžejní částí aplikace MS2014+ je webový portál pro žadatele/příjemce (KP2014+) k získání informací o aktuálně vyhlášených výzvách, umožňuje předkládání žádostí o podporu nebo návratné finanční výpomoci a umožňuje sledování stavu administrace schvalování projektů.

Aplikace dále obsahuje portál administrace programů/projektů (MSSF2014+), ve kterém budou zaznamenávána, zpracovávána a uchovávána data o všech operacích potřebná pro monitorování, vyhodnocování, finanční řízení, kontrolu, audit a další potřeby řízení programů.

Back office funkcionality MS2014+ slouží pro uchovávání údajů o všech operacích ve strukturovaném i nestrukturovaném formátu v elektronické podobě a pro komunikaci s externími systémy (včetně SFC).

MS2014+ má jednotný systém managementu pro uživatele – Service Desk.

MS2014+ umožní žadatelům/příjemcům dále spravovat své informace o projektu, efektivně komunikovat s řídicím orgánem/zprostředkujícím subjektem a administrovat další nezbytné kroky v průběhu realizace projektu, jako je pravidelné předkládání zpráv a hlášení o stavu realizace projektu, administrace změnových řízení a předkládání žádostí o uvolnění finančních prostředků souvisejících s realizací projektu. Výměna dat s žadatelem/příjemcem bude probíhat pouze elektronickou formou.

Plná elektronizace procesů přináší výhody v podobě automatického předvyplnění dříve zadaných dat, a tím usnadňuje práci žadatele/příjemce.

MS2014+ bude zajišťovat nezbytné kontrolní a hodnotící mechanismy nápomocné pro výběr a kontrolu předložených žádostí o podporu. Součástí MS2014+ jsou i formuláře a základní šablony vztahující se k administrativní stránce poskytování finančních prostředků jako jsou formulář žádosti o podporu nebo monitorovací zprávy, šablona právního aktu o poskytnutí podpory apod.

Systém pořizování a ukládání dat splňuje všechny požadavky kladené v rámci e-Cohesion policy. MS2014+ bude zajišťovat vzájemnou komunikaci mezi subjekty implementační struktury zapojené do přípravy, administrace, hodnocení a kontroly poskytování finančních prostředků a zároveň komunikaci s žadateli a příjemci podpory z ESI fondů. Systém dále implementuje sadu rolí a kompetencí, které jsou vyžadovány pro výkon specializovaných činností a zodpovědností příslušných subjektů.

Všechna data vložená do systému jsou uložena do centrální databáze a je možno je okamžitě využít a zpracovávat pro potřeby monitoringu, finančního řízení, evaluací, ověřování a auditu. Žadatelé/příjemci budou vkládat svá data v strukturované nebo nestrukturované podobě pouze jednou.

Interoperabilita mezi relevantními autoritami bude plně elektronizována. Zahrnuje to i prvky e-governmentu (např. národní registry). Všichni aktéři implementační struktury jsou zahrnuti do přípravy metodických dokumentů a jejich činnosti a zodpovědnost jsou těmito dokumenty definovány. MS2014+ projektuje tyto činnosti a odpovědnosti do rolí a kompetencí, které jsou požadovány pro operace konkrétních aktivit.

Kde to bude vyžadováno podle přílohy I Nařízení ESF, budou data o indikátorech specifikována podle pohlaví. Pro programy spolufinancované z Evropského zemědělského fondu rozvoje venkova a Evropského námořního rybářského fondu budou v MS2014+ uchovávána pouze data potřebná pro monitorování a vyhodnocování plnění Dohody o partnerství a nebudou pro ně aplikovány všechny prvky e-Cohesion policy. Data o všech operacích potřebná pro monitorování, vyhodnocování, finanční řízení, kontrolu, audit a další potřeby řízení těchto programů budou primárně zaznamenávána, zpracovávána a uchovávána v informačním systému Státního zemědělského intervenčního fondu.

Plánovaná opatření (rozvojové potřeby) pro období 2014–2020

- Jednotná centrální databáze zahrnující data pro vyhodnocení realizace DoP.
- Možnost plně elektronické výměny dat mezi žadatelem/příjemcem a řídicím orgánem, včetně využití elektronického podpisu, snížení administrativní zátěže příjemců (např. efektivní přístup do systému, automatické ověřování, ověřená komunikační linka mezi žadatelem/příjemcem a ŘO), posílení principu „only once encoding“ (pořízení dat pouze jednou) prostřednictvím používání centralizované databáze.
- Posílení možnosti sdílení dat mezi ostatními aktéry implementační struktury a využití vazby na databázové systémy e-governmentu ČR (základní registry, registr podpor de minimis, státní pokladna).
- Digitalizace dokumentace a její uchovávaní (e-storage), důvěryhodný dlouhodobý archiv.
- Posílení e-audit trailu (forma elektronické „auditní stopy“ zejména k využívání při ověřování legálnosti a korektnosti).
- Efektivnější nástroje pro podporu procesů a řízení (např. workflow, zabudované nástroje pro komunikaci, reportování a získávání údajů).

Tyto principy a opatření budou promítnuty do metodických dokumentů upravujících implementaci programů a budou zpracovány do příslušné SW aplikace. Základní funkce monitorovacího systému potřebné pro příjemce a implementační strukturu s cílem umožnit

příjem a administraci žádostí o podporu jsou v MS2014+ zapracované od ledna 2014. Další funkčnosti potřebné pro komplexní zajištění procesů realizovaných v rámci programů a projektů včetně jejich návaznosti na externí systémy implementační struktury budou do MS2014+ zapracovány po příslušném otestování postupně v dubnu, červnu a září 2014, kdy bude aplikace MS2014+ jako celek otestována v kompletním procesním cyklu a dokončena. Následně bude rozvoj Aplikace MS2014+ probíhat podle postupů stanovených v projektové dokumentaci pro jednotlivé typy a druhy požadavků/funkcionalit.

5 Přílohy

5.1 Hodnocení naplňování předběžných podmínek

Samostatná příloha

Seznam použitých zkratk

AEKO	Agroenvironmentálně-klimatická opatření
AGC	Evropská dohoda o mezinárodních železničních magistralách
AGTC	Evropská dohoda o nejdůležitějších trasách mezinárodní kombinované dopravy a souvisejících objektech
APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
BC	Bakalář
BRIC	Brazílie, Rusko, Indie, Čína
BRKO	Biologicky rozložitelné komunální odpady
CBA	Analýza nákladů a přínosů (Cost-Benefit-Analysis)
CEF	Nástroj pro propojení Evropy (Connecting Europe Facility)
Central Europe	Program nadnárodní spolupráce
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj (Community Led Local Development)
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČPH	Čistá přidaná hodnota
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
CZ	Česká republika
Dohoda; Dohoda o partnerství	Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020
DV	Další vzdělávání
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund – EFRR)
EGNOS	European Geostationary Navigation Overlay Service
EIA	Vyhodnocení vlivů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)
EIB	Evropská investiční banka
EIP	Evropské inovativní partnerství
EIT	Evropský inovační a technologický institut (European Institute of Innovation and Technology)
EK	Evropská komise
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund – EMFF)
EP	Evropský parlament
EQAVET	European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training
ERA	European Research Area

ERTMS	Evropský systém řízení železničního provozu (European Rail Traffic Management System)
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond (European Social Fund – ESF)
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
ESPON	Operační program (Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost)
ESÚS	Evropské seskupení pro územní spolupráce
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EÚS	Evropská územní spolupráce
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development – EAFRD)
FIFG	Finanční nástroj na podporu rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance)
FS	Fond soudržnosti (Cohesion Fund – CF)
GCI	Index globální konkurenceschopnosti (Global Competitiveness Index)
HDP	Hrubý domácí produkt
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova ČR na období 2004–2006
HU	Maďarsko
ICT	Informační a komunikační technologie (Information and Communication Technologies)
INTERACT	Název operačního programu
INTERREG IVC	Operační program meziregionální spolupráce
IOP	Integrovaný operační program
IOR	Integrovaná ochrana rostlin
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program
IRÚ	Integrovaný rozvoj území
IT	Informační technologie
ITI	Integrované územní investice (Integrated Territorial Investments)
ITS	Inteligentní dopravní systémy (Intelligent Transportation Systems)
IZM	Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí (Youth Employment Initiative – YEI)
JMP	Jednotné metodické prostředí
JTS	Společný technický sekretariát (Joint Technical Secretariat)
LEADER	Program zaměřený na podporu venkovských území
LFA	Méně příznivé oblasti (Less Favoured Areas)
MA	Master of Arts

MAS	Místní akční skupina
MD	Ministerstvo dopravy ČR
MEPS	Mezirezortní expertní poradní skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MP	Metodický pokyn
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MRS	Místní rozvojové strategie
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MV	Ministerstvo vnitra
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
NATURA 2000	Soustava chráněných území, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy EU
NCP	Národní kontaktní bod (National Contact Point)
NH	Národní hospodářství
NIS	Národní inovační strategie
NOK	Národní orgán pro koordinaci
NPR	Národní program reformy ČR
NRP	Národní rozvojové priority
NS MAS	Národní síť místních akčních skupin
NSRR	Národní strategický referenční rámec
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP	Operační programy
OP D	Operační program Doprava
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP PPR	Operační program Praha – pól růstu ČR
OP R	Operační program Rybářství
OP TP	Operační program Technická pomoc
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z	Operační program Zaměstnanost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
OS JMP	Oponentní skupina pro vytvoření jednotného metodického prostředí
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PD	Poziční dokument (Stanovisko útvarů Komise k přípravě dohody o partnerství a programů v České republice na období 2014–2020)
PF	Priorita financování
PMA	Procesní modelování agend
PO	Prioritní osa
POH	Plán odpadového hospodářství

PP	Předběžná podmínka
PRV	Program rozvoje venkova
PS	Pracovní skupina
EaSI	Program Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace
PU	Priorita unie
PÚR	Politika územního rozvoje ČR
Rada pro ESI fondy	Rada pro Evropské strukturální a investiční fondy
RIS3	Národní strategie inteligentní specializace
RMAS	Rybářská místní akční skupina
ROP	Regionální operační program
ŘKV	Řídící a koordinační výbor pro potřeby koordinace pomoci poskytované v programovém období 2007–2013
ŘO	Řídící orgán
SAPARD	Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)
SDR	Specifické doporučení Rady
SEA	Strategic Environmental Assessment (proces posuzování vlivů koncepcí a územně plánovacích dokumentací za životní prostředí)
SFC	Structural Funds common database
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SMK	Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR
SRP	Společná rybářská politika; Strategické realizační plány
SRR	Strategie regionálního rozvoje
SRUR	Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky
SSR	Společný strategický rámec (Common Strategic Framework – CSF)
SZP	Společná zemědělská politika
TA ČR	Technologická agentura České republiky
TC	Tematický cíl
TC AV	Technologické centrum Akademie věd
TEN-T	Transevropská dopravní síť (Trans-European Transport Network)
THFKVS	Tvorba hrubého fixního kapitálu vládního sektoru
TO	Tematické okruhy
TOP	Tematický operační program
URBACT	Název operačního programu
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	Výzkum a vývoj

VaVaI	Výzkum, vývoj a inovace
VPM	Volná pracovní místa
VŠ	Vysoká škola/školení
ZPF	Zemědělský půdní fond
ZS	Zprostředkující subjekt
ZŠ	Základní škola/školení